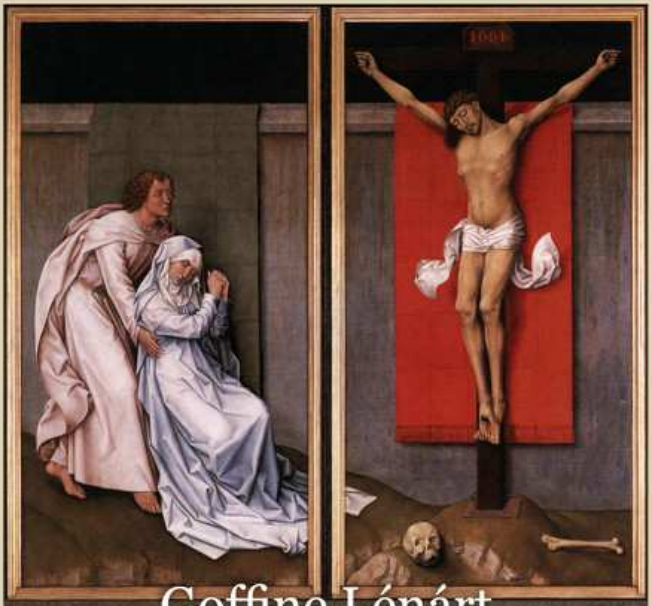

Goffine Lénárt

katolikus oktató- és épületes könyve I.

GOFFINE LÉNÁRT
KATHOLIKUS
OKTATÓ- ÉS ÉPÜLETES KÖNYVE
I. RÉSZ

GOFFINE LÉNÁRT

PRÉMONTREI SZERZETESATYÁNAK

KATHOLIKUS OKTATÓ- ÉS ÉPÜLETES KÖNYVE

I. RÉSZ

RÖVID ÉRTELMEZÉSE

A VASÁRNAPI ÉS ÜNNEPI LECKÉKNEK ÉS EVANGÉLIUMOKNAK, EZEKBŐL LEVONT HIT- ÉS EKRÖLCSI TANÍTÁSOKKAL ÉS AZ EGYHÁZI SZERTARTÁSOK MAGYARÁZATÁVAL, TOVÁBBÁ A SZENTMISÉRŐL SZÓLÓ OKTATÁSSAL

A BÉCSI PÁZMÁNY-INTÉZETI NÖVENDÉKEK

MAGYAR FORDÍTÁSÁNAK

NEGYEDIK, ÚJRA ÁTDOLGOZOTT KIADÁSA

Kapisztrán Szent János Kiadó

Budapest, 2016.

Eredetileg megjelent:
a budapesti
SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT kiadásában,
1928-ban.

Nihil obstat.

Dr. Michaël Marczell
censor dioecesanus.

Nr. 2148.

Imprimatur.

Strigonii, die 25. Septembris 1928.

Dr. Julius Walter
vic. gen.

A címlapon Rogier van der Weyden
németalföldi késő gótikus festő (1399–1464)
Keresztrefeszítés-diptychonja látható.

figyelji.de/az/epuletes-konyvre

Minden jog fenntartva.
© Kapisztrán Szent János Kiadó, 2016.
kapisztrankiado.hu

ISBN: 978-615-5623-48-6

EMLÉKLAPOK

a családban előforduló születések, keresztelések, bérmálások, első szent áldozások, egybekelések, elhalálozások és más nevezetes események feljegyzésére.

TARTALOM

a lapok egymásutánja szerint.

Lap

Emléklapok III
Előszó VII
A változó ünnepek táblája X
Rövid útmutatás e könyv célszerű használatához... XXII
Oktatás az egyházi évről... 1
I. A vasárnapokról 5
II. Az ünnepnapokról 8
III. A bőjti napokról 12
IV. A hétköznapok megszenteléséről 18

I. RÉSZ.

A vasárnapokról és az Úr ünnepeiről.

I. A karácsonyi ünnepkör.

Oktatás az ádventi időről 23
Oktatás ádvent első vasárnapjára 25
Üdvös oktatás a bűnbánat halogatása ellen 28
Oktatás ádvent második vasárnapjára 33
Krisztus Urunk a mi egyedüli reményünk és szabadítónk ... 39
Oktatás ádvent harmadik vasárnapjára 41
Vigasztalás a bánatban 42
Oktatás ádvent negyedik vasárnapjára 45
« a bűnbocsánat szentségéről 50
« karácsony estére 59
« karácsony ünnepére 60
Az első szentmiséről 61
A második szentmiséről 65
A harmadik szentmiséről 67

Lap
Oktatás a karácsonyt követő vasárnapra 71
« az áldásról 75
« újesztendő napjára 76
« újév után való vasárnapra 79
« vízkereszt ünnepére 81
« a missziókról 87
« a vízkereszt után való első vasárnapra 89
Oktatás az engedelmességről 93
« a valódi jámborságról 94
Oktatás a vízkereszt után való második vasárnapra 96
Oktatás a házasság szentségéről 101
« a vegyes házasságokról 105
Oktatás a vízkereszt után való harmadik vasárnapra 109
« az Isten akaratában való megnyugvásról... 115
« a gazdák és a cselédek számára 115
« a vízkereszt után való negyedik vasárnapra 117
« az isteni gondviselésről 120
« a vízkereszt után való ötödik vasárnapra 122
« a nyilvános egyházi énekről 123
« a rosszra való hajlamról 127
« a vízkereszt után való hatodik vasárnapra... 127
« hetvened vagyis septuagesimavasárnapra 130
« hatvanad vagyis sexagesimavasárnapra 138
« az Isten igéjének erejéről 143
« Ötvened, azaz quinquagesimavasárnapra 146
« hamvazószerdára 150
« a negyvennapi bőjtről 153
Oktatás bőjt első vasárnapjára, melyet Invocabitnak is neveznek 155
« a kisértésekről 158
Oktatás bőjt második vasárnapjára 161
Erkölcsi tanítás a fajtalanság ellen 162
Oktatás bőjt harmadik vasárnapjára, mely Oculinak is neveztetik 166
Intés a kapzsiság és fösvénység ellen... 167
Oktatás bőjt negyedik vasárnapjára, mely Laetare-nak is neveztetik 173
Vigasztaló tanítás a szegénységben 177
Oktatás, mikép kell a húsvéti ünnepre készülni 178
Oktatás bőjt ötödik vasárnapjára, melyet Judica-nak, másképfekete-vasárnapnak is neveznek 178
Vigasztalás a rágalmazásokban... 181
Oktatás virágvasárnapra 183
« a nagyhétről 188
Oktatás nagycsütörtökre 189

Lap
Oktatás nagypéntekre 195
Oktatás arról, mint kell Krisztus keserves kínszenvedéséről elmélkednünk 200
Szent Ágostonnak Krisztus kínszenvedéséről írt tanítása ... 202
Passio. Krisztus Urunk kínszenvedésének története 202
Oktatás a húsvéti szent időre 221
« nagyszombatra 222
« húsvétvasárnapra 227
Tanítás Urunk feltámadásáról 229
Erkölcsi tanítás 235
Oktatás húsvéthétfőre 236
Hitbeli és erkölcsi tanítás a szentírásról... 240
Húsvét után első vasárnapra 241
Oktatás a keresztény katholikus hit szükségességéről 246
Buzdítás az egyedüli igaz katholikus hitre 252
A Szentírásról és a keresztény hagyományról 253
Oktatás húsvét után való második vasárnapra 261
Oktatás az egyedül igaz anyaszentegyházról 262
Hittanítás a reménységről 267
Oktatás húsvét után harmadik vasárnapra... 268
A szolgák kötelességeiről uraikkal szemben 270
Vigasztaló tanítás a viszontagságok és inségek közt 273
Oktatás húsvét után negyedik vasárnapra 276
Oktatás a katholikus egyház csalhatatlan tanítói hivataláról... 281
Oktatás a körmenetekről és búcsújárásokról 285
Oktatás húsvét után ötödik vasárnapra 288
Oktatás az imádságról 290
A «Miatyánk» rövid fejtegetése 293
Krisztus mennybemenetelének ünnepére, vagyis áldozócsütörtökre 296
Oktatás Urunk mennybemeneteléről 301
Oktatás húsvét után hatodik vasárnapra 304
Tanítás a botrányról 308
Oktatás a pünkösd ünnepéhez való előkészületekre 309
« a pünkösdi ünnepre 310
« pünkösdhétfőre 320
Az Isten szeretére indító okok 324
Oktatás a bérmálás szentségéről 325
A megbérmált imája 330
Oktatás Szentháromság vasárnapjára 330
Oktatás a keresztség szentségéről... 334
Hittanítás a Szentháromságról 341
Oktatás pünkösd után első vasárnapra 343

Lap
Oktatás Úrnapra 347
Hittanítás Krisztusnak igaz és valóságos jelenlétéről az Oltáriszentségben 350
Néhány szó a mannáról 354
Oktatás a legfölségesebb Oltáriszentségről... 355
Oktatás pünkösd után második vasárnapra 358
Erkölcsi tanítás a fajtalanság ellen 362
Oktatás Jézus szent Szíve ünnepére 366
Oktatás a társulatokról, különösen Jézus szentséges Szívének társulatáról 371
Jézus Szívének irgalmasságáról a szegény bűnösökkel szemben 373
Oktatás pünkösd után harmadik vasárnapra 374
Erkölcsi tanítás az iszákosság ellen 376
Oktatás pünkösd után negyedik vasárnapra 381
Oktatás a jószándékról 386
Oktatás pünkösd után ötödik vasárnapra 388
Üdvös szerek a harag ellen 393
Oktatás pünkösd után hatodik vasárnapra 395
Oktatás az egyházi áldásokról és szentelésekről 398
Oktatás pünkösd után hetedik vasárnapra 402
Oktatás a jó cselekedetekről... 405
Oktatás rossz könyvek és iratok olvasása ellen 407
Oktatás pünkösd után nyolcadik vasárnapra 409
Oktatás igazságtalan jószágnak szerzése és birtoklása ellen 413
Erkölcsi tanítás a rágalmazás ellen 414
Vigasztalás a rágalmazásban 416
Oktatás pünkösd után kilencedik vasárnapra 417
Jeruzsálem városának és a templomának feldúlása 422
Hasznos tanítás az élet végére halasztott bűnbánatról 425
Oktatás pünkösd után tizedik vasárnapra 427
Tanítás a nagyravágyás és hiú tisztelet után való sóvárgás ellen 430
Oktatás pünkösd után tizenegyedik vasárnapra... 432
Oktatás a szertartásokról 435
Erkölcsi tanítás a nyelvünkkel való visszaélés ellen 436
Oktatás pünkösd után tizenkettedik vasárnapra 438
Oktatás az utolsó kenet szentségéről 443
Oktatás pünkösd után tizenharmadik vasárnapra 447
Oktatás a csodákról 452
Oktatás az egyházi rend szentségéről 454
Oktatás pünkösd után tizennegyedik vasárnapra 457
Vigasztalás a szegénységben 462
Erkölcsi oktatás az uzsora ellen 463

Lap
Oktatás pünkösd után tizenötödik vasárnapra 464
Erkölcsi tanítás a halálról 468
Oktatás a temetés szertartásairól 470
Oktatás pünkösd után tizenhatodik vasárnapra... 472
Oktatás a vasárnapok megüléséről 476
Oktatás pünkösd után tizenhetedik vasárnapra... 478
Oktatás pünkösd után tizennyolcadik vasárnapra... 483
Oktatás a búcsúról 486
Oktatás pünkösd után tizenkilencedik vasárnapra... 489
Vigasztaló tanítás a menny örömeiről 493
Oktatás pünkösd után huszadik vasárnapra 494
Vigasztalás a betegségekben 499
Erkölcsi tanítás a betegek gondozásáról... 500
Oktatás pünkösd után huszonegyedik vasárnapra 501
A türelemről 508
Oktatás pünkösd után huszonkettedik vasárnapra 510
Erkölcsi tanítás az emberektől való hiú félelem ellen ... 513
« « a lélek becséről és fenségéről 514
Oktatás pünkösd után huszonharmadik vasárnapra 515
Erkölcsi oktatás a csúfolódás és gúnyolódás ellen 518
Oktatás pünkösd után huszonnegyedik és utolsó vasárnapra ... 518
Oktatás az esküről 522
Oktatás a templom-ünnepre... 524
Erkölcsi tanítás a szellemi templomról, mely maga az ember 530

II. RÉSZ.

A szentek ünnepeiről.

Előleges oktatás a szentek tiszteletéről és segítségül hívásáról ... 535
Rövid oktatás a búcsújárásról 543
Oktatás a boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatásának ünnepére... 544
« szent István első vértanu ünnepére 549
« szent János apostol napjára 554
Erkölcsi tanítás a tisztaságról 556
Oktatás a polgári év utolsó napján, Szilveszter estéjére 558
« újév napjára 559
Oktatás Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére 560
Oktatás a gyermekágyasok számára 565
Oktatás szent Balázs napjára... 566

Lap
Oktatás szent József napjára 567
« Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére 570
Az angyali üdvözlet magyarázata 573
Rövid oktatás az «Úr angyaláról» 575
Oktatás hétfájdalmú szűz Mária napjára... 576
« szent Adalbert (Béla) püspök napjára 577
« szent Márk evangélista napjára 579
Rövid oktatás a búzaszentelésről... 580
« a szent kereszt feltaláltatása napjára 581
Kérdések a keresztről 583
« Keresztelő szent János születése napjára 586
Szent János életrajza 589
Oktatás szent László király napjára... 591
« szent Péter és szent Pál apostolok ünnepére 592
Szent Pál életrajza 593
Oktatás Sarlós Boldogasszony napjára 597
A «Magnificat», vagy «Magasztalja az én lelkem az Urat» dicsérő ének magyarázata 599
Oktatás szent Anna asszony napjára 600
« Nagy-Boldogasszony ünnepére... 603
« szent István király ünnepére 608
« a szent Őrangyalok ünnepére 614
« Kisasszony, vagyis a boldogságos szűz Mária születésének ünnepére 616
« Mária nevenapjára... 620
« a szent kereszt felmagasztaltatásának napjára 621
« a szent keresztútról 622
« szent olvasó napjára 624
Jézus Krisztus királyságának ünnepe 629
Oktatás Mindenszentek ünnepére 631
A nyolc boldogság magyarázata 634
Oktatás halottak napjára... 638
« szent Imre herceg napjára 642
« szent Erzsébet napjára 643
« a boldogságos szűz Mária bemutattatása napjára 644

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

A

Ábrahám hogyan látta Krisztus napját 182.
Adakozni, keresztényi kötelesség 176, 346.
Adalbert (sz.) püsp. ünnepe s életrajza 577.
Adót meg kell fizetni 270.
Ádventi idő s annak célja 23.
Adventisták 31.
Ágár és fia, az új szövetség előképe 173.
Aggódás, szerfölötti 41, 461.
Ajándékai Istennek különféléK 428 ; s azokat jól kell használni 97.
Ájtatosság, milyen a valódi 94 ; bold. Szűz iránt 619, 620 stb. ; sz. Józsefhez 567, akármely szenthez 535.
Alamizsnálkodás, (l. Adakozni).
Alázatosság erénye 42.
Áldás jelentése 75, 398 ; asztali áldás 176, egyházi 398, szülői 75. (Lásd Szentelés).
Áldozni, magunkat Istennek, mit tesz és hogyan kell 90.
Áldozópap 456.
Alleluja, mit jelent 228, miért hagyatik el bőjtben 131.
Állhatatosság a jóban, Istennek ajándéka 510.
Álszégyen, mely bűneink megvallásától visszatart 169.
Alvás (lelki értelemben) 26, 125.
Anna (sz.) asszony, a bold. Szűz anyja 600.
Antikrisztus 521.
Apostolok Jézusról bizonyságot tesznek 306.
Aratás (lelki) ideje 126.
Ártatlanság, üldöztetve bízzék Istenben 633 ; az ártatlanul szenvedők boldogok 637.
Asszonyok a jó asszony képe 600.

B

Balázs (sz.) püspök napja s életrajza 566.
Bánat 53.
Barkaszentelés 183.
Beavatása a gyermekágyasoknak 565.
Bélpoklosság 112.
Bérmálás szentségéről oktatás 325.
Betegeket ápolni kell 485 ; nekik szívesen szolgálni 113.
Betegség, mint kell azt tűrni 498, 499; sokszor a bűnnek büntetése és azzal együtt megszűnik 485.
Betlehemi jászolok 60.
Bizodalom Istenben, annak szükséges volta és hasznai 118—120.
Boldogság 439 ; már itt is részesei lehetünk 610.
Boldogságos Szűz (l. Mária) magas fönsége 544, miért jegyeztetett el sz. Józsefnek 569, Krisztust a Szentlélektől fogadja 570, az Isten igéjét mélyen szívébe rejti 69, ünnepei : szeplőtelen fogantatása 544, Gyertyaszentelő 560, Gyümölcsoltó 570, Hétfájdalmú 576, látogatása vagy Sarlós B. A. 597, mennybe vitetése 603, születése vagy Kisasszony 616, bemutattatása vagy fölajánltatása 644.
Borszentelés 558.
Bosszú, annak kívánása vétkes 109, Istenre bizandó 110.
Botránkozás 36.
Bőjt 131, 151 ; mint tartották hajdan a negyvennapi stb. bőjtöt 153, ki tartozik bőjtölni 15, és miképen 150, 154, bőjt hasznai 12.
Búcsúról oktatás 486.
Búcsújárás 285. (L. Körmenetek.)

Bujaság fertelmessége 496. (L. Fajtalanság.)
Búzaszentelés 580.
Bűn, főbűnök 504, égbekiáltó bűnök 505, Szentlélek elleni bűnök 425, idegen bűnök 506.
Bűnbánat halogatása mily veszedelmes 50, 424. (L. Megtérés. Töredelmesség.)

C

Credo 226.
Cselédek kötelességei 115.
Cselekedetek (l. Jócselekedetek); irgalmasság (testi és lelki) cselekedetei 405.
Csodatettek nem kell azok után való sóvárgással Istent kísérteni 452.

D

Dávid fia 148.
Diakonus 455.
Dies irae (ének) 641.

E

Égbekiáltó bűnök 505.
Egyház igazság oszlopa 240.
Egyházi ének 123.
Egyházi év 1.
Egyházi fenyíték (hajdan) 487.
Egyházi rend 454.
Elégtétel, a bűnbánat szentségének része 195.
Ellenségeinket is tartozunk szeretni 110.
Elüljárók tiszte (l. Bírák) és súlyos felelősége 98.
Előtornáca a pokolnak 182.
Ember fiának miért neveztetik Krisztus 148.
Ének (egyházi) 123.
Engedelmesség erénye 93; példányunk rá Krisztus 91.
Epiphania 81.
Eredeti bűn 127.
Erény 62; mint kell az erényeket lelkünkbe ültetni 135.
Erzsébet 587; köszöntése 597; (sz.) királyné ünnepe és életrajza 643.
Esketés (házasságnál) 101.
Esküvés 522.

F

Fajtalanság bűne, l. Bujaság.
Fehérvasárnap 241.
Felebaráti szeretet 98, 441; gyakorlására indítóokok 442.
Feltámadás, Krisztus Urunké minden kétségen kívül van 229, 235; előképe a mi lelki feltámadásunknak 235.
Fogantatás (szeplőtelen), Bold. Szűzé 544.
Földi javakat nem kell aggódva keresni 460.
Fösvénység, főbűn 475.

G

Gazdák kötelességei a cselédek iránt 115. (L. Háziasszony. Házigazda.)
Gyermekágyasok 565.
Gyertyaszentelés 561.
Gyertyaszentelő Bold. Asszony ünnepe 560.
Gyónásról oktatás 51.
Gyümölcsoltó Bold. Asszony ünnepe 570.

H

Hágár, l. Ágár.
Hagyomány 282.
Halál lelki 517.
Halottak napja 638.
Hamuszentelés 151.
Hamvazószerda 150.
Harag 391, 393; mikor vétkes 503.
Harangok szentelése 401; elnémulása nagy héten 194.
Háromágú gyertya 222; *királyok* 84—86;
Házasok, miért áldatnak meg a pap által 103; kötelességeik 101—104.
Házasság szentsége 103—104.
Háziasszony (jó) képe 600.
Házigazda és asszony kötelességei 115. különösen beteg cselédeik iránt 113.
Hit 323, csak egy 478.
Hitvallás (l. Credo) 226.
Hivatás 134.
Húsvét 221, 240; húsvéti gyertya 223; tojások 229.

I

Idegen bűnök 506.
Igazulás Isten kegyelme által 448.
Ige, Istennek egyszülött fia 69; testté lett 69.
Illés próféta 44, 164.
Imádságról tanítás 197.
Imre (sz.) herceg napja és életrajza 642.

Invocabit Vasárnap 155.
Írás (szent) l. Szentírás
István (sz.) első vértanu ünnepe s életrajza 549. — királyé 608.
Iszákosság (l. Részegség) 376.
Itélet (utolsó) 47.
Izsák és Izmael az ó- és újszövetség példázói 174.

J

Jairus leánya halottaiból föltámad 516—517.
János (Keresztelő sz.) 586. (L. Keresztelő János.)
János (sz.) apostol napja és életrajza 589; evangéliuma, áldása 557.
Jeruzsálem átalkodottsága 421, pusztulása, büntetésül Krisztus halála miatt 422, 425, mennyei Jerusalem 174.
Jézus (l. Krisztus) nevének ereje 78.
Jócselekedetek szükségesek az üdvösségre 405.
Jószándék, oktatás róla (l. Szándék) 386.
József (sz.) napja 567.
Jövendölés, hogy Krisztus Bethlehemben 60, a világ világossága lesz 82, és szenvedni fog 148, Simeoné Jézusról 73.
Judica Vasárnap 178.

K

Kánai menyegző 98—101.
Kántorböjt 14.
Káromkodás vétkének nagy volta, l. Istent káromlani.
Karácsony 59, miért mondatik e napon három mise 60.
Kegyelem (l. Szentlélek adományai. Malaszt).
Képek (sz.) tiszteletben tartása 542.
Kereszt tisztelete 583, 586, imádása mily értelemben veendő 196, — feltalálásának napja 581, felmagasztalásának napja 621.
Keresztelni 333. (L. Keresztség.)
Keresztelő János, Krisztus előkövete 561, születésnapja 586.
Keresztjáró hét 285.
Keresztnevek jelentése 589.
Keresztség, Jánosénak ereje 44, szentség 335.
Keresztszülők kötelessége 340, bérmálásnál 326.
Keresztúti ájtatosság 623.
Keresztvíz-szentelés 223.
Kevélység főbűn 45.
Kinyilatkoztatás, isteni 246.
Királyok (három) napja 81.
Kisasszony napja 616.
Kísértetni mit tesz 158—161, főleg mi által kísértetünk 170.
Kornél százados 321.
Körmenetek 285, 349.
Körülmetéltetés szellemi értelemben mi 77.
Krisztus öröktől fogva egyszülött Fia mennyei Atyjának 61, igaz Isten 242, 306, mivé mi érettünk lett 61, született Betlehemben, a bold. Szűztől egy istállóban 60, 64, (lelkileg mint születik bennünk is 60), ez lévén első eljövetele 23, 59, 63, második pedig az ítéletre 23; születése után jászolba fektettetik, s kijelentetik a pásztoroknak 64, körülmetéltetik 77, bemutattatik a templomban 560 felmegy szülőivel a jeruzsálemi templomba 91, megkereszteltetik a Jordánban 82; csodákat tesz 118, stb.; de a zsidóktól nem fogadtatik el 70, 111, nazarénusnak hivatik 80, rágalmaztatik 170, 181, üldöztetik 183, megjövendöli saját kínszenvedését és halálát, mint üdvösségünkre szükségest 149, Jeruzsálem pusztulását 520, és tanitványainak üldöztetését is 148, 307; meg akarják kövezni 183; bevonul ünnepélyesen Jeruzsálembe 188, 189; kínt szenved, és a keresztfán üdvösségünkért, mint már az ószövetségben előképei 239, példáztak, önként meghal 185, 195, 200.
Krisztus kínszenvedésének története 196, s elmélkedés róla 200.
Krisztus dicsőséges feltámadása 221, s köv. (l. Feltámadás). mennyekbe menetele 296.

L

Lábmosás N.-Csütörtökön 193.
Laetare vasárnap 173.
László (sz.) király ünnepe s életrajza 591.

M

Manna Oltáriszentség jelképe 133.
Mária (l. Boldogs. Szűz) — bemutattatásának ünnepe 644, hét fájdalmának 576, látogatásának 597, születésének 616, mennybe vitetésének ünnepe 603; — iránta való ájtatosságra buzdítás 620, tisztelete 539, 543.
Márk (sz.) evangelista napja s életrajza 579.
Márta szorgalma 606.
Mennybemenetele Krisztusnak 296 s köv.
Mennyország 124; örömei 493, meg kell érdemelni 589.
Minden szentek ünnepére oktatás 631.

N

Naimi özvegy, és fia 466.
Nagyheti oktatás 188; *nagypénteki* szertartások 195; *nagyszombati* oktatás és szertartások 222.
Nazarenusnak miért hivatott Jézus 81.
Negyvennapi böjt 153.
Nyolc boldogságok 634.

O

Oculi Vasárnap 166.
Oltáriszentség 350.
Olvasó (sz.) ünnepe 624, titkai 626.

Ö

Önsanyargatás, mint keresztényi kötelesség 37—38.
Ördög fegyverei 170.
Őrzőangyalok ünnepe 614.
Özvegyek 74, 466; naimi 466.

P

Pál (sz.) apostol ünnepe s életrajza 593.
Pálma- (Virág-) *vasárnap* 183.
Pápa 384.
Papi áldás 75.
Passio l. Krisztus kínszenvedése 202.
Pater noster (l. Úr imádsága.) 293.
Penitencia gyümölcsei 44, szentsége 50, L. Bűnbánat.
Péter (sz.) és szent Pál apostolok ünnepére 592.
Pokol kínjainak örökkévalósága 507.
Prédikáció l. Szentbeszéd.
Processiók l. Körmenet. Búcsújárás.
Pünkösd 309.

Q

Quinquagesima vasárnap 146.

R

Rágalmazás 414, ellene vigasz 181, 416.
Rózsafűzér (sz.) ünnepe 624. L. Olvasó.

S

Sáfár (házitiszt) a hűtelen 410.
Sára és maradéka az újszövetség képe 174.
Sarlós Boldogasszony napja 597.
Septuagesima Vasárnap 130.
Sexagesima Vasárnap 138.
Simeon áldása és jövendölése 73, 564.
Szamaritánus könyörületessége 439.
Szegénységben vigasztalás 177, 462.
Szentbeszéd készület hozzá 143, mint kell hallgatni 144.
Szentek tiszteletéről és segítségül hívásáról oktatás 535.
Szentelések mik 398.
Szentírás hasznai 34; tanítás róla 240, 253; világos-e magában 240.
Szentháromság titka 331, 341; vasárnapja 330.
Szentlélek, oktatás róla 309, 310 és köv.
Szentségek (l. Keresztség. Bérmálás stb.) 334.
Szeretet l. Isten szeretete. Felebaráti szeretet.
Szolgák kötelességei 115, betegségben el nem hagyandók 113.
Szülők kötelességei 75.

T

Temetési szertartások 470.
Test ösztöne 140, sanyargatása l. Önsanyargatás.
Tisztítótűz 638.
Titkok (l. Olvasó) 626.
Torkosság főbűn 504.
Töredelmesség (l. Bűnbánat) 50.
Tűzszentelés 222.

U

Újesztendő ünnepe 76.
Újszövetség 174.
Úr angyala 575.
Úr imádsága 293.
Úrnap 347.
Úrvétel l. Communio.
Uzsora 463.
Üdvösség miben áll 267.
Üdvözlet l. Angyali üdvözlet. Úr angyala.
Üldözések szükséges volta 119.
Ünnepnapok mik 8, s köv., mint kell azokat megülni 477.

V

Vasárnap micsoda 5. megülése 6 s köv.
Vegyes házasságok 105.
Vigasztalás inségben 273.
Virágvasárnap 183.
Vízkereszt 81.
Vízszentelés 399.

Z

Zakariás 588.
Zöldcsütörtök 189.
Zsolozsma, sötét 189.

RÖVID ÚTMUTATÁS E KÖNYV CÉLSZERŰ HASZNÁLATÁHOZ.

Keresztény hívő! Mielőtt egy oktatást elolvasnál, 1. helyezd magadat Isten jelenlétébe. Képzeld, mintha Mária Magdolnával ülnél Jézus lábainál s hallanád az ő szavait;

2. mint szegény bűnös alázd meg magadat előtte és szívből kérd őt bocsánatért;

3. esedezzél hozzá szeretetért, hogy világositsa meg elmédet; s ajánld magadat a boldogságos Szüz és a szentek oltalmába.

Olvasd azután a tanitást megfontolva, mintegy lépésről-lépésre. Minden pont után állj meg kevéssé, hogy álgondolhasd azokat az igazságokat, melyeket olvastál. Pl. kérdezd önmagadtól: 1. Mit higyjek? Azt, amit most olvastam. S hitedet felébresztvén, igy szólsz magadban: O Uram! Én ezt az igazságot hinni akarom. O, segitsd ezt hinnem! Öregbitsed az én hitemet! 2. Mi most az én teendőm? Letenni a hibáról, mely az igazsággal ellenkezik. 3. Mit tettem eddig? Fájdalom, ó Istenem, ez igazság ellen cselekedtem. Mily máskép cselekedtél te, ó Jézus és a te szenteid! 4. Mittevő leszek most? És e kérdésnél tedd fel erős szándékkal, hogy az igazságot hirdetni, a hibát, mely azzal ellenkezik, legyőzni fogod s más erény elnyerésére törekszel.

Ezek után a három isteni erény: a hit, remény és szeretet és a töredelmes bánat felébresztésével végezd az olvasást.

Igy tégy mindig, valahányszor ebből vagy más épületes könyvből olvasol; s rövid idő mulva látni fogod, mily nagy haszon származik ebből lelkedre.

GOFFINE LÉNÁRT

PRÉMONTHEI SZERZETESATYÁNAK

OKTATÓ- ÉS ÉPÜLETES KÖNYVE

OKTATÁS AZ EGYHÁZI ÉVRŐL.

Mi az egyházi év?

Egyházi év alatt értjük a katholikus egyház által rendelt szent időket és napokat, melyek évenként liturgikus módon megismétlik Krisztus Urunk földi életét. Az egyházi év nem tartja a polgári év sorrendjét. Kezdődik ádvent első vasárnapjával s a pünkösd utáni utolsó vasárnappal ér véget.

Hogyan alakult ki az egyházi év?

Már az apostolok is bizonyára a rendesnél sokkal nagyobb áhitattal emlékeztek meg az édes Üdvözítő életének egyes kiemelkedőbb eseményeiről azok évforduló napjain. Eleinte csak a vasárnapokat ünnepelték meg, mert az üldözésekkel járó bizonytalanság többet nem engedett meg. Később azonban a hét megszentelése mellett az évet is figyelembe vették. Előbb csak a húsvét, pünkösd ünnepe jött szokásba, de csakhamar megszaporodott az ünnepek száma. Számítgatni kezdték ugyanis e napoktól előre és visszafelé a többi nevezetesebb események évnapjait az evangélium előadása vagy a szent hagyomány szerint s ezáltal egymásután keletkeztek a szebbnél-szebb ünnepek. Ezek mind az Úr ünnepei voltak s ezek alkotják ma is az egyházi év gerincét. Később (a VI—VIII. században) a vasárnapok szertartásait az ünnepek szellemében alkalmazták s ezeket részint előkészület, részint utóünneplés gyanánt a nagyobb ünnepekhez csatolták. Ezzel aztán az egyházi év már készen is volt s a további ünnepek már a nagyszerű épületnek csak fölékesítésére szolgáltak.

Az egyházi év tehát a kereszténység ősi hitének a kivirágzása. Az Úr Jézus tanítása, a Szentlélek sugallata s a szentek példája termékenyítette meg a hívők gondolat- és érzelemvilágát, ebből fakadt ki azután az a bámulatraméltó csokor, melyet az ünnepekből fűzve össze, évről-évre nyujt csekély, de kedves viszonzásképen a számtalan jóért Istenének az emberiség.

Mit akar az egyház az egyházi évvel?

Az egyházi év célját kifejezik szent Pál apostol szavai, melyeket

ket ádvent első vasárnapján olvastat az egyház: öltözzetek az Úr Jézus Krisztusba.

A keresztény hivatása ugyanis az, hogy egy második Krisztussá legyen, azaz életében Jézus életét utánozza úgy, ahogyan a pecsét a pecsétnyomó alakját visszaadja. Az egész élet a hitből induljon ki és a hit szerint igazodjék, úgyhogy a keresztény szent Pál apostol szavaival mondhassa: «Ugyanazért élek én, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem». (Gal. 2, 19.)

A keresztény embernek tehát folyton azon kell lennie, hogy bűnei terhétől megszabaduljon, a jövőben azok elkövetésétől óvakodjék s a keresztény erényekben mindinkább előrehaladjon. Ezt a rendeltetést azonban csak Krisztus által érheti el, amennyiben megváltásának gyümölcseit magának megszerzi.

Mit tesz az egyház, hogy ezt a célt elérje?

1. Lelki szemeink elé állítja a megváltás magasztos tényeit oktatásai, imái s szertartásai által.

Tudni kell, hogy a megváltás gondolata örök elhatározása Istennek. Még a világ teremtése előtt elhatározta, hogy az emberiség megváltására egyszülött Fiát adja. Azért a megváltás nagy munkáját mindjárt az ősszülők bűnbeesése után a paradicsomban megigérte; aztán az emberiséget a Megváltó megérkezésére 4000 éven át előkészítette; s végre Krisztus megtestesülése, élete, halála, feltámadása, mennybemenetele és a Szentlélek elküldése által foganatosította, hogy az örökkévalóságban bevégezze.

Ebben a sorrendben adja elő az egyházi év is a megváltás nagy munkáját s végigvezet bennünket a világ teremtésétől egészen a Szentlélek eljöveteléig s így egy rövid év alatt hosszú évezredek tanulságát nyujtja.

Az ádvent négy hete jelképezi a 4000 évet, mely a Megváltó eljövetelére előkészített; a karácsony, a nagyhét, húsvét és a mennybemenetel ünnepe szemünk elé állítják Krisztus Urunk születését, szenvedését, halálát, feltámadását, mennybemenetelét; a pünkösdi ünnepekben látjuk a Szentlélek elküldését s működését az egyházban s ez által a lelkekben. Aztán az utolsó ítéletről szóló evangéliummal és az örökkévalóságra való kilátással, illetőleg az örök boldogság reményével végződik az egyházi év.

Valóban úgy hat, mint egy nagy *színjáték*, melyben a megváltás magasztos, nagy műve elevenedik meg.

2. Az egyház a szent idők útján folytonosan tanítja híveit a hit legfontosabb igazságaira és a természetfölötti élet föltételeire.

Igy lesz az egyházi év egy soha el nem évülő hitterjesztő eszközzé.

3. Hívei elé állítja minduntalan Krisztus Urunk és a szentek lelkesítő erénypéldáit.

Igy válik az egyházi év egy folytonosan nyitott *szentképcsarnokká, egy mintaiskolává.*

4. Szüntelen osztja az embernek a természetfölötti szentmalasztot, mely szükséges arra, hogy az ember valóban és igazán átváltozzék Krisztus képe szerint. Hogy a régi ember benne meghaljon és feltámadjon az új, ki szentségben és igazságban van teremtve.

Igy lesz az egyházi év egy igazi *gyógyítóintézetté.* melyben a hívő bűneitől lassanként megtisztul, a megszentelő malaszt által új életet nyer és úgy ebben, mint az összes erényekben megerősödve tökéletesedik.

5. Midőn az egyház ezt évről-évre megtartja és híveivel is megtartatja, ez által gyermekeit az egyházi élethez szoktatja s a hit megtartása és az istenes élet gyakorlása által Krisztus Urunkhoz hasonlóvá teszi.

Igy lesz azután az egyházi év egy *gyakorlati nevelőintézetté.*

Hogyan igyekszik az egyház gyermekeinél ezt az ötszörös hasznot elérni?

1. Szent idők és napok rendelése által, melyeket gyermekeivel megünnepel. 2. Tanításai és szentbeszédei által. 3. A keresztény élet központjául szolgáló istentisztelet által. 4. A szentségek kiszolgálása által. 5. Szertartásai által, melyekkel az istentiszteletet és a szentségeket összeköti. 6. A papi zsolozsma vagy breviarium által. 7. Ájtatos társulatok létesítése által, melyek vallási szükségletek előmozdítására szolgálnak. 8. Végül különféle ájtatosságok által (keresztút, szentolvasó), melyekhez híveit meghívja és a búcsúk kiapadhatatlan kincseinek kiosztása által mintegy oda édesgeti.

Mit kell a hívőnek tennie, hogy az egyház e szeretetteljes szándékát elérje s hogy igaz, keresztény életre tegyen szert?

A katholikus kereszténynek önmaga részéről ezt az egyházi életet az egyházi év folyamán együtt kell átélnie az egyházzal. Tehát szükséges: 1. hogy a katholikus egyház által parancsolt szent időket és ünnepeket megülje, amennyiben a szolgai munkától tartózkodik s a szentmisén buzgón és ájtatosan résztvesz s a szentbeszédeket és keresztény oktatásokat figyelemmel hallgatja.

2. Az egyház rendelkezése és kívánsága szerint a szentségekkel buzgón kell élnie.

3. Törekednie kell megérteni és magáévá tenni az egyes ünne-

pek és szent idők szellemét és szándékát; tehát gyászolnia kell az egyházzal, ha ez gyászol, vele örülnie, ha ez örvend; őszintén és komolyan bűnbánatot kell tartania, ha arra int; és vele könyörögnie azon különös kegyelmekért, melyekért a különböző szent időszakokban esedezik.

4. A körülményekhez képest részt kell vennie a jámbor társulatok ájtatosságain, melyek a vallásos élet előmozdításában segítségére lehetnek.

Hány főrészre oszlik az egyházi év?

Az egyházi év két főrészre oszlik. Az első rész terjed ádventtől pünkösd nyolcadáig bezárólag, a második pedig pünkösd nyolcadától ádventig.

1. Az első rész magában foglalja: 1. az ádventi időt; 2. a karácsonyi ünnepeket; 3. a vízkereszt utáni időt; 4. a vigiliákat és a negyvennapi bőjtöt; 5. a húsvéti szent időt, mely pünkösd után való szombaton végződik.

2. Az egyházi év második része csaknem egyenlő időtartamot ölel fel az elsővel. Kezdődik a pünkösd utáni első vasárnappal és a pünkösd utáni utolsó vasárnappal végződik.

Az első rész lelki szemünk elé állítja a megváltást, azaz, amit az Üdvözítő életében, szenvedésében, halálában, megdicsőülésében és szent egyházának megalapításában az emberi nem megváltásáért cselekedett.

A második rész a megváltás nagy munkájának és megszentelésünknek folytatása, hogy mi is folytonosan tökéletesedjünk.

Aki fogékony szívvel fogja fel az egyház eme szent szándékát s az egyházi év ünnepeit vele lélekben átéli, az évről-évre megújul vallásos életében és megszilárdul, miként megújul évről-évre a természet s megerősödik a szőlőtő, a fa. Az ilyen keresztény másként él, mint a világ fiai; minden gondolkozása, akarata, munkája magasztosabb, természetfölötti lesz. Amint a polgári évet az egyházi év mintegy megszenteli, úgy a természetes életet is megnemesíti az egyházi élet; megszenteli, mintegy megistenesíti.

A keresztény az örökkévalóságnak él és munkálkodik, hol lelki élete befejezést nyer. Ő él s többé még sem ő, hanem Krisztus él; az munkálkodik, az imádkozik, az szenved, az küzd és győz őbenne.

Minők az egyházi év napjai?

Az egyházi év napjai lehetnek: 1. vasárnapok; 2. ünnepnapok; 3. bőjti napok; 4. köznapok.

I. Oktatás a vasárnapokról.

Mi a vasárnap?

A vasárnap a hét első napja, melyet az apostolok azért ünnepeltek meg a szombat helyett, mert Krisztus Urunk feltámadása ezen a napon történt s mert ezen a napon vették az apostolok a Szentlelket, ki őket a hitben megerősítette s az evangélium bátor bevallására képesekké tette.

Miért kell a vasárnapot egyedül Istennek szentelni?

Isten az embert egyedül saját szolgálatára alkotta. Nagyon is illő tehát, hogy az ember legalább egy napot a hétből kizárólag Isten szolgálatára és saját lelke üdvére fordítson. Azért az ember teremtése után maga az Úr is a hetedik napot, vagyis a szombatot — melyen a teremtést bevégezé s amelyen megpihent — az embereknek pihenő napul rendelte (Móz. II. 20, 8—12), melyen az emberek minden szolgai munkától tartózkodván, egyedül Istennek szolgáljanak.

Ez volt a zsidók szabbathja, vagyis pihenő napja, melyet szentül s szigorúan meg kellett tartaniok. (Móz. II. 16, 23.)

A római katholikus anyaszentegyház a Jézustól nyert felhatalmazás erejénél fogva és a Szentlélek által vezéreltetve, az apostolok meghagyása szerint a vasárnapot tette pihenő napul, részint a zsidóktól való megkülönböztetésül, részint a következő okokból: 1. Mert Krisztus Urunk ezen a napon fejezte be — dicső feltámadásával — az emberiség megváltását. 2. Mert ezen a napon szállt le a Szentlélek az apostolokra.

Igaz-e, hogy Isten örök törvénye ellenére vezette be az egyház a szombat helyett a vasárnapot?

Nem igaz; ezt csak az adventisták találták ki. A vasárnap megülése egész az apostoli időkig nyúlik vissza. János evangélista tanusága szerint az apostolok a «hét első napján» (Ján. 20, 19) gyűltek egybe. Az Apostolok cselekedeteiben pedig azt olvassuk, hogy a troási hívek «a hét első napján» gyűltek egybe a kenyérszegésre. Különben is már a legrégibb egyházi írók (I., II. századból) tanuskodnak a vasárnap mellett.

Miként nevezték a vasárnapot a régi keresztények?

A régi keresztények a vasárnapot az Úr napjának hívták, mert azt már szent János evangelista is így nevezte. (Jelenések k. 1, 10.)

Mi magyarok e napot, elég ferdén, vasárnapnak nevezzük. Ez onnan ered, hogy kezdetben a nemzet megtérése után kevés volt nálunk a plébánia és a templom. Szent István törvénye szerint tíz falu épített egy templomot. Itt gyűlvén össze az Úr napján szentmisére, ezt az alkalmat cserekereskedésre is felhasználták. Igy lett e nap neve vásárnap, később vasárnap. S az elnevezés fennmaradt, holott már szent László és Kálmán királyok megtiltották e napon a vásárok tartását.

Miért hinti meg az áldozópap a népet szentelt vízzel a vasárnapi istentisztelet előtt és után?

Ez azért történik: 1. Hogy a hívek emlékezzenek Jézus szent vérére és saját keresztelésükre, melyben a víz és a Szentlélek által Krisztus szent vérében megtisztultak és Isten élő templomává lettek. 2. Hogy a hívek megemlékezzenek arról, hogy tiszta szívvel kell Isten előtt és az isteniszolgálaton megjelenniök. Ezért kell az egyház szolgájával szívből imádkozniok: «Hints meg, Uram, izsópoddal, és én megtisztulok; moss meg, Uram, engem, és én fehérebb leszek a hónál». 3. Hogy az ördög incselkedéseitől a szentmise alatt — és általában az egész életen keresztül — mentve maradjanak. 4. Végül, hogy mindazon testi és lelki kegyelmek részesévé legyenek, melyeket az egyház a szenteltvíz hintésekor a hívőkre lekönyörög.

Mi szenteli és mi szentségteleníti meg a vasárnapot?

Megszenteljük a vasárnapot, ha magunkat minden olyan szolgai munkától, melyet a szükség nem parancsol, visszatartjuk és csak Istennek tetsző munkával: a szentmisén való ájtatos résztvevéssel, a szentségekhez való járulással, az Isten igéjének hallgatásával foglalkozunk; otthon pedig a nap többi részét Istennek tetsző kedves, csendes módon, pl. jó, erkölcsnemesítő könyv olvasásával, beteglátogatással stb. töltjük. Ha pedig vasár- és ünnepnapokon fontos okok akadályoznak bennünket az isteniszolgálaton való megjelenésben, lélekben egyesüljünk a templomban ájtatoskodó hívekkel és az egyház szolgájával s ájtatosan imádkozva, épületes könyveket olvasva, a szeretet szent cselekedeteivel iparkodjunk ájtatosságunkat végezni.

Megszentségteleníti pedig a vasárnapot az, aki azt henyéléssel vagy felesleges szolgai munkával, sőt — mi még gonoszabb — dőzsöléssel, játékkal és ledér tánccal avagy még bűnösebb dologgal tölti s esetleg ezekre másokat is csábít. «Nem volna annyira gonosz és bűnös — mondja szent Ágoston — *ilyen* napokon a földet bevetni, mint azokat hiú, veszedelmes és bűnös mulatsággal elárasztani.»

Az istentisztelet, illetve a szentmisében való részvétel után azonban találhatunk józan és tisztességes kedvteléseket, melyek vasár- és ünnepnapokon nincsenek megtiltva.

Mit kell tartanunk a vasár- és ünnepnapi táncmulatságokról és vásárokról?

Manap a tánc többnyire már nem szórakozás, hanem rossz szenvedély: «az ördög ünnepe», mint szent Efrém mondja. A táncmulatságok az érzékiség, a földi gyönyör ünnepei, megbénítják a lélek szárnyait, mely így nem bir fölemelkedni urához. Vajjon helyes dolog-e az, hogy épen vasárnap tegyük ki lelkünket a veszélynek? Azon a napon, amelyen egész lényünket Istenünknek kellene szentelni, vajjon épen ezen a napon kell-e többre becsülnünk a test élvezeteit a lélek természetfölötti örömeinél? Vajjon egész héten át küzdve a test kívánságai ellen, épen ezen a napon dobjuk-e önként magunkat az érzékiség karjaiba? Ha néha meg is feledkezünk lényünk nemesebb részéről anélkül, hogy ezáltal lelkünk nagyobb kárát vallaná, vajjon vasárnap is az érzékiség örömeibe akarjuk lelkünk áhitatát fojtani? Nem. E napon az igaz katholikus ellenáll szenvedélyeinek, ellenáll a kisértéseknek, melyeket útjába vezet az érzékiség; megszenteli e napot, a seregek Urának Istenének társaságában tölti azt el saját épülésére és üdvösségére. A vásárokon is mily sok körülmény segíti az önzést, a nyerészkedést, a pénzszomjat s a bűnöket, amelyek ezekkel karöltve járnak! Vajjon még vasárnap is önkényt keresse az ember mindazt a bűnt, melyekkel földi küzdelmeiben oly gyakran találkozik, melyeknek oly sokszor áldozatává lesz lelki boldogsága? Az igazi katholikus a feleletet erre a kérdésre lelkiismeretében hordja. Kitörülhetetlenül vannak lelkébe vésve a parancsolat szavai, hogy a vasárnapot megszenteld. A vásárok kirakatai mindmegannyi csábító eszközök, melyekben könnyen megbotlik az erény. Ha ünneplő tiszta ruhánkat félünk bemocskolni s gondosan figyelünk az útra, hogy el ne essünk, vajjon lelkünk tisztasága nem érdemli-e meg ezt a gondosságot? Az igazi katholikus felelete erre is csak igenlő lehet.

Mi tartson vissza minket a vasárnap megszentségtelenítésétől?

Tartson vissza minket 1. Isten súlyos megbántásának félelme és az a nagy büntetés, melyet Isten az ily megszentségtelenítőkre az örökkévalóságban, sőt gyakran már az életben is bocsátani szokott. Az ószövetségben halálbüntetést szabott Isten az Úr napjának megszentségtelenítőire. Az újszövetségben terméketlenség, drágaság, éhség, zivatar, árvíz s egyéb ilyetén csapásokkal sujtja

az Úr azt a népet, mely az ő napját meg nem tartja; az egyeseket pedig (pl. hegymászásnál vagy vasúti kéjutazásnál) feltünő szerencsétlenséggel fenyíti meg. 2. A szomorú következmények, melyek szükségképen bekövetkeznek, ha az ember egy napot sem szentel a héten Istennek és saját lelki üdvének. Az ilyen ember mindinkább eltávolodik a vallástól, erkölcstelenné lesz, elmerül a világi örömökbe; keresi a földieket, rabja lesz a munkának, szelleme minden nemesebb iránt eltompul, szükségtelenül és vétkesen aláássa egészségét és dacára minden erőlködésnek, munkáján nincs Isten áldása; és így lesz aztán áldozatává a szegénységnek, a nyomornak. Amit a tiltott munka által nyersz, azt Istentől lopod el. «Egy igaztalan krajcár tíz igaz tallért visz el». Ezért mondotta a franciaországi Ars boldogult plébánosa: «Két út visz egyenesen a nyomorúságba, lopás és a vasárnapi munka». Lehet, hogy az idén nem ér a büntetés; de bizton hiheted, hogy később, vagy ha téged nem, hát gyermekedet vagy annak gyermekeit utóléri az Isten sujtó keze!

A vasárnap megszentségtelenítéséből folyó következmények s Isten súlyos megbántásának ellensúlyozására Franciaországban 1847. évben alakult egy jámbor társulat, melyet ugyanazon évben IX. Pius pápa főtársulattá emelt és több búcsúengedéllyel gazdagított. E társaság tagjai megfogadják, hogy vasárnapokon szükség és engedély nélkül dolgozni nem fognak, istenkáromló, átkozódó szavakat ajkukra nem vesznek s az ilyet, amennyire lehet, másoknál is megakadályozzák s ha ezt nem tehetik, Istennek az elkövetett bűnért elégtételt adnak. Ez a társulat 1877-ben már 60 egyházmegyében volt elterjedve. IX. Pius pápa első volt, ki magát a tagok névsorába beiratta.

II. Oktatás az ünnepnapokról.

Mik az ünnepnapok?

Az ünnepek oly napok, melyeket a keresztény katholikus anyaszentegyház rendelt s kötött össze ünnepiességekkel, hogy a híveknek Isten bizonyos titkait és jótéteményeit, továbbá a boldogságos Szűz, az angyalok és a dicsőült szentek tetteit lelki szemük elé állítván, így őket Isten iránt való hálára, a szentek tiszteletére és azok példáinak követésére vezérelje, serkentse és buzdítsa. Azért vannak: 1. az Úr ünnepei; 2. a boldogságos szűz Mária ünnepei; 3. a szent angyalok ünnepei (őrangyalok ünnepe, szent Mihály, Gábor, Ráfael); 4. szentek ünnepei; 5. templomi, egyházmegyei vagy or-

szágos védőszentek ünnepei; 6. templomi búcsúünnep. Ezen ünnepek nagyobb részét minden évben ugyanazon a napon tartjuk meg; pl. karácsony mindig december 25-ik, szent István király napja pedig mindig augusztus 20-ik napjára esik s ez okból ezeket állandó ünnepeknek is nevezzük. Másokat azonban, mint a húsvét vagy Krisztus Urunk mennybemenetelének ünnepét, változó ünnepeknek hívjuk, mert különböző évben különböző napokra esnek.

Rendelhet-e az egyház ünnepnapokat?

Igen, rendelhet, mert az újszövetség egyházát maga Jézus tette itt a földön *helyettesévé*, neki adván a hatalmat mindent elrendelni, mi a hívek üdvére szükséges és hasznos. Ő adta a hatalmat az egyháznak, hogy «megköthessen és feloldhasson». Egyúttal kötelezte a híveket, hogy az egyháznak úgy engedelmeskedjenek, mint neki magának: «Aki titeket hallgat, engem hallgat; aki titeket megvet, engem vet meg». (Máté 18, 18. Luk. 10, 16.)

Ilyen rendelkezésekhez, melyek a hívek üdvének előmozdítását célozzák, tartoznak az ünnepnapok is. És ép ebből — mivel az egyháznak joga van ily napokat rendelni — szükségképen következik az is, hogyha a már meglevő ünnepek az Isten dicsőítését és a hívek lelki üdvösségét célzó szándéknak többé meg nem felelnének, tetszése szerint el is törölheti vagy felfüggesztheti. És ily esetben épúgy tartoznak a hívek neki engedelmeskedni, mint akkor, midőn az egyház ünnepeket rendel, mert «aki reám nem hallgat — mondja Jézus — legyen neked, mint a pogány és a vámos». (Máté 18, 17.)

Hányfélék az egyház ünnepei?

Háromfélék: 1. *Parancsolt ünnepek*, mikor a hívek kötelesek szentmisét hallgatni és szolgai munkától tartózkodni. Ezek a vasárnapokon kívül: *Szeplőtelen Fogantatás* (dec. 8.), *Karácsony* (dec. 25.), *Kiskarácsony* (jan. 1.), *Vízkereszt* (jan. 6.), *Húsvét* (márc. 21-e utáni holdtöltét követő vasárnap), *Áldozócsütörtök* (Krisztus Urunk mennybemenetele, húsvét után 40 napra), *Úrnapja* (az Oltáriszentség ünnepe, pünkösd után tíznapra), *Szent Péter és Pál* (jún. 29.), *Nagyboldogasszony* (aug. 15.), *Mindenszentek* (nov. 1.). 2. *Tanácsolt ünnepek*, mikor nem kell, de ajánlatos szentmisét hallgatni és szolgai munkától tartózkodni: Karácsony, húsvét, pünkösd másnapja, Gyertyaszentelő Boldogasszony (febr. 2.), Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.), Szent István (aug. 20.), Kisasszony napja (szept. 8.). 3. *Nem nyilvános ünnepek*, melyeket a közös istentiszteletre kötelezett papságnak kell ünnepelni. Ilyen a legtöbb egyházi ünnep.

Mikép szenteljük meg az ünnepeket?

A parancsolt ünnepeket úgy kell megszentelni, mint a vasárnapokat. Mindenekelőtt tehát — miként ezt az anyaszentegyház 2-ik parancsa szigorúan elrendeli — részt kell venni a szentmisén, mint a legszentebb és legüdvösebb istentiszteleten. Aki készakarva, önhibájából az ünnepnapi szentmisehallgatást elmulasztja, súlyos bűnt követ el. Hogy azonban az ünnepekből tökéletes és üdvös hasznunk legyen, törekednünk kell, hogy azok szellemébe teljesen behatoljunk, Isten fenséges titkait, jótéteményeit, a szentek életét s cselekedeteit tüzetesen megismerjük, mert az ünnepek ezért vannak. Nemkülönben ismernünk kell azon szertartásokat és egyházi szokásokat, melyek az ünnepnapokkal együvé tartoznak.

Ezt elérhetjük a szentbeszédek és a keresztény tanítások figyelmes hallgatása vagy az ünnepeket tárgyaló könyvek olvasása által. Az ily könyvek csakis az Isten iránt való szeretetre, az ő dicsőítésére s a szentek tiszteletére tanítanak, ami legfőbb szándéka és célja volt az egyháznak az ünnepek elrendelésekor.

Mivel azonban — elég fájdalom! — egyházunk ezen szép s magasztos célját csak igen kevés keresztény érti a maga tiszta valóságában, sőt ellenkezőleg, a híveknek az ünnepeken tanusított s szemlátomást növekvő lanyhasága egészen mást mutat, mint amit az egyház kíván, helyesen cselekedett az egyház, hogy bizonyos ünnepeket eltörölt vagy vasárnapra helyezett át, hogy a megmaradtakat annál szentebben üljük meg s hogy Isten az ünnepek megszentségtelenítése, be nem tartása által oly sokszor ne legyen megbántva. Ez okból nem is kötelező az ily eltörölt ünnepen a szolgai munkától való tartózkodás; mindazáltal nagyon kívánatos a szentmisében résztvenni, mert azt ilyenkor az áldozópap a hívekért mutatja be.

El kell-e törölni az ünnepeket?

Manapság sokan hangoztatják, hogy heti pihenőnapnak elég a vasárnap, az ünnepek hátráltatják a termelést s ezért el kell törölni azokat. Pedig az ilyen kívánság: 1. istentelen; 2. keresztényellenes; 3. oktalan.

1. *Istentelen.* Isten jogosan és méltán követelheti, hogy az emberek — mint az ő képére és hasonlatosságára alkotott teremtmények — őt dicsőítsék. De mikor történjék ez? A jómódúak, kik napi kenyerük megkeresésére nincsenek annyira a munkához kötve, mindig szentelhetnek ugyan elég időt Isten dicsőítésére; nem így azonban a nép, melynek szüntelenül, szakadatlanul dolgoznia kell. A népnek az ünnep egy szükséges alkalom, melyen Istenről meg-

emlékezik. Azért azt mondani, hogy a népnek nem kell ünnep, egyenlő azzal, mintha azt mondanók, hogy a népnek nem kell — Isten!

2. A mondott követelés *keresztényellenes*. A munkásnép a városokban és falvakban kevés alkalmat talál lelki művelődésre, az örökkévalósághoz való fölemelkedésre. Pedig a szegénynek épúgy, mint a gazdagnak kötelessége, hogy lelke üdvét előmozdítsa. Neki épúgy szüksége van a keresztény oktatásra és vallástanításra, ha üdvözülni akar; meg kell ismernie vallását egész teljességében; tudnia kell a jellemességet megőrizni, gyermekeit istenes életben nevelni s szenvedélyeit legyőzni.

Ezen fontos és szükséges dolgoknak csak bizonyos számú ünnep tud megfelelni. Ilyenkor hallja a munkásnép az élet igéjét; imádkozik s ezáltal javul; a szentgyónásban pedig bűneitől megszabadul, közeledik az Úr asztalához s egyesül Istenével. Az ünnepeken gondol Jézusra, Üdvözítőjére; Máriára, az ő hathatós közbenjárására; védőszentjére és a tömjén illatával magába szívja az Ég tiszta, üde levegőjét.

Igaz ugyan, hogy az ünnepeket is felhasználják dőzsölésre, oktalan pazarlásokra, mulatásokra, mértéktelen ivásokra stb. De még sem mindenki teszi ezt. Sőt bizonyára még kevesebben tennék, ha arra nekik alkalmat nem szolgáltatnának. De — s épen ez a baj! — ünnepeken minden szórakozást megengednek. Pedig ezek a szórakozások a munkásnép zsebéből a pénzt, szívéből pedig örök rendeltetésének érzetét rabolják ki. Nem csoda, ha a munkásosztály egy része az ily nyiltan kínált élveknek magát átadja és a nyerészkedésre felhasznált ünnepekkel visszaél. Vegyétek el az útból a visszaélésre szolgáló alkalmat és az ünnepek a népnél elérik céljukat.

3. *Oktalanság* a munkásnépet az ünneptől megfosztani. A népszokások mindenfelé azt igazolják, hogy előbb lehet népet nyelv, mint ünnep nélkül találni. Hát talán nem kell a munkásnak üdülés? Legyen bezárva folyton a gyárak bűzös helyiségeibe? Szagolja szünet nélkül a szellőzetlen műhelyek dohos, síri levegőjét? Haladjon megszakítás nélkül az ekeszarva után? Munkája eszközeit már le se tegye többé kérges tenyeréből? Vegyétek el, szüntessétek meg az ünnepeket s az embereket lelketlen gépekké, állatokká aljasítjátok!...

III. Oktatás a bőjti napokról.

Mik a bőjti napok?

Az olyan napokat, melyeken az egyház étkezési megszorításokat rendel el, bőjti napoknak nevezzük. Az egyháznak két ilyen rendelkezése van: a hústilalom s a böjt. E két fogalom nem azonos. Vannak bőjti napok hústilalom nélkül és viszont. A hústilalom a húseledelektől való megtartózkodást parancsolja, a bőjt pedig napi háromszori étkezést, de csak egyszeri jóllakást engedélyez.

Rendelhet-e az egyház bőjtöket?

Mivel Jézus egyházának — mint a hívek anyjának — kezében van a hatalom, hogy a Szentlélek segítsége mellett intézkedhessék mindenkor a hívek lelki üdvéről, következéskép bőjtöket is rendelhet. S ilyenkor csak az ő isteni mesterét, Jézust követi, ki önmaga is bőjtölt. De követi az apostolokat is, kik abban az időben a keresztényeket eltiltották a megjelölt állatok húsából való táplálkozástól (Apost. cselek. 15, 28. 29.), hogy a zsidókat — kik saját törvényeik szerint a vértől és a fojtott állatok húsától iszonyodtak — a keresztény hitre való áttéréstől vissza ne riasszák. Később azonban, midőn a zsidók részéről ezen akadály többé fenn nem forgott, ez a tilalom megszünt s helyébe az egyház bizonyos bőjti napokat, vagyis a húseledelektől való megtartóztatást rendelte el. «A bőjt — írja Nagy szent Vazul († 379 Kr. u.) — nem új találmány; egy drága jótétemény az, melyet őseink megőriztek s nekünk áthagyományoztak.»

Miért rendelt az egyház bőjtöket és mit használnak azok?

A katholikus anyaszentegyház a bőjtöt ősidőktől fogva csak a bűnbánat s önmegtagadás segédeszközének tekintette.

A bőjtök elrendelésénél a katholikus egyház célja az volt — valamint ma is az — hogy a hívek a bőjtölés által testüket sanyargassák, vágyaikat zabolázzák, Istent kibékítsék, bűneikért eleget tenni törekedjenek s az egyház, mint az ő édesanyjuk iránt való engedelmességben magukat gyakorolják; Isten szolgálatában, az imádságban s a szent erények gyakorlásában buzgók, éberek s fáradhatatlanok legyenek. Ezért a bőjtölés hasznos és végtelen üdvös, mint ezt a Szentírásnak számtalan sora, sőt a tapasztalás, az élet maga is tanítja. A szentatyák iratai telve vannak a bőjtölés dicséretével. Krisztus önmaga mondta, hogy menyasszonya: az ő egyháza, bőjtölne, ha őt, mint jegyesét, tőle eltávolítanák. (Máté

9, 15.) Nagyon találók, tanulságosak és lelkesítők azok az igék, melyek a bőjti időn át a prefációban a bőjt üdvös voltát kifejezik. Adjunk hálát Istennek azért, hogy ő a bőjt által 1. a bűnt elnyomja, 2. a szívet és lelket felemeli, 3. erőt kölcsönöz a jóra és 4. jutalmat ad. Aranyszájú szent János pedig azt mondja: «Bőjtölj, mert vétkeztél; bőjtölj, hogy ne vétkezzél; bőjtölj, hogy kegyelmet nyerj; bőjtölj, hogy a nyert kegyelem állandó legyen».

Mit kell tartanunk azokról, kik az egyház bőjtjeit folytonosan gyalázzák?

Azok a keresztény katholikusok, kik az egyház által rendelt bőjtöket gyalázzák, ócsárolják s ezért azokat félelem nélkül meg is szegik: 1. megvetik az ő anyjukat, az egyházat, sőt magát Jézust, mint annak fejét és alapítóját, ki maga is bőjtölt; 2. a többi híveknek botrányul szolgálnak; 3. önmaguknak óriási kárt okoznak, mert a test szolgáivá lesznek s lelküket a test vágyainak rendelik alá, minek folytán számtalan bűnt követnek el; 4. nyilvánvaló és világos, hogy az első keresztények szellemétől s szokásaitól — kik oly gyakran és szigorúan bőjtöltek — eltértek. S nagyon gyávák, ha már arra sem képesek, hogy Istennek és egyházuknak az engedelmesség ezen áldozatát meghozzák.

Ha pedig a tévhitűek azt vitatják, hogy az igaz egyháznak nincs szüksége bőjtökre, melyek mi hasznot sem hajtanak, ott van ellenük a Szentírás (Apost. csel. 13, 2. 3.), az egész őskeresztény ség, a tapasztalat és a józan ész. Szent Vazul írja: «Tartsd tiszteletben az ősi bőjtöt, mert az oly régi, mint maga az első ember. Bőjtölni kell, hogy visszatérjünk a paradicsomba, honnan bennünket a falánkság kiűzött». Minden józanul gondolkodó embernek — miként a tapasztalat tanítja — be kell ismernie, hogy mértékletesség és főleg a húseledelektől való megtartóztatás a test egészségét s a lelki erőt megerősíti. Az állandó bőjt által a puszták őslakói közül hányan őrizték meg szilárd és tartós egészségüket az emberi élet közönséges határán túl is és a meleg tartományokban, hol az élet tartama általában rövidebb, mint a mi vidékünkön, hányan éltek egy századnál tovább! Szent Pál, az első remete, 113 évig élt, szent Antal 105, szent Arsenius 120, szent János, a hallgatag, 104, szent Theodosius apát 105 évig.

A katholikus anyaszentegyház tehát ebben is mint gondos anya tűnik ki, aki rendelkezésével gyermekeinek nemcsak lelki, de testi jólétét is szem előtt tartja. Jézus mondása: «Nem az fertőzteti meg az embert, mi bemegy szájába, hanem az fertőzteti meg az embert, ami a szájából jő» (Máté 15, 11.), a farizeusoknak szólt, kik bizonyos — a törvény által tiltott — étkeket és olyanokat,

melyeket tisztátalan kéz érintett, tisztátalannak tartottak. Ha Jézus ezt úgy értelmezte volna, mint azt a bőjt ócsárlói s gyalázói értelmezték, akkor az ittasságot, sőt a mérgezés által való öngyilkosságot is megengedhetőnek nyilvánította volna.

Mindenesetre tehát nem az étel mint Isten adománya — mely jó és célszerű — teszi az embert bűnössé, hanem az Isten parancsa ellen való engedetlenség, a féktelen falánkság és élvhajhászat.

Mikor van hústilalom?

Húsfélét nem szabad ennünk: 1. pénteken, 2. hamvazószerdán és nagyszombaton, 3. a karácsony előtti, pünkösd előtti és Nagyboldogasszony előtti napon.

Melyek az egyház által parancsolt bőjti napok?

A következők: 1. *A negyvennapi bőjt*, azaz, a nagybőjtben mindennap hamvazószerdától egész húsvétig a vasárnapok kivételével. 2. *A kántorbőjt* szerda, péntek és szombaton az év minden negyedében egyszer, és pedig *a)* ádvent harmadik vasárnapja után, *b)* hamvazószerda után, *c)* pünkösdvasárnapja után, *d)* kereszt felmagasztaltatása után. 3. *A vigiliák*, vagyis karácsony, pünkösd, Nagyboldogasszony, mindenszentek előtti nap. (A negyvennapi bőjtről később, hamvazószerda előtt következik a bővebb oktatás.)

Mik a kántorbőjtök és miért rendelte azokat az egyház?

Az egyház minden évnegyed elejére, szerdára, péntekre és szombatra bőjtöt rendelt. Eredetüket e bőjtök — szent Leó pápa tanusága szerint — az apostolok idejéből veszik. Behozataluk alapja szerinte a következő: «Ezen bőjt a négy évnegyedhez van kötve, hogy azoknak rendes megérkezése, illetve megújulása tanítson bennünket arra, hogy lelkünk folytonos tisztítást igényel s hogy törekednünk kell bőjt és alamizsnálkodás által gyarlóságainkat kiirtani s szenvedélyeinket megzabolázni». Tehát minden évnegyed elején: 1. Hálát kell adnunk Istennek a mult évszakban vett jótéteményeiért. 2. Kérnünk kell őt, hogy a folyó évnegyedben minden veszedelmet, mely lelkünket, testünket, vagyonunkat, vetésünket, házainkat, háziállatainkat fenyegeti, kegyesen távolítson el tőlünk. 3. Végül bocsánatot kell kérnünk Istentől az elmult évszakban elkövetett bűneinkért és neki vezeklésül s kibékítésül imákat és bőjtöket kell felajánlanunk. Bőjtöt parancsolt az egyház eme négy évszakban azért is, mert ebben az időben (kántorszombaton) szokta papjait — és a többi egyházi személyeket — is felszentelni, mely ténykedést maguk az apostolok is (Apost. csel. 13, 3.) csak hosszas imák és bőj-

tölések között végezték. Azt óhajtja tehát az egyház elérni, hogy a hívek a kántorbőjt hetében ima, bőjt s más jócselekedetek által esdekelve kérjék Istent, hogy az egyház élén mindig alkalmas és a hívek üdvét lelkükön viselő pásztorok álljanak, kiknek kezében van egyúttal a keresztény hívek egész boldogsága.

Mik a vigiliák?

Ezek azon bőjtök, melyeket az egyház némely ünnep előnapjára elrendelt. Már az első keresztények is bőjtölés és imádság között ébrenléttel (mit e latin szó «vigilare» fejez ki) készültek a következő ünnep méltó megülésére. Ezért a vigiliai szentmiséken még ma is nem az «Ite missa est»-et (Menjetek, a mise befejeztetett), hanem a «Benedicamus Domino»-t (Dicsérjük az Urat) mondja a pap. Jelképe ez azon időnek, mikor a szentmiséket még éjnek idején tartották s mikor a mise után is a templomban maradtak s ott az ünnepnap virradtáig dicsőítették Istent. Ezen éjtszakai virrasztást azonban az egyház — részint a hívek kiélvó buzgósága miatt, részint a netán bekövetkezhető rendetlenségek elkerülése végett — eltörölte. A bőjtöt azonban megtartotta, hogy Istent dicsőítsük, szentjeit tiszteljük, az ő szószólásukat kikérjük s testünket az ő példájuk szerint sanyargassuk. «Mert abból — mondja szent Bernát — hogy mi az ünnep előnapján bőjtölünk, megtanuljuk, hogy csak sok nélkülözés és szenvedés után juthatunk az Isten országába».

Miért tiltja az egyház pénteken a húseledellel való táplálkozást?

Miként szent Ágoston és I. Ince pápa írja, az egyház e napon a húseledeleknek magunkhoz vételét azért tiltja, mert isteni mesterünk, Jézus Krisztus, pénteken halt meg. A középkorban szombaton a Szűzanya tiszteletére is bőjtöltek. Ez a bőjt azonban ma már nincsen érvényben.

Ki köteles magát a húseledelektől megtartóztatni?

A húseledelektől magát megtartóztatni köteles minden római katholikus keresztény, ki 7-ik életévét már betöltötte, ha fontos ok őt fel nem menti. Törvény szerint fel vannak mentve: 1. *A szegények*, kik eledelüknek kéregetés útján való beszerzésére vannak utalva vagy kik vagyontalanabbak, hogy sem alkalmas és kielégítő bőjti eledelt készíthetnének. 2. *A betegek és gyengélkedők*, kiknek a húseledeltől való tartózkodás ártalmukra lenne. 3. *Cselédek*, kiknek szolgálatadójuk nem ad elégséges bőjti eledelt és más gazdát nem találnak, aki azt teljesítené. 4. *A katonák*, kiknek hatóságuk húst szolgáltat ki. 5. *Utasok*, kik bőjti eledelt nem kaphatnak vagy akik esetleg általános felmentésben részesültek.

Ki köteles bőjtölni?

Bőjtölni vagyis egyszeri jóllakással beérni köteles, ki 21-ik évét túlhaladta és semmi érvényes, illetve elfogadható ok által felmentve nincs. Jogosan és érvényesen fel vannak mentve: 1. Mindazok, kik egészségük látható hátránya nélkül nem bőjtölhetnek. 2. Szegények, kik egyszerre nem részesülhetnek elégséges táplálékban, több ízben is ehetnek. 3. Olyanok, kik súlyos és fárasztó munkát végeznek s kiknek az egyszeri jóllakás a szükséges erőt nem adná meg. 4. Olyanok, kik egyházi hatóságuktól érvényes okokon alapuló — s nem hiábavaló vagy hazug ürügy alatt kicsalt avagy kierőszakolt — felmentést nyertek. Azok, kik nem bőjtölhetnek, azt az egyház szellemének s szokásainak megfelelőleg más jócselekedetek — mint ima, alamizsnálkodás, betegek látogatása stb. — által törekedjenek pótolni. Ha a felmentés egyéb jócselekedetek művelését, esetleg a bőjt pótlását kifejezetten előírná, a felmentett köteles azt teljesíteni. Hazugság és arcátlan rágalom az, ha elfogult vagy gonosz emberek azt mondják, hogy az egyház a felmentéseket pénzért osztogatja. Ha az egyház bőjt helyett alamizsnálkodást ró ki, a felmentett az alamizsnát bárkinek is adhatja.

Hogyan vétkezünk a parancsolt bőjtök ellen?

1. Két vagy többszöri jóllakás által, feltéve, ha a fentebb elősorolt mentségek egyike sem forog fenn. 2. Többszöri étkezés által, ha az időközökben élvezett ételek egy kielégítő ebéddel fölérnek. 3. Bocsánatos bűnt követ el, ki napjában többször eszik ugyan, de azok egészben sem érnek fel egyszeri jóllakással. A bőjt törvénye ugyan azt írja elő, hogy napjában csak egy étkezés legyen; nem tiltja azonban, hogy reggel és este ételt vegyünk magunkhoz. Az étel mennyiségét és minőségét illetőleg az egyes helyek szokása az irányadó.

Mit kell még megjegyezni a bőjtről?

1. A hústilalom tiltja a hús és húsleves használatát, de nem tiltja a tojást, a tejneműeket és bárminemű állati zsír használatát. 2. Nincs megtiltva húst és halat egy és ugyanazon étkezésnél enni. 3. Nagyszombaton délben a hústilalom és a bőjt parancsa megszünik.

Mily szándékkal kell bőjtölnünk?

1. Hogy bűneinket, melyeket a test gonosz vágyainak engedve követtünk el, megbánjuk s testünk sanyargatása által levezekeljük. 2. Magunkat ezáltal Jézus 40 napi bőjtölésével egyesítsük s Istennek eleget tegyünk. 3. Hogy erőt nyerjünk a tiszta életre. 4. A bőjtölés

által megtakarítottat a szegényeknek ajándékozzuk. 5. Istentől egy bizonyos kegyelmet nyerjünk. (Pl. áldást egy fontos ügyhöz, lelki vagy testi bajok elhárítását, valamely erénynek elnyerését, a kísértések legyőzését stb.)

Mi a jelenleg érvényben lévő bőjti rendelet?

Az apostoli Szentszéktől nyert felhatalmazás alapján a magyar egyházmegyék területén a következő bőjti rend állapíttatott meg:

I. **Szigorú bőjti napok,** vagyis, amelyeken tilos a húsfélék élvezése és csak egyszer szabad jóllakni, a következők: Hamvazószerda, a nagybőjt minden péntekje; a kántorbőjtök péntekje; karácsony, pünkösd és nagyboldogasszony vigiliája.

II. **Enyhített bőjti napok,** vagyis amelyeken szabad ugyan húst enni, de a többszöri jóllakás tilos: A nagybőjt többi napjai (a nagybőjt vasárnapjain többszöri jóllakás és húsevés mindenkinek meg van engedve); a kántorbőjti szerdák és szombatok; mindszent vigiliája.

III. **Megtartóztatási napok,** melyeken csupán a húsételek élvezése tilos: Az évnek minden péntekje.

IV. **Kivételes felmentvényben részesülnek** a tilalom alól:

1. Az összes hívek valahányszor valamely parancsolt ünnepnap megtartóztatási napra esik a nagybőjti időn kívül.

2. Egyes községek, midőn búcsúnapja vagy országos vásár megtartóztatási napra esik.

3. Egyes személyek:

A) Minden bőjti napon — kivéve a nagypénteket, karácsony és pünkösd vigiliáját — a hústilalom alól felmentetnek: *a)* a gyári munkások és bányászok; *b)* kik a vendéglőben kénytelenek étkezni, vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, amennyiben bőjti eledelt — nehezen kapnak.

B) Minden hústilalom alól — kivéve a nagypénteket — felmentetnek: *a)* a vasúti vonatokon szolgálatot tevő személyek, *b)* mindazon utasok, kik vasúti vendéglőben vagy gőzhajón kénytelenek étkezni; *c)* kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tartózkodnak kíséretükkel együtt; *d)* alamizsnából élő szegények és a cselédek, ha uraik bőjti eledelt nekik nem adnak.

IV. Oktatás a hétköznapok megszenteléséről.

Meg kell-e a hétköznapokat is szentelni?

Igen. Mert az ember 1. mindennap köteles Istennek szolgálni; 2. minden nap nyer tőle jótéteményt, amiért neki hálával tartozik; 3. minden nap kell az ördög incselkedéseivel küzdenie s ébernek lennie; 4. minden nap kell Krisztus keresztjét hordoznia; 5. minden nap szüksége van Istenre, az ő segítségére és kegyelmére; 6. minden nap kötelezik őt Isten parancsai, hogy a jót cselekedje, a rosszat kerülje; 7. és minden nap számot kell neki ezért adnia. Origenes írja (i. Cels. libr. 8.): «A keresztény, ki vallását ismeri, tudja, hogy minden nap az Úr napja, amelyen szívét, lelkét s dolgait neki felajánlja; hogy minden nap egy péntek, mi több, nagypéntek, amelyen megfékezi szenvedélyeit és Krisztus súlyos keresztjét vállain hordozza; hogy minden nap egy húsvét, amelyen folytonosan arra törekszik, hogy magát a világ csábításaitól elkülönítve egy szebb s üdébb lelki világot fogadjon be szívébe s amelyen a testté vált Igével táplálkozik; végre, hogy minden nap egy pünkösd, melyen a Szentlélek-Úristen megjelenése által Isten trónjáig emelkedik, ahol a Fiúval egyetemben annak jobbján ül s amelyen a Szentlélek malasztjában részesül.»

Mit tesz az egyház, hogy bennünket a hétköznapok megszentelésére vezéreljen?

1. Bemutatja minden nap a szentmiseáldozatot, melyben az összes keresztényekért Istennek dicséretet, hálát, imádást, vezeklést és könyörgést ajánl fel, különösen pedig a jelenlevő hívekért. Továbbá az áldozópapoknak és szerzetesrendek tagjainak minden napra, sőt a nap egyes szakaira is imákat (zsolozsma, breviarium) rendelt, melyeket ők az egész keresztény világért felajánlanak. Igy tart az egyház megszakítás nélkül istentiszteletet és ezért az egyház nyelve a hétköznapokat is ünnepnapoknak (feria) mondja. Igy kell tehát a kereszténynek is életét — mint szakadatlanul tartó istentiszteletet — az egyház életéhez fűzni. 2. Minden napra állandósította az egyház szent hitünk bizonyos titkát, egy vagy több szentnek emlékét, hogy ezáltal felhívjon minket a szent titkok hálás emlékezetére s az illető szentnek tiszteletére, annak segítségül hívására és példájának utánzására. 3. Boldog emlékű XIII. Leó pápa pedig ezenkívül az egyes titkok és szentek tiszteletére szentelt hétköznapokra külön miseimákat és zsolozsmát engedélyezett. Igy hétfő a szent angyaloknak, kedd a szent apostoloknak, szerda szent Józsefnek, csütörtök a leg-

felségesebb Oltáriszentségnek, péntek Krisztus Urunk kínszenvedésének, szombat Mária szeplőtelen fogantatásának van szentelve. 4. Hogy a híveket naponként emlékeztesse a **megtestesülés nagy** titkára s őket hálára s Jézus iránt való szeretetre buzdítsa, több pápa jóváhagyta és búcsúban részesítette az «Úr angyala» imádságát. (L. a II. rész: «Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe».)

Mikép szenteli meg a keresztény a hétköznapot?

Megszenteli a keresztény a hétköznapot, ha a következő három életszabályt követi: 1. **Semmit sem tenni Isten ellen,** vagyis kerülve kerülni mindazt, ami Istennek nem tetsző. Mindenekelőtt tehát halálos bűnben nem szabad lennie, hanem a megszentelő malasztot kell birnia. Mivel az emberi gyarlóság miatt — sajnos — sokszor megtörténik, hogy az ember napjában hibákba esik, sőt bűnt követ el, azért mindenki naponként vizsgálja meg lelkiismeretét s szívében töredelmes, őszinte bűnbánatot ébresszen. 2. **Mindent Istennel tenni.** «Nélkülem semmit sem tehettek» — mondá az Üdvözítő. Azért hívja a keresztény Istent segítségül reggel és napjában többször, azért kér áldást munkájára, azért ad hálát a vett jókért és azért vesz részt — tőle telhetőleg — a mindennapi szentmiseáldozaton. 3. **Mindent Istenért kell tenni** vagyis mindenben e tiszta, önzetlen szándékkal lenni, Istennek tetszeni. Ezt nevezzük «jószándék»-nak. Erre az érzésre és szándékra néz főkép Isten. Ha a szándék nem őszinte, hiú, rossz vagy bűnös, akkor a jócselekedetek is érdemnélküliek lesznek. Természetfölötti jószándékkal ellenben magában véve csekély, sőt közönyös cselekedet is — mint evés, ivás — Isten előtt kedves és tetsző és azok fejében akár magunk vagy mások részére kegyelmet nyerhetünk.

Azért írja szent Pál: «Tehát akár esztek, akár isztok, akár valami mást műveltek, mindent az Isten dicsőségére cselekedjetek.» (Kor. I. 10, 31.) Ilymódon a jó keresztény egész napi munkája valósággal megszentelődik és megnemesül. Ebből persze nem az következik, hogy a jószándékot minden legcsekélyebb munka előtt fel kell ébreszteni vagy el kell mondani magunkban minden alkalommal: *Istenem! Irántad való szeretetből!* Épenséggel nem! Amint a vándor sem gondol lépten-nyomon szülőföldére, hogy azt az egyenes úton haladva elérje, hanem elegendő, ha reggel jó útra lép s a nap folyamán arról nem tér le, úgy kell a jó kereszténynek is minden reggel a jószándékot felébresztenie s egész napon át Istenének szolgálnia. Nagyon üdvös azonban, ha azt napjában több ízben megújítjuk. Törekedjünk tehát, hogy ez a dicséretes gyakorlat teljesen szokásunkká váljék.

Például szolgáljon a következő, búcsúval egybekötött

Ima. Uram Jézus Krisztus! Egyesülve azon isteni szándékkal, amelyet a felséges és mindenható Isten dicsőítésére Temagad legszentségesebb Szíved által egykor e földön felajánlottál s még most is az egész világon az idők végezetéig a legfelségesebb Oltáriszentségben felajánlasz, a szeplőtelenül fogantatott boldogságos szűz Mária legszentebb szívének követéséül Neked ajánlom ma és az egész napnak minden egyes percében minden szándékomat és gondolatomat, minden érzelmemet és kívánságomat, minden cselekedetemet és szavamat. (Száznapi búcsú egyszer napjában. XIII. Leó, 1885.)

I. RÉSZ.

A VASÁRNAPOKRÓL ÉS AZ ÚR ÜNNEPEIRŐL.

I. A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR.

Oktatás az ádventi időről.

Mit jelent ez a szó: ádvent?

Az «ádvent» szó (a latin adventusból) *eljövetel*-t jelent. És pedig az egyház tanítása értelmében az Isten Fiának két külön időben e világra való eljövetelét jelenti. Az első eljövetel az volt, mikor a Megváltó a Szentlélek ereje által a boldogságos Szűz méhéből test szerint született (karácsony ünnepe), a második pedig az Üdvözítőnek a világ végén való eljövetele.

Mi célból rendelte el az egyház az ádventi szent időt?

Azon célból, hogy magunkat méltóképen előkészítsük a Megváltó születésének ünnepére és így arra, hogy a Megváltó az ő kegyelme által a mi szívünkben újra szülessék.

Mit tesz az egyház a maga részéről, hogy híveit erre előkészítse?

1. Az egyház az ádvent vasárnapjain felolvasott szentleckékben és evangéliumokban ismételten ösztönöz bennünket életünk megjobbítására. 2. E végből szemünk elé állítja az utolsó ítéletet, mikor a Megváltó nagy dicsőséggel és hatalommal újra el fog jönni. 3. Utal bennünket a bűn szomorú és gyászos következményeire, amennyiben az ádventi négy hetet azon gyászos évezredek emlékére rendelte, mely az Úr eljövetelét megelőzte s melyben a bűn — mint egy pusztító árvíz — az emberek fölött elömlött. 4. Imáiban megismerteti velünk a szentatyáknak a Megváltó eljövetele után való vágyakozását, hogy mi is az ő példájuk szerint Jézus Krisztus érdemei által szívből vágyódjunk a bűneinktől való megszabadulás után. 5. Bűnbánatra való felhívását megerősíti még az ádventi időre rendelt bőjtök, valamint minden zajos mulatozás eltiltása által. Áldozópapjai a vasárnapi szentmisét viola színben, mint a bűnbánat színében mondják; a «Gloria» magasztaló éneke elmarad, mert az, akinek születésénél az angyalok ezt énekelték, még csak ezután jön el.

Az orgona elnémul, a szerpap és alszerpap elül fölhajtott miseruhában szolgálnak. 6. Az istentiszteleten oly könyörgéseket rendelt el, melyek az Isten ítéletétől való félelmet s a bűnbocsánat utáni vágyódást és biztos reményt fejezik ki s ily értelemben könyörög érettünk a Mindenhatóhoz. 7. Végül rámutat könyörgéseiben, főkép a boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatása ünnepén Máriára, kit már a paradicsomban igért az Úr s ki Üdvözítőnk Anyjává s örömünk, boldogságunk bőséges okává lett. Miként az egész világ ő általa nyerte Üdvözítőjét, úgy szent Fiának eljövetele a hívek szívében szintén ő általa valósul meg. A Rorate-misék kezdetekor mondatni szokott eme könyörgés: «Egek, harmatozzatok» stb. szellemi értelemben Máriára vonatkozik; ő az ég, a föld, a felhő, melyeknek a Megváltót kell a világra hozniok.

Az ádventet régente is úgy tartották meg, mint manapság?

Nem, mert hajdan szent Márton napján kezdték és szent gyakorlatokkal s bőjtöléssel ülték meg épenúgy, mint a negyvennapi bőjtöt. Az új egyházi törvénykönyv már nem tesz említést az ádventi bőjtről; így tehát ádventi bőjt nincs többé. A szerzetesrendek legnagyobb része ma is egész ádvent tartama alatt szigorú bőjtöt tart. Ugyanezért a zajos mulatságokat, melyek az ádvent értelmét elhomályosítanák, — mint ünnepies és zajos menyegzők, táncvigalmak — az egyház ez időben szigorúan tiltja. Az új egyházi törvénykönyv szerint házasságot az év bármely részében szabad kötni. Csak a házasság ünnepélyes megáldása — a nászmisével kapcsolatban — tilos ádvent első napjától karácsony napjáig bezárólag.

Mit kell a kereszténynek tennie, hogy az egyház szent célját önmagán elérje?

1. El kell gondolnod, ó keresztény, azt a vigasztalan és veszélyes állapotot, melybe a világ és minden ember a bűn által jut. 2. Be kell látnod, hogy mily szükséges neked egy Megváltó, ki a bűnből kiszabadítson. 3. Az Úr eljövetele iránt benső vágyakozást kell lelkedben keltened és bizalommal kell esedezned a bűnökből való kiszabadulásodért s főként Máriának, az irgalmasság anyjának hatalmát kell segítségül hívnod, hogy életed gyökeres megjavításában segédkezet nyujtson. 4. Vissza kell magadat tartanod minden felesleges szórakoztató vigasságtól s törekedned kell, hogy ima, könyörgés s a felebaráti szeretet cselekedeteinek gyakorlása által Istent megengeszteljed. 5. Végül igaz, őszinte vezeklés és a bűnbánat szentségeihez való gyakori járulás által minél jobban meg kell tisztulnod a bűntől s ekként a megszentelő malaszt birtokában érde-

messé tenned magadat arra, hogy az Úr születése napján a megváltás dús kegyelmében részesülhess.

Mik az úgynevezett «Rorate» (hajnali) szentmisék és miért mondatja azokat az egyház?

Ezek ünnepies szentmisék, melyeket manapság is kora reggel tartanak és nevüket a szent Szűz tiszteletére szánt fogadalmi szentmise kezdő szavaitól: «Rorate coeli desuper — Harmatozzatok, egek, a magasból» — nyerték. Annak az üzenetnek az emlékére tartják, melyet Gábor arkangyal vitt a boldogságos Szűzhöz, hogy Isten Fiának anyjává leszen. Ezért a hajnali Roratékat angyali miséknek is nevezik, mert evangéliuma az angyali üdvözletről szól és a végén nyilvánosan elimádkozzák azt.

Adventi ima. Úristen! ki kegyelmes eljöveteled által az embereket megörvendeztetted, engedd meg, hogy kegyelmed és töredelmes bűnbánatunk által arra méltóan előkészülhessünk.

Oktatás ádvent első vasárnapjára.

Ádvent első vasárnapja első napja a tulajdonképeni egyházi évnek s kezdete annak a kegyelmi időnek, mely karácsony ünnepével ér véget s erre mintegy előkészítésül szolgál. E napon kezdi meg az egyház az elmélkedést az Üdvözítő eljöveteléről, mely után a szentatyákkal együtt fohászkodik, kiknek imáit nemcsak ezen a napon, de az egész ádventi időben saját imáival egybeköti, hogy így — miként ők — forró vágyakozással nézzen a Megváltó eljövetele elé s hogy a híveket bűneik igazi megbánására indítsa, mert a bűn áll leginkább útjában ez üdvösséges eljövetelnek.

Ádvent első vasárnapján a szentmise a 24-ik zsoltárral (1—4.) kezdődik: «Tehozzád emelem fel, Uram, lelkemet, én Istenem! Te benned bízom, meg ne piruljak és ne nevessenek ki engem ellenségeim, mert mindazok, akik Téged várnak, meg nem szégyenülnek. A te utaidat, Uram, mutasd meg nekem és ösvényeidre taníts meg engem». Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Uram! kérünk, serkenjen föl hatalmad, és jöjj, hogy bűneink fenyegető veszélyeiből méltók legyünk oltalmad által kiragadtatni és szabadításod által üdvözölni. Ki élsz és

uralkodol az Atyaistennel a Szentlélek egységében, Isten, mindörökkön örökké. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből 13. fejezet, 11—14. versek.)*

Atyámfiai! Tudjuk, hogy itt az óra, hogy felkeljünk az álomból. Most ugyanis az üdvösség közelebb van hozzánk, mint amikor hívők lettünk. Az éjszaka előrehaladt, a nappal pedig elközelgett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltsük magunkra a világosság fegyvereit. Mint nappal, járjunk tisztességesen; nem tobzódásban és részegeskedésben, nem bujálkodásban és kicsapongásban, nem civódásban és versengésben, hanem öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust és ne gondozzátok testeteket a vágyakozásokra.

Mire tanít minket ez a szentlecke?

Miután a rómaiaknak a keresztény élet kötelmeit eléggé megmagyarázta, azoknak késedelem nélküli gyakorlására inti őket. «Mivel könnyen várható volt,— így szól aranyszájú szent János — hogy a hívek buzgóbbak lesznek kezdetben, míg szeretetük erős, ellenben később kisebbedik, sőt teljesen ellankad buzgóságuk, azért inti őket, legyenek most erősek, de később se gyengüljenek, hanem folyton megújuló erővel munkálkodjanak. Minél inkább közeledik a király eljövetele, annál jobban és illőbben kell készülni a fogadásra; minél inkább közeledik a pályabér, annál erősebben kell a fegyvert megragadni.» Azért mondja az apostol: «Most ugyanis közelebb van a mi üdvösségünk, mint mikor hívők lettünk». Hogy a híveket erre jobban buzdítsa az apostol, találó hasonlatot mond az éjről és a napról. Az éj sötét; éjszakára lefekszünk. Rossz emberek az éjt oly dolgokra használják fel, melyekért nappal gyalázat, szégyen járna ki. «Ha azonban mi — mondja ismét aranyszájú szent János — az éjnek végét és a hajnal hasadását látjuk és a fecskéket csicseregni halljuk, akkor felkölti egyik a másikat, bár az éj még nem mult el. De a sötétség elteltével vigabban szólítjuk meg egymást e szóval: Megvirradt! Nappal van! Napi dolgainkhoz látunk, lerázzuk az álom béklyóit s keressük ruháinkat, melyeket este levetettünk, hogy a nap bennünket készen találjon. Amiként ez alkalommal cselekszünk, úgy kell cselekednünk mindig üdvünkre vonatkozólag, de főkép az Úr eljövetelét megelőzőleg.» (Homil. 24.)

Mit jelent itt az alvás?

Az érzékek elbódítását s megvakítását, a tunya, elkényeztetett s feslett életet. (Zsolt. 75, 6. Izaiás 29, 8.)

Mit jelent itt az éjjel és a nappal?

Az éjtszaka a sötétség: tudatlanság, hitetlenség és a vétek ideje; a nappal pedig a világosság: a hit, kegyelem, igazság és üdvösség ideje.

Miért mondja szent Pál: «hogy az üdvösséghez most közelebb vagyunk»?

Szent Pál e szavaival azt akarja mondani: minél inkább előrehaladunk a korban s ezzel együtt a hitben és kegyelemben, annál jobban közeledünk örök célunkhoz, az üdvösséghez; sokkal jobban, mint akkor, mikor hitünket felvettük. Azért — mint aranyszájú szent János mondja — ne késlekedjünk előre haladni a hitben s gazdagodni a jócselekedetekben.

Mik a sötétség cselekedetei?

Azok a vétkek, melyeket titokban s éjjel követünk el és melyek miatt Isten s az emberek előtt pirulni kell.

Melyek a világosság fegyverei?

A hit, az irgalmasság, a kegyelem és az erény cselekedetei, melyekkel, mint a szellem fegyvereivel, az ördögöt, a világot és a test szenvedélyeit s bűnös vágyait legyőzhetjük. (Szent Pál Efez. 6, 11.)

Minő értelmük van e szavaknak: «mint nappal, tisztességesen járni»?

E szavak oly tettek gyakorlására buzdítanak bennünket, melyekkel Isten és emberek előtt becsületet szerzünk, dicséretet aratunk s melyeket épen ez okból nappal minden ember szeme láttára bízvást megtehetünk. Az ember, ki a keresztség szentségében ellene mondott az ördögnek s a világ minden hiúságainak, nem élhet kizárólag az evés-ivásnak, nem élhet a feslettségnek, hanem Jézus Krisztusba kell öltöznie, azaz követnie kell őt minden cselekedetében s e követés által lelke, mint valami ékes ruhába öltözik.

Miért olvastatja fel az egyház ezt a leckét a mai vasárnapon?

Hogy minket is felébresszen a bűnnek éjjeléből, álmából és tespedtségéből s hogy ebben az ádventi szent időben komoly töredelmességre és életünk megjobbítására ösztönözzön. Épen e levélnek olvasása indította egykor szent Ágostont is életének gyökeres megjavítására és a szent élet megkezdésére. Talán téged is hív ma az Úr, midőn ezt olvasod és talán utolszor kopogtat szívednek ajtaján.

Üdvös oktatás a bűnbánat halogatása ellen.

«Itt az óra, hogy fölkeljünk az álomból... (Róm. 13, 11)

Szabad-e a kereszténynek arra számítani, hogy majd élete végén megjavul?

Semmi esetre sem, mert ez annyit tenne, mint vétkezni Isten irgalmassága ellen. De bűnt követne el vele az ember a Szentlélek ellen is. «Isten — mondja szent Ágoston — az ily megátalkodott bűnösöket rendszerint azzal bünteti, hogy végső órájukban nem lesznek öntudatnál, mivel míg jó egészségnek örvendtek, Istent nem ismerték s róla megfeledkeztek.»

És habár a késői megtérés vigasztaló példája a bűnbánó lator, de ez — mint szent Ágoston mondja — csak példa, hogy a bűnös kétségbe ne essék. Viszont azonban egyetlen példa azért, hogy a bűnbánatot senki elbizakodottságból el ne odázza.

Mit reméljenek azok, akik csak végső órájukban térnek meg?

Reméljék mindig a legjobbat, habár — ugyancsak szent Ágoston szerint — nem lehet teljes határozottsággal állítani, hogy a későn, látszólag megtérő bocsánatot nyer-e? Mert — mint szent Jeromos írja — a sok ezer közül, kik istentelen életet folytattak, csak kevés fog a halálban igazán megtérni s fogja bűneinek bocsánatát elnyerni. És — ferrerii szent Vince szavai szerint — egy bűnös embernek boldog kimúlása nagyobb csoda, mint egy halottnak a feltámasztása. De ne is csodálkozzunk ezen, minthogy az élet végső határánál a bánatot gyakran csak szolgai félelem erőszakolja ki, mivel arra a haláltól való rettegés s a közeledő ítélet kényszerítenek. Nem ő hagyja el a bűnt — írja szent Ágoston — hanem a bűn hagyja el őt és talán tovább vétkezett volna, ha a halál ebben meg nem akadályozza. Mit lehet azonban egy oly megtéréstől remélni, mely csak színlelt töredelmességből ered?

Mikor kell tehát bűnbánatot tartanunk?

Akkor, mikor még az egészség, józan ész és az erő birtokában vagyunk. Mert — szent Ágoston mondása szerint — a betegesnek, a gyengének töredelmessége is rendszerint gyenge, a haldoklónak bűnbánata is haldokló. Mint a tapasztalás igazolja, az embert annyira gyötrik, mardossák ilyenkor a betegség fájdalmai, a halál rettegése, a lelkiismeret furdalásai, az ördög szüntelen kisértései s az övéit és vagyonát illető gondok, hogy helyesen gondolkozni is

alig képes, annál kevésbbé gondolhat bűnbánatra. Ha némelyeknek oly nehéz bűnbánatot tartani akkor, mikor még egészségesek s szívüknek Istenhez való emelését mi sem akadályozza, mennyivel nehezebb lesz, ha testük elgyöngül s a betegség fájdalmai gyötrik őket! Ha tehát súlyos bűnbe estünk, ne késsünk, hogy abból tökéletes bánat s mihelyt lehet, jó gyónás által megszabaduljunk s Istenhez térjünk. Ne halogassuk a bánatot egyik napról a másikra, mert e halogatás úgy megnehezíti azt, hogy meg sem térhetünk Isten különös kegyelme nélkül, melyben pedig ő az elbizakodott bűnösöket bizonyára nem fogja részesíteni. A nehéz dolgon halogatás által nem könnyítünk. Ahogy nyáron arat a munkás, télen úgy veszi hasznát.

Fohász. Engedd, ó Jézus, hogy töredelmes bűnbánat által vétkeink tespedt álmából felébredhessünk, jótettek gyakorlása által kegyelmednek tiszta világában járhassunk s erényeid követése által hozzád hasonlókká legyünk.

Evangélium. *(Szent Lukács 21, 25—33.)*

Az időben, mondá Jézus az ő tanítványainak: És jelek lesznek a napban és holdban és csillagokban, és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt és megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, mik a földkerekségre jövendők. Mert az egek erői megindulnak és meglátják majd az Ember fiát, amint jön a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel. Midőn pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjetek föl és emeljétek föl fejeiteket, mert közelget a ti válságtok. És hasonlatosságot monda nekik: Nézzétek a fügefát és a többi fákat. Mikor azok már hajtanak, tudjátok, hogy közel van a nyár. Úgy ti is, midőn ezeket történni látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa. Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, míg nem mindezek meglesznek. Az ég és föld elmulnak, de az én igéim el nem mulnak.

Miért olvastatja az egyház ádvent első vasárnapján az utolsó ítéletről szóló evangéliumot?

Az egyház az ádventi időben bűnbánat által akar előkészíteni az Üdvözítőnek lelkünkben leendő eljövetelére s erre legalkalmasabb eszköznek találta, hogy lelki szemünk elé tárja az ő rettenetes eljövetelét, az utolsó ítéletet. Mert mi sem tartóztathat vissza inkább a bűntől és buzdíthat inkább a jóra, mint az, ha megemlékezünk arról, hogy Jézus Krisztus a világ előtt mindent fel fog tárni, ami csak abban történt s főleg az, hogy a jókat örök boldogsággal fogja jutalmazni, a gonoszokat pedig örökké tartó szenvedéssel sujtja.

Minő jelek fogják megelőzni az utolsó ítéletet?

A nap elhomályosodik, a hold, a csillagok elvesztik fényüket. Az ég nagy robajjal meghasad, az elemek elolvadnak a nagy hőség miatt, a föld pedig összes alkotásaival meg fog égni. A világ szerkezetének rendje Isten parancsa és hatalma által felbomlik; a tenger zajongva felforr; rettenetes zivatarok, orkánok fognak dühöngeni s az elemek vad harca s iszonyú pusztításai fogják az előbbi csend és béke helyét elfoglalni. Szóval oly bajok és nyomorúságok következnek a világra, hogy az emberek kétségbeesésükben és félelmükben nem tudják majd, hova forduljanak. Elsorvadnak a bekövetkezendő dolgoktól való rettegés miatt. Ezenkívül az Isten Fiának jele, a kereszt, fel fog tűnni az égen az őt gyülölő gonoszok rettegésére s az őt szerető igazak vigasztalására. (Máté 24, 30.)

Mikor lesz a világ vége s az utolsó ítélet?

Hogy mikor lesz a világ vége, azt csak a mindenek tudója, a jó Isten mondhatná meg. De ezt az időpontot Isten nem nyilatkoztatta ki. Az Üdvözítő beszélt ugyan többször is a világ végéről, még a jeleket is megadta, melyekről arra következtetni lehet, de annak pontos idejét nem határozta meg. Sőt amikor az apostolok

kíváncsiságtól égve a végítélet idejét kérdezgették, Jézus leintette őket: nem tirátok tartozik tudni Isten titkait. «Azt a napot azonban avagy órát senki sem tudja, még az ég angyalai sem, hanem egyedül az Atya.» (Máté 24, 36.)

Azt is megmondta Krisztus, hogy váratlan lesz az Isten Fiának megérkezése. Hirtelen, mint a villám fog eljönni. Úgy lesz akkor is, — mondta — mint volt egykor Noé napjaiban. Az ég felhőiben már gyűlt a víz, melyben egy egész emberiségnek kellett elpusztulnia, Noé már beszállt a bárkába — s az emberek semmit sem vettek észre: ettek, ittak, házasodtak. Igy lesz az ember Fiának az eljövetelekor is.

Azért hát valóban Krisztust akarná megcáfolni az, aki a világ végét emberi ésszel kiszámítani merészelné!

Mit kell tehát az adventistákról tartanunk?

Adventistáknak vagy szombatosoknak nevezzük azon újabbkori amerikai szektának a tagjait, akik az Úr eljövetelét közelinek tartják, az arra való előkészületet tekintik a keresztények legfontosabb kötelességének.

Számításukat a történelem cáfolta meg. Először 1841 okt. 21-ikére várták a világ végét — persze — hiába. Azóta megelégednek azzal, hogy közelinek hirdetik.

Miért fog mindez megtörténni?

Mert az emberek a földi, mulandó tárgyakat jobban kedvelik, mint azok Teremtőjét. Azért Isten mindezeket — a bennük annyira bízó bűnösök ijesztésére és büntetésére — borzalmas módon el fogja pusztítani. Hiába és későn fognak akkor már a gonoszok bánkódni azon, hogy kedvtelésük, szeretetük tárgyaihoz annyira ragaszkodtak. «Fegyvert fog az ő buzgalma és fölfegyverzi a teremtményt az ellenség megbosszulására.» (Bölcs. k. 5, 18.)

Miért parancsolja az Ur, hogy a keresztények az utolsó ítéleten fejüket felemeljék, mert a megváltás közeleg?

E parancs csakis az igazakat illeti, kik a földön örökös rabságban, mintegy számkivetésben, mások folytonos gúnyjai között élnek. Csakis az utolsó ítélet alkalmával fogják rabláncaikat levetni s ekkor fogják úgy testileg, mint lelkileg Isten igaz gyermekeinek rég óhajtott szabadságát elnyerni és óhajtott hazájukba, a mennyországba bejutni. Ezeknek van tehát legnagyobb okuk, hogy fejüket bátran felemelve örvendjenek.

Mikép fog kezdődni az utolsó ítélet?

Az angyalok Isten parancsára harsonával fogják az embereket az utolsó ítéletre meghívni. Ekkor egyesül a meghaltak teste a lélekkel s a jók, a jámborok jobbra, a gonoszok, az istentelenek pedig balra állíttatnak. Jelen lesznek a jó és a rossz angyalok is. Krisztus Urunk pedig önmaga, mint ítélő bíró fényes felhőkön át oly hatalommal, dicsőséggel jelenik meg, hogy a félelemtől és ijedtségtől megdermedt bűnösök nem képesek reá tekinteni, hanem a hegyeknek odakiáltják: Essetek ránk! s a halmokhoz így esdekelnek: Temessetek el minket! (Luk. 23, 30.)

Mikép megy végbe az utolsó ítélet?

A lelkiismeret könyvei feltárulnak s ezek szerint fogják az embereket megítélni; minden szó és tett — legyen az bár a legtitkosabb is, amit egyedül csak Isten tudhat — nyilvánosságra fog kerülni. Igy fogja az egész világ megtudni mindenkinek jótetteit és gonosz cselekedeteit. Ezek szerint fogja az örök Bíró ítéletét meghozni, mely vagy az örök boldogság, vagy az örök kárhozat lesz. Számot kell tehát adnunk majd minden szóról, minden tettről, minden gondolatról.

Miért tart Isten nyilvános és utolsó ítéletet?

Isten a minden emberre mindjárt halála után váró külön ítéleten kívül nyilvános és utolsó ítéletet azért tart: 1. Hogy napfényre jöjjön, mily igazságosan ítélt ő minden ember felett a külön ítéletben. 2. Hogy az utolsó ítéletkor feltámadó s a lelkekkel egyesülő testek — mint a bűn vagy erény eszközei — szintén ítélet alá kerüljenek és a lélek jutalmában vagy annak büntetésében részesüljenek. 3. Hogy a földön igazságtalanul elnyomott szegényeknek s az igazságért ártatlanul üldözötteknek az egész világ előtt megadassék az az igazság, amelyet egész életükön át nélkülözniök kellett, amit a földön sohasem nyerhettek el. S viszont az igazakat ok nélkül zaklató, a jámborokat szorongató s mégis a becsületesség, a jámborság álarcával járó istentelenek az egész világ előtt szégyent valljanak. 4. Hogy Isten önmaga is — ki e földön az igazakra gyakran balsorsot mér, a gonoszoknak pedig jólétet enged — igazolva legyen, mert ezen a napon meg fogja mutatni, mily bölcsen és igazságosan cselekedett. 5. Hogy az elkárhozottak is megismerjék Isten végtelen jóságát, nem ugyan hasznukra és vigasztalásukra, hanem legnagyobb fájdalmukra. Mert meg fogják látni, hogy Isten a legcsekélyebb dolgot is, mit iránta való szeretetből tettünk vagy a legparányibb szenvedést is az ő nevéért, sőt a szomjazónak

az ő nevében adott pohár vizet is úgy tekinti s úgy jutalmazza, mintha azt neki magának adtuk volna. 6. Végre, hogy az embereket az utolsó ítéletre való emlékeztetés által a bűnök elkövetésétől visszatartsa s jócselekedetek gyakorlására serkentse.

Ima. Igazságos vagy te, ó Uram! és igazságosak a te ítéleteid! Ó engedd, hogy ítéletednek jótékony, hathatós félelme hassa át lelkemet, hogy az ítéletedtől való rettegés tartson vissza a gonosztól s buzdítson folyton a jó gyakorlására. Ó! bárcsak bűnbánó Jeromossal együtt mondhatnám: «Akár eszem, akár iszom vagy bármi mást cselekszem, úgy tetszik, mintha füleimben folytonosan visszhangoznának a harsonának ama rettentő szavai: *Keljetek fel holtak s jertek ítéletre!*»

Oktatás ádvent második vasárnapjára.

Ádvent második vasárnapján az egyház úgy a szentmisében, mint az áldozópapok napi zsolozsmájában Krisztus Urunk kettős eljöveteléről szól, hogy első, kegyelemmel és malaszttal teljes eljövetelével örömre, a másikkal pedig jótékony félelemre buzdítson. A szentmise e célból így kezdődik (Izai. 30.): «Sion népe! az Úr el fog jőni a népek üdvözítésére és hallatni fogja az Úr dicsősége hangját a ti szívetek örvendezésében». (Zsolt. 79, 1, 2.) «Ki Izraelt igazgatod, halljad, ki Józsefet vezeted, mint a juhot.» Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökké. Amen.

Az egyház imája. Serkentsd föl, Uram, szívünket Egyszülöttedd utainak készítésére, hogy az ő eljövetele által méltók legyünk Neked tisztult lélekkel szolgálni. Ki veled és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik Isten mindörökkön örökké. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből 15, 4—13.)*

Atyámfiai! Már pedig mind, ami előre megiratott, okulásunkra iratott meg, hogy reménységünk legyen az Írásokból merített béketűrés és vigasztalás által. A béketűrésnek és vigasztalásnak az Istene pedig adja nektek, hogy Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg köztetek, hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak Istenét és Atyját. Azért karoljátok fel egymást, amikép Krisztus is magáévá tett benneteket az Isten dicsőségére. Azt mondom ugyanis, hogy Krisztus Jézus a zsidóknak szolgája lett, hogy bebizonyítsa az Isten igaz mondását,

megvalósítván az atyáknak tett igéreteket; a pogányok azonban irgalmasságáért dicsőítik az Istent, amint meg van írva: Ezért magasztallak, Uram, a pogányok között és zengek dalt nevednek. Azt mondja továbbá: Pogányok, örvendjetek az ő népével együtt. Majd meg: Nemzetek, dicsérjétek mindnyájan az Urat! Magasztaljátok őt, minden nép! Izaiás továbbá azt mondja: Jesszének gyökere lészen és aki felkel, hogy uralkodjék a nemzeteken, benne reménykednek a nemzetek. A reménységnek Istene töltsön el titeket a hitnek teljes örömével és békéjével, hogy a remény bőven meg legyen bennetek a Szentlélek erejéből.

Mit tanít szent Pál e leckében?

A megtért pogányokat és zsidókat kezdetben nem hatotta át azonnal a Krisztus Urunk által hirdetett legmagasztosabb szeretet tana. A büszke nemzeti öntudat és elfogultság megfeledkezett az Üdvözítő szavairól: szeressétek egymást. Az önzést a hit ereje nem tudta teljesen elfojtani s így egyenetlenségek támadtak, melyek az egyház egységét már kezdetben komolyan fenyegették. Pál tehát ezen egyenetlenkedések elfojtására, főkép pedig, hogy a megtért pogányokat és zsidókat egymás közt kibékítse, levelet intézett hozzájuk. E levélben tudtukra adja, hogy mindkét félnek van oka Istent dicsérni, mert mindent az ő kegyelmének és irgalmának köszönhetnek. A zsidóknak épúgy, mint a pogányoknak Jézus Üdvözítője s Megváltója s azért üdvösségüket csakis általa nyerhetik el. Ne fosszák meg tehát magukat attól egyenetlenségük és viszálykodásaik által. Nekünk is minden okunk megvan Istent dicsérni s Neki hálát adni, hogy pogány elődeinkben minket is meghivott a keresztény hitre. Vigyázzunk tehát, nehogy kevélység, irigység, egyenetlenség, viszálykodás, harag s más — üdvünk elnyerését gátló dolgok által — üdvünket, mint legnagyobb kincsünket s boldogságunkat ismét elveszítsük.

Mily tanulságot von le szent Pál a szentleckének Isten eljárására vonatkozó részéből?

1. Kimutatja, hogy a Szentírás úgy a pogányságból, mint a zsidóságból áttért híveknek intésül s vigaszul szolgál, mert abban a Megváltó mindnyájuknak meg van igérve. 2. Meghagyja, hogy úgy a zsidó, mint a pogány egy szívvel-lélekkel dicsőítse Istent, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyját, mivel ő mindnyájunkért küldte el szent Fiát; s hogy 3. az összes keresztények szeretettel öleljék át egymást, miként Krisztus Urunk végtelen nagy szeretetével az egész világot magához ölelte.

Milyen hasznot lehet még e leckéből merítenünk?

Az egyház a mai istentisztelettel a Megváltó eljövetele iránt való vágyat és reményt óhajtja bennünk felébreszteni. Azért figyelmeztet arra, hogy az Úr minket még most is — mint egykor a zsidókat és pogányokat — keblére akar ölelni, számunkra is a béketűrés, vigasztalás és remény Istene akar lenni, hogy a hit által nekünk is örömet, boldogságot s békét hoz. Ebből származik azután a lángoló hit, a teljes remény s az önzetlen szeretet, miket a Szentlélek adományoz Megváltónk érdemeiért.

Mi hasznuk van a szentleckéknek?

Szent Pál apostol Timotheushoz írt levelében (II. 3, 16.) azt mondja, hogy az Istentől ihletett minden irat hasznos a tanításra, feddésre, dorgálásra és az igazságban való megmaradásra. A szentleckék is a Szentírásból vannak véve s azért céljuk csak az lehet, hogy a belőlük merített üdvös oktatást magunkévá tegyük s azt cselekedetekkel gyakorolván, tökéletesek legyünk az örök boldogság elnyerésére. Hogy a béketűrés, vigasztalás s remény Istene mindig előttünk lebegjen; hogy tanuljuk és tudjuk békén tűrni a reánk mért csapásokat; hogy zúgolódás és kifakadás nélkül harcoljuk át az élet harcait; hogy békés türelemmel szenvedjük a megpróbáltatást, betegséget s a fájdalmat, mert van, ki megvigasztal, ki édes írt s enyhítő balzsamot csepegtet fájó szívünkre, kiben összpontosul minden vágyunk, minden óhajtásunk, minden reményünk: van Istenünk!

Miért nevezzük Istent a béketűrés, vigasztalás és remény Istenének?

Mivel sokáig békével tűri bűnös életünket, javulásunkra és megtérésünkre irgalmasan várakozik. 2. Mivel hathatós kegyelmét adja, hogy keresztünket s szenvedéseinket békével viseljük; és bensőleg vigasztal, hogy állhatatosan tűrjük a sors csapásait s csüggetegekké, kishitűekké ne legyünk. 3. Mivel ő az üdvösség reményével táplál minket s mert önmaga tárgya a reménynek.

Fohász. Ó béketűrő, vigasztaló s reményt nyujtó Isten! Töltsd be szíveinket örömmel s békével s engedd meg, ó Urunk, hogy a hit, remény s szeretet által minden jóban tökéletesedjünk s a megigért üdvöt elnyerhessük. Amen.

Evangélium. *(Szent Máté 11, 2—10.)*

János pedig, mikor meghallotta a fogságban Krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt tanítványai közül, mondá neki: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk? És felelvén Jézus, mondá nekik:

Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok: A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak föltámadnak, a szegényeknek az evangélium hirdettetik; és boldog az, aki bennem meg nem botránkozik.

Azok elmenetele után pedig kezde Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? széltől lengetett nádat-e? Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? Ime, akik puha ruhákat viselnek, a királyok házaiban vannak. Hát mit mentetek ki látni? Prófétát-e? Igenis, mondom nektek, prófétánál is nagyobbat. Mert ez az, kiről írva vagyon: Ime én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted utadat.

Miért volt János börtönben?

Azért, mert Heródes királyt testvérének nejével, a feslett életű, házasságtörő Heródiással kötött bűnös viszonya miatt megdorgálta s őket javulásra intette. Ezért is fejezték le. Régi aranymondás már: az igazság szép anya, de rút gyermeket szül, t. i. a gyűlöletet. Ez azonban legkevésbbé rettentsen vissza minket az igazság megvallásától, habár a legnagyobb veszély, sőt maga a halál járna is érte. Mert sokkal nemesebb és mindenesetre lelkünk üdvére hasznosabb, ha az igazság vértanuivá leszünk, mint a hizelgőkkel a rossz emberek dicséretének tárgyai.

Miért küldötte János tanítványait Krisztus Urunkhoz?

Azért, hogy Krisztus Urunktól magától részesüljenek oktatásban s benne, mint a megigért Messiásban higyjenek. Ezzel tanulságot s példát szolgáltat különösen a családapák s anyák számára, hogy ők is lelkiismeretesen gondoskodjanak, hogy alattvalóik a vallásban alapos oktatást nyerjenek.

Miért küldötte Krisztus Urunk János tanítványait vissza e szavakkal: «Elmenvén jelentsétek Jánosnak, hogy a vakok látnak, a siketek hallanak?» stb.

Hogy a Megváltó által véghez vitt csodákból megismerjék a megigért Messiást, kiről a próféták már előre megjövendöltek ily csodákat. (Izai. 35, 5—6. 61, 1.)

Miért mondja Krisztus Urunk: «És boldog az, aki bennem meg nem botránkozik?»

Azok miatt mondta ezt, kik őt szegénysége, alázatossága, szenvedése s kereszthalála miatt talán meg fogják vetni. Bár igaza van szent Gergelynek, hogy az ember Istennek annyival nagyobb

tisztelettel és szeretettel tartozik, minél nagyobb méltatlanságokat szenvedett érette az ő egyszülött Fia.

Hova céloznak azok a kérdések, melyeket Krisztus Urunk János miatt tesz?

1. Dicsérni akarja János állhatatosságát, kit sem a kegyetlen Heródes tekintélye, sem a börtöntől és a haláltól való félelem nem tarthatott vissza attól, hogy az igazságot ki ne mondja, tanítói kötelmét ne teljesítse s hivatását kellően be ne töltse. Igazi s dicső például szolgál mindenkinek, de legfőkép a tanítóknak, lelkiatyáknak és elüljáróknak, hogy az emberektől való félelem, vagy más egyéb körülmények ne riasszák vissza őket az igazságnak kimondásától. Hirdessék bátran a jogost jogosnak, az igazat igaznak, a jogtalant jogtalannak. Jutalmazzák a jót, büntessék a rosszat. Dorgálják és fenyítsék a bűnöst, hogy mindenütt és mindenkor, minden melléktekintet nélkül egyedül lelkiismeretük sugallatára hallgatva teljesítsék kötelmeiket. 2. Krisztus Urunk Jánost szigorú önsanyargatása, a világtól való elvonultsága, Isten s annak parancsai iránt tanusított rendületlen ragaszkodása, durva ruházkodása és silány táplálkozása miatt megdicsérte, hogy bennünket az önmegtagadás rendkívüli fontosságára figyelmeztessen. Aki valódi bűn-

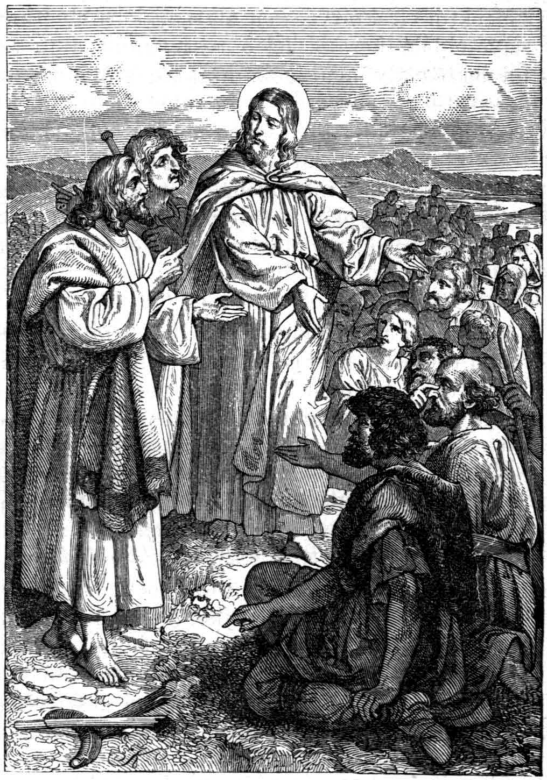

bánatot akar tartani, annak kerülnie kell a világot s annak rossz társaságait. Feltett szándékában állhatatosan, szilárdan kell megmaradnia. Tekintse testét egy akaratos, ura ellen támadó szolgának, kit féken tartani, hódolatra kényszeríteni s megfenyíteni szükséges. Tehát ne legyen a test bálvány, melynek a szakadatlan mulatságok s mulandó élvezetek áldozatait kell bemutatni. De fájdalom, kevés manapság azok száma, kik Jánost a pusztába követik. A felnőttektől eltekintve, már a zsengekorú gyermekeknél is látjuk, hogy szívesebben keresik fel a rossz, mint a jó társaságokat; a jó feltételekben oly ingatagok, mint a széltől mozgatott nádszál; el vannak kényeztetve, finyások s testüket úgy kímélik, mintha csakugyan ez volna Istenük s az égben nem is volna Isten! A szülők, a tanítók s az elüljárók szent kötelessége tehát, hogy a gyermekek rossz, bűnös hajlamait már zsenge korukban — még csirájában — elfojtsák, hogy a gyökér hatalmas fává ne növekedjék, mikor már nem hogy megtörni, de meghajlítani sem lehet többé.

Miért mondja Krisztus Urunk Jánosról, hogy több mint próféta?

Mert Jánost magát is próféták jövendölték meg; mert a világnak a próféták által előre megjövendölt Megváltóját tulajdon szemeivel látta, a világnak hirdette s megmutatta. Mert csoda által fogantatott; csodás módon tudta meg az Úrnak eljövetelét s nyilvánította ki anyjának; mert körülmetéltetése alkalmával csoda oldotta meg atyjának nyelvét; s végül, mert szent életet folytatott, mely nem is emberi, de angyali élethez volt hasonló.

Mikép készítette el János az Ur útját?

Lelkesült szavakkal buzdította a népet töredelmességre, bűnbánatra, hogy eddigi életüket megváltoztatván, szívüket a Messiás vagyis Krisztus Urunk kegyelmének befogadására készítsék el. Amily lehetetlen, hogy szomszéd szomszédját meglátogassa anélkül, hogy a hozzá vezető út még el ne legyen készítve, époly lehetetlen, hogy Isten hozzánk jöjjön, hacsak igaz töredelmesség által neki szívünkben utat nem készítünk.

Imádság. Uram, Jézus Krisztus! ki hirnököd szent hitünkben tanusított buzgósága, állhatatossága s töredelmessége miatt megdicsérted, add nekünk isteni kegyelmedet, hogy az ő fényes példája után indulva másokat szent hitünkben szorgalmasan s lankadatlanul oktassunk vagy mások által oktattathassunk. Gyulaszd fel szívünket, hogy az ő állhatatosságát rendületlenül követhessük és senki kedvéért se tegyünk olyant, mi előtted nem kedves és a te isteni Felségedet megsértené.

Krisztus Urunk a mi egyedüli reményünk és szabadítónk.

«Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk!» (Máté 11, 3.)

A Megváltó, kit az ószövetség szent atyái oly epedve vártak és kértek, már megérkezett. Nekünk nem szabad és nem lehet másban reménykednünk, mint őbenne. Aki őt magától elveti, az elveti lelke üdvösségét. Ne feledd el hát soha, jámbor keresztény, hogy teljesen Jézusra vagy utalva mindabban, ami lelked üdvét s megszabadítását illeti. Egyedül ő az, ki téged bűneidtől megmenthet, neked a megszentelő malasztot nyujthatja s téged Isten fiává változtathat. Egyedül ő az, aki Istennél tartozásodat leróhatja, téged az isteni igazságosság kezeiből kiragadhat, tudatlanságodat megvilágosíthatja, gyenge akaratodat megerősítheti a jóra s neked állhatatosságot adhat. Nélküle tehát a földi s az örök büntetés martalékául esnél bűneidért, lelkileg vak és gyenge maradnál, az Isten törvényeit képtelen volnál megtartani s újabb bűnök által még nyomorultabb lennél. Egyedül ő az, ki a lelki üdvöd ellen áskálódók felett győzelmet arathat s a borzasztó halált könnyűvé, vigasztalóvá és gyönyörűségessé teheti. Nélküle zsákmányává leszesz a kísértéseknek s halálod kínos leszen.

Látod tehát, mily elkerülhetetlenül szükséges neked az Üdvözítő Jézus, mert nélküle sem ezen, sem a más világon nem vagy képes boldogulni. Ezért határozd el magadat ezen szent időben, hogy Őt felkeresed és magadat általa megváltatni engeded. Ő rég vár már reád, folytonosan int téged szíved mélyén, hogy térj hozzá; hisz az az ő öröme, ha bűneidtől megszabadíthat és az ő békéjét és malasztját nyujthatja neked. Azt még soha senki sem bánta meg, ha az ő intő szózatát követte, de az elkárhozottak még most is bánják, hogy Őt, a legnagyobb szeretetet, visszautasították.

Ha talán ma még nincs komoly szándékod, hogy hozzá őszinte bánattal és megjobbulással visszatérj, akkor egész bensőséggel könyörögj ezért a csakis őáltala adható kegyelemért. Könyörögj hozzá gyakran az egyháznak fent írt imájával és légy meggyőződve, hogy nincs előtte kedvesebb imádság a megtérni akaró bűnösénél. Mert az alázatos és megtört szív még sohasem részesült megvetésben. Fordulj ez időben az egyház példája szerint gyermeki bizalommal Máriához. Mint egykor Judit kard s Eszter ima által Izrael népét a végromlástól megmentették, úgy Mária is — ki legnagyobb szószólónk Istennél — legyőzője leghatalmasabb ellenségünknek, az ördögnek. S miként egykor Noé, Isten hivó szavára a vízözön elől Istentől oltalmazott bárkába szállt, úgy menekülj te is az egyház

intő, figyelmeztető szózatára hathatós imával Mária legszentebb szerető szívéhez, ahhoz, ki már ezreknek eszközölt ki kegyelmet, ki téged is megszabadít a bűn örvényéből.

Mi vigasztalhat minket leginkább inség és szükség idején?

Vigaszt nyujthat: 1. ha feltétlenül hisszük, hogy minden, ami jó- és balsorsunkban ér, Istentől származik s az mindig javunkra van. S ha feltétlenül bízunk abban, hogy semmi baj sem érhet bennünket, hacsak Isten akaratából nem. A jó és rossz, az élet és halál, a szegénység és gazdagság Istentől vannak. (Sirák 11, 14.) Ha tehát elvettük a jókat Isten kezéből, miért ne vennők el a rosszakat? (Jób. 2, 10.) 2. ha teljesen meg vagyunk győződve, hogy Isten tudta és akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le fejünkről (Lukács 12, 7.), annál kevésbbé árthat nekünk az ördög vagy gonosz, áskálódó embertársunk. (Jób. 1.) 3. ha bízunk erősen abban, hogy Isten, ki sujtani tudott, inségünkben segíteni is tud és akar is, mikor őt erre kérjük s ha a segítség lelki üdvünknek használ. E bizodalomra Isten maga is bátorít minket, midőn így szól: «Híjj segítségül engem a szorongatás napján, megmentelek és tisztelni fogsz engem». (Zsolt. 49, 15.) És Izaiás prófétánál (49, 15.): «Vajjon elfeledkezhetik-e az asszony magzatáról, hogy ne könyörüljön az ő méhe fián? És ha elfeledkeznék is, én még sem feledkezem el rólad: Ime én kezeimre írtalak föl téged». 4. ha azon égi jutalom lebeg előttünk, melyben a béketűrő a jövő életben részesül. Mert az — mondja szent Pál (Kor. II. 4, 17.) — ami most inségünkben egy pillanatnyinak s könnyűnek látszik, a dicsőségnek örökkévaló nagyságát eszközli bennünk. 5. ha meggondoljuk, hogy mit sem használ, ha Isten rendeletei ellen zúgolódunk vagy segítségében kételkedünk. Mert mindazok, kik ezt cselekedték, szégyent és gyalázatot szenvedtek. Isten bölcs és erejében hatalmas; volt-e valaki, ki annak ellenállni merészelt? (Jób 9, 4.) 6. ha meggondoljuk, hogy a szenvedés és a ránk bocsátott csapás a legalkalmasabb eszköz a vétektől való visszatartásra, Istennel való egyesülésre s erényeinknek bebizonyítására. A szenvedés csak edzi a lelket. Mint a vas a kohóból salakjától megtisztulva, tisztán s fényesen kerül ki, úgy a lélek is a megpróbáltatások, szenvedések után üdébb és tisztább leszen. Hisz szenvedésre születtünk, kell tehát, hogy rendeltetésünknek békén tegyünk eleget. Ne csüggedjünk el a fárasztó munkában, mely homlokunkat verejtékkel harmatozza be, hanem gondoljunk az Istenemberre, ki kedvvel és megadással vitte keresztjét a Golgotára. S ha elcsüggedünk a szenvedésben s a sajgó fájdalom súlya alatt már-már leroskadunk, gondoljunk ismét őreá, a legnagyobb szenvedőre, ki a legrettenetesebb

kínt, a kereszthalált szenvedte. 7. ha megfontoljuk, hogy Krisztus Urunknak is szenvedés által kellett mennyei dicsőségébe bemennie s ha szenvedéseiben részesültünk, részesei leszünk az ő dicsőségének is. 8. Végül, minden veszély idején legyen szívünkbe vésve e pár szó: Ha Isten velünk, ki ellenünk? S ha inségben vagyunk, ajkunk bizalommal rebegje ez *imát:* Ó mindenható, kegyes és jó Isten! Ki önmagad mondád: «Hívj segítségül engem a szorongatás napján, megmentelek és tisztelni fogsz engem» (Zsolt. 49, 15.), íme, bízva szavadban, nagy szükségemben hozzád folyamodom. Add meg azért, kérlek, nevednek a tiszteletet és szabadíts meg engem szorongattatásomból, ha neked ez, ó Uram, tetszik s ha nekem hasznos, hogy mindnyájan megismerjék a te igazságodat, aki egyedül segítesz a hozzád folyamodókon!

Oktatás ádvent harmadik vasárnapjára.

Ezen a vasárnapon az egyház örömre szólítja fel híveit a Megváltó eljövetele miatt. Azért a *szentmise kezdetén* így szól: «Örüljetek az Úrban mindig; újra mondom, örüljetek, mert az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással». (Szent Pál Filipp. 4, 4.) «Megáldottad, Uram, a te földedet, elfordítottad Jákob fogságát.» (Zsolt. 84, 1.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imája. Hallgasd meg, kérünk, Uram, könyörgéseinket és világosítsd meg lelkünk sötétségét látogatásod malasztjával; ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké! Amen.

Szentlecke. — *(Szent Pálnak a filippiekhez írt leveléből 4, 4—7.)*

Atyámfiai! Örüljetek az Úrban mindig, újra mondom, örüljetek. Ismerje meg mindenki a szelidségteket; az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. S az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban.

Mit jelent ez a kifejezés: örvendeni az Úrban?

Annyit jelent, mint örülni a kegyelemnek, mellyel az igaz hitre

hivattunk. Azt jelenti, hogy reményünk van az örök boldogsághoz és a Mindenhatónak oltalma alatt vagyunk. Sőt azt is jelenti, hogy örvendjünk a Jézusért tűrt szenvedéseknek, mint ahogy örült azoknak szent Pál. (Kor. II. 7, 4.)

Mire tanít bennünket az egyház e leckében?

Arra tanít, hogy istenes, vallásos életmód által adjunk mindenkinek jó példát s erre buzdítson minket az Isten jelenléte. Int továbbá, hogy a földi mulandó dolgokat kevésre becsüljük; s óhajtja, hogy összes gondjaink Istenben összpontosuljanak, aki nem hagyja el a szükségben bizalommal hozzá esedezőt. Mert ha gondja, figyelme kiterjed a legparányibb állatra is, hogyne lenne gondja ránk, az ő képe és hasonlatosságára alkotott gyermekeire, feltéve, hogy mi is az ő gyermekeihez méltóan viseljük magunkat.

Miben áll az Isten békéje?

A jó lelkiismeretben, melynek szent Pál olyannyira örvend és mely őt megnyugtatja. (Kor. II. 1, 12.) Ez a béke, illetve a szívnek ez a nyugalma adott vigasztalást a vértanuknak, kik az igazságért halált szenvedtek. (Máté 5, 11, 12.) Azért mondja szent Tibor a zsarnoknak: «Bátran összetörhetitek csontjainkat, — hisz van nekünk egy erős védpajzsunk: tiszta lelkiismeretünk». Nincs, nem lehet édesebb gyönyör ama gondolatnál, amit a jó lelkiismeret birtokában érezünk. Meg kell azt izlelnünk, ha meg akarjuk érteni. A haláltól való félelmet is csak a rossz lelkiismeret idézi elő. Ha jó lelkiismeretünk van, sem az inség, sem javaink elvesztése, sem a halál nem képes szívünk nyugalmát megzavarni. Ez okból mondja az angyal szent Lukácsnál: «Békesség a földön a jóakaratú embereknek!» (Luk. 2, 14.) Ha tehát igazi, boldog karácsonyt óhajtunk, ragadjuk meg az egyház által nyujtott eszközöket.

Fohász. Isten békéje, mely felülmúl minden elmét, őrizze meg szívünket a mi Urunk Jézus Krisztusban. Amen.

Vigasztalás a bánatban.

A bánatban és szomorúságban nincs vigasztalóbb, mint ha nyomorunkat alázatos, buzgó imában Istennek elpanaszoljuk. Mint a búsuló Anna, Sámuel próféta anyja (Király. könyve. I. 1, 10.) és a szűzlelkű Zsuzsanna, midőn hamis vádak alapján házasságtörés miatt halálra ítélték. (Dániel 13, 35.) Vagy mint Ezekiás, a jámbor

király és Jozafát, kikkel egyesülve rebegjék ajkaink: «Mivel nem tudjuk, mit kelljen cselekedni, csak az van hátra, hogy szemünket Tehozzád emeljük». (Krónik. II. 20, 12.) S mindnyájan vigasztalást, segítséget nyertek Istentől. Mert aki hozzá bizalommal fordult, az még sohasem csalatkozott. A szomorúság, a megpróbáltatás napjaiban tehát emeld fel Istenhez te is lelkedet: «Hozzád emelem szemeimet, ki a mennyekben lakol. Ime mint a szolgák szemei uraik kezeire, mint a szolgálók szemei asszonyaik kezeire, úgy néznek szemeink a mi Urunkra, Istenünkre, míg könyörül rajtunk. Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk!» (Zsolt. 122.) «Vidámítsd meg a te szolgád lelkét, mert, Uram, tehozzád emelem lelkemet.»(Zsolt. 85, 4.)

Evangélium.

(Szent János 1, 19—28.)

És ez János tanusága, mikor a zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből hozzája, hogy megkérdezzék őt: Ki vagy te? És megvallá és nem tagadá és megvallá, hogy én nem vagyok a Krisztus. És kérdezik őt: Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: Nem vagyok. A próféta vagy-e te? És felelé: Nem. Mondák azért neki: Ki vagy tehát, hogy feleletet vigyünk azoknak, kik minket küldöttek? mit mondasz magad felől? Mondá: Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: Egyenesítsétek az Úr útját, amint Izaiás próféta mondotta. A küldöttek pedig a farizeusok közül voltak. És kérdék őt, mondván neki: Miért keresz-

telsz tehát, ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta? Felele nekik János, mondván: Én vízzel keresztelek; de köztetek áll az, kit ti nem ismertek. Ő az, ki utánam jövendő, ki megelőzött engem, kinek nem vagyök méltó saruszíját megoldani. Ezek Betániában történtek, a Jordánon túl, ahol János keresztel vala.

Miért kérdezték Jánost a zsidók, hogy ki ő?

Azért, mert szigorú bőjtölése, durva ruházata és bűnbánatot hirdető beszédei révén oly rendkívüli és csodálatos volt élete, hogy inkább a várt Messiáshoz, mint közönséges emberhez hasonlított. (Luk. 3, 15.)

Miért kérdezték tőle a zsidók, hogy Illés vagy-e te, vagy próféta?

A zsidók azt hitték, hogy a Messiás eljövetele előtt Illés vagy Jeremiás, vagy más valaki a régi próféták közül ismét a földre jön és az Úrnak előhírnöke és útjának előkészítője lesz.

Miért mondja János, hogy ő nem Illés és nem próféta?

Valóban, személyét tekintve sem Illés, sem próféta nem volt, bár cselekedei azzá tették őt, minthogy Illés szellemével és erejével felruházva a Messiás előhírnöke volt.

Mi volt János keresztsége és mi volt annak hatása?

A megtérés keresztsége (Luk. 3, 3.), mely azonban nem tisztított meg a bűnöktől, mint a Jézus Krisztus által alapított keresztség és bűnbánat szentsége. Tulajdonképeni célja csak az volt, hogy János tanításaival kapcsolatban a bűnök beismerésére és megtérésre buzdítson.

Mire int még minket az egyház ezen evangélium által?

Hogy János példája után indulva őszinte s igazi bűnbánat által készítsük elő az Úr útját, melynek nemcsak gyónásból, hanem annak méltó gyümölcseiből is kell állnia.

Miként lehet a töredelmesség méltó és bő gyümölcseiben részesülni?

Ha megtérésünk után oly buzgón és odaadólag szolgálunk Istennek, mint azelőtt a hiúságnak s ha oly készséges és engedelmes szolgáivá leszünk Istennek, mint amilyen rabjai voltunk előbb a hiúságnak s mulandó dolgoknak; ha úgy fölajánljuk minden tagjainkat az erények gyakorlására, amily készséggel adtuk elébb oda azokat a bűnnek eszközéül. (Róm. 6, 19.) Vagyis: ha az ajkak, melyek előbb tisztátalanságokat beszéltek, most Istent dicsérik;

ha a fülek, melyek elébb készséggel fogadták be az erkölcstelen beszédeket, most csakis Istennek tetsző, kedves dolgoknak adnak helyet; ha a szemek, melyeket a multban gyönyörködve legeltettünk a hiúság alkotásain, most csakis az eget keresik. Ilyen példát látunk Zakeusban (Zak. 19.), Mátéban (Mát. 9.), Magdolnában (Luk. 7.), Péterben (Mát. 26.), Pálban (Ap. csel. 9.) és sok másban.

Mit tanulunk még ezen evangéliumból?

Az őszinteség és az alázatosság gyönyörű példáit, melyeket főkép a szent gyónásban kell utánoznunk. Követnünk kell Jánost, ki nyiltan bevallotta kilétét s bár nagy szent volt, magát Krisztus Urunk saruinak megkötésére is méltatlannak tartotta. Nincs-e tehát nekünk nagyobb okunk, hogy magunkat csekélyeknek, sőt semmiknek tartsuk s Isten és emberek előtt megalázzuk? «Fiam — mondá Tóbiás (4, 14.) — a kevélységet sohase hagyd elmédben vagy beszédedben uralkodni, mert abból vett eredetet minden veszedelem.»

Imádság. Ó Uram, űzz ki szívemből minden irigységet, minden gyanusítgatást és kevélységet. Add azért, Uram, a te szent kegyelmedet, hogy Téged és magamat megismerhessem, hogy tekintve semmiségemet, nyomorúságomat, bűneimet, hiányaimat és erkölcsi gyengeségeimet, magam előtt mindig csekély maradjak, Téged ellenben — aki mindenható, hatalmas és bölcs vagy — mindenek felett becsüljelek és dicsőítselek, valamint felebarátaimat is szívemből szeressem és róluk mindig kímélettel ítéljek.

Oktatás ádvent negyedik vasárnapjára.

E vasárnapon az egyház különösen kifejezi a Megváltó közeli eljövetele után való forró vágyakozását. A szentmise kezdetén az ősatyák fohászait ismétli, ugyanazokat a hívekkel is elmondatja s őket a szentmisében levő evangélium által újra és újra igaz töredelmességre inti, mint amely legjobb előkészület a Megváltó méltó fogadásához.

A szentmise kezdete. «Harmatozzatok, egek, onnan felülről és a föllegek csepegjék az igazat; nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt. Az egek beszélik Isten dicsőségét és az ő kezeinek műveit hirdeti az égboltozat. (Iz. 45, 8. Zsolt. 18, 1.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké.» Amen.

Az egyház imádsága. Serkentsd föl, kérünk, Uram, hatalmadat

és jöjj s nagy erővel támogass bennünket, hogy malasztod segítségével, amit vétkeink hátráltatnak, könyörületed engedékenysége siettesse; ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korint. írt I. lev. 4, 1—5.)*

Atyámfiai! Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. Itt már megkívántatik a sáfároktól, hogy kiki hűségesnek találtassék. Nekem azonban legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet, vagy emberi nap, sőt magam sem ítélem meg magamat. Semmiben sem érzem ugyan magamat bűnösnek, de azért még nem vagyok igazolva; aki pedig megítél engem, az Úr az. Tehát ne mondjatok ítéletet idő előtt, míg el nem jő az Úr, ki a sötétség titkait is megvilágítja és a szívek szándékait is nyilvánosságra hozza és akkor dicsérete leszen kinek-kinek Istentől.

Miért olvassák a mai napon ezt a leckét?

1. Hogy azokat, akik a tegnapi kántorszombaton a szent rendeket fölvették, hivataluk méltóságára figyelmeztesse s őket intse, hogy abban illő szentséggel és hűséggel járjanak el s erkölcsösségük és jámborságuk által is a többi emberek fölé emelkedjenek. 2. Hogy híveit újra emlékeztesse Krisztus Urunknak második és rettenetes eljövetelére, tudniillik az utolsó ítéletre. Arra akarja őket indítani, hogy tisztítsák meg lelküket s így karácsonykor Krisztus Urunkat mint szerető Megváltót fogadják, hogy egykor kénytelenek ne legyenek őt szigorú bírónak tapasztalni.

Miknek kell a papokat tartanunk?

Krisztus Urunk szolgáinak és helyetteseinek, a szent titkok kezelőinek és a Mindenható küldötteinek. Azért parancsolja Isten oly szigorúan, hogy a papokat kellően tiszteljük. (Sirák f. 7, 31.) A tisztüket híven betöltő egyházi férfiak különös tiszteletben álljanak a hívek előtt, főképen azok, kik az igehirdetésben és hitoktatásban fáradoznak.

Kiszolgáltathatják-e a papok a szentségeket kényük-kedvük szerint?

Nem; a papok kötelesek hivatalukban híven eljárni s csak Krisztus Urunk akarata szerint cselekedhetnek, akinek helyettesei. Azért nem szabad nekik a szentet ebek elé vetni (Máté 7, 6.), vagyis nem szabad a gyónási föloldozást és a többi szentségeket olyanoknak kiszolgáltatniok, akik arra nem alkalmasak vagy pláne méltatlanok, hacsak azokkal együtt elkárhozni nem akarnak.

Miért becsüli szent Pál oly kevésre az emberek ítéletét?

Mert az emberek ítélete rendszerint hazug, esztelen és azért nem érdemes arra, hogy becsüljük s magunkat aszerint irányítsuk. Az emberek gyakran rossznak tartják azt, ami önmagában jó és Istennek tetsző. Ellenben gyakran jónak tartják azt, ami rossz s ami Istennek nem tetszik. Amit ma dicsérnek, holnap gyalázzák és viszont. Azért mondja szent Pál: «Ha az embereknek tetszeném, Krisztus szolgája nem volnék». (Gal. 1, 10.) Mily rossz keresztények azok, akik, hogy a világ tetszését megnyerjék, annak esztelen és bosszantó szokásait, divatjait utánozzák, s így magukat Isten, az angyalok és szentek előtt gyülöletesekké teszik, holott ezeknek tetszeni az egyedüli igaz tisztelet s egyedül valódi szerencse.

Miért nem akarta szent Pál önmagát megítélni?

Mert nem tudhatta, mint ítéli őt meg Isten. Mivel senki sem tudja, vajjon szeretetreméltó-e vagy gyűlöletre. (Préd. 9, 1.) Ezért azt is hozzáteszi szent Pál, hogy ámbár semmi sincs, amit magának szemére vethetne, mégsem akarja magát igaznak tartani, mivel ennek eldöntése egyedül Istent illeti meg. Az ember vizsgálja hát meg magát, vajjon nincs-e valami benne, ami Istennek nem tetszik és ha semmi feddeni valót nem talál magában, még akkor se tartsa magát igazabbnak másoknál. Hanem gondolja meg, hogy lelki szemeit talán a szenvedélyek elvakították és azért sokat nem lát, amit Isten nagyon jól észrevett s amit az ítélet napján föl is ró neki. Mennyien fognak majd pirulni, akik jelenleg ártatlanoknak, sőt szenteknek tartják magukat és akik titkolt gonoszságaik és bűnös tetteik miatt az elkárhozottak oldalára kerülnek. Azért ne ítéljük meg könnyelműen se magunkat, se másokat, hanem félelemmel és rettegéssel munkáljuk üdvösségünket. Lebegjenek inkább szemeink előtt a Szentírás szavai: «Ne ítélj és nem ítéltetel». (Filipp. 2, 12.)

Fohász. Ó Uram! ne szállj ítéletre szolgáddal, mert egy élő sem igazul meg a te színed előtt. (Zsolt. 142, 2.)

Evangélium. *(Szent Lukács 3, 1—6.)*

Tiberius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Poncius Pilátus helytartója vala Judeának és Heródes negyedes fejedelme Galileának, Fülöp az ő testvére pedig negyedes fejedelme Itureának és Trakonitis tartománynak és Lizániás negyedes fejedelme Abilinának, Annás és Kaifás főpapok alatt, lőn az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztában. És elméne a Jordán egész környékére, hirdetvén a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára, amint írva vagyon Izaiás próféta beszédeinek könyvében: A pusz-

tában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit. Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik és a görbék egyenesekké lesznek és a göröngyösek sima utakká; és meglátja minden test az Isten üdvösségét.

Miért írja le az evangélium oly pontosan és körülményesen az időt, melyben János a megtérést hirdetni kezdte?

Mert ez volt az a szerencsés év, melyben az oly régen várt Messiás magát a világnak bemutatta. S miután János őt megkeresztelte s a mennyei Atya őt szeretett Fiának vallotta, akire minden embernek hallgatnia kell, tanítását elkezdte. Hogy ez az idő pontosan meg legyen határozva és soha feledésbe ne menjen, sem senki el ne tagadhassa, azért nevezi meg az evangélista — szokása ellenére — az összes papi és világi fejedelmeket, kik akkor uralkodtak.

Mit jelentenek e szavak: Lőn az Úr igéje Jánoshoz?

Azt jelentik, hogy Jánost valamely mennyből jött szózat vagy legalább is valamely Istentől eredt belső sugallat indította arra, hogy a megtérést és a Messiás eljövetelét a világnak hirdesse. Harminc évi magányos és önsanyargató élete s Istennel való társalkodása készítették őt elő e hivatásra. Ebből megtanulhatjuk, hogy sohasem szabad valamely hivatal, főkép pedig egyházi hivatal után

tolakodnunk, hanem várnunk kell Isten meghívására s amire ő meghív, arra magunkat a szükséges tanulmányok megszerzése, csendes magányban való elmélkedés és szent élet által elő kell készítenünk.

Mit jelentenek e szavak: Krisztus Urunknak útját elkészíteni?

Azt jelentik, hogy töredelmesség, erkölcsi javulás és Isten tetszése szerint való élet által szívünket Krisztus Urunk befogadására alkalmassá tegyük. Erre való tekintettel, mint valamely uralkodó bevonulásánál, teljenek be a völgyek, azaz a kicsinyes, gyáva, gondtalan lelkek s a földi és testi mulandóságnak mindig alant járó szolgái szálljanak föl és győzzék le érzékiségüket. Mint Istenben bízók bátrak legyenek minden jóra és jócselekedetek által pótolják fogyatékosságukat. A hegyek ellenben, vagyis a kevély, gőgös lelkek szálljanak le s alázzák meg magukat. Ami göröngyös, legyen egyenes, vagyis fékezzük meg indulatainkat s szenvedélyeinket; zabolázzák meg vágyainkat, hajlamainkat a vétkes és általában az oly tárgyak iránt, melyek nem érdemesek arra, hogy komoly lélek kívánságát felköltsék. Továbbá, ami göröngyös, sima úttá váljék, azaz, a vad, haragos, bosszúvágyó emberek legyenek jóerkölcsűek, türelmesek és szelidek, ha Krisztus Urunkat méltóan akarják hajlékukba fogadni. Különösen vegyék szívükre a gyermekek az itt elmondottakat, hogy a jóra való restségüket, hanyagságukat, kevélységüket, hazugságra és színlelésre való hajlamukat, mérges indulatukat levetkezzék; ellenben legyenek buzgók a jóban, törekedjenek alázatosságra és igazmondásra, őszinteségre, szelidségre és szerénységre. Mert ha ezt nem teszik, lehetetlen, hogy a gyermek Jézus eljöjjön hozzájuk és őket boldogítsa.

Lehet még más értelme is e szavaknak?

Igen, azt is jelentik e szavak, hogy a Megváltó az ő eljövetelével a világ gőgjét és álbölcseségét megszégyenítette. Mert maga is szegénységben születvén, egyházát oly apostolokra építette, akik szegénységük és tanulatlanságuk miatt mintegy alacsony völgyek voltak. De jelentik azt is, hogy a mennybe vezető út, mely előbb igen rögös és Krisztus Urunk kimondhatatlan kegyelmének hiányában fölötte nehezen volt járható, e kegyelem által simává és könnyűvé lett.

Mit jelentenek e szavak: meglátja minden test az Isten üdvösségét?

Azt, hogy minden ember meglátja a világ Megváltóját, a Messiást. Úgy van; aki a mondottak szerint útját elkészíti, ahhoz

bizonyára eljön kegyelmével és jelenlétét benső vigasztalás és lelki béke által éreztetni fogja.

Áhitatgyakorlat. Ó Jézusom, bárcsak az én szívemhez is kellőleg el volna készítve és meg volna nyitva a te utad. Ó Üdvözítőm! a te kegyelmed tegye meg mindazt, amit én saját erőmből nem tehetek. Tégy engem alacsony völggyé és töltsd be azt kegyelmeddel; rosszra hajló akaratomat törd meg isteni tetszésed szerint; változtasd meg durva és erőszakos indulataimat; törülj el és javíts ki bennem mindent, ami utadat állja, hogy szabadon jöhess hozzám, egyedül uralkodhassál fölöttem és én örökre a tied lehessek.

Oktatás a bűnbocsánat szentségéről.

«János hirdeté a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.» (Luk., 33).

Mi és hányféle a bűnbánat?

A bűnbánat őszinte megutálása a bűnöknek, minthogy azokkal Istent megbántjuk, azzal az erős föltétellel, hogy a bűnt ezentúl kerülni, életünket megjobbítani és elkövetett bűneinkért, amennyire lehet, eleget tenni kívánunk. E meghatározás szerint a bűnbánat még csak *erény;* de ha hozzájárul a bűnök őszinte bevallása is a pap előtt s az általa nyert föloldozás, akkor a bűnbánat *szentség* lesz, még pedig az a szentség, melyet Krisztus Urunk rendelt s mely által a keresztség után elkövetett minden bűn bocsánata elnyerhető.

Üdvözülhet-e bűnbánat nélkül az, aki halálosan vétkezett?

Nem; az ilyennek, ha nem akar örökre elveszni, a bűnbánat époly szükséges, mint a keresztség. (Luk. 13, 3.) Szükség esetében az őszinte, igazi, tökéletes bűnbánat egymagában (a bűnök bevallása és papi föloldozás nélkül) is kieszközli a bűnök bocsánatát, föltéve, hogy a bűnös forrón kívánja a szentségben való részesülést és abban, mihelyt azt megteheti, valóban részesül is.

Honnét van az, hogy oly sokan igaz bűnbánat nélkül halnak meg?

Onnét, hogy Isten kegyelmével nem élnek, hanem megtérésüket mindig halogatják. Ha azután az ily bűnösök halálos ágyukon a büntetéstől való félelemből meg akarnak térni, őszintén és igazán ez csak nagynehezen vagy épenséggel nem sikerül, mint ahogy példa rá Antiochus esete. (Makk. II. 9.) Mert aki nem akart meg-

térni addig, amíg lehetett, annak majd nem lehet, mikor ő akar. (S. Augustin. Lib. 3. de lib. arbitrio.) Aki a kegyelem idején nem akarta meghallgatni az Istent — mondja szent Gergely — azt Isten sem hallgatja meg a szorongatás idején s félő, hogy aki megtérését öregségére halasztja, mialatt folyvást irgalmat remél, elkárhozik.

Megtérhet-e minden bűnös?

Igenis; Isten kegyelmével mindenki, még a legnagyobb bűnösök is megtérhetnek. Hisz olyan atyailag hívja őket Isten magához, midőn ezt mondja: «Élek én, nem akarom az istentelen halálát, hanem hogy megtérjen az istentelen az ő utairól és éljen. Térjetek meg, térjetek meg a ti gonosz utaitokról! Miért halnátok meg?... Az istentelennek az istentelensége nem árt neki, amely nap megtér istentelenségéből». (Ezek. 33, 11.)

De megtérnek-e igazán mindnyájan, akik gyónnak?

Ezt csak Isten tudja, aki a szívek és vesék vizsgálója. De bizony gyakran megesik, hogy tíz gyónó közül alig egy-kettő tér meg. A gyónás ugyanis magában nem elegendő. Ha, mint ezt a mai evangélium mondja, a völgyek be nem töltetnek, a hegyek le nem hordatnak, a göröngyös egyenessé, a darabos simává nem válik, azaz: ha a bűnt igazán meg nem útáljuk, ha a rossz kívánságokat és szokásokat ki nem irtjuk, ha a jogtalanul szerzett jószágot vissza nem térítjük és a megsértett becsületnek eleget nem teszünk, ha a bűnrevezető közeli alkalmakat nem kerüljük és életünket igazán meg nem jobbítjuk, ó, akkor árnyéka sincs bennünk az igazi megtérésnek, még ha minden héten gyónunk is. És mégis, fájdalom, hány ily bűnbánót láthatni napjainkban. És miért? Mivel azt vélik, hogy a bűnbánat csak a gyónásban áll, nem pedig az élet megjobbításában is. Pedig a bűnbánat csak akkor teljes, ha minden kellék megvan, ami a szentséghez szükséges, tehát nemcsak a bűn bevallása. Ezért szorgalmasan kell olvasni és gyakorolni a következő oktatást.

I. A lelkiismeret megvizsgálásáról.

Minden emberben van valami, ami azonnal megmondja neki, vajjon gondolatai, kívánságai, szavai és cselekedetei megegyeznek-e Isten akaratával vagy sem? Ez az Isten szava az emberben, vagyis a *lelkiismeret*. De vannak sokan, akiknek lelkiismerete a szenvedély vagy önszeretet folytán elkábul, elnémul s akik azért sok mindent semmilyen vagy csak igen kis véteknek tartanak, ami pedig valójában igen is nagy bűn s így a gyónásban elhallgatják és meg sem

bánják s ekképen örökre elvesznek. Azért a trienti szent zsinat (14. ülés 5. fej.) azt parancsolja, hogy a gyónás előtt ki-ki szorgalmasan vizsgálja meg lelkiismeretét és a bűnöket, melyeket *szorgalmas* vizsgálás után magában talált, töredelmesen gyónja meg.

De különösen nagy haszonnal jár az emberre, ha lelkiismeretét ezenkívül még minden reggel és este is megvizsgálja. A kalmár — így ír sziriai Efrém — mindennap összeszámítja nyereségét és veszteségét; s ha kárt vallott, azon igyekszik és azon gondolkozik, hogyan hozhatná azt helyre. Épígy elmélkedjél te is arról, kedvesem, naponta este és reggel, hogy mint vezeted az üdvösséged körül való sáfárkodást. Este térj szívedbe és gondolj csak utána, mivel bántottam meg az Istent? Nem mondottam-e valami haszontalan szót? Nem voltam-e a hitet és jóerkölcsöket illetőleg közönyös? Nem keserítettem-e meg embertársaimat? Nem rágalmaztam-e valakit? Nem járt-e eszem világias vágyakozásokon akkor, mikor imádkoztam? Nem szállt-e meg valami testi kívánság és nem fogadtam-e be azt szívesen? Nem hagytam-e magamat világi gondolatokra (vagy épen ravasz fondorlatokra) csábítani, hogy felebarátomat rászedjem, megcsaljam s idegen jószág megtartása által vétkezzem? Ha itt vagy ott részben kárt vallottál, igyekezzél azt pótolni. Fohászkodjál és sirasd meg, hogy ismét vissza ne essél bűnödbe. Reggel pedig gondolkozzál és mondd, hogy mult el az éj?... Éber volt-e lelkem is, midőn testem ébren volt? Nem vett-e rajtam erőt az álom imádkozás közben? Nem szálltak-e meg rossz képzeletek s nem gyönyörködtem-e azokon? Ha úgy találod, hogy gyenge voltál és elbuktál, igyekezzél magadat orvosolni s állíts őrt szívedben, hogy hasonlót ismét ne tapasztalj. Ha ezekre gondot fordítasz, sáfárkodásodat jól viszed, Uradnak kedves leszel és hasznos tenmagadnak.

Hogyan kell lelkiismeretünket megvizsgálnunk?

Mindenekelőtt kérjük az Istent, hogy világítson meg bennünket, hogy ami rossz, azt megismerjük. Azután idézzük eszünkbe gondolatainkat, szavainkat és cselekedeteinket utolsó gyónásunktól fogva és vizsgáljuk meg, nem találunk-e azok között valamit, ami Istennek nem tetszenék? Hogy ezt megtudjuk, engedjük a lelkiismeretet szabadon szólani s hallgassunk rá anélkül, hogy magunknak hizelegnénk. Vagy képzeljük, hogy Isten ítélőszéke előtt kell megjelennünk számot adni tetteinkről. Amit nem tudnánk vagy nem mernénk ott igazolni, azt tartsuk bűnnek és gyónjuk meg.

Hogyan lehet legkönnyebben és legbiztosabban megtudni vétkeinket?

Ha Istennek tíz, az anyaszentegyháznak öt parancsolatát és

a hét főbűnt sorban áttekintjük és megvizsgáljuk, vajjon nem vétkeztünk-e gondolatainkkal, szavainkkal és cselekedeteinkkel ezen pontok valamelyike ellen? vagy épen égbekiáltó és Szentlélek elleni bűnt nem követtünk-e el? vagy végre az idegen bűnökben nem vagyunk-e vétkesek?

Vétkezünk-e, ha lelkiismeretünket nem eléggé szorgalmasan és nem elég ideig vizsgáljuk?

Azok, akik nem élnek keresztény módon és azok, akik halálos bűnökben élnek, akik sokáig nem gyónnak s lelkiismeretüket mégis csak felületesen vizsgálják meg, súlyosan vétkeznek. Mert annak a veszedelemnek teszik ki magukat, hogy súlyos bűnöket hagynak ki, következőleg érvénytelenül és Istent káromló módon gyónnak. A lelkiismeret ily hanyag megvizsgálása által kihagyott súlyos bűn époly beszámítás alá esik, mintha azt készakarva vagy álszégyenből hallgattuk volna el.

II. A bánatról.

«Ó ember — mondja szent Ágoston — miért siratod a testet, melyet a lélek elhagyott, a lelket pedig nem, melyet az Isten elhagyott?» (August. serm. 65 c. b.) Ha a bálványozó Mikas oly keserűen panaszkodik, hogy bálványaitól megfosztották; ha Tóbiás szülői fiúknak hosszas kimaradása miatt annyira aggódtak, hogyne búsuljunk és aggódjunk mi is, kik Istent, az ő malasztját s a mennyek országát bűneink folytán önhibánkból elvesztettük?

Mi a bánat és hányféle?

A bánat benső fájdalom az elkövetett bűnök felett és azok megútálása azzal az elhatározással, hogy ezentúl többé nem vétkezünk. Ha ez a fájdalom és megútálás onnét származik, hogy a bűn által ideigvaló kárt, szégyent, gyalázatot vagy büntetést érdemeltünk, akkor a bánat *természetes*. De ha bűneinket nem természetes rossz következményei miatt, hanem természetfölötti okokból, vagyis azért bánjuk és útáljuk, mert ezáltal Istent bántottuk meg és ellene cselekedvén, az ő kegyelmét és a mennyországot elvesztettük s a poklot megérdemeltük, akkor a bánat *természetfölötti*. S az ismét vagy *tökéletlen*, ha valaki azt fájlalja leginkább, hogy az Isten megbántása által a mennyországból való kizárás és ideigtartó s örök fájdalom lesz az ő büntetése; vagy *tökéletes*, ha a bűnt azért bánjuk, mert általa Istennek, a legfőbb Úrnak, a legjobb és szeretetre legméltóbb jóságnak, szerető Atyánknak parancsolatait megszegtük.

Elég-e a gyónáshoz a természetes bánat?

Valamint a gyermeknek nem bocsátjuk meg hibáját, ha csakis a megérdemelt büntetéstől való félelmében s nem a szülők iránt való szeretetből bánja s útálja, épúgy nem nyeri meg az ember sem Istentől vétkei bocsánatát, ha bánata egyedül a büntetésektől való félelemből, nem pedig Istennek, a legfőbb jóságnak szeretetéből s a bűnnek szívbeli megutálásából eredt.

Mily bánat szerzi meg a bűnösnek vétkei bocsánatát?

Ha nincs alkalmunk vagy időnk a bűnbocsánat, azaz a penitenciatartás szentségében részesülni, a *tökéletes bánat* már magában, a bűnbánat szentsége nélkül is kieszközli a bűnök bocsánatát. Feltéve, hogy erős elhatározásunk van a szentségben azonnal részesülni, mihelyt csak alkalmunk lesz rá s ha később ily alkalom nyílik, valóban részesülnünk is kell benne. A tökéletlen bánat magában nem eszközli a bűnök bocsánatát, de a bűnöst előkészíti, hogy azt a bűnbánat szentsége által megnyerje.

Kik tarthatnak méltán attól, hogy bánatuk a gyónásban csak természetes vagy épen semilyen sem volt?

1. Azok, akik kevés gondot fordítanak arra, hogy megtanulják, mi az igazi bánat. 2. Akik gyakran halálosan vétkeznek s gyakori gyónásuk ellenére sem javulnak. Mert ha igazán megbánnák bűneiket, erősfogadásuk is hathatós volna s a szentségben nyert kegyelemmel legalább egy időre a bűnt kerülnék. De minthogy ezt nem teszik, joggal lehet kételkedni, vajjon bánatuk igaz volt-e? s következőleg, vajjon részesültek-e érvényesen a penitenciatartás szentségében s megnyerték-e annak malasztját? 3. De főleg azok félhetnek, akik nem bánják meg bűneiket előbb, hanem csak akkor, mikor már azok miatt szégyent, gyalázatot és más bajokat szenvedtek.

Mit kell tennünk, hogy igaz bánatot ébresszünk föl magunkban?

Komolyan meg kell gondolnunk: 1. Hogy kit bántottunk meg a bűn által: Istent, a legjobb Atyát, aki minket teremtett, fönntart és számtalan földi és örök jótéteménnyel elhalmoz. A legkegyesebb *Megváltót*, aki irántunk való szeretetből vérét ontotta s a legkínosabb s leggyalázatosabb halált szenvedte. A megszentelő *Szentlelket*, aki a keresztségben velünk egyesült s minket malasztjának drága ékességével földiszített. Kit bántottunk hát meg? A mi legjobb Urunkat, aki előtt az angyalok tiszteletből elfödik arcukat és aki előtt reszketnek a gonosz lelkek; a legigazságosabb és legszigorúbb

bírót, aki minden meg nem bánt vétket a legszigorúbban büntethet és akar is büntetni; végre a legfőbb s legnagyobb *jót*, minden szépség és jóság kútfejét, kihez képest a világnak minden szépsége és jósága csak gyenge másolat és árnyék. 2. Meg kell gondolnunk, *hová vezet*, mivé tesz bennünket a bűn? A halálos bűnök által a mennyországot elvesztjük s a pokol kínjait megérdemeljük, lelkünket Isten malasztjától és barátságától megfosztjuk és abból, ki előbb Isten képmása és gyermeke volt, az ördög magzata, rabja és hozzá hasonló gonosz lesz. Továbbá, hogy a bocsánatos bűnök által lelkünket elrútítjuk, benne a szeretet és erkölcs iránt való buzgalmat gyengítjük, Istennek tetszését irányunkban csökkentjük, a tisztítóhelyen rettentő büntetéseket érdemlünk, sőt azon veszedelemnek is kitesszük magunkat, hogy halálos bűnt követünk el s az örök kárhozatra jutunk. 3. Gondoljuk meg, *mi okból* vétkezünk? A világi hiúság füstje, rövid pillanatnyi kéj, egy kis gyönyörűség vagy csekély és megvetendő haszon és nyereség miatt, szóval: hitvány lencséért, mint Ézsau; egy csepp mézért, mint Jonatás, Istent, a mennyországot s az örökké való örömöket eladtuk és eljátszottuk. Ne okozna-e ez bánatot és szomorúságot? Ily elmélkedések által könnyen felindíthatjuk magunkban a bánatot. De hasonló megfontolások nélkül, ha mindjárt a bánat legszebb formáit imádkozzuk el valamely imakönyvből vagy épen könyv nélkül mondjuk el, magunkban bánatot nem gerjesztettünk, hanem azt csakis gépiesen elmondtuk. Ez azonban semmiképen sem elegendő, mivel a bánatnak nem szavakban, hanem a megtört szív kesergésében kell állnia. De még inkább tévednek azok, akik az olvasó elmondását elégségesnek vélik arra, hogy a gyónásra elkészüljenek.

Mi szükséges leginkább az igaz bánat fölgerjesztéséhez?

Isten kegyelme, mert egyedül Isten térítheti meg s teheti bánatossá vétkes szívünket; mint Jeremiás mondja: «Térít meg engem és megtérek, mert te vagy az én Uram Istenem! Mert miután megtérítettél, bűnbánatot tartok, szégyenlem magamat és pirulok». (Jeremiás 31, 18—19.)

III. Az erősfogadásról.

Ne gondold, ó bűnös, hogy addig vétkezhetel, ameddig csak akarsz vétkezni. Mert Isten végtelen kegyelme és jósága megadhatja ugyan a bűnbánathoz szükséges malasztot, de vajjon ismered-e a jövőt, bizonyos vagy-e afelől, hogy nem épen a bűn végrehajtásakor ér el a halál és meghalsz anélkül, hogy Isten malasztjára gondolhattál volna?

Az erősfogadás életünk megjobbítására épúgy szükséges, mint a bánat. Mert hogyan is nyerhetne bocsánatot Istentől az, aki az ő megbántásával fölhagyni nem akar? Azonban aki bűneit igazán megbánta, az bizonyosan erősfogadást is tett, hogy többé nem vétkezik, mivel az akarat, hogy tovább vétkezzék, nem férhet meg a bűnök megutálásával.

Honnan lehet megismerni, tettünk-e erősfogadást a gyónásban?

Ezt abból lehet megismerni, ha megfeszítjük erőnket, hogy rossz hajlamainkat elnyomjuk, a kísértéseknek ellenállunk és vétkes szokásainkról lemondunk. Továbbá, ha az ehhez szükséges vagy a gyóntatóatya által meghagyott eszközöket szorgalmasan használjuk s a közönségesen bűnre vivő alkalmakat, vagyis az oly személyeket és helyeket, ahol és akikkel rendszerint vétkezni szoktunk, gondosan elkerüljük. Szóval: ha erősfogadásunk életünk megjavulásán, a bűnök leküzdésében, az erények gyakorlásában nyilvánul meg.

Kik nem tesznek erősfogadást?

1. Azok, akik azon ledér személyeket, akikkel vétkezni szoktak, el nem hagyják vagy el nem bocsátják, jóllehet azt megtehetnék. 2. Azok, akiknél a káromkodás, esküdözés, részegeskedés szokássá vált s akik semmi gondot nem fordítanak arra, hogy azzal felhagyjanak. 3. Akik kölcsönbe és hitelbe vesznek, adósságokba keverednek, ámbár tudják, hogy meg nem fizethetik és vissza nem adhatják s mindamellett ezzel legkevésbbé sem törődnek. 4. Azok, akik hitvesük és gyermekeik vagyonát elpazarolják annyira, hogy azok végre a legnagyobb szükségbe jutnak. 5. Akik éjjel-nappal a csapszékben ülnek s ivással, játékkal, szószátyársággal, bohóckodással, rágalmazással, becsületsértéssel, az elüljárók ellen való zúgolódással vesztegetik el a drága időt s erre másokat is biztatnak, sőt kényszerítenek. A csaplárosok, akik vétkes nyereségvágyból az ily embereket csalogatják és tartóztatják, sőt ami még gonoszabb, lerészegedni is segítik, ugyanazon bűnt követik el. Mindezek tehát az erősfogadás hiánya miatt a föloldozásra is méltatlanok.

IV. A gyónásról.

A bűnöket meggyónni, vagyis megvallani mindig szükséges volt. Az ószövetségben elég volt azokat Istennek megvallani, de az újszövetségben a pap előtt is ki kell nyilvánítani. A pap ugyanis nem gyakorolhatja Krisztus Urunktól a bűnök megbocsátására vagy fenntartására nyert hatalmát (Ján. 20.), hacsak a bűnös gyónása

által nem ismeri meg, hogy milyen és hány vétket bocsásson meg. Azért így ír szent Ágoston is (Serm. 392. c. 3.): «Senki se mondja: én Isten előtt titkon penitenciát tartok; Isten, aki ismer, tudja, mi lakik szívemben. Tehát hasztalanul mondatott volna: amit föloldoztok a földön, föl lesz oldozva a mennyben is? És hasztalan adattak volna a kulcsok Isten egyházának?» Szent Ambrus pedig (De poenit. I. 2.) így ír: «Ki tiszteli jobban Istent, az-e, ki parancsolatainak engedelmeskedik vagy ki azoknak ellentáll? Isten parancsolá, hogy szolgáinak engedelmeskedjünk s ha azoknak szót fogadunk, egyedül Istennek adjuk meg a tiszteletet». Jézus eme szavaival: «Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva», kitűnik, hogy az Üdvözítő megfontolva ítélő bírákká tette tanítványait. De hogyan ítéljen a bíró, ha a ténynek sejtelmével sem bír?

Mi buzdítson bennünket a gyónásra?

A belőle fakadó sokféle haszon. Mert a gyónás által nyerjük meg 1. minden bűneinknek bocsánatát s az örök büntetés elengedését, melyet különben, mint ez a föntebb mondottakból kitetszik, meg nem nyerhetünk; 2. a lelkiismeret vigasztalását és megnyugtatását; 3. a lelki betegségeink meggyógyítására szükséges eszközöket; végre 4. a pap intései és imája által tökéletes megtérésünket s ha súlyos bűnt még nem követtünk el, a súlyos bűn ellen lelki erősséget.

Mit kell cselekednünk, hogy ezen hasznokban részesüljünk?

A gyónásban egészen őszintéknek és nyiltszívűeknek kell lennünk, azaz minden súlyos bűnt lényeges körülmény és szám szerint pontosan és igazán elő kell sorolnunk. Továbbá tanácsos bocsánatos bűneinket is meggyónnunk, sőt egyéb lelki szükségeinket, aggodalmainkat és lelki sebeinket is híven föltárnunk, mivel a seb, melyet meg nem mutatunk, nem gyógyítható.

Hogyan kell a gyónástól visszatartó álszégyent legyőznünk?

Gondoljuk meg, mi tűrhetőbb: egykor az egész világ előtt szégyent vallani bűneink miatt vagy azokat egy résztvevő és felebarátjának gyarlóságain szánakozni tudó lelkiorvos előtt feltárni, aki szintén bűnös ember s azért nem fog azokon megütközni, hanem inkább gyónó gyermekének őszinteségén épülni fog s őt azért, valamint erőslelkűségéért és bizalmáért is becsülni és szeretni fogja? Ki az, aki fél orvosa jelenlétében sebeit megmutatni? Miért szégyenlenéd tehát lelki sebeidet föltárni? Csak vétkezni szégyen, de nem a

vétket meggyónni. Ha pedig szégyenérzésedet ismerős lelkiatya előtt leküzdeni még ezek után sem tudnád, keress fel olyant, aki nem ismer téged.

V. Az elégtételről.

Az élet megjavításának vagyis a valódi bűnbánatnak lényeges kelléke, hogy az ember necsak eddigi bűneit bánja meg és erősen eltökélje magában, hogy bűnt többé nem követ el, hanem egyszersmind komolyan igyekezzék úgy a jót, melyet eddig elmulasztott, kipótolni, mint a rosszat is, melyet cselekedett, erejéhez képest helyrehozni s annak nyomait eltörölni. Azon kötelességünket, amelynél fogva a felebarátunknak okozott kárt helyrehozni tartozunk, a kár *megtérítésének* vagy — röviden — *kártérítésnek* nevezzük. S itt főleg azon elégtételről van szó, mellyel bűneinkért Istennek tartozunk. Minden bűn Istennek megbántása s épen azért elégtételt kíván. Krisztus Urunk ugyan bőségesen eleget tett az isteni igazságnak s ő az engesztelő nemcsak a mi, hanem az egész világ bűneiért is. (Ján. I. 2, 2.) Azonban távol legyen tőlünk az a hiedelem, mintha ezáltal már fölmentett volna minket abbeli kötelességünk alól, hogy a valódi bűnbánat gyümölcseit teremjük. Valamint bűneinket teljes szívünkből meg kell bánnunk, úgy e bánatot külsőleg is megfelelő cselekedetekben kell nyilvánítanunk. Csak így részesülhetünk azon elégtételben, melyet értünk Isten Fia véghez vitt. Aki meg nem tér, nem is részesül benne.

De amily erősen hangsúlyozzuk az elégtétel fontosságát, épolyan nyomatékkal kell kiemelnünk, hogy bűnös cselekedeteink töredelmes megbánása is *egyedül csak a Krisztus Urunk érdeme által* engesztelheti ki az isteni igazságot. A hit és igazi bánat által közeledünk hozzá s akkor ő az, aki bennünk és velünk munkálkodik. Ez volt mindig a katholikus egyház tanítása. Ezen okból vetette a trienti szent zsinat is egyházi átok alá mindazokat, akik azt állítják, hogy az örök büntetéssel együtt az embernek egyszersmind összes ideiglenes büntetése is elengedtetik. Egyszersmind kötelezte a papokat, hogy a gyónóknak erejükhöz és bűneik nagyságához mért üdvös penitenciát adjanak föl. E mellett szemük előtt kell tartaniok azt is, hogy az elégtétel, melyet föladnak, necsak az új élet megőrzésére s erősítő gyógyszerül, hanem az elkövetett bűnök büntetésére fenyítésül is szolgáljon. Kötelesek vagyunk tehát azon cselekedeteket, melyeket a pap elégtételül kiszabott, alázatosan teljesíteni a nélkül, hogy önhatalmúlag eltéréseket engednénk meg magunknak. Sőt ne elégedjünk meg a feladott penitenciával, hanem nyilvánítsuk bánatunkat minden módon: az imádság és ájtatos gyakorlatokban

való tartós buzgalom, önmegtartóztatás, szelídség, béketűrés, az irgalmasság testi és lelki cselekedetei, a szenvedéseknek, melyeket vétkeink által magunkra vontunk, alázatos és türelmes elviselése, a megbántások őszinte megbocsátása által. Ne feledjük el, mily sokat bocsátott meg nekünk az Isten Krisztus Urunk érdemeinél fogva s mily végtelen adósságot engedett el ő minekünk ; s hogy ennélfogva nem lehetünk eléggé hálásak és buzgók az ő szolgálatában.

Oktatás Karácsony estére

«Készítsünk neki egy kis termet és tegyünk abba neki ágyat, széket és gyertyatartót, hogy mikor hozzánk jő, ott lakjék.» (Kir. IV. 4, 10.) Így szólott a szunámi asszony, midőn Elizeus próféta az ő házához közeledett s ilyen készületeket tett az ő illendő fogadására. Tisztítsuk meg mi is szívünket a bűnöktől az igazi bűnbánat által s igyekezzünk azt jó érzésekkel és nemes tettekkel földíszíteni, hogy karácsony előestéjén méltóan fogadhassuk a Megváltót. Igyekezzél tehát, ó keresztény, Üdvözítőd iránt való szeretetből és lelki javad iránt való tekintetből magadat eme szent éjen jámbor gondolatokkal és áhítatos elmélkedésekkel foglalkoztatni, hogy így méltóvá tedd magadat kegyelmeire, melyekben téged eljövetelének idején kész részesíteni. Vedd azt is szívedre, mikép utaztak sok nehézség s fáradozás között Betlehembe szent József és a boldogságos Szűz a császári parancs iránt való engedelmességből és Isten akaratában való teljes megadással és mint kellett nekik, minthogy ott a nagy idegenforgalom miatt üres szállást nem leltek, Isten akarata szerint a városon kívül egy nyomorult istállóban megszállniok, melyben Jézus született. Ó, mily szeretetet érdemel az Istennek emberré lett Fia, aki irántunk való szeretetéből annyira megalázta magát. Ajánld föl tehát neki szállásul szívedet az egyház következő könyörgése által :

Az egyház könyörgése. Úristen ! ki bennünket megváltásunk évenkénti várásával megörvendeztetsz, add, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel karolunk fel, mint jövendő bírót is biztosan szemlélhessük. Ki élsz és uralkodol szent Fiaddal és a Szentlélekkel egyetemben most és mindenkoron, mindörökkön örökké. Amen.

Oktatás karácsony ünnepére.

Mi a karácsony napja?

Az a nap, melyen megemlékezünk arról, hogy Krisztus Jézus, a mi Megváltónk és Üdvözítőnk Betlehemben, egy istállóban szűz Máriától született.

Miért üljük meg ezt a napot olyan ünnepiesen?

Mert ez a világ Megváltójának születésnapja. Ha a világi fejedelmek születésnapját ünnepélyesen üljük meg, miért ne ülnők meg születésnapját a békesség ama fejedelmének, aki által mindnyájan újra születtünk az örök és boldog életre!

Miért mond a pap ma három szentmisét?

Ősi szokás alapján, melyről már nagy szent Gergely megemlékezik, karácsony napján minden pap három misét mondhat. És pedig azért: 1. Hogy a legszentebb Szentháromságnak Krisztus Urunk malaszttal teljes születéséért hálát mondjon. 2. Hogy ezzel Urunk hármas születésére emlékeztessen. Mégpedig az első szentmisében a mennyei Atyától való *örök* születésére isteni természete szerint; a második misében a mindenkoron szeplőtelen szűz Máriától *a földi életre* való születésére emberi természeténél fogva; végre a harmadik misében *lelki* születésére minden jámbor lélekben a szeretet és kegyelem által.

Miért mondják az első misét némely vidéken, így nálunk is, éjfélkor?

1. Mert Krisztus éjjel született, mint igazi világosság, aki azért jött a világra, hogy fölvilágosítsa azokat, akik a sötétségben és a halál árnyékában ültek. 2. Mert Krisztus isteni születése ismeretlen és megfoghatatlan titok előttünk.

Miért mondják a második misét hajnalban, a harmadikat világos nappal?

Ez azt jelképezi, hogy Krisztus születése, miután a tudatlanság sötétségét elűzte, az Isten megismerésének világos nappalát derítette föl. Valamint azt is, hogy Krisztus Urunk lelki születése az áhitatos lélekben mindenkor megtörténhetik. (Tauler: Conc. in Nat. Dom.)

Mi a betlehemi jászol?

Igen elterjedt szép szokás a templomokban betlehemi jászol

felállítása. (Vízkeresztig, sőt Gyertyaszentelőig is szokott kitéve lenni.) Az elsőt 1223-ban assisi szent Ferenc állította fel s fiai, a ferencesek honosították meg.

Honnan ered a karácsonyfa szokása?

Karácsonyfát csak a XVIII. század óta kezdenek a családokban felállítani. Német szokás, mely azonban nálunk is általánossá vált. Jelképezi az élet fáját, melyet az első Ádám elvesztett s a második visszaszerzett nekünk.

Oktatás az első szentmiséről.

E mise kezdete Krisztus Urunk örök születéséről szól: «Az Úr mondá nekem: Fiam vagy te! Én ma (a szentatyák magyarázata szerint öröktől fogva) szültelek Téged. Miért agyarkodnak a pogányok s gondolnak a népek hiúságokat?» (Zsolt. 2.) Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az anyaszentegyház imádsága. Úristen! ki e legszentebb éjt az igaz világosság fényével megvilágosítottad, add, kérünk, hogy amely világosság titkait e földön megismertük, annak örömeit is élvezhessük az égben. Ki teveled és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik mindörökkön örökké. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. Titushoz írt lev. 2, 11—14.)*

Megjelent ugyanis Üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek, s arra oktat minket, hogy tagadjuk meg az istentelenséget s a világi vágyakat, s éljünk józanul, igazan és jámborul e világon, várva a boldog reménységet, s a nagy Isten és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének eljövetelét, ki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, s jócselekedetekre igyekvő, tulajdon népévé tisztítson. — Ezt beszéld, erre buzdíts s ekképen feddj.

Különösen miben nyilvánul Isten jósága és kegyelme?

Krisztus Jézusnak, az ő szent Fiának megtestesülésében és születésében, aki végtelen szeretetből hozzánk hasonlóvá, testvérünkké, tanítónkká és üdvözítőnkké lett s aki által mi ismét Isten fiaivá és kedveltjeivé lettünk.

Különösen mire akar oktatni bennünket Krisztus megtestesülése által?

Hogy a régi Ádámból, a bűnös emberből kivetkőzzünk s hozzá, az új Ádámhoz hasonló emberekké váljunk; valamint ő is testben hasonlóvá lett hozzánk. Ez pedig úgy történik meg, ha az istentelenségről, azaz a hitetlenségről és a földi vágyakról lemondunk, ellenben az Istent és mindent, ami neki kedves, tiszteljük, úgyszintén felebarátunkat szívből szeretjük, még ha ellenségünk is és a jócselekedeteket gyakoroljuk.

Melyek a világias vágyak?

A földi, testi és érzéki kívánságok és a buja gyönyörök, úgymint a fajtalanság, torkosság, fösvénység stb., melyek a lélek ellen küzdenek (Pét. I. 2, 11.) s a mennyországból ki vannak zárva. (Efez. 5, 5.) Ezekről lemondani tanít Krisztus, aki életét sok nélkülözés közt, szegénységben és béketűrésben, bőjtölésben és imádságban töltötte.

Mikor élünk erényes, igazságos és istenes életet?

Erényesen élünk, ha minden magunk iránt való kötelességünket betöltjük; *igazságosan*, ha felebarátaink irányában, *istenesen* pedig, ha Isten irányában tartozó kötelességeinket teljesítjük. Vagyis ha Isten iránt a legnagyobb tisztelettel és szeretettel viseltetünk, felebarátunknak pedig mindazt megadjuk, amit magunknak tőle kívánunk s végre, ha ezáltal lelkünknek az örök üdvösséget biztosítjuk.

Fohász. Áldott légy újszülött, szerelmes Üdvözítő! isteni természetednél fogva a mennyei Atyának, emberi természeted szerint pedig szűz Máriának szent Fia, ki, hogy nekem az igazság útját megmutassad, a magas mennyből alászállottál, testté és hozzám hasonlóvá lettél. E szereteted viszonzásául lemondok minden istentelenségről és ellenségeskedésről, minden vétkes gondolatról és cselekedetről. Hozzád való szeretetből, ó Jézusom! föl akarok hagyni a vétkes gyönyörökkel és mindenkor erényes, igazságos és istenes életet fogok élni. Erősítsd meg, esdekelve kérlek, ezen föltételemet isteni malasztoddal.

Evangélium. *(Szent Lukács 2, 1—14.)*

Történt pedig ama napokban, rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy irassék össze az egész földkerekség. Ez az első összeírás történt, mikor Sziriát Cirinus kormányozta. És mennek vala mindenek, hogy összeirassanak, ki-ki a maga városába. Föl-

méne tehát József is Galileából, Názáret városából Judeába, Dávid városába, mely Bethlehemnek hivatik, mivelhogy Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeirassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát és bepólyázá őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.

És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyázván és őrt állván az éjtszakában nyájuk felett. Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük és az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: Ne féljetek, mert íme nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. És ez nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyába takarva és jászolba fektetve. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent, mondván: Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakaratú embereknek!

Miért írták össze a római alattvalókat Augusztus császár idejében?

Ez Istennek különös rendeléséből történt, hogy t. i. ezáltal Máriának és Józsefnek alkalmuk legyen Betlehembe utazni, mert

Mikeás (5, 2.) jövendölése szerint ott kellett születnie Krisztusnak. Tanuld meg ebből, miképen intéz mindent örök végzése szerint az isteni gondviselés. Nézd azon engedelmességet, mellyel Mária a pogány császár parancsát (ki által Isten rendelkezett) fogadta s tedd föl magadban, hogy az Isten ily közvetve nyilvánított parancsának annál hívebben engedelmeskedel, ha valamely keresztény elüljáróság, nevezetesen lelki elüljáróid által parancsolja neked, hogy valamit tégy vagy elhagyj.

Miért nevezik Krisztust Mária elsőszülött fiának?

Mert előtte más gyermeket nem szült s minthogy utána szintúgy nem szült, ő egyszersmind egyszülött fia is volt, valamint a mennyei Atyának is első- és egyszülött fia. (Zsid. 1, 6.)

Az elsőszülöttség a zsidóknál mintegy méltóság és hivatal volt, ezért emelik ki az evangéliumok Jézus elsőszülöttségét; s nem mintha Jézusnak testvérei lettek volna. Mátén és Lukácson kívül az apostoli korig visszamenő hagyomány bizonyítja, hogy Mária nemcsak Jézus születéséig, hanem azután is szűzességben élt szent Józseffel. A Jézus születését jelentő angyalnak is azt az ellenvetést teszi: «hogyan lesz az, holott férfit nem ismerek?» (Luk. 1, 34.), aminek csak úgy van értelme, ha nem is akart ismerni. Igaz, hogy az evangéliumok később Jézus testvéreit emlegetik, de ezek csak unokatestvérek vagy más rokonok voltak, kiket a zsidók szintén testvéreknek szoktak nevezni.

Miért fektették jászolba az oly szegényül, istállóban született Krisztust?

Hogy az embereknek mindjárt születésekor megmutassa, hogy ő nem jött földi országot alapítani s királyi szolgáktól környezve fényes életet élni (mint azt sok zsidó várta a Messiástól). S hogy minket már világbaléptével nem annyira szavak által, hanem inkább példájával a szegénység szeretetére, alázatosságra, a világ megvetésére és türelemre tanítson.

Miért jelentették az angyalok Krisztus születését a szegény pásztoroknak, nem pedig Heródes királynak és a főpapoknak?

Ezzel azt akarta megmutatni Isten, hogy ő nem a személyekre tekint, hanem kegyelmét mindenkinek osztogatja; valamint azt is, hogy szereti a szegény, alázatos, hívő és jámbor embereket, amilyenek a pásztorok voltak; az elpuhult és elkényeztetett emberek s a hitetlenek ellenben utálatosak szemei előtt. Tanulj ebből alázatosságot, szerénységet és gyermeki hitet, de főként gyülöld a gőgöt és ravaszságot s Isten neked is ki fogja magát nyilatkoz-

tatni belső sugallataival. Ha szegény vagy, tűrd a szegénységet békével és Istennek tetsző örömteljes elszántsággal. Ha pedig gazdag vagy, ne vesd meg szegényebb embertársadat, mert ki tudja, Isten őt talán jámbor érzelmei és keresztény élete miatt jobban szereti, mint téged. Ha ezen tanácsot követed, te is kedves leszel Isten előtt és atyai jóvoltának számos jelében fogsz részesülni.

Az angyalok örömükben dicsérték Istent s azt énekelték: «Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség (azaz jóllét, szerencse és áldás) a jóakaratú embereknek». Ezzel azt akarták mondani, hogy Istent dicsőség és hála illeti meg azért, hogy Fiát a világra küldötte; az emberek pedig, akik arra fogékonyak, békességben legyenek önmagukkal, embertársaikkal és az Istennel. A bűn következtében minden meghasonlott egymással: az ember önmagával, a hozzá hasonlókkal és Istennel, minek következményei voltak a nyugtalanság, civakodás, viszálkodás, megoszlás és a halál. De az Úr Jézus által ismét minden egyesül; ő a szent kereszt fáján bűneinkért eleget tett az Isten igazságának s engedelmessége által ismét megszerezte nekünk az Isten megszentelő malasztját. Általa válunk újolag Isten fiaivá s így már ez életben mennyei béke, a másikban pedig kimondhatatlan boldogság lesz osztályrészünk.

Tanulj a Megváltó születésén örvendező és hozzá az embereknek szerencsét kívánó angyaloktól örvendeni és Istennek hálát adni azon jótéteményekért is, melyeket felebarátodnak ajándékoz, mivel így te is részesülsz azokban. Különösen pedig ma és minden időben adj hálát Krisztusnak, hogy testté lőn a végett, hogy téged az ördög hatalmából kiszabadítson. Mondd minél gyakrabban az angyalokkal: «Dicsőség a magasságban Istennek, békesség a földön a jóakaratú embereknek».

Oktatás a második szentmiséről.

A második mise kezdete így hangzik: «Világosság támad ma nekünk, mert Urunk született; és az ő neve csodálatos, Isten, a békesség fejedelme, a jövendőség atyja s az ő birodalmának vége nem leszen. Az Úr országol; ékességbe öltözött, erősségbe öltözött az Úr. Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek, most és mindenkoron, mindörökkön örökké». Amen. (Izaiás 9, 6.)

Az egyház imádsága. Add nekünk, kérünk, mindenható Isten! hogy kik megtestesült Igéd új világosságával elárasztatunk, cselekedeteinkben az tündököljék, mi a hit által elménkben fényt terjeszt.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. Titushoz írt lev. 3, 4—7.)*

Mikor azonban Üdvözítő Istenünk jósága s emberszeretete megjelent, megmentett minket, nem az igazságnak azon cselekedeteiért, melyeket véghezvittünk, hanem az ő irgalmassága folytán, és pedig a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által, kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örököseivé legyünk az örök életnek.

Magyarázat. E kevés szóban az apostol üdvösségünk egész munkáját előadja. A végső romlás a segítség nyujtását szükségessé tette, a segély pedig a kegyelem idejében érkezett. Ezt előkészítette az Atya, eszközölte a Fiú és megadta a Szentlélek ; s nem az emberi érdemen alapul, hanem Isten irgalmán. Az embert, ki az újjászületés által részesül benne, igazságra serkenti s az örök élet reményével boldogítja. Dicsőség legyen érette Istennek.

Evangélium. *(Szent Lukács 2, 15—20.)*

És lőn, amint elmentek tőlük mennybe az angyalok, így szólának egymáshoz a pásztorok : Menjünk át Betlehembe és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet. Látván pedig *ezeket*, elhíresztelték a beszédet, melyet nekik e gyermek felől mondottak vala. És mind, akik hallották, csodálkozának azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik. Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván. És visszatérének a pásztorok, magasztalván és dicsérvén az Istent mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy, ahogy megmondatott vala nekik.

Tanulság. I. A pásztorok sietve követik Isten szavát, mely őket a jászolhoz hívja. Kölcsönösen buzdítják egymást, keresik és szerencsésen meg is találják az Üdvözítőt s megismertetik őt más emberekkel is, Istennek pedig buzgó hálát mondanak a nekik nyujtott kegyelemért. Kövessük mi is gyorsan az isteni sugallatokat, buzdítsuk egymást a jóra istenes példák és épületes beszédek által, adjunk hálát Istennek a nekünk adott ismeretekért.

II. Mária megjegyzett magának minden szót, melyet fiától hallott s azt szívében fontolgatta. Tanuljuk meg tőle, hogy az egyszer megismert igazságot gyakori elmélkedés által megtartsuk s azt ilyképen lelkünk táplálékává tegyük, amelyre szükségünk van, hogy a lelki életben megerősödjünk és megmaradjunk.

Oktatás a harmadik szentmiséről.

E mise kezdete Krisztus azon születésére emlékeztet bennünket, mely által nekünk lelkileg született. «Gyermek született nekünk és Fiú adatott nekünk, kinek vállán vagyon a fejedelemség és hivatik az ő neve nagy tanácsadónak.» (Izai. 9, 6.)

«Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett.» (Zsolt. 97.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és a Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, úgy most és mindenkoron, mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Engedd, kérünk, mindenható Úristen! hogy bennünket Egyszülötted testszerinti új születése megszabadítson, kiket a vétek igája alatt régi szolgaság tart. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a zsidókhoz írt lev. 1, 1—12.)*

Sok rendben és sokféle módon szólván hajdan Isten az atyákhoz a próféták által, legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk, kit mindenek örökösévé rendelt, ki által a világokat is teremtette, ki mivel az ő dicsőségének fénye és lényegének képmása, és mindent fenntart hatalmának igéjével, miután a bűnöktől megtisztulást szerzett, a Fölség jobbján ül a magasságban, annyival kiválóbb lévén az angyaloknál, amennyivel különb nevet örökölt azoknál.

Mert melyik angyalnak mondotta valaha: Fiam vagy te, én ma nemzettelek téged? És ismét: Én Atyja leszek neki, és ő nekem fiam leszen? És midőn ismét bevezeti elsőszülöttét a föld kerekségére, így szól: És imádják őt Istennek összes angyalai. És az angyalokat illetőleg ugyan így szól: Aki angyalait szelekké teszi, és szolgáit tűzlánggá. Fiához pedig: A te trónod, ó Isten, örökkön örökkévaló; igazság jogara a te országod jogara. Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot; azért kent föl téged az Isten, a te Istened, a vidámság olajával társaid fölött. És: Kezdetben te, Uram, megalapítottad a földet, és kezednek művei az egek. Ezek elmulnak, te pedig megmaradsz; és mind miként a ruha elavulnak, és miként az öltözetet változtatod azokat és elváltoznak; te pedig ugyanaz vagy és éveid nem fogynak el.

Magyarázat. Nem lehet az Isten Fiának magas méltóságát, az Atyának pedig, ki őt tanítónkul és megváltónkul adta, jóságát és szeretetét fölségesebben leírni, mint azt ebben a szentleckében

teszi szent Pál. Tanuld meg belőle, keresztény lélek, mily szoros kötelességed Istent eme nagy jótéteményéért szeretni, neki hálát adni és Krisztust mint példányképedet követni. Mert ha nem igyekszel követése által hozzá hasonlóvá lenni, nem tartozol választottai közé s nem is lesz részed a megváltásban. (Róm. 8, 29.)

Fohász. Hálát adok neked, ó mennyei Atyám, azért a kimondhatatlan jóságodért, hogy tulajdon egyszülött Fiad által, kiben kedved telt, hozzánk szólani kegyes voltál. Ó, irgalmasság Atyja! Szívemből fogom őt hallgatni és tanítását örömest követni.

Evangélium.
(Szent János 1, 1—14.)

Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. Ez volt kezdetben az Istennél. Mindenek őáltala lettek és nála enélkül semmi sem lett, ami lett. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága. És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta. Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. Ez tanuságul jöve, hogy tanuskodjék a világosságról, hogy mindenki higyjen őáltala. Nem volt ő a világosság, hanem hogy tanuságot tegyen a világosságról. Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világra jövő embert. A világban vala, és a világ őáltala lett és a világ őt meg nem ismeré. Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadák. Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada,

hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében, kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből születtek. És az Ige testté lőn és miköztünk lakozék ; és láták az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal, de övéi be nem fogadták őt. Valamennyien pedig befogadák őt, hatalmat ada nekik, hogy Isten fiaivá legyenek, azoknak, kik az ő nevében hisznek, kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem a férfiú akaratából, hanem az Istentől születtek. És az Ige testté lőn és miköztünk lakozék ; és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyetlenegy szülöttének dicsőségét, telve malaszttal és igazsággal.

Mit nevez szent János Igének?

Az Isten Fiát, kit azért neveznek az Atya Igéjének, mivel tőle származik, mint a szó a szájból, de sokkal tökéletesebb és megfoghatatlanabb módon. Miért is isteni természete szerint egy az Atyával, de különbözik tőle személyét tekintve. Ezenkívül az Atya Igéjének nevezik az Isten Fiát még azért is, mert az Atya a Fiú által szólott hozzánk s nyilatkoztatta ki szent akaratját. (Zsid. 1, 2. Máté 17, 5.)

Mit jelent ez a kifejezés: Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt?

Azt, hogy az Isten Fia már akkor is volt, midőn mindenek kezdetöket vették, tehát a világ s az idő kezdetén, mikor Istenen kívül még semmi sem volt. Nem lett, hanem már volt. Tehát az Ige teremtetlen, idő előtti, vagyis kezdet nélkül, öröktől fogva való. Szent János tehát itt az isteni Ige örökkévalóságát és személyes voltát tanítja. (Lásd Boldogasszony fogant. ünnepén a szentleckét. Példab. 6, 8. r.)

Hogyan lett minden az Ige által?

A minden személlyel közös isteni természet által az Ige az Atyával együtt létesítő ok, de egyúttal a teremtés eszköze és minta képe. Az Igének tehát különös része és szerepe volt a teremtésben.

Mit jelent: őbenne élet volt?

Annyit jelent, hogy nemcsak maga élt, hanem minden életnek, az anyagi, szellemi, erkölcsi és örök életnek oka és forrása volt. Különösen a természetfölötti életnek, mely az embereket megvilágította a kinyilatkoztatás és malaszt által. Mert ő tanított meg minket az Isten és az ő szent aka atának ismeretére ; egész kereszthaláláig tanusított engedelmessége által Isten kegyelmét és barátságát ő szerezte nekünk vissza s ő tett bennünket az örök boldogság részeseivé.

Miért nevezi az evangélista ezt az életet az emberek világosságának?

Itt különösen azt veszi tekintetbe, hogy Jézus, aki maga az igazság, Istennek és az ő szent akaratának igaz ismeretét hozta az emberekhez s őket ezáltal fölvilágosította, vagyis a hitetlenség, babonaság és eretnekség éjjeléből kiszabadította.

Mit jelentenek e szavak: a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta?

Annyit jelent, hogy Krisztus kezdettől fogva, különösen pedig földi élete alatt az embereket, akik a bűn által tévedésbe és tudatlanságba, vagyis lelki sötétségbe estek, az Istennek és a jónak megismerésére vezette; de az emberek nem fogadták el az ő tanítását s ezért sötétségben maradtak.

Kikre áll ez most is?

Azokra, akik a szentbeszédek dacára sem hisznek. Különösen pedig a megátalkodott bűnösökre, akik magukba nem szállnak s meg nem javulnak, ámbár Isten nekik is mindig világít kegyelme világával, hogy őket hitre és bűnbánatra indítsa.

Hogyan tett keresztelő szent János a világosságról bizonyságot?

Úgy, hogy a világ Üdvözítőjét hirdette. S miután az valóban meg is jelent, rámutatott, mint Isten bárányára, vagyis arra, akinek jönnie kellett, a várt Messiásra.

Hogyan világosít meg Krisztus minden embert, ki e világra jön?

Külsőleg az ő szent élete, a próféták jóslatai, saját tanítása és csodái által; bensőleg pedig azzal, hogy nekünk a hitet és szent malasztját adja, mely által a jót megismerhetjük és cselekedhetjük. E malaszttal mindenki elnyerheti az örök életet, csak vele közremunkálni akarjon.

Miért vetették meg s miért nem fogadták el a zsidók Krisztust?

Mert cselekedeteik gonoszak voltak s Krisztus azok miatt gyakran megdorgálta őket. Ezenkívül a zsidók azt várták, hogy a Messiás nagy fénnyel és dicsőséggel fog eljönni. S mert nem úgy jött, vonakodtak a názáreti Jézust, aki szegény és egyszerű életet élt közöttük, a várt Messiásnak elismerni.

Kik fogadták el Krisztust?

Azok, akik benne hittek, szent malasztját elfogadták, azzal közremunkáltak, az ő példája szerint éltek s azért Isten fiaivá lettek.

Hogyan leszünk Isten fiaivá?

A megszentelő malaszt által, melyet Isten a szent keresztségben önt a lélekbe. S ha a keresztség után az Isten fiainak méltóságát valamely halálos bűn által elvesztettük, a bűnbánat szentségének méltó felvétele által.

Hogyan kell ezt érteni: az Ige testté lőn?

Ezt nem úgy kell érteni, mintha az Ige, vagyis az Isten Fia emberi természetté változott volna át, hanem hogy szűz Máriától testet vett föl és emberré lett. Tehát Krisztusban *két természet* egyesült, az isteni és az emberi. *Ő igaz Isten és igaz ember egy személyben*, másként *Isten-ember*. Mint ilyen harminchárom évet töltött az emberek közt s velök a legkegyesebben társalkodott. Néha isteni dicsőségében is mutatta magát, mint Tábor hegyén színének átváltozásakor, három apostol szeme láttára; úgyszintén csodái és jelei, föltámadása és mennybemenetele által. Világosan megismerhették ebből az emberek, hogy ő Istennek igazi s természetes Fia, minden kegyelem kútforrása, melyből az üdvözültek mindnyájan merítenek. Ami annyit tesz, hogy kegyelemért kegyelmet (vagyis elegendő erőt az erény gyakorlatához) nyernek. (Ján. 1, 16.)

Áhitatgyakorlat. Urunk, Istenünk! ki nekünk, szegény elveszett embereknek szeretett egyetlen Fiadat, közbenjárónkat és Üdvözítőnket Mária szeplőtelen szűz méhéből ez éjjel születni engedted, hálát mondunk neked szívünkkel és szavunkkal, minden erőnkből eme végtelen kegyelemért s alázatosan esedezünk, ne hagyd azt soha elfelejtenünk, hanem engedd, hogy azzal magunkat a kísértések alkalmával erősítsük, Neked érte mindenkor hálát adjunk, egész a sírig híven szolgáljunk, Téged dicsőítsünk és tiszteljünk. Amen.

Oktatás a karácsonyt követő vasárnapra.

A szentmise kezdete. «Midőn a csendes hallgatóság mindent elfoglalt és az éj járásában félúton volt, a te mindenható Igéd, Uram, mennyből a királyi székből leszállott.» (Bölcs. 18, 14—15.) «Az Úr országol, ékességbe öltözött, erősségbe öltözött az Úr és felövezte magát». (Zsolt. 92.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek most és mindenkoron, mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Örök, mindenható Úristen! intézd tetszésed

szerint tetteinket, hogy szeretett Fiad nevében méltók legyünk jótettekben bővelkedni. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a galatákhoz írt lev. 4, 1—7.)*

Mondom pedig: Míg az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, bár mindennek ura; hanem gyámok és gondviselők alatt van az atyjától előre meghatározott időig. Így mi is, míg kiskorúak voltunk, a világ elemeinek szolgasága alatt voltunk. De midőn elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldé Fiát, ki asszonyból lett, ki a törvény alattvalója lett, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük. Mivel pedig fiak vagytok, az Isten elküldé a Fiának Lelkét szívetekbe, ki azt kiáltja: Abba! Atya! Azért már többé nem szolga, hanem fiú; ha pedig fiú, örökös is az Isten által.

Magyarázat. A galaták közül sokan, akik a zsidó vallásról tértek át a keresztény hitre, azt vélték, hogy mint keresztények is kötelesek Mózes törvényének rendeleteit teljesíteni. Ezeket oktatta ki tehát szent Pál, hogy Krisztus fölszabadította őket azon törvény rabságából, mely az igaz és üdvözítő hitnek csak alapelveit tanította s minthogy csak nevelője volt a zsidó népnek. Egyszersmind Isten fiaivá és örököseivé tette őket, akik Istenhez ily bizalmasan kiáltanak: «Abba, szeretett Atyánk!» s kitől Krisztus érdemei által igazulást és üdvösséget remélhetnek. Mi még sokkal nagyobb szerencsében részesültünk, mint azok a zsidók, akik keresztényekké lettek. Ősatyáink ugyanis Isten malasztja által a pogányságból a keresztény hitre tértek s mi, mint utódaik, a ránk maradt hit által az ördög fiaiból Isten fiaivá s örököseivé lettünk. Legyen azért e név előttünk kedvesebb a világ minden kincsénél. Adjunk hálát Istennek s óvakodjunk e nevet és az ahhoz csatolt előjogokat újra elveszteni s magunkat a bűn által ismét az ördög önkéntes rabjaivá tenni.

Evangélium. *(Szent Lukács 2, 33—40.)*

És az ő atyja és anyja csodálkozának azokon, amiket felőle mondtak. És megáldá őket Simeon és mondá Máriának, az ő anyjának: Ime tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellene mondanak: neked magadnak is tőr fogja átjárni lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok. És vala egy Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, Áser törzséből, ki igen előhaladott napjaiban, miután férjével hét esztendeig élt szűzessége után s már nyolcvannégyéves özvegy volt, és nem vált meg a templomtól, böjtöléssel és imádsággal szolgálván

éjjel és nappal. Ez is ugyanazon órában odajövén, dicséré az Urat és szóla felőle mindazoknak, kik várják vala Izrael megváltását. És miután mindent elvégeztek az Úr törvénye szerint, visszatérének Galileába, az ő városukba, Názáretbe. A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta.

Miért csodálkozott Mária és József azon, amit a kisded Jézusról nekik mondottak?

Nem azért csodálkoztak ők, mint ha az agg Simeontól fiukról valami újat és eddig nem tudott dolgot hallottak volna, hanem csodálkoztak és szívből örvendtek azon, hogy Isten az újszülött Üdvözítő titkait Simeonnak, a pásztoroknak és más jámbor embereknek is oly csodálatos módon kinyilvánította. Örvendj te is, ha mások az isteni igazságok ismeretére jutnak és erődhöz képest segítsed is arra őket.

Hogyan áldotta meg Simeon Máriát és Józsefet?

Szent kívánatokat mondott el fölöttük és boldogoknak hirdette őket, hogy méltók voltak a világ Üdvözítőjét a templomba hozni.

Mily értelemben van Krisztus sok ember romlására?

Krisztus megtestesülése mindazoknak vesztére, vagyis kárhoza-

tára van, akik ama tanításokat és kegyelmeket, amelyeket ő a földre hozott, hasznukra nem fordítják vagy azokkal visszaélnek. Így kárhozatukra van azoknak, akik hallanak róla, de még sem hisznek benne; úgyszintén azoknak is, akik hisznek ugyan, de nem élnek hitük szerint. Mindezeknek nem volna oly nagy a vétkük, ha Krisztus el nem jött volna és tanítása s kegyelme felől mit sem tudnának. (Ján. 15, 22.)

Kiket üdvözít Jézus?

Azokat, akik hitét és tanítását elfogadták és aszerint élnek.

Mennyiben volt Krisztus jel, melynek ellene mondanak?

Amennyiben a zsidók, pogányok és hitetlenek Krisztus Urunk természetfölötti és nekik kényelmetlen tanításának ellene mondottak. Amennyiben Krisztus cselekedetei nem egyeztek az ő földies és érzéki bölcseségükkel és azzal, ami után a világ törekszik. Szent Bernát tanítása szerint azonban ez még most is így van, minthogy sok keresztény élete mond ellene Krisztusnak. Kevélységük az ő alázatosságának, fösvénységük szegénységének, mértéktelenségük bőjtölésének, fajtalanságuk tisztaságának, restségük buzgóságának folytonosan ellene mond. Vajjon nem vagy-e te is ilyen keresztény, aki élete által Krisztusnak folyvást ellene mond? Mondj tehát inkább magadnak ellent, azaz, küzdd le vétkes hajlamaidat és kívánságaidat; utánozzad Krisztus erényeit, kövesd tanításait, hogy általa üdvösséget nyerhess.

Mit jelent az: tőr fogja átjárni lelkedet?

Célzás Mária fájdalmaira, melyeket szent Fia szenvedésének és az emberek hitetlenségének láttára lelkében szenvedett.

Mi mást tanulhatunk még ezen evangéliumból?

1 Anna példájából, aki csaknem egész életét a templomban töltötte, megtanulhatják az *özvegyek*, miként szolgáljanak Istennek bőjtöléssel és imádsággal. Mert az olyan özvegy, aki nem imádkozik és életét bűnös örömök közt tölti, már életében meghalt. (Tim. I. 5, 6.) 2. Tanuljanak a szülők nemcsak afelől gondoskodni, hogy gyermekeik testileg növekedjenek vagy ügyességben és gazdagságban gyarapodjanak, hanem — és pedig elsősorban — arról is, hogy jámborság, példás és békeszerető életük által Isten és emberek előtt kedvességben öregbedjenek.

Fohász. Ó Jézus, újszülött Üdvözítőm! indítsd szívünket tanításaid betöltésére, nehogy vesztünkre légy küldve. Mert különben

jobb lett volna meg nem ismerni az igazság útját, mintsem a megismerés után eltérni a nekünk adott szent parancsolattól. (Péter II. 2, 21.)

Oktatás az áldásról.

«Megáldotta őket.» (Luk. 2, 34.)

Mi az áldás?

Áldás, ha valakinek Istentől valami jót kívánunk. Kétféle áldás van: világi és papi vagy egyházi áldás. A világi áldásnak, bár nem szentelmény, lehetnek nagyon üdvös hatásai is, de ezekről nincs semmi biztosítékunk, míg az egyházi áldások hatását illetőleg biztosítékunk az egyháznak Krisztustól nyert küldetése és hatalma. Világi áldás pl., ha a szülő megáldja gyermekét.

Vannak-e erre példák is a Szentírásban?

Igenis, egy angyal megáldá Jákobot (Móz. I. 32, 26—29.) és Jákob megáldá unokáit, Melkizedek Ábrahámot; Rebekát pedig testvérei áldották meg. (Móz. I. 48, 15. és 14—19. és 24, 26.)

Jó-e, ha a szülők is megáldják gyermekeiket?

Igenis jó, mert Isten gyakran teljesíti az ilyen áldó kívánságokat, mint teljesítette Izsákét, aki fiát, Jákobot, és Jákobét, aki fiait szintén megáldotta. Ellenben az is gyakran előfordul, hogy Isten a szülőknek gyermekeikre mondott átkait is teljesülni hagyja, mint azt számos, kétségtelen hitelességű történet bizonyítja. Az atya áldása megerősíti a fiak házait, az anya átka pedig szétsujtja azok alapjait. (27, 27. és 49; azután Sirák 3, 11.)

Mily ereje van a pap áldásának?

Igen nagy, mert ez az áldás az egyház nevében s így mintegy magától Istentől jön, kinek a papok sáfárjai a földön. A pap fölszentelésekor jogot és hatalmat nyer áldásadásra. Ezen hatalmával nemcsak a szertartások keretében, hanem bármikor és bárhol élhet. Igen nagyra kell tehát becsülnünk az ilyen áldást és nem szabad bűnös élet által hatását akadályoznunk. A szülők áldassák meg gyermekeiket a papok által, akik házukat olykor meglátogatják, mint Krisztushoz is odavitték egykor az anyák a kisdedeket, hogy kezeit rájuk tegye és áldja meg őket. (Máté 19, 13.)

Mit művel Isten áldása?

Minden Isten áldásától függ. Akin Isten áldása van, annak minden sikerül. Azért igyekezzünk jámbor élet által Isten áldását megnyerni, mert az csak az igaznak házára szállhat. (Példab. 10, 6.) Egyébiránt necsak a földieket, hanem a mennyeieket illetőleg is kérjük Isten áldását s vele lelki javainkat, Istennek ismeretét, jó erkölcsöket és jó cselekedeteket, melyek minket a másvilágra követnek.

Oktatás újesztendő napjára.

Miért nevezik e napot újesztendő napjának?

Mivel e napon kezdődik a polgári év, mint az egyházi esztendő ádvent vasárnapján.

Mit kell e napon tennünk?

Az évet, mely e nappal kezdődik, Istennek kell felajánlanunk s az ő kegyelmét kérnünk, hogy azt az ő dicsőségére és lelkünk üdvösségére szentül engedje kezdenünk és bevégeznünk.

Hogy kezdhetjük el az esztendőt istenesen?

Ha komolyan meggondoljuk, mily kegyes volt irántunk Isten, midőn megengedte, hogy az újévet is megérjük, holott ismerőseink és rokonaink közül még az újév elérkezése előtt oly sokan a halál áldozataivá lettek. Ha megfontoljuk, mily sok testi és lelki jóval halmozott ő el minket a mult évben s mily hálátlanok voltunk iránta, midőn oly sok rosszat tettünk s annyi jót elmulasztottunk. Ha ezen hálátlanságot szívből megbánjuk és erősen feltesszük, hogy ez újévben mi is új és Istennek tetsző életet fogunk élni s e végre kegyelmét buzgón kérjük.

Miért kívánunk egymásnak boldog újévet?

Mivel az is a keresztény szeretetnek egyik buzgó gyakorlási módja, hogy egymásnak jót kívánjunk. S mivel az ily szerencsekívánatok az embernél valóban elkelnek az újév kezdetével, hisz az év folyamán annyi baj érhet bennünket. Csakhogy az ilyen kívánságoknak szívből kell fakadniok s nem egyedül világi udvariasságból; különben nem tennénk többet a pogányoknál (Mát. 5, 47.) s akkor nem is remélhetnénk különb jutalmat, mint ők.

Milyen ünnepet tart az egyház e napon?

Krisztus körülmetéltetésének ünnepét, mert ő Mózes e szigorú rendelete alól sem vonta ki magát, hogy minket alóla felszabadítson. A körülmetéltetés az ószövetség külső jele volt, mely által az emberek Isten kiválasztott népéhez tartozók lettek. Krisztus Urunk eltörölte s annak helyébe a szent keresztséget rendelte.

Mily értelme van a körülmetéltetésnek szellemi vagy erkölcsi tekintetben?

Jelenti az érzékek sanyargatását és minden gonosz testi kívánság és vágy elfojtását. A körülmetéltetést ily lelki értelemben a keresztényeknek is gyakorolniok kell, mivel ezt a keresztségben megfogadták s mivel e nélkül a keresztség semmi hasznukra sem válnék. Ma különösen kérd Jézust az ily lelki körülmetélés, azaz önmegtagadás gyakorlatához szükséges kegyelemért. Erre szolgál a következő

Imádság. Uram és Megváltóm, Krisztus Jézus! Hálát adok Neked, hogy ma, körülmetéltetésed alkalmával, először akartad szent véredet ontatni értem s kérlek, küldd a te szent malasztodat, hogy érted szemeimet, füleimet, számat, kezeimet és minden érzékemet körülmetélhessem: hogy semmi rosszat ne lássak, ne halljak, ne beszéljek, ne tapintsak, ne kívánjak vagy tegyek. Amen.

Misekezdet (mint karácsony napján a harmadik misénél).

Az egyház imádsága. Úristen! ki a boldogságos szűz Mária termékeny szüzessége által az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad, engedd, kérünk, hogy érettünk való esedezésének foganatját érezzük, ki által méltók lettünk megnyerni az élet szerzőjét, a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat, aki teveled és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik mindörökkön örökké. Amen.

Szentlecke. *(Ugyanaz, mely karácsony ünnepén az első szentmisében.)*

Evangélium. *(Szent Lukács 2, 21.)*

És midőn betelt a nyolcadnap, hogy körülmetéljék a gyermeket, hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.

Miért metéltetett körül Krisztus születése után való nyolcadik napon?

1. Hogy kimutassa irántunk nagy szeretetét azzal, hogy már emberi élete kezdetén vérét ontja érettünk. 2. Hogy engedelmességre tanítson, mert midőn irántunk való szeretetből, önkényt és anélkül,

hogy arra köteles lett volna, alávetette magát a zsidó törvények rendelkezésének (Móz. III. 12, 3.), ezzel nekünk példát adott arra, hogy Isten és az egyház parancsainak, melyekre kötelezve vagyunk, annál inkább engedelmeskedjünk. Végre 3. hogy bennünket a testi körülmetélés alól, mint már föntebb is említettük, fölszabadítson.

Miért kapta ő a «Jézus» nevet?

Mert avégre jött, hogy a világot megváltsa és az embereket üdvözítse. (Mát. 1, 12.) E szó, *Jézus*, Megváltót, Üdvözítőt jelent s ez ama szent, tiszteletreméltó és hatalmas név, mely által egyedül üdvözölhetünk. (Apost. csel. 4, 12.)

Milyen ereje van e névnek?

Igen nagy. Az apostolok Jézus nevében ördögöket űztek ki s betegeket gyógyítottak meg, mint például a bénát a jeruzsálemi templom ajtajánál. (Apost. csel. 3, 6.) E szent név által mindent nyerhetünk Istentől, ami üdvösségünkre hasznos. (Ján. 14, 13.) Azért fölötte üdvös a szomorúság és elcsüggedés, a kétes gondolatok és súlyos kísértés idején, leginkább pedig, ha valamely vétekbe estünk, e szent nevet hívni segítségül. E név olyan, mint az olaj, amely világít, táplál és gyógyít. (Ének. éneke 1, 2.)

Mikép kell kimondanunk e szent nevet, hogy hatását érezzük?

Nagy ájtatossággal, bizalommal és tisztelettel, mivel e szent név hallatára meghajolnak mindazok térdei, akik az égben, a földön és a föld alatt léteznek. (Filip. 2, 10.) Mily rosszul cselekszenek tehát azok, akik e legszentebb nevet majd minden szónál könnyelműleg és tiszteletlenül használják.

Ki adta e nevet Krisztusnak?

Maga az Isten, aki Gábriel főangyal által a boldogságos Szűznek és szent Józsefnek megparancsolta, hogy őt ekkép nevezzék. (Luk. 1, 31. Mát. 1, 21.)

Ájtatos imádság Jézushoz bármily szükségben. Ó szerelmes Jézusom! Te a szomorúak és kesergők vigasztalója! Neved valóban olyan, mint a kiöntött olaj, mivel te fölvilágosítottad azokat, akik setétségben s a halál árnyékában ültek; te elveszed a lélek vakságát is s meggyógyítod annak betegségeit; te táplálod és itatod azokat, akik éhesek és szomjuzzák az igazságot. Légy tehát, ó Jézusom, nekem is Megváltóm és lelki orvosom s gyógyítsd meg beteg lelkem sebeit. Ó Jézus! Te minden szűkölködő menedéke, légy oltalmam a kisértésekben. Ó Jézus! szegények atyja, légy az én táplálóm.

Ó Jézus! egyedüli reményünk s menedékünk, segíts halálom órájában, mert nincs számunkra az ég alatt más név, amelyben üdvözülhetnénk, csak a te legszentebb neved.

Intés. Szent Pál a kolosszaiakhoz írt levelében (3, 17.) azt mondja, hogy mindazt, amit szóval és cselekedettel véghezviszünk, az Úr Jézus nevében cselekedjük. Ezért az apostol tanítása és más szentek példája szerint nekünk is szüntelen azt kell mondanunk vagy legalább lélekben gondolnunk: nevedben kelek föl, ó Jézusom, s nevedben nyugszom le és minden cselekedetemet a te szent nevedben végezem. Így szokunk meg mindent Jézus nevében tenni s hasznunk belőle az lesz, hogy ügyeink sikerülnek vagy legalább jutalomra méltók lesznek.

Imádság újév napjára. Ó Isten, mennyei Atya! ki a könyörületesség forrása s minden vigasztalás Istene vagy, vedd szívünk mélyéből eredő hálánkat, hogy életünket oly csodálatosan fenntartottad s egészen az újévig oly számos veszedelem között is kegyesen megóvtad. Kérünk Téged a te szerelmes szent Fiadra és az ő drága szent vérére, melyet ma, körülmetéltetésekor, először ontott érettünk, bocsásd meg minden vétkeinket, melyeket a mult évben parancsolataid ellen elkövettünk s melyek által kegyelmedből kiesve Téged méltó haragra ingereltünk. Ó! őrizz meg minket ez újévben és mindenkor minden bűntől s minden testi és lelki szerencsétlenségtől. Öregbítsd és erősítd bennünk a hitet, a reménységet és a szeretetet. Engedd, hogy mától fogva egész életünk végéig érzelmeink, gondolataink, szavaink és cselekedeteink, melyeket ezennel mindenkorra fölajánlunk Neked, isteni akaratod szerint intéztessenek és hogy minden gonoszat diadalmasan legyőzvén, a jót állandóan gyakorolhassuk. Add, hogy az igaz hitben halhassunk meg s majdan országodban, melyben egy napig élni többet ér, mint ezer évekig a földön, folytonos örömteljes újévet ünnepelhessünk s Téged angyalaiddal és szenteiddel együtt örökké dicsérhessünk és magasztalhassunk. Amen.

Oktatás újév után való vasárnapra.

Misekezdet, az egyház könyörgése, lecke. (Ugyanaz, mint a karácsonyt követő vasárnapon.)

Evangélium. *(Szent Máté 2, 19—23.)*

Mikor pedig Heródes meghalt, íme az Úr angyala megjelenék Józsefnek álmában Egyiptomban, mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földére, mert meghaltak, kik a gyer-

mek életére törtek. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját, és Izrael földére méne. Hallván pedig, hogy Archelaus uralkodik Judeában atyja, Heródes után, fél oda menni; és megintetvén álmában, eltére a galileai részekre. És megérkezvén, azon városban lakék, melyet Názáretnek neveznek, hogy beteljesedjék, ami meg volt mondva a próféták által, hogy názáretinek fogják hívni.

Tanulság. E történetből is kitűnik, mily csodálatosan bánik Isten övéivel. Engedi ugyan, hogy üldözzék és szorongassák őket, de azt sohasem engedi meg, hogy végképen elnyomják; kiállott szenvedéseiket pedig előbb-utóbb jóságos vigasztalással szokta kipótolni. Ime a példa rá! Krisztus Jézusnak Heródes üldözése elől Egyiptomba kellett menekülnie, mivel Isten őt nem nyilvános csodával, hanem természetes úton akarta megmenteni. Jézusnak Egyiptomban mintegy számkivetésben kellett élnie, de e száműzetés nem tartott tovább, mint Isten akarata. S miután Jézusnak minden ellenségét megszégyenítette és megsemmisítette, visszahívja Urunkat és engedi, hogy békében, nyugalomban töltse ifjúsága éveit. Istennek ezen gyöngéd bánásmódja szent Fiával, szolgáljon vigasztalásul a jámboroknak szomorú napjaikban. Tartsák magukat boldognak, ha Isten velük is úgy bánik, mint szent Fiával. Bizonyosan nekik is épen úgy, mint Krisztusnak, nem kell majd többet szenvedniök,

csak amennyit az Isten megenged ; s még e szenvedésük is rövidebb ideig tart s az ő vigasztalásai fogják azt kísérni, ha türelmes szívvel viselik azt. Annak oka pedig, hogy szent József Judeát elkerülte s a gyermekkel és annak anyjával Galileába költözött, az volt, mert hallotta, hogy Heródes királyt fia, Archelaus követte a trónon. Ennél pedig nagyon is beteljesedett az a régi közmondás, hogy «az alma nem esik messze a fájától», mert oly kegyetlen volt, hogy emiatt később maguk a pogány császárok tették le őt és száműzték Judeából.

Názáretinek nevezték Jézust, mert Názáretben nevelkedett föl. E körülményt szent Máté különösen kiemeli, hogy ezáltal Üdvözítőnknek a próféták által megjövendölt alárendeltségére és megvettetésére figyelmeztessen, mert Názáret oly lenézett hely volt, hogy közmondássá vált a zsidóknál, hogy Názáretből jót nem is lehet várni.

Oktatás vízkereszt ünnepére.

Miféle ünnep ez?

Emlékünnepe annak, hogy a napkeleti bölcsek, akik a régi hagyomány szerint királyok voltak, egy csillag által vezéreltetve Betlehembe mentek s miután ott Krisztust megtalálták, benne a világ üdvözítőjére ismertek, őt imádták és ajándékaikkal is megtisztelték.

Mit tartunk a napkeleti bölcsekről?

A Szentírás csak mágusokról beszél, de sem számukat, sem nevüket, sem egyéb méltóságukat nem említi. A három ajándékból (arany, tömjén, mirha) egyes szentatyák azt következtették, hogy hárman voltak. A 71. zsoltár szavaiból őket királyoknak gondoljuk. A IX. században már neveket is adtak nekik s azóta Gáspár, Menyhért és Boldizsárnak nevezzük őket.

Miért hívják e napot latinul «Epiphania» ünnepének?

«Epiphania Domini» magyarul annyit tesz, mint az «Úr megjelenése». Azért hívják pedig így, mivel az Úr a mai napon nyilatkoztatta ki istenségét a pogányoknak is, vagyis e három bölcsben megjelent a pogányoknak, úgy hogy most már világossá lőn, miszerint megváltója és üdvözítője akar lenni minden embernek s nem egyedül csak a zsidóknak. Egy ájtatos közhit azt tartja, hogy ugyane napon, ámbár természetesen más esztendőben, Krisztusnak még

két más megjelenése, vagyis kinyilatkozása történt. Egyik, amikor őt szent János a Jordán vizében megkeresztelte s mennyei Atyja őt szerelmes fiának nyilvánította, a Szentlélek pedig galamb képében rászállott. A másik pedig a kánai mennyegzőn, ahol a vizet borrá változtatva istenségét legelőször nyilatkoztatta ki csoda által. (Aranyszájú szent Péter, 160. beszéd.)

Miért kívánta Krisztus, hogy őt szent János megkeresztelje?

1. Hogy mint maga mondja (Máté 3, 15.), minden igazságot betöltsön; vagyis hogy magát az Isten eme rendeletének is alávesse. 2. Hogy ez alkalommal a menyekből is tanubizonyságot nyerjen arról, hogy ő az Istennek Fia. 3. Hogy keresztségére meghívja az embereket. Hogy ezek, mint szent Ágoston mondja, ne késsenek az Úr keresztségéhez jönni, miután őt magát is saját szolgája megkeresztelte. 4. Hogy a vizet megszentelje; s végre 5. hogy ezáltal hivatására mintegy fölavattassék.

A szentmise kezdetén örvendve hangoztatja ma az egyház: Ime, eljött az uralkodó Úr s kezében van az ország, az erősség és a főhatalom. (Malak. 3, 1.) Isten! add jogodat a királynak és igazságodat a király fiának. (Zsolt. 71, 1.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Úristen! ki a mai napon Egyszülöttedet a pogányoknak csillag vezérlete mellett kinyilatkoztattad, engedd kegyelmesen, hogy kik Téged a hit által megismertünk, magasztosságod színének látására elvezettessünk. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Izaiás próf. jöv. 60, 1—6.)*

Kelj föl, világosulj meg, Jeruzsálem, mert eljött a te világosságod és az Úr dicsősége feltámadott fölötted. Mert ime sötétség borítja a földet és homály a népeket; tefölötted pedig feltámad az Úr és az ő dicsősége látható benned. És a népek a te világosságodban járnak és a királyok a neked támadott fényességben. Emeld fel körös-körül szemeidet és lássad; mindezek egybegyűlnek, hozzád jőnek; a te fiaid messzünnen jőnek és leányaid minden oldalról indulnak. Akkor meglátod a bővelkedést és csodálkozik és kitágul szíved, mikor hozzád tér a tenger sokasága és hozzád jő a pogányok ereje. Tevék sokasága borít el téged. Mádián és Éfa gyors tevéi; mind eljőnek Szábából, aranyat és tömjént hozván, és az Úr dicséretét zengvén.

Magyarázat. E leckében Izaiás próféta azt jövendöli meg, hogy az Úr világossága, vagyis Krisztus föl fog derülni Jeruzsálem, vagyis az egyház fölött. Megjövendöli továbbá, hogy a pogányok, kik eddig mit sem tudtak Istenről, ismeretének világosságában fognak élni, hogy napkelet és napnyugat népei az egyház kebelébe térnek, hogy azt megdicsőítsék s közbenjárásuk által Izrael szétszórt fiait is az egyházba térítik. Ez a jövendölés ma kezdett beteljesedni a három napkeleti bölcsben, kik a pogányság zsengéi. Az egyház tehát méltán üli meg legnagyobb dísszel a mai ünnepet és nekünk is a legmelegebb részvéttel kell az egyháznak ezen öröme iránt viseltetnünk, mert mi is hajdan a pogányok közé tartoztunk és szintén e három királyban hivattunk meg az egy igaz hitre, miért is alig vagyunk képesek az Istennek elég hálát és dicséretet adni. Mondjuk tehát Izaiás prófétával (49, 13.) mi is: «Örvendezzetek, egek! vigadj föl! és énekeljetek dicséretet, ti hegyek! mert megvigasztalá népét az Úr és az ő szegényein megkönyörült».

Evangélium. *(Szent Máté 2, 1—12.)*

Mikor pedig megszületett Jézus a judai Betlehemben, Heródes király napjaiban, íme bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe, mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? mert láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt. Hallván pedig ezt Heródes király, megzavarodék, és vele egész Jeruzsálem. És összegyüjtvén mind a papi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie. Azok pedig mondák neki: Juda Betlehemében, mert így van megírva a próféta által: És te Betlehem, Juda földje, épen nem vagy legcsekélyebb Juda nagyjai közt, mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népemet, Izraelt. Akkor Heródes titkon hivatván a bölcseket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent. És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjetek, kérdezősködjetek szorgalmasan a gyermek felől és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén imádjam őt. Kik miután meghallgatták a királyt, elmenének. És íme a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen oda érkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala. Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel. És bemenvén a házba, megtalálák a gyermeket anyjával, Máriával és leborulva imádák őt. És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát. És intést kapván álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez, más úton térének vissza országukba.

Mi bírta rá e három szent királyt, hogy az Üdvözítő fölkeresésére oly hosszú utat tegyenek?

A csillag, melyet Isten az égre felvonultatott; de egyszersmind bensőleg is megvilágosította őket — mint szent Bernát mondja — hogy értsék a csillag jelentését s az Isten sugallatára azt kövessék. Tanuljuk meg e királyok példájából, akik Isten sugallatát haladék nélkül követvén, az Üdvözítő fölkeresése végett oly hosszú, terhes útra keltek, mint kell követni nekünk is halogatás nélkül az Isten sugallatát!

Miért ijedt meg Heródes és vele egész Jeruzsálem?

Heródes gőgös, uralkodni vágyó s kegyetlen király volt. Megijedt, midőn az újszülött királyról hallott, mivel attól tartott, hogy ez őt trónjától megfosztja, dicsőségének és uralkodásának véget vet s talán kegyetlenkedése és más rossz tetteiért még keményen meg is fogja büntetni. A gonosz lelkiismeret folyvást retteg és örökké nyugtalan. «Az istentelenek olyanok, mint a forrongó tenger.» (Izai. 57, 20.) De Jeruzsálem lakosai is megijedtek. Némelyek talán csak azért, mivel az örvendetes hír által meglepetve féltek, hogy az újszülött Messiásnak Heródes bántalmára lehet; mások ellenben, mert bűneikért és vétségeikért az Üdvözítőtől, mint az igazság királyától csak büntetést várhattak. Azt azonban mindnyájan előrelátták,

hogy Heródest az újszülött királynak híre újabb kegyetlenkedésre fogja ingerelni, mely miatt talán nekik is szenvedniök kell. Innen volt az általános félelem.

Miért hívta össze Heródes a papokat és írástudókat?

Hogy megtudhassa tőlük, hol született a Megváltó. Ez azonban Istennek különös rendelése szerint történt, hogy t. i. mind Heródes, mind pedig a papok a Megváltó születésének idejéről és helyéről meggyőződvén, hitetlenségüket semmivel se menthessék. Hasonlóképen nekünk is sokszor világosan értésünkre adja Isten a legüdvösebb igazságokat, de azokra mi is oly kevéssé hajlunk, mint a zsidók, akik elegendő ismerettel bírtak ugyan a Megváltóról, sőt a három királynak még a hozzá vezető utat is megmutatták, de ezen ismeretet hasznukra nem fordították, minek következtében el is vesztek. Szintúgy járunk mi is, ha azt, amit tudunk, amire másokat oktatunk, magunk nem gyakoroljuk.

Miért mondta Heródes, hogy maga is imádni akarja a gyermeket?

Ezt ő ravaszságból és tettetésből mondta. Titkos célja az volt, hogy Jézust megölesse. És hogy kegyetlen célját elérhesse, csak azért tudakozódott oly pontosan születésének helye és ideje után és tetette magát oly ájtatosnak. Épily fogásokkal élnek ma is a lélek gyilkosai, akik valamely ártatlant meg akarnak ölni. Mivel farkasok képében nem jelenhetnek meg, azaz gonosz szándékukat nem mutathatják ki mindjárt, báránybort öltenek magukra, a buzgóknak és ájtatosoknak álarcát veszik fel, míg csak a szívbe nem lopództak, ahonnan azután ajándékaikkal és hizelgéseikkel a szemérmet, isteni félelmet, ártatlanságot és magát Krisztust is száműzik. Őrizkedjetek, ti ártatlan lelkek, az ilyen emberektől, akik bárányborbe öltözve jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok.

Mi bírta a királyokat arra, hogy Krisztust térdenállva imádják?

A napkeletieknél mindenkor szokásban volt a királyok és nagyok előtt földre borulni. Miután tehát ők a szegény, pólyákba takart gyermekben az isteni kegyelem fénye által az emberiség Megváltóját, a világ Üdvözítőjét ismerték föl, tiszteletteljesen a porba borultak előtte, hogy őt imádják. Milyen megszégyenítő e pogány királyok hite és tiszteletadása sok hideg és közönyös keresztényre nézve, akik a templomban a kenyér színe alatt levő Isten előtt oly tiszteletlenül viselik magukat, hogy csak térdüket is alig akarják meghajtani.

Miért ajándékoztak a királyok Krisztusnak aranyat, tömjént és mirhát?

Miként szokás volt napkeleten a királyok és nagyok előtt földre borulni, úgy szokás volt egyszersmind ajándékokkal kedveskedni nekik. Ajándékaikat némely buzgó szentírásmagyarázó így is értelmezi: az arannyal benne az igazi királyt tiszteltték, a tömjénnel a valóságos Istent imádták és a mirhával, melyet olajba keverve kenet gyanánt használtak, a halandó embert szolgálták és ezzel őt mintegy előre bebalzsamozták. (Aranybeszédű szent Péter 157, 9. besz.)

Kedveskedhetünk-e Krisztusnak hasonló ajándékokkal?

Arannyal kedveskedhetünk neki, ha akaratunkat, mely legdrágább kincsünk, az őszinte szeretet, tökéletes engedelmesség és állandó önmegtagadás által neki ajándékozzuk, úgyszintén, ha nevében a szegényeket alamizsnával segítjük. *Tömjént* gyujthatunk neki szorgalmas, ájtatos és buzgó imádságainkkal. *Mirhát*, mely a rothadásnak elejét veszi, nyujthatunk neki, ha a testi vágyakat kerüljük s testünket és lelkünket tisztán és szenny nélkül megőrizzük.

Miért tértek a királyok más úton vissza országukba?

Ezt azért tették, hogy Isten parancsának, aki őket álmukban Heródes gonosz szándékára figyelmeztette, inkább hódoljanak, mint Heródesének. Ezzel minket arra tanítanak, hogy 1. Istennek inkább engedelmeskedjünk, mint az embereknek. 2. Hogyha egyszer megtértünk és Istenünket megtaláltuk, más úton kell járnunk, mint annakelőtte. A vétkes gyönyörök, a bűn és a jóban való hanyagság által Istentől és a mennyországtól, mely hazánk, eltávoztunk, most tehát a töredelmesség által keressük ismét buzgón az Istent. S könnyebben meg is találjuk az Urat, mert ő könnyebben megtaláltatja magát azokkal, akik igazán keresik őt. (Izaiás 55.) Miután pedig megtaláltuk, a kereszt és az önmegtagadás útján kell a mennyország felé haladnunk.

Áhitatgyakorlat. Isteni Megváltóm! add nekem a napkeleti királyok hitét. Világosítsd meg elmémet azzal a fénnyel, amely nekik világított, de indítsd meg szívemet is, hogy e világosságot kövessem és mostantól fogva egyedül Téged keresselek, aki előbb kerestél engem. Engedd, hogy valóban meg is találhassalak s Téged a bölcsekkel lélekben és igazságban imádhassalak s neked aranyat, tömjént és mirhát nyujthassak: akaratomat t. i. tökéletes engedelmesség, javaimat alamizsnálkodás, testemet pedig önmegtagadás által; hogy így, miután hitem áldozatát neked itt a földön bemutattam, mennybeli dicsőségedben örökké imádhassalak. Amen.

Oktatás a hit terjesztéséről.

«Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.» (Márk 16, 15.)

Csak Krisztusban és az ő tanításában hívők nyerhetnek üdvösséget és hogy minden népek Krisztus hitét vallhassák, szükséges, hogy e hit mindenütt hirdetve legyen. Ezért parancsolta meg Jézus az apostoloknak, hogy evangéliumát minden teremtménynek hirdessék. És az apostolok e parancsot híven teljesítették is. Szerencséseknek vallották magukat, hogy az Isten országa felől való örvendetes üzenetet hirdethetik s Jézus nevét, melyben egyedül üdvözülhetünk, megismertethetik. Sem fáradság, sem nélkülözés nem tartotta őket vissza munkálkodásukban, hogy tanításaikkal a legtávolabb fekvő országok és tartományok népeit is föl ne keressék.

Az apostolok halálával azonban korántsem halt ki a térítők buzgó serege. Találkoztak az egyházban azután is férfiak, akik telve buzgalommal, alázattal, életük főfeladatául a még mindig nagy számmal levő pogányoknak keresztény hitre való térítését tűzték ki s mint az apostolok fáradhatlanul, lelkükben szent hivatásuk buzgó tüzével indultak munkára. Ilyen istenes férfiak voltak szent Rupert, Kilián, Xaveri szent Ferenc és sok száz még ezeken kívül. Misszionáriusoknak vagy térítőknek nevezzük őket, akik távol idegen országokban, messze eső világrészekben érdemteljes hivatásukat buzgalommal teljesítik s az egyedül üdvözítő Jézushoz vezetik világító szövétnekükkel a sötétségben és a halál árnyékában tévelygő szerencsétleneket. Szíves-örömest tenné ezt minden igaz és valódi keresztény katholikus, ámde térítővé mindenki nem lehet s azt Jézus sem kívánja tőlünk, azonban a térítés szent művéhez imádságunkkal és pénzbeli adományainkkal mindnyájan hozzájárulhatunk. Az 1823. évi május hó 3-án több jámbor és buzgó férfi Franciaországnak Lyon nevű városában hitterjesztő társulatot alakított s azt Xaveri szent Ferencről nevezte el. E társulat tagjai, számszerint tizenketten, elhatározták, hogy főtörekvésük lesz a hitetlenek üdvét megmenteni, érettük imádkozni s munkájukban egymást tehetségükhöz képest pénzbeli adományokkal is segíteni. A társulat Isten akaratából csakhamar megerősödött, tagjai fölszaporodtak s egész Franciaország sietett e társulat munkálkodását elősegíteni azáltal, hogy a világiak pénzbeli adományokkal járultak a nemes célhoz s e buzgalom következtében a társulat most egyike a leghatalmasabb térítő társulatoknak. VII. Pius pápa 1823. évi május

hó 15-én kelt leiratában megerősítette e társulatot s tagjainak több búcsút engedélyezett. Az ő rendelkezéseit utódjai, ú. m. XII. Leó, VIII. Pius és XIV. Gergely pápák is megerősítették.

A hitnek a pogányok között való terjesztésére alakult e társulat tagjai mindennap egy Miatyánkot és Üdvözletet imádkoznak e szavak kiséretében: «Imádkozzál érettünk, Xaveri szent Ferenc, hogy méltók lehessünk Krisztus igéretére»; s emellett minden héten valami kis összeget nyujtanak alamizsnakép a missziók felsegélésére.

Hasonló térítői célt szolgálnak még a Hitterjesztés egyesülete, a Szent Péter műve, továbbá a Jézus szent gyermekségéről nevezett társulat.

Keresztények! Vétessük föl magunkat minél nagyobb számmal ezen társulatok kötelékébe, hogy ilymódon mi is hozzájárulhassunk a térítés magasztos művéhez és egykor az Istennek tetsző munka érdemeiben is részesülhessünk. Lehetetlen az, hogy szívünk és lelkünk ne gyászolna együtt anyaszentegyházunkkal, midőn látjuk, hogy még vannak emberek, Isten képét viselő élő teremtmények, akik az egyedül üdvözítő katholikus egyház anyai keblére nem sietnek; akik oktalan állatok módjára sötétségben bolyonganak, a pogányság halálos hitében élnek. Istennek, anyaszentegyházunknak teszünk gyermeki szolgálatot, midőn imádságainkkal és adományainkkal a térítőket magasztos munkájukban gyámolítani, önmagunk részére pedig érdemeket szerezni s Jézus Krisztus által az örök üdvösségben részesülni törekszünk. Egy az Úr, egy a hit és egy a keresztség! Csak egy keresztség szabadít meg a bűntől, egy hit vezet üdvösségre és egy Úr és Isten lehet csak áldásunk és üdvösségünk. Imádkozzunk tehát szüntelenül és erőnkhöz képest nyujtsunk segítséget a térítőknek, hogy áldásos munkálkodásukkal Krisztus igaz egyházának tagjait mindinkább szaporíthassák s az Isten megtestesült Fiának kínszenvedése és halála által szerzett örök üdvösségben velünk együtt minél számosabban részesüljenek.

A Szentséges Atyától elrendelt hitterjesztési egyesületek.

1. *Unio cleri pro missionibus.* Célja a papságban és általa a népben a katholikus hit terjesztésének kötelességét és az arra irányuló buzgóságot fölkelteni és ápolni. Tagja lehet minden világi és szerzetespap és theológus-papnövendék.

2. *A Hitterjesztés egyesülete.* (Pontificium opus a Propagatione fidei.) Célja imádsággal és alamizsnával támogatni az egyházat világmissziós tevékenységében. Tagja lehet minden katholikus hívő 12 éves korától, aki havonkint bizonyos alamizsnát ad és napon-

kint egy Miatyánkot és Üdvözlégyet imádkozik e fohásszal: Xaveri szent Ferenc, könyörögj érettünk.

3. *Jézus szent Gyermekségének műve.* (Opus a Sancta Infantia.) Célja a pogány szülőktől származó gyermekek megkereszteltetése, kiváltása és katholikus neveltetésük biztosítása. Tagja lehet minden katholikus gyermek. A tagsági kötelezettség havi pár fillér és naponkint egy Üdvözlégy e fohásszal: Boldogságos szűz Mária, könyörögj érettünk és a szegény pogány gyermekekért.

4. *Szent Péter műve a bennszülött papságért.* (Opus s. Petri.) Jótevő tagok egy növendékpap egyévi eltartási díját vállalják magukra. Az alapító tagok pedig akkora tőkét tesznek le, melynek évi kamatai állandóan egy növendékpap eltartási költségeit fedezik.

Oktatás vízkereszt után első vasárnapra.

A szentmise kezdetekor az egyház Krisztus imádására buzdít minket a Szentírás szavaival: «Magas trónon láttam ülni egy férfiút, kit az angyalok sokasága egyhangúlag zengedezve imád: íme, aki főhatalmának neve örökkévaló». (Dán. 7.) «Örvendezzetek az Istennek, minden föld, szolgáljatok az Úrnak vigassággal.» (Zsolt. 99.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és a Szentléleknek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Kérünk, Uram! kisérd esdő néped könyörgéseit mennyei irgalommal, hogy mind teendőit megismerje, mind a megismertek teljesítésére erősbödjék. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a rómaiakhoz írt lev. 12, 1—5.)*

Atyámfiai! Kérlek tehát benneteket, testvérek, az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű istentiszteletek. És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem alakuljatok át értelmeteknek megújításával, hogy felismerjétek, hogy mi az Isten akarata, mi a jó, a kedves és tökéletes.

Azt mondom ugyanis mindeniteknek a nekem adott kegyelemnél fogva, hogy senki se gondoljon magáról kelleténél többet; hanem józanul gondolkodjék, mindegyik a hit mértéke szerint, amelyet az Isten kiosztott neki. Amint ugyanis egy testben sok testrészük van, nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendelte-

tése, akképen sokan vagyunk egy test Krisztusban; egyenkint azonban egymásnak tagjai.

Magyarázat. E leckében szent Pál apostol int, sőt kér minket, hogy testünket szeplőtelenül őrizzük meg és Istennek élő, szent és kedves áldozatul ajánljuk fel. *Élő áldozatul*, ellentétben a zsidókkal, akik a levágott tulkok és kosok húsát mint holt áldozatot ajánlották föl. *Szent áldozatul*, mely a bűnnek minden szennyétől ment és azért Istennek is kedves. Élő, szent és Istennek tetsző áldozat gyanánt ajánljuk fel tehát testünket, mi azonban lelkünk áldozatát nem zárja ki. Sőt inkább testünk áldozata csak akkor nevezhető élő, szent és Isten előtt kedvesnek, ha neki egyúttal lelkünket is feláldozzuk. Ez megtörténhetik, ha 1. minden testi cselekedetünket jószándékkal és Isten dicsőségére végezzük s ezáltal azokat megszenteljük. 2. ha testi kívánságainkat és gonosz vágyainkat elnyomjuk; például: a gőgöt legyőzzük, a haragot zabolázzuk, a bujaságot levetjük, kicsapongó gondolatainknak imádságunk által határt szabunk. Szóval: ha a bűn számára meghalunk s egyedül Istennek élünk, az ő szolgálatára készen állunk s így alázatos és töredelmes szívvel, Dávid példájára, magunkat Istennek élő áldozatul bemutatjuk. Különösen 3. ha vallásos gyakorlatainkban, a templomban úgy, mint otthon, nemcsak testünkkel, hanem lelkünkkel is résztveszünk, azaz, ha nemcsak szájjal, hanem szívvel is hiszünk Istenben és imádkozunk hozzá; ha nemcsak testünk tisztelettelteljes tartása, de egyszersmind benső tiszteletünk által is tanusítjuk iránta ájtatosságunkat és tiszteletünket. Ebben áll az okszerű istentisztelet is, melyre minket az apostol buzdít. Továbbá arra is int az apostol, hogy ne legyünk hasonlók a világhoz, vagyis ne igazodjunk e világ fiainak elvei, erkölcsei és szokásai szerint; ne azt szeressük, amit a világ szeret és ne azt tegyük, amit a világ tesz. E tanítás annyira fontos, hogy teljesítése nélkül Krisztus valódi követői nem lehetünk, mert lehetetlen, hogy Isten barátai legyünk, ha a világgal tartunk, mely Istennek ellensége. (Ján. I. 1, 15—17.) Hogy pedig a világhoz hasonlók ne legyünk, le kell mondanunk minden vétkes cselekedetről, érzelemről és hajlamról, főleg azokról, amelyeket szent Pál (Gal. 5, 19.) a test cselekedeteinek nevez és amelyek jutalma a kárhozat. Nem szabad tovább is a régi földi embereknek lennünk, hanem új, istenes emberekké kell válnunk, kiknek életük az égben van. Hogy ilyenekké lehessünk, keresnünk kell, ami Istennek tetsző, következésképen jó és tökéletes. Ez a keresztényhez legillőbb *tudomány*, mellyel a világ semmiféle tudománya sem versenyezhet. De ha ezen, Isten előtt kedves tudománynak birtokában vagyunk is, mégsem szabad magunkat elbíznunk, mert egyedül Isten az, ki mindenkinek ki-

osztja a hit mértékét. Egy testnek tagjai vagyunk s ha némelyik közülünk jelesebb tulajdonságokkal birna is a másiknál, mégsem szabad szeretetünknek kihülni; hanem mindenki közülünk arra törekedjék, hogy Krisztus teste, az egyház, mindinkább gyarapodjék s hogy országa érdemes tagjainak száma folyvást növekedjék.

Fohász. Add, ó Jézusom! hogy testemet és lelkemet az önmegtagadás, alázatosság és töredelmesség által élő, szent és neked tetsző áldozatul nyujthassam és többé sohasem engedjem azt a bűn, a test és a világ rabszolgájává válni; sem a bujaság, gőg, mérték nélkül való étel és ital vagy más egyéb bűnök által megszentségteleníttetni.

Evangélium. *(Szent Lukács 2, 42—52.)*

Mikor azután tizenkétesztendős lett, fölmenvén azok Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint, és bevégezvén az ünnepnapokat, midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vélvén pedig, hogy az útitársaságban van, menének egy napiutat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt. És lőn, három nap mulva megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkozának. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik. Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket. Jézus pedig növekedék bölcseségben és kedvességben Istennél és embereknél.

Miért ment Jézus szüleivel a jeruzsálemi templomba?

Mózes törvénye szerint (Móz. V. 16, 16.) minden izraelitának évenkint háromszor kellett Jehova színe előtt, vagyis a szent sátor előtt a jeruzsálemi templomban megjelenni. És pedig húsvét, pünkösd és a sátorosünnep alkalmával. Midőn tehát Jézus tizenkétéves lett, a törvény rendelete őt is kötelezte, azért el is utazott szülőivel Jeruzsálembe, ahol akkor a szent hely volt. Tanuljuk meg ebből mi is, hogy Isten és az egyház parancsainak engedelmeskednünk kell s azok teljesítésében semmi nehézségtől sem szabad visszariadnunk. Az Isten házából való elmaradásunkat ne mentegessük hát az oda vezető út hosszas és terhes voltával. Ha Jézus tizenkét-

éves korában Názáretből Jeruzsálembe ment, hogy a törvény rendeletének eleget tegyen: miért ne tehetnénk meg mi is a pár száz lépésnyi utat a templomig? Már pedig, aki nem szívesen jár az Úr házába, az Istent és az ő szent igéjét nem szereti. Az a körülmény, hogy Jézus szüleivel ment a templomba, egyszersmind intésül szolgálhat a gyermekeknek, hogy ők is legörömestebb legyenek szüleik társaságában, ahol jóerkölcsük legkevesebb veszélynek van kitéve.

Mit tanulunk abból, hogy Jézust szülői elvitték magukkal Jeruzsálembe?

Ebből megtanulhatják a szülők, hogy gyermekeiket istenfélően neveljék és mélyen a szívükbe véssék, hogy Jézus példájaként örömest járjanak a templomba s ott magukat illendően és tiszteletteljesen viseljék.

Miért maradt a gyermek Jézus Jeruzsálemben?

Azért, hogy a tanítókat, akiket az ünnep folyamán hallott, tovább is hallhassa és feleletei által Isten országa felől oktassa s ezáltal lelkük üdvét és Isten dicsőségét előmozdítsa. De ott maradt azért is, hogy már most látni engedje istenségének sugarait és ezáltal az embereket a benne való hívésre előkészítse.

Miért keresték oly gondosan Jézust Mária és József?

Jézus iránt való szeretetből tették. Szép példája annak, meny-

nyire kell óvakodnunk, hogy Jézust bűneink által lelkileg el ne veszítsük és ha őt elvesztettük, mily buzgón kell iparkodnunk, hogy ismét meglelhessük. Jézus szülőinek e hű szeretete és gyermekük keresésében való buzgósága megszégyeníti az olyan szülőket, akik gyermekeik hollétével és tartózkodásával mit sem törődnek. Akiknek mindegy, akár jótársaságban vannak azok, ahol valami hasznosat és üdvöset tanulhatnak, akár rosszban, ahol ártatlanságukat elvesztik ; s akik gyermekeiknek még testi egészségéről is sokkal kevésbbé gondoskodnak, mint valamely háziállatukéról.

Miért maradt Jézus a templomban, hol a tanítókat kérdezgette és feleletet adott nekik?

Példát akart adni, hogy mi is iparkodjunk mindazt megtanulni, ami lelki üdvösségünkre szükséges. Járjunk e végett szorgalmasan az egyházi beszédekre és keresztény tanításokra. Ne szégyeljünk felvilágosítást kérni a papoktól arra nézve, amit nem értünk, mert nem tudni valamit nem szégyen, de tudatlanságunkat takargatni és a felvilágosítást visszautasítani nemcsak hogy szégyen, hanem örök kárhozatra is viszi az embert.

Miért mondá Mária: Fiam! miért cselekedtél így velünk?

Ezt azért mondta, hogy elvesztése fölött való fájdalmát s iránta való szeretetét nyilvánítsa, de nem azért, hogy őt dorgálja, mert Jézus egészen ártatlan volt. De Máriának e szavai emlékeztessék a szülőket azon kötelességükre, hogy gyermekeikre vigyázzanak s őket megbüntessék, ha rosszat cselekedtek. Hélit hirtelen és borzasztó halállal büntette Isten, mert fiát meg nem fenyítette. (Kir. I. 3, 12. 4, 18.)

Oktatás az engedelmességről.

«Ő engedelmes vala szüleinek.»

Ebből minden keresztény megtanulhatja, hogy Isten, az egyház és a szülők parancsolatainak engedelmeskedni tartozunk. Az engedelmesség jobb az áldozatnál — mondja a Szentírás (Kir. I. 15, 22.) — és jobban tetszik Istennek az állatok kövérségénél ; valamint az engedetlenség Isten előtt a hamis jósolgatás és a bálványozás bűneivel egyenlő. Mily gonoszul cselekszenek tehát az engedetlen gyermekek, de leginkább azok, kik szegény, elaggott és tehetetlen szülőiknek szót fogadni s őket segíteni vonakodnak, sőt miattuk még szégyenlik is magukat, holott az Istenember, Krisztus Jézus, szegény anyjának s nevelőatyjának, Józsefnek, egy ácsnak, mindenben oly engedelmes és szófogadó volt. Átkozottak azon gyermekek, akik

szüleiket nem tisztelik (Móz. V. 27, 16.) s mennyivel inkább azok, akik meg is vetik, kigúnyolják és elhagyják őket. Megérdemlik, hogy szemeiket varjúk vájják ki. (Példab. 30, 17.) Ha Isten az engedetlen, nyakas gyermekeket megkövezni parancsolja (Móz. V. 21, 21.), mit érdemelnek azok, akik szülőiket még meg is ütik, azokra kezet emelni merészelnek. De ha az ily gyermekek itt a földön nem is bünhődnek, az örökkévalóságban a pokol kínjait bizonyára nem fogják kikerülni.

Miért növekedett Jézus bölcseségben, kegyelemben és korban?

Növekedő korához képest, mindig újabb jeleit adta azon bölcseségnek és kegyelemnek, mellyel telve volt. S ezzel mindnyájunkat, de különösen a fiatalságot inti, hogy úgy az Isten ismeretére vezető úton, mint az erkölcsiség ösvényén is mindig előbbrehaladjanak. Mert minden kornak megvannak a maga kötelességei s erényei. De növekedett ő bölcseségben olyannyira, hogy magukat az írástudókat is bámulatra készteté a jeruzsálemi templomban és mind e bölcseség az ő Atyjának dolgaival volt tele, ő az ő Atyjának dolgaival volt elfoglalva. Bölcsesége és végtelen szelidsége megszerezte számára az emberek előtt való kedvességet s növekedésével öregbedett a szeretet is, mellyel az emberek övezték őt. A gyermekből erőteljes ifjú lett, ki mennyei Atyjának akarata szerint kész elviselni a megjövendölt szenvedéseket és kiüríteni a számára fenntartott keserű poharat.

Áhitatgyakorlat. Édes Jézusom! Adj kegyelmet és bölcseséget a szülőknek, hogy gyermekeiket tetszésed szerint a jó erkölcsben nevelhessék s erre nézve jó példát is adjanak. Add végre mindnyájunknak, hogy téged soha el ne veszítsünk vagy ha csakugyan elvesztettünk, buzgón keressünk és szerencsésen megtaláljunk s birásod által a kegyelemben, bölcseségben és erényességben akkép növekedhessünk, hogy végre a tökéletesség ama fokára jussunk, melyet nekünk célul tűztél ki. Amen.

Oktatás a valódi jámborságról.

(Szalézi szent Ferencnek «Philothea» című művéből.)

«Megtalálták őt a templomban.»
(Lukács 2, 46.)
«A ti szolgálatotok okos legyen.»
(Róm. 12, 1.)

A jámborság, vagyis a valódi ájtatosság fogalmát — fájdalom — igen sokan helytelenül értelmezik. Mert valamint Arelius festményein minden arcnak azon személyek vonásait és hasonlatos-

ságait adta, akiket szeretett, úgy az istenséget is, a valódi jámborság örök kútfejét, ki-ki saját hajlama s képzelete szerint ábrázolja magának. Aki szívesen bőjtöl, már azt hiszi, hogy eléggé jámbor, bár szíve bosszúérzettel van tele. S míg a bőjt kedvéért fél nyelvét borral vagy csak vízzel is megnedvesíteni, azalatt legkevésbbé sem tartózkodik azt a becsmérlés és rágalmazás által felebarátjának vérébe mártani. Más ismét jámbornak tartja magát, mert bizonyos nagyszámú imádságot mond el naponként, jóllehet azután a házbeliekre vagy szomszédaira csak úgy ömlenek szájából az epés, gőgös és sértő szavak. Ez erszényét szívesen megnyitja ugyan, hogy a szűkölködőnek alamizsnát adjon, de szívét elzárja ellenségei elől s szelidségről, engedékenységről mit sem akar tudni. Amaz szívesen megbocsát, de hogy adósságait kifizesse, arra csak törvény és erőszak útján kényszeríthető. Ha az ilyeneknek sikerül is megnyerniök, hogy a közvélemény istenes életűeknek tartsa őket, szívük mélyében messze esnek a valódi jámborságtól, e legnemesebb keresztényi erénytől. Úgy tesznek, mint Dávid felesége, Mikhol, aki midőn Saul zsoldosai férjét keresték, egy bábot Dávid ruháiba öltöztetve az ágyba fektetett és elhitette a zsoldosokkal, hogy ott maga Dávid fekszik betegen. Igy a képmutatók is külső cselekedeteikkel istenfélőknek mutatják magukat és jámborságot színlelnek, holott buzgóságuk olyan, mint a Mikhol által felöltöztetett szalmabáb, üres, komoly és önzetlen szándék nélkül való.

A valódi s élő jámborság föltételezi az Isten szeretetét, sőt nem is egyéb, mint Isten iránt való szeretet a szó legmélyebb értelmében. Mert szeretet többféle van. Amennyiben tudniillik az Isten szeretete lelkünket szépíti, kegyelemnek nevezzük, mivel minket az Isten előtt kedvesekké tesz. Amennyiben pedig tehetséget és erőt ad a jónak véghezvitelére, valódi munkás szeretet a neve. De istenesség csak akkor lesz, ha elérte a tökéletességnek azon fokát, mely minket képesekké tesz arra, hogy a jót nemcsak megtehessük, hanem azt egyszersmind gondosan, gyakran és készséggel megtegyük. A struccmadár sohasem repül, a tyúkok csak nehezen s amellett alant és ritkán ; ellenben a sas és a fecske sokat, sebesen és magasan repülnek. Hasonlóképen a bűnösök is nem emelkednek Istenhez jó cselekedeteik által, hanem minden tevékenységük csak földies és a földiekre irányul. Vannak jószándékú emberek, akik még nem jutottak az istenességig ; fölemelkednek ugyan Istenhez egyes jó cselekedetek által, de csak ritkán és nehézséggel, míg azok, akik szívük mélyében istenesek, olyanok, mint a sas vagy a fecske, gyors és könnyed repüléssel emelkednek az ég felé az Istenhez. Szóval: az istenesség nem egyéb, mint az a szellemi éberség és készség, mely által a szeretet

bennünk működik, minek következtében mi a jó cselekedeteket minden melléktekintet nélkül, csupán szívünk jóindulatából és Isten iránt való nagy szeretetünkből visszük véghez. Valamint tehát a valódi szeretet föladata az, hogy minket arra birjon, hogy Istennek minden parancsolatát általában és egész terjedelmében teljesítsük, úgy a valódi jámborságnak is az a tulajdonsága, hogy minket ama szent parancsok egész készséggel való és szorgalmas teljesítésére ösztönöz. Ezekből kifolyólag sem jónak, sem istenesnek nem nevezhető az olyan ember, aki Istennek minden parancsolatát híven meg nem tartja. Mert arra, hogy jók lehessünk, szívünkben valódi szeretetnek kell munkálnia ; de arra, hogy istenesek legyünk, szívünkben a szereteten kívül még nagy buzgóságnak és készségnek is kell lennie a szeretet cselekedeteinek mindenkor hű teljesítésére.

De az istenesség azonkívül, hogy minket az Isten valamennyi parancsolatának megtartásában készekké és buzgókká tesz, még többet is művel. Minthogy tudniillik az istenesség az igaz szeretetnek magas fokát feltételezi, ennélfogva még arra is késztet, hogy hajlandó szívvel annyi jót tegyünk, amennyit csak birunk, még akkor is, ha e jócselekedetekre nem vagyunk kötelezve, hanem azokat csak szívünk nemessége és Isten iránt való igaz szeretetünk tanácsolja és sugalmazza. Az ember, aki súlyos betegségből csak nemrég gyógyult föl, mozog ugyan, amennyire mozogni kénytelen, de csak lassú és nehéz léptekkel. Igy áll a dolog az igazságtalanság útjáról megtért bűnössel is; ő is csak annyira halad, amennyire Isten parancsolja s amellett lassan és nehezen, mindaddig, míg az istenességig eljutott. De ekkor, hasonlólag az egészséges emberhez, nemcsak jár, de fut is az Isten parancsolatainak útján s megfutja az evangéliumi tanácsok és mennyei ihletések ösvényét. Végre az istenesség és a szeretet csak úgy különböznek egymástól, mint a láng a tűztől. A szeretet lelki tűz, melyet, ha igazán lángra gyúl, istenességnek mondanak. S így az istenesség a szeretet tüzéhez csak a lángot adja, miáltal a szeretet nemcsak az isteni parancsok teljesítésére nézve, de egyszersmind az égi ihletések és evangéliumi tanácsok teljesítésére nézve is késszé s buzgóvá válik.

Oktatás vízkereszt után második vasárnapra.

Az Introitusban, vagyis a szentmise kezdetén, az egyház minden teremtményt meghív, hogy Isten egyszülött Fiának megtestesüléséért hálát adjanak. «Az egész föld imádjon Téged Isten ! és énekeljen

Neked; mondjon dicséretet nevednek, Legfölségesebb! Örvendezzetek az Úrnak, minden föld! hangoztassatok éneket az ő nevének, hallassátok az ő dicsérete szózatát». (Zsolt. 65.) Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, úgy most is mindenkoron és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház könyörgése. Mindenható örök Isten! ki a mennyeieket és földieket egyaránt igazgatod, hallgasd kegyesen néped könyörgéseit és adj minekünk napjainkban békeséget. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a rómaiakhoz írt lev. 12, 6—16.)*

Különböző ajándékaink vannak pedig a malasztnak megfelelően: ha prófétaság, *akkor gyakoroljuk* a hit mértéke szerint; ha szolgálat, *akkor tevékenykedjünk* a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, *tegye* egyszerűségben; aki elüljáró, buzgóságban; aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban.

A szeretet legyen tetetés nélkül: utáljátok a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz. Ami a testvéri szeretetet illeti, *legyetek* egymás iránt gyengédek, a tisztelet dolgában egymást megelőzők, az igyekezetben nem restek, lélekben buzgók; az Úr az, akinek szolgáltok! *Legyetek* örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban, résztvevők a szentek bajaiban, gyakoroljátok a vendégszeretetet. Áldjátok azokat, kik üldöznek titeket; áldjátok és ne átkozzátok. Örüljetek az örvendezőkkel, sírjatok a sírókkal. Ugyanazt érezzétek egymás között, nem fennhéjázván, hanem az alázatosakhoz alkalmazkodván.

Magyarázat. Szent Pál e leckében arra int minden keresztényt, hogy Isten ajándékait, melyeket az ő atyai kegyelméből nyert, jól használja fel. Ha valakire hivatal van bízva, az abban úgy járjon el, hogy Isten előtt is számot adhasson róla. Különösen pedig a felebaráti szeretetre int az apostol, melyet csak úgy tarthatunk fenn, ha gyakoroljuk az irgalmasság cselekedeteit, mint amilyenek: szomorúakat vigasztalni; azokon, akik szerencsétlenség vagy igazságtalanság folytán vagyonukat vesztették, alamizsnával segíteni. Arra is atyailag buzdít továbbá, hogy felebarátaink jósorsán mi is örömet, szerencsétlenségükön pedig résztvevő szomorúságot érezzünk, minőt tulajdon szerencsénkben vagy szerencsétlenségünkben szoktunk érezni.

Melyik a legjobb eszköz a felebaráti szeretet fenntartására?

Az alázatosság; melynél fogva magunkat másoknál többre nem becsüljük s mások jó tulajdonait, elsőségeit szívesen elismerjük. Ezen erény teszi azt is, hogy mindenki iránt tisztelettel viseltessünk, mindenkivel jóakarólag és nyájasan bánjunk. Ha e nemes lelki tulajdonságot gyakoroljuk, békeség lesz közöttünk; míg ha kevélyek vagyunk s közülünk egyik mindig különb akar lenni, mint a másik, folytonos civakodásban és ellenségeskedésben fogunk élni. (Példab. 13, 10.)

Erkölcsi tanítás az elüljárókról.

Szigorú ítéletet várhatnak Istentől azok, akik minden állást csak pénzszerzési lehetőségnek tekintenek s tülekednek érte; kierőszakolják még akkor is, ha a szükséges képzettséggel, rátermettséggel és ismeretekkel nem rendelkeznek. Vagy ha valóban képesek is reá, de kötelességeik teljesítésével nem igen törődnek; s még ha tesznek is valamit, azt nem tiszta kötelességérzetből, igazságosan, hanem a tisztességtelen adományok, megvesztegetések kedvéért, részrehajlóan végezik. A hivatalok ily lelkiismeretlen viselőiről Isten már Izaiásnál is panaszkodik, midőn így szól Izrael népéhez: «Fejedelmeid hitetlenek és az orzók társai. Mindnyájan szeretik az ajándékokat és adományok után járnak; az árvának nem tesznek ítéletet és az özvegy nem jut be hozzájuk». (Izaiás 1, 3.) De jaj nekik! gyorsan el fogja őket érni az Isten keze és büntetésük a legszigorúbb lesz. (Bölcs. 6, 6.)

Fohász. Add kegyelmedet, ó Isten! hogy szent Pálnak az alázatosságról és szeretetről szóló tanítását akaratod szerint híven kövessük, hogy a szűkölködőkön könyörüljünk, embertársaink fölé ne emelkedjünk, hanem az alant levőkhöz is lereeszkedjünk, hogy egykor velük együtt szent kegyelmed által a mennyország örök boldogságába jutni méltók legyünk.

Evangélium. *(Szent János 2, 1—11.)*

Az időben menyegző lőn galileai Kánában; és ott vala Jézus anyja. Meg volt pedig híva Jézus is tanítványaival együtt a menyegzőre. És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk. Felelé neki Jézus: Mi közöm nekem és neked, ó asszony? még nem jött el az én órám. Mondá az ő anyja a szolgáknak: Amit nektek

mond, cselekedjétek. Vala pedig ott hat kőveder elhelyezve a zsidók tisztulására, egyenkint két vagy három korsó tartalmú. Mondá nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig tölték azokat. És mondá nekik Jézus: Merítsetek most és vigyétek a násznagynak. És elvivék. Amint pedig megízlelte a násznagy a borrá vált vizet és nem tudta, honnét való az — de tudták a szolgák, kik a vizet merítették vala — előhívá a násznagy a vőlegényt és mondá neki: Minden ember először a jó bort adja és miután megittasodtak, akkor az alábbvalót; te pedig mindeddig tartogattad a jó bort. Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában; és nyilvánosságra hozá dicsőségét és hívének őbenne tanítványai.

Miért beszéli el az evangélium, hogy Jézus édes anyjával és tanítványaival együtt ott volt a menyegzőn?

Ezzel arra tanít bennünket, hogy: 1. A jegyeseknek istenfélő embereknek kellett lenniök, mert Jézust, az ő anyját és tanítványait is meghívták a menyegzőre s ők a meghívást elfogadták. Ebből okulhatnak a jegyesek, hogyha Isten áldására kívánnak szert tenni, tiszta élet és buzgó imádság által kell magukat arra érdemesíteniök, hogy Jézus menyegzőjüket lelkileg meglátogassa; továbbá, hogy e menyegzőt nem haszontalan költekezéssel és pompával, hanem Krisztus jelenlétével kell fényessé tenni és megszentelni. Azért lehet

oly sok szerencsétlen házasságot látni, mert az apostol intését csak kevesen követik. Általában tartsuk szem előtt, hogy életünk minden nagyobb fontosságú mozzanatában Krisztus Urunkat segítségül hívjuk, hogy ő ahhoz áldását, malasztját és segedelmét nyujtsa. 2. Arra is int minket, hogy az öröm, a jókedv, a vidámság nincs Istennek ellenére, csak örömeink a keresztény alapelvekkel ne ellenkezzenek és se magukban vétkesek, se pedig bűnre csábítók ne legyenek.

Miért gondoskodott Mária a jegyesekről, midőn a boruk elfogyott?

Mert ő az irgalmasság anyja és kegyes szívű szószólója a bánkódóknak és elhagyottaknak, akik istenfélők. Megtanulhatjuk ebből, hogy válságos helyzetünkben és bajainkban forduljunk Máriához, az irgalomnak szeretetteljes anyjához, ki gondosan őrködik az emberek fogyatkozásai fölött s még anyagi szükségeinkben is segít; közbenjárván isteni Fiánál érettünk sokszor még olyankor is, ha a szükséget szenvedők nem fordulnak is e végett hozzá. Mennyivel inkább fog közbenjárása által segíteni rajtunk, ha lelki szükségeinkben hozzá folyamodunk és hathatós közbenjárását bizodalmasan kérjük.

Miért mondta Krisztus Máriának: mi közöm nekem és neked, asszony?

E szavakban nincs visszautasítás vagy épen megrovás, mint némelyek helytelenül vélik. Mária szeretetből járt közben, azért nem is érdemelt volna megrovást. Jézus pedig e szavakat bizonyára gyöngéden és szeretetteljesen mondta. Semmi esetre sem jelent annyit, hogy mi közünk egymáshoz, hanem inkább azt, hogy bízd rám a dolgot. Jézus nem utasítja el Mária kérésének lényegét, csak az időt tartja még korainak. De ezenkívül jelezni akarta Jézus azt is, hogy messiási és isteni működésében nem a természetes fiúi viszony, hanem a mennyei Atya terve és akarata az irányadó.

Miért mondá Mária a szolgáknak: amit nektek mond, cselekedjétek?

Mert biztos volt benne, hogy Jézus a megigért csodát nemsokára véghez fogja vinni, ami csakugyan meg is történt. A boldogságos Szűz kérése tehát nem ugyan tüstént, de rövid idő mulva mégis beteljesedett, mikor tudniillik az Isten rendelte idő bekövetkezett. Igy a mi kéréseinket is nem mindenkor hallgatja meg Isten azonnal, de tartsuk meg mi is, mint Mária, ily esetekben bizodalmunkat Isten iránt, aki rajtunk bizonyosan segíteni fog akkor, midőn annak ideje eljön. Az egész evangéliumi elbeszélésből gyönyörűen kiviláglik Jézusnak szűz anyjához való gyermeki szeretete is. Vajha ne volna

a világon olyan gyermek, akinek keserű könnyeket kellene hullatnia és magát a szülők iránti háládatlanságról és szeretetlenségről vádolnia, mikor Jézus ezen szeretetéről olvas.

Mit jelent a bor hiánya?

Némely írásmagyarázók szerint, szellemi értelemben véve, jelentheti a házasok között a szeretet hiányát, mely többnyire azoknál szokott előfordulni, akik egyedül pénz, külső szépség s más effélék miatt kelnek össze vagy pedig akik már házasságuk előtt is vétkes viszonyban álltak egymással. Ezek kérjék buzgón Istent, hogy bűneiket bocsássa meg és azon legyenek, hogy összekelésük alkalmával táplált rossz szándékaikat változtassák meg, ha azt akarják, hogy a bor, vagyis a szeretet hiányát Isten náluk is pótolja.

Miért parancsolta Krisztus, hogy a bort a násznagynak vigyék?

Hogy azt a násznagy megízlelje s a véghezvitt csoda felől bizonyságot szerezzen és azt nyilvánosságra hozhassa. Valamint azért is, hogy a rend fönntartassék és a vendégek a borral vissza ne éljenek, mert errevalók voltak a násznagyok. Ha e szavaknak: «ki-ki jó bort ad előbb és csak később az alábbvalót», szellemi értelmet akarunk tulajdonítani, akkor azt mondhatjuk, hogy a világ eleinte ugyan a gyönyörök édes borát nyujtja, de később a folyvást furdaló lelkiismeret keserű epéjét. Isten ellenben az ő választottjaival először a viszontagságok keserű poharát ízlelteti meg, de később a vigasztalásnak édes borát adja nekik már itt a földön s az örökké tartó örömök poharát a túlvilágon.

Buzgó áhitat. Ó édes Jézusom! kész vagyok tetszésed szerint e földön inkább a szomorúságok keserű poharát, mint a gyönyörök édes borát ízlelni, csak engedd, hogy egykor méltónak tartassam a túlvilágon választottaid örömében részt venni.

Oktatás a házasság szentségéről.

Szentség-e a házasság?

Igenis, mivel az igazhitű egyház azt, a szentatyák tanusága szerint, az apostolok idejétől fogva egész a mai napig mindenkor szentségesnek tartotta. Amit nem tehetett volna, ha a házasságot Krisztus a szentség méltóságára nem emeli. Mi több, szent Pál *nagy* szentségnek is nevezi (Efez. 5, 32.), mert Krisztusnak az egyházzal való elválhatatlan összeköttetését jelképezi.

Milyen kegyelmekkel jár a házasság szentsége?

E szentségben a házastársak kegyelmet nyernek: 1. A házassági hűségnek sértetlen megtartására. 2. A gyermekek keresztényi nevelésére. 3. A házassági állapotban ki nem kerülhető viszontagságok türelmes elviselésére s az egymással való békés együttlakásra. 4. A kölcsönös épülés és lelki üdvösség munkálásának elősegítésére. Mindezekre nézve igen nagy szükségük van a házastársaknak az Isten malasztjára s nélküle terhes kötelességeiket vagy igen nehezen, vagy épen nem lehetne teljesíteniök mind maguk, mind gyermekeik lelki üdvösségének legnagyobb kárára.

Mi a külső jele a házasság szentségében adott kegyelemnek.

A jegyesek kölcsönös megegyezésének nyilvánítása, minek azonban nem titkon, hanem a trienti szent zsinat határozata[1] értelmében nyilvánosan, az egyház színe előtt vagyis a tulajdon plébános vagy annak beleegyezésével más pap és még két tanu jelenlétében kell történnie.

Mily előkészület szükséges ahhoz, hogy valaki e szentség malasztjára méltó legyen és abban részesülhessen?

A legelső és legjobb előkészület a jámbor és tiszta élet s a Szentléleknek buzgó segítségül hívása, hogy a választás jól sikerüljön. A második, hogy a választásnál ne a szépségre, annál kevésbbé a gazdagságra, hanem különösen és főleg arra nézzen, hogy házastársul jó keresztényt nyerjen. Végre a harmadik előkészület a lelkiismeret megvizsgálása, a gyónás és áldozás. De hasznos és üdvös, ha a jegyesek esküvőjük, illetve egybekelésük napján szentmisét is áhitattal hallgatnak, hogy kegyelmet nyerjenek házas életük istenes elkezdésére s mindenkor hű teljesítésére azon kötelességeknek, melyek a házas élettel járnak.

Honnan van a sok szerencsétlen házasság?

Onnan, hogy sokan bűnös, kicsapongó élet után kötnek házasságot, a bűnökben egész házasságuk tartama alatt megmaradnak s ha gyónnak is, mindig érvénytelenül és szentségtörőleg gyónnak. Azonkívül csupán érzéki vágy ösztönzi őket az egybekelésre, mit sem gondolván arra, hogy Isten kegyelmét segítségül kérjék és az ő áldását megnyerjék. Az esküvő napján minden szükséges előkészület és ájtatosság nélkül lépnek a templomba s ott könnyelmű magukviseletükkel botrányul szolgálnak. Az ilyen jegyesek természetesen

[1] Trident. Synod. sess. 24. cap. 1.

nem nyerhetik meg Isten áldását és malasztját, mert arra érdemetlenekké tették magukat.

Mi végre rendelte Isten a házasságot?

Hogy az emberi nem fennmaradjon és a tisztátalanság bűnének elejét vegye. De egyszersmind azért is, hogy a házasok a földi élet terheinek elviselésében egymást kölcsönösen segítsék s az erényes életben egymást tökéletesítsék. Azonkívül a házasság a legbiztosabb eszköz arra nézve is, hogy a gyermekek jó nevelést s minden jóban, főleg a hit dolgaiban oktatást nyerjenek. Tehát azok, akik házasságban kizárólag az érzékiséget keresik, Istent szívükből kizárják s az ördög hatalmába jutnak. (Tób. 6, 17.)

Miért hirdetik ki a jegyeseket a templomban?

Azért, hogy a netán közöttük fennforgó házassági akadály (vérség, lelki rokonság, sógorság stb.) nyilvánvaló legyen. Az ilyen akadályról tudomással biró köteles azt bejelenteni az illetékes lelkészi hivatalnak.

Miért áldja meg a pap a jegyeseket?

Hogy Istentől az egyetértés és egészség kegyelmét, főleg pedig azt a malasztot megnyerjék, hogy a házas élet terheit békével viselni s gyermekeiket keresztény módon nevelni képesek legyenek.

Miért nyujtanak a jegyesek egymásnak kezet a pap és két tanu előtt?

Ezáltal Isten és az ő egyháza előtt szövetségre lépnek, hogy egymáshoz egész életükben hívek maradnak és készek az élet viszontagságaiban egymásnak segédkezet nyujtani.

Miért szoktak szentmisét tartani az esketési ünnep alkalmával?

Azért, hogy a frigykötés az újszövetség vérontás nélkül való áldozatával meg legyen erősítve.

Mit kell a házasoknak esketés után tenniök?

Térdre borulva adjanak hálát Istennek mindazokért a kegyelmekért, melyeket nekik e szentségben nyujtott és esedezzenek, erősítse meg az Úr bennük kegyelmét, hogy azt, amit az ő szent színe előtt fogadtak, halálukig híven megtarthassák. És hogy mindezt valóban meg is tartsák, emlékezzenek gyakran azon kötelességekre, melyeket a pap összekelésük előtt nekik megmagyarázott és az intésekre, melyeket az áldás alkalmával adott. Ezen intések és tanácsok szent Pálnak az efezusiakhoz írt leveléből vannak véve. E levelében az apostol arra oktatja a házasokat, hogy mikép viseljék

magukat egymás iránt s nekik Krisztusnak egyházával való összeköttetését és szeretetét állítja például. A férfiaknak azt mondja: hogy feleségeiket úgy szeressék, mint Krisztus az ő egyházát, melyért önmagát áldozta fel; miből önként következik, hogy a férjek feleségeiknek minden bajaikban — egész halálukig — segítségükre legyenek s velük ne úgy bánjanak, mint cselédekkel. Az asszonyok pedig, mint gyengébbek, férjeiknek minden nem tiltott dologban engedelmeskedjenek, miként az egyház engedelmeskedik Krisztusnak; mivel a férj feje nejének, mint Krisztus is feje anyaszentegyházának. Nincs is az asszonyokra nézve — a tapasztalás szerint — biztosabb és hathatósabb eszköz férjeik szívének megnyerésére — hogy állandóan nyugodt és békés, megelégedett életet éljenek — mint szeretetteljes engedelmességük és szolgálatkészségük. De mi sem idegeníti el jobban férjeik szívét és mi sem szül oly hamar egyenetlenkedést, mint gőgös és parancsoló magukviselete. Szent Pál szerint úgy szeressék egymást a házasfelek, mint saját testüket, mivel a házasok úgyszólván egy testet képeznek. «És lesznek ketten egy testté. Mert soha senki a maga testét nem gyülöli, hanem ápolja azt.»

Mit kell tartanunk a polgári házasságról?

Polgári házasság az, mikor egy férfi és nő a polgári hatóság előtt megjelenik, hogy ott házasságkötési szándékukat nyilvánítsák, mire a tisztviselő kijelenti róluk, hogy már most a törvény előtt házastársak. A katholikusokra nézve a polgári házasságnak csupán csak polgári szempontból, családi és vagyoni tekintetből van jelentősége. Nem szentség, sőt nem is házasság ez tulajdonképen s ha a katholikus felek ezzel megelégszenek s egyházuk törvénye szerint nem kötnek házasságot, súlyos bűnt követnek el és bűnös viszonyban élnek. Ahol tehát a világi törvény a polgári házasságot kötelezőleg elrendeli, mint Magyarországon is, a katholikus keresztény mindenek előtt lelkészéhez menjen el, ővele beszélje meg házasodási szándékát és ügyét, őtőle tudja meg, nincs-e akadálya házasságának s minekutána a polgári tisztviselő előtt kinyilatkoztatta házasodási szándékát, siessen az Úr templomába, hogy a házasság szentségében és a szentség áldásaiban részesüljön.

Ima. Legkegyelmesebb Jézus! ki a kánai menyegzőn a házasság megtisztelésére a víznek borrá való átváltoztatása által első csodatettedet mívelted, engedd, kérünk, hogy a szent házasságot híveid tiszteljék és szentül megtartsák s hogy abban isteni félelemmel mind a maguk, mind gyermekeik boldogítására tisztességesen élhessenek. Amen.

Oktatás a vegyesházasságokról

Mit kell tudnunk a vegyesházasságokról?

Azt, hogyha különben semmi bontó akadály fenn nem forog s az egyház által előírt reverzálissal történik, igazi és érvényes házasságok és azért felbonthatatlanok. A reverzális és felmentés nélkül kötött vegyesházasságokat azonban az egyház nem ismeri el érvényes házasságoknak s a katholikus félt ezenkívül még egyházi átokkal is sujtja.

Miért helyteleníti az egyház a vegyesházasságokat?

Mert az ily vegyesházasságoknál a katholikus félt s annak gyermekeit hitükre s lelki üdvükre nézve veszély fenyegeti.

S valóban oly nagy ez a veszély?

Annak nagysága kitűnik a következőkből: 1. *Ami magukat a házasokat illeti*, legszentebb kötelességeiknek egyike az, hogy egymás lelki üdvén minden tekintetben közremunkálkodjanak. E kötelesség teljesítése azonban a vegyesházasoknak, akiknek érzelmeik a különböző hit folytán szétváltak, igen nehéz, minthogy vallás-elveik különbözők s minthogy azt, ami az egyik előtt lelki üdvének elnyerésére szükséges, a másik haszontalannak, feleslegesnek tartja. Kölcsönös vallási hatás nélkül a házasfelek szellemi élete és tökéletesedése nem jöhet létre; azonban e kölcsönös vallási hatás csak az egyforma hit, a szentségekben, a templomi és magán ájtatosságokban való közös részvétel által érhető el. Ezért a vegyesházasságokban csak három eset gondolható: vagy közönyös mind a két házasfél s ez esetben mindegyik követi a maga meggyőződését s a másikkal mit sem gondol; vagy pedig egybe olvasztják vallási nézeteiket s a kettőből egy harmadik újat alakítanak, melyben mindegyik azt teszi és hiszi, ami neki legjobbnak látszik, másszóval: vallási közönyösségbe esnek, mely halála minden hitnek; vagy végre az egyik fél a másikat saját vallására birja. Hármas, tátongó örvény szélén áll a vegyesházasságra lépő katholikus fél, ú. m. a házasok egymás iránt való hidegsége, vallási közönyösség és hit — elhagyás; és — fájdalom — könnyen szokott az egyiknek vagy másiknak martalékául esni. Hogy e három rossz közül melyik a kisebbik, azt nehéz volna meghatározni.

Valamint a házasok képtelenek arra, hogy egymást a vegyes házaséletben tökéletesítsék, úgy nem *gyakorolhatják együtt a házi és nyilvános ájtatosságokat sem.* Mindenki tudja a házi ájtatosságok

hasznát s azoknak a családok erkölcsi életére s jólétére gyakorolt nagy befolyását. De ezen ájtatosságok rendje egészen meg van zavarva ott, ahol a házasok különböző hitűek, következőleg nem is egyértelműek s nem egyérzelműek. Így például a katholikus fél imádságaiban a boldogságos Szüzet és a szenteket is segélyül hívja és a halottakért is könyörög, míg a nemkatholikus ezekről mit sem akar tudni, mivel ezt vallása eleve kizárja. Ugyanez áll a házasok *nyilvános ájtatosságára* nézve is. A valláskülönbség még akkor is nagyon érezhető, ha mind a két házasfél ünnepei ugyanazon napra esnek. De mily sokszor megtörténik, hogy akkor, midőn a katholikus fél ünnepel, a nemkatholikus arról mit sem akar tudni; például a boldogságos Szűz és a szentek tiszteletére rendelt ünnepeknél. De ha a nemkatholikus fél talán szintén ünnepelne, akkor sem volna a bajon segítve, mert mind a kettő saját templomát látogatja. A katholikus évenként több ízben járul a szentgyónáshoz s az Úr asztalához, míg hitvestársáról igen jó tudja, hogy az a bűnbánat szentségére mit sem ad, az Oltáriszentségről pedig téves nézetei vannak. A katholikus halottak napján — hogy a kegyelet adóját lerója — meglátogatja elhunyt szerettei sírját, a nemkatholikus pedig ezt nem teszi; a katholikus megtartja vagy legalább köteles megtartani az egyház parancsolta bőjtöket, társa pedig ezeket semmibe sem veszi, sőt gyakran meggátolja vagy kigúnyolja. S így van ez még sok más dolognál (körmenetek, búcsúk), melyekben a katholikusnak részt kell vennie, de amelyeket társa babonának vagy legalább haszontalan szokásnak tart. Szóval a házasfelek vallási gyakorlataikban mindig és mindenütt egymás útjában állanak.

De ez még mind hagyján, ha a katholikus fél vallásának s egyházának híve maradna, annak tanításához szorosan ragaszkodnék. Így, ha nem is élhetne boldog házas életet, legalább békén várhatná be annak a halál által való feloldozását. De a tapasztalás tanítása szerint nem mindenkor, sőt ritkán maradnak ők hívek vallásukhoz. Nagyon is sokszor érzi magát a katholikus fél és sokszor más valláson levő hitestársa is abban az állapotban, melyet szent János így ír le: «Tudom cselekedeteidet, hogy sem hideg nem vagy, sem meleg; bár hideg volnál vagy meleg! De mivel lágymeleg vagy és sem hideg, sem meleg, elkezdelek téged kivetni az én szájamból». (Jelen. 3, 15.)

Azonban a katholikus fél rendszerint nem áll meg a közönyösségnél, hanem végre is kénytelen magát bizonyos vallásra elhatározni s ezen elhatározás — a tapasztalás bizonysága szerint (mert a *közönyös* mindig a *könnyebbet* választja) — igen gyakran a katholikus hit kárára történik. Szóval minden vegyesházasságnál *nagy*

a veszély a katholikus félre, hogy hitét elveszti. Ennek valóságáról meggyőződhetik az, aki azon vidékeket vizsgálja, ahol a katholikusok a protestánsokkal vegyesen élnek. Szomorú, de valóság az, hogy az ilyen helyeken vegyesházasságban élő katholikus fél a házi békét igen gyakran csak hite árán tudja megvásárolni.

2. Ami a vegyesházasságból származott *gyermekek hitét és lelki üdvét fenyegető veszélyt illeti*, az szintén épen ily nagy. Mert ha a nemkatholikus fél megigéri is, hogy a gyermekeket a katholikus hitben fogja nevelni, félő mégis, hogy ez nem fog megtörténni, mert a tapasztalás bizonyítja, hogy a házasság megkötése után minden kigondolható eszközt felhasználnak, hogy gyermekeiket a protestáns hitben neveljék. De feltéve, hogy ez nem történik meg, a veszély megmarad. Mert vagy azon eset adja elő magát, hogy a jó katholikus fél a vallásához szintén ragaszkodó protestáns hitestársának csak sokszoros ellenmondása mellett viheti a dolgot odáig, hogy a gyermekek a katholikus hitben neveltessenek, vagy pedig a vallás iránt mindketten egyformán közönyösek lesznek és így a gyermekek már zsenge korukban magukba szívják a vallási közönyösséget; vagy végül a protestáns fél titokban társa ellen működik, mi által a gyermekek már ifjúkorukban a hittől való elszakadásra készíttetnek elő. Ily sok és nagy veszélynek vannak kitéve a vegyesházasságból származott gyermekek.

Miért kell még küzdeni a vegyesházasságok ellen?

1. A vallási tanok különbsége miatt, mely a felek között fennáll. A protestánsok ugyanis a házasságot felbonthatónak tartják, azt bizonyos esetekben fel is bontják, még pedig úgy, hogy az elváltak újra köthetnek frigyet. A katholikus egyház pedig a házasságot felbonthatatlannak tartja, a házasokat legfeljebb csak ágy- és asztaltól választja el s a házasságot többé egyik félnek sem engedi meg, hacsak a házasság egyik félnek halálával meg nem szünik. Ebből természetesen a katholikus félre nézve némi bizonytalanságnak és aggálynak kell származnia, hogy a protestáns fél őt el is hagyhatja és újra megházasodhatik, amit őneki megtennie nem szabad.

Sohasem engedi meg az egyház a vegyesházasságokat?

Fontos okokból megengedi, de csak abban az esetben, ha a felek igéretet tesznek s írásban a hivatalos hatóság előtt reverzálist kötnek, hogy mindkét nembeli gyermekeiket a katholikus hitben nevelik és ha a katholikus félre nem forog fenn veszély, mely hitét és lelki üdvét fenyegethetné.

Mi a reverzális?

Államjogilag érvényes okirat, melyben a vegyes vallású felek a születendő gyermekeknek (nemre való tekintet nélkül) egy vallásban való neveltetését biztosítják.

Ki előtt kell megkötni?

Falun a jegyző vagy szolgabíró, városon a polgármester, illetve anyakönyvvezető vagy közjegyző előtt.

Mit kell tartanunk az olyan katholikusokról, akik gyermekeiket a protestáns vallásban neveltetik, illetve ahhoz beleegyezésüket adják?

Hacsak egy az igazság, egy az igaz hit és egyház s ha a katholikus, amint köteles, vallását egyedüli üdvözítő vallásnak tartja, akkor sohasem engedheti meg, hogy bármelyik gyermeke is más vallásban neveltessék. Sőt inkább kötelessége, hogy minden nemkatholikussal leendő frigykötésről eleve lemondjon, ha jövendő társa a tőlük származó gyermekeknek a katholikus vallásban való neveltetésébe bele nem egyezik. Mert mint igaz katholikusnak tökéletesen meg kell győződve lennie, hogy a Krisztus által alapított s a Szentlélek vezérlete alatt álló egyház őrzi az igaz isteni tant s nyujtja a kegyelmeket, melyek az üdvösséghez vezetnek. Semmi esetre sem egyezhetik tehát olyas valamibe, ami által alkalmat nyujtana, hogy valaki a katholikus igazság ismeretére ne juthasson és ezáltal az örök életre nézve elvesszen. És ha ez áll mint általános igazság, mennyivel inkább áll a szülőkre? Az őket egybefűző kapocs sokkal szorosabb azon közérzületnél, mely az embereket egybecsatolja, együvé köti és épen eme szorosabb kapocsnál fogva kötelesek a szülők a gyermekeik üdvére nézve káros dolgokat eltávolítani. Semmi körülmények között sem adhatja tehát beleegyezését valamely frigyhez a katholikus fél, hacsak előbb mindkét nembeli gyermekeinek a katholikus hitben való neveltetése nincs biztosítva. Tilos és vétkes minden olyan megegyezés, melyben vagy a mindkét nembeli gyermekek, vagy csak azok egy részének is más vallásban való neveltetése meg van engedve. Az ilyen fél minden, csak katholikus nem és nagy vétket követ el a szülői kötelességek legfontosabbika ellen.

Mit kell főleg ajánlanunk a vegyesházasságra lépő katholikusoknak?

1. Hogy kérjenek Istentől erőt, hogy szent hitükben megmaradhassanak és hogy gyakran újítsák meg erős fogadalmukat, mely szerint e hitben élni és halni óhajtanak.

2. Hogy úgy vallásukat, mint annak szertartásait mindinkább

törekedjenek megismerni, hogy azt minden támadás ellen sikeresen védhessék.

3. Hogy szent vallásukban gyermekeiket is buzgón taníttassák vagy tanítsák.

4. Hogy sem gúny, sem gyalázat, sem fenyegetés, sem kínzások vagy ellenkezőleg hízelgés s több efféle által hitüktől ne engedjék magukat eltántorítani. Ha valakinek, hát nekik kell magukat a hit minden tudásával felvértezni.

5. Hogy a protestáns, illetve nemkatholikus félnek a katholikus hit irányában táplált balvéleményeit, fonák, téves nézeteit oszlassák el; ismertessék meg vele az örök igazságot és őt — minden tilos vagy nemtelen eszköz mellőzésével — távol minden erőszaktól és rábeszéléstől, egyedül Isten igéjével felfegyverkezve iparkodjanak a katholikus anyaszentegyház számára megnyerni.

Oktatás vízkereszt után harmadik vasárnapra.

A mise kezdetén a 96. zsoltárból éneklik: «Imádjátok Istent minden angyalai! Hallja ezt Sion és örül és örvendenek Judaleányai. Az Úr országol, örvendezzen a föld, vigadjon a sok sziget. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Örök mindenható Isten! tekintsd irgalmasan gyarlóságunkat és nyujtsd ki Fölséged jobbját oltalmunkra. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a róm. írt lev. 12, 16—21.)*

Atyámfiai! Ne legyetek bölcsek a magatok szemében. Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért, a jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem minden ember előtt is. Amennyiben rajtatok áll, lehetőleg éljetek békében minden emberrel. Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjatok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én majd megfizetek — úgymond az Úr. Hanem ha ellenséged éhezik, adj neki enni, ha szomjazik, adj neki italt. Mert ha ezt míveled, eleven parazsat gyüjtesz a fejére. Ne hagyd magad legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat jóval.

Mikor hagyja magát az ember a gonosztól legyőzetni?

Midőn a legcsekélyebb megbántásra már elragadtatja magát

és szívében azonnal a bosszú és visszatorlás gondolatának ad helyet, mivel épen ez a gyengeségnek és meggyőzetésnek jele. Valamint a közellátás gyenge szemet tételez fel, úgy gyengeségre vall az is, ha az ember a sértő szót nem tudja elviselni. Szent Ambrus mondja: Ha türelmetlen vagy, le vagy győzve; ha pedig türelemmel szenvedsz, győztél.

Mit tegyünk, ha becsületünket megsértik?

Mivel Isten saját képére teremtett bennünket és az Isten Fia által megváltott lények s a Szentlélek templomai vagyunk; mivel mindegyikünk különös tehetségeket nyert az Istentől s azokkal az Isten országában munkálkodik, azért becsülhetjük és tartozunk is magunkat megbecsülni s másokat is megbecsülvén, azoktól hasonlót követelhetünk. A becsület a legnagyobb földi javak egyike, épen ezért megszerezni és megvédeni szent kötelességünk. Ha minden ellenünk intézett bántalmat könnyedén veszünk, ebből az tűnik ki, hogy mint Isten fiai méltóságunkat vagy nem ismerjük, vagy nem becsüljük eléggé. Aki hatáskörét betölteni, kivált embertársait tanítani, jobbítani, útba igazítani akarja, azt becsültetés nélkül nem teheti. Innen következik, hogyha becsületünket megsértik, annak helyreállítását törvényes úton kereshetjük. Ez azonban nem azt jelenti, hogy minden csekélység által megbántva érezzük magunkat és a sérelmeket nagyítsuk. Amily szép a becsület, annyira visszataszító és undorító a becsvágy. Ha becsületünket durva módon megsérti is valaki, ne adjunk helyet szívünkben a haragnak, hanem az esetben is őrizzük meg a felebaráti szeretetet és ne kívánjunk nagy és a megbántásra nézve becstelenítő elégtételt; különösen pedig ne álljunk bosszút magunkért. Bízzuk a bosszút Istenre, aki rólunk gondoskodik és a bosszúállást magának tartotta fenn. Ő bizonyosan elégtételt vesz a rajtunk elkövetett méltatlanságokért, mondja szent Bernát is.

Tilos-e ellenségünknek azt a rosszat kívánni, amit ő óhajt nekünk?

Igen is tilos, mivel ez homlokegyenest ellenkezik Krisztus törvényével, mely azt parancsolja, hogy azoknak is jót kívánjunk, akik nekünk rosszat kívánnak, azokért is imádkozzunk, akik minket gyülölnek és üldöznek. (Máté 5. Luk. 6.)

Hogyan rakhatunk tüzes szenet ellenségeink fejére?

Ha velük Isten nevében jót cselekszünk. Mert minden jó tett a mi részünkről úgy hat rájuk, mintha fejükre tüzes szenet raknánk. Belátják, hogy a méltatlanságok, melyekkel minket megharagítani

véltek, nyugalmunkat egyáltalán nem zavarják, sőt gonosz indulatuk dacára még jótevőkké is leszünk. Szent Ágoston is így magyarázza: A szeretet parázs tüzét fogod ellenséged fejére rakni, mert nincs, ami úgy ösztönözzön a szeretetre, mint a szívesség. Tanuld meg tehát Krisztus és a szentek példájából, hogy ne engedd a rossztó magadat legyőzetni, hanem inkább győzd te le azt a jó által, vagyis tégy jót azokkal, akik veled rosszat tesznek, akik gyülölnek vagy üldöznek.

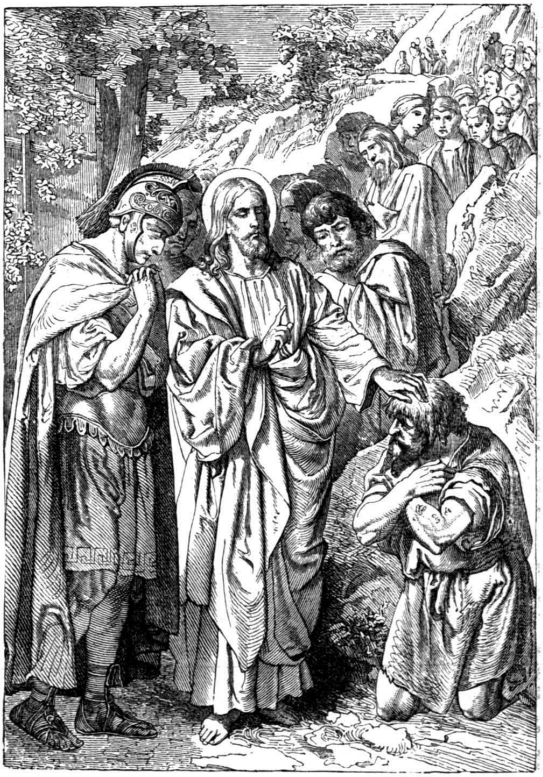

Fohász. Ó, bár követhetném szent Pálnak azon tanítását, mely ellenségeink iránt való szeretetre int, hogy mennyei Atyámnak gyermeke lehessek, ki napját egyaránt kiterjeszti a jókra és a gonoszokra és esőt ad az igazaknak épúgy, mint a hamisaknak. (Máté 5, 45.)

Evangélium.

(Szent Máté 8, 1—13.)

Az időben, mikor Jézus lejött a hegyről, nagy sereg követé őt; és ime egy bélpoklos jövén hozzá, imádá őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem. És kinyujtván kezét Jézus, illeté őt, szólván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal megtisztula poklossága. És mondá neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd; hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak és áldozd föl az ajándékot, melyet Mózes rendelt, bizonyságul nekik.

Mikor pedig bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik

házamban és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak szóval mondjad és meggyógyul az én szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák levén alattam s ha mondom ennek: Menj, ő megyen és a másiknak: Jöszte, ő jön, és szolgámnak: Tedd ezt és teszi. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Miért mondotta a bélpoklos Krisztusnak: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem?

Hitét akarta kifejezni Krisztusban, mint a világ megigért Messiásában és Üdvözítőjében, ki őt, mint igaz Isten, egy szavával meggyógyíthatta. Tanuljuk meg ebből, hogy feltétlenül bízzunk Isten mindenhatóságában, aki a szükségben szenvedőket megsegíti. De tanuljuk meg egyúttal azt is, hogy Isten akaratában meg kell nyugodnunk, mit ezen vagy ehhez hasonló szavakkal fejezhetünk ki: «Uram! ha neked tetszik és nekem hasznos, add meg nekem ezt vagy amazt vagy pedig tagadd meg azt tőlem! Minden a te akaratod szerint történjék, Uram!»

Miért nyujtotta ki Krisztus kezét és miért érintette a bélpoklost?

Ezt azért tette 1., hogy a jelenlevők lássák, miszerint a beteget meggyógyító erő tőle és nem mástól származik s hogy akarja a beteg meggyógyulását. 2. Hogy ezzel nekünk példát adjon az alázatosságra és a szegény betegek iránt való szeretetre, hogy ne iszonyodjunk a bénáktól, a sors és véletlen által sujtottaktól, hanem inkább ápoljuk őket szeretettel s nekik mindenben segédkezet nyujtsunk. Ó! hogy fognak azok, akik most a szegényre, a nyomorultra még rá sem tekintenek, ama nagy napon Isten színe előtt megállhatni!

Miért mondta Krisztus: Akarom! tisztulj meg?

Hogy mindenhatóságát nyilvánítsa és megmutassa, hogy neki minden alá van vetve. «Mert ő szólt és lettek; parancsolt és előtermettek.» (Zsolt. 148, 5.)

Miért parancsolta meg Jézus a bélpoklosságból kigyógyítottnak, hogy senkinek se szóljon, hogy ő gyógyította meg?

Oktatni akart ezzel bennünket, hogy jócselekedeteinket ne hirdessük, azokkal mások előtt ne kérkedjünk, mert ez megfoszt bennünket mennyei jutalmunktól. (Máté 6.) Azonban mily gyakran vétünk ez ellen, mert mire sem vágyunk inkább, mint arra, hogy mások dicsérjenek és magasztaljanak.

Miért küldötte Krisztus a bélpoklost a papokhoz?

1. Hogy azok Mózes törvényében megszabott kötelességük szerint ítéljenek róla, tisztának nyilvánítsák és neki megengedjék, hogy újra emberek közé mehessen. 2. Hogy el ne tagadhassák az általa véghezvitt csoda valódiságát és a bélpoklos meggyógyulását valami másnak ne tulajdonítsák. 3. Tanítani akart minket, hogy elüljáróink szavaira, ne pedig tetteire figyeljünk s őket még az esetben is tiszteljük és rendeleteiket megtartsuk, ha azt látnók, hogy nem Isten akarata szerint viselik magukat, mint ez a zsidók papjainál gyakori eset volt.

Miért parancsolta Jézus a bélpoklosnak, hogy áldozatot mutasson be?

Mivel ez Mózes törvényében a bélpoklosságtól megtisztultaknak meg volt parancsolva. Továbbá, hogy mi is tanuljunk hálát adni az Istentől vett jótéteményekért.

Mit lehet tanulni a századosnak szolgája iránt tanusított gondoskodásából?

Üdvös tanuságot meríthetnek ebből a családfők, hogy beteg cselédeikről gondoskodjanak, azokat betegségükben ápoltassák, főleg pedig, ha azok súlyos betegek, gondoskodjanak arról, hogy a haldoklók szentségeiben részesüljenek. Hitellenes valami, sőt kegyetlenség és vadság a szegény cselédeket, ha megbetegszenek, a háztól elűzni vagy őket ápolás, gyógyítás nélkül hagyni. Általában nem keresztényies dolog az, ha a cselédeket szegénységük vagy alacsony sorsuk és alárendeltségük miatt megvetjük. Mert ők épúgy Isten gyermekei, mint a gazdagok s Krisztus épen úgy megváltotta szent vérével a szegényeket, mint a gazdagokat s az örök boldogságot nekik is megigérte.

Miért mondta Jézus: eljövök és meggyógyítom őt?

Hogy bebizonyítsa nagy alázatosságát, mert Isten létére is szíves örömest ment egy szegény szolgához, hogy megszégyenítse azokat, akik átalják és sokkal nagyobbaknak tartják magukat,

hogy sem szolgájuk jólétéért bármi csekély fáradságra képesek volnának.

Miért mondta a százados: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj?

Mert jól ismerte saját bűnösségét, csekélységét és Krisztusnak isteni fenségét s ezért méltatlannak tartotta magát, hogy az Úr hozzá menjen. Tanuljuk meg ebből, hogy magunkat mindenkor megalázzuk, különösen pedig akkor, ha az Úr testét magunkhoz venni az ő asztalához járulunk.

Miért mondta a százados: mondd csak egy szóval és meggyógyul az én szolgám?

Ezzel meggyőződését fejezte ki, hogy Jézus az ő szolgáján egy szóval és távollétében is segíthet. Ezáltal tehát elismerte Krisztus istenségét, példát szolgáltatva nekünk, hogy Krisztusban való hitünket ne szégyeljük, hanem azt valljuk be szabadon és nyiltan mindenkor.

Mit jelentenek a százados többi szavai?

Azokkal ezt akarta kifejezni: Ha nekem, mint feljebbvalónak engedelmeskednek saját katonáim és szolgáim, mennyivel inkább fognak neked engedelmeskedni és egy szavadra távozni a betegségek, ki mindenható vagy és akinek minden alá van vetve? Tanuljuk meg ebből, hogy minden szükségünkben Isten mindenhatóságában bízzunk és engedelmeskedjünk Krisztusnak, mint a szolgák az ő uruknak engedelmeskednek.

Mit jelentenek Jézus e szavai: napkeletről és napnyugatról sokan jönnek majd mennybe, az ország fiai pedig ki fognak belőle záratni?

Ezt Jézus a megátalkodott zsidók miatt mondta, akik nem hittek benne s tanítását elfogadni nem akarták. Míg ellenben sok, keleten és nyugaton lakó pogány elfogadván az evangéliumot, aszerint él s Ábrahám, Izsák és Jákobbal mennyei örömöket fog élvezni; a zsidók pedig, kik Isten fiai voltak s leginkább számot tarthattak a mennyországra, hitetlenségük miatt ki fognak záratni abból s a sötétségbe, a pokolnak legiszonyúbb kínjai közé jutnak, ahol csak sírás lesz és a fogaknak csikorgatása. Igy történik ez azon keresztényekkel is, akik nem élnek hitük szerint. Félnünk kell tehát, nehogy az isteni kegyelemmel való közremunkálás hiányában örökre elkárhozzunk és mások, kik azzal közremunkálnak, helyettünk üdvözüljenek. Igyekezzünk azért üdvünket félelem- és rettegéssel munkálni. (Filip. 2, 12.)

Áhitatgyakorlat. Ó Jézusom! add nekem a bélpoklosnak hitét és bizalmát, hogy mindenkor a te mindenhatóságodban higyjek és

mindenben a Te isteni akaratodra bízzam magamat. Nyujtsd nekem egyszersmind, ó legalázatosabb Jézus, a százados hitét és szeretetét, hogy éretted felebarátomat könyörületesen gyámolítsam és ezáltal a Te kegyességedre és irgalmasságodra is méltó legyek.

Oktatás az Isten akaratában való megnyugvásról.

«Uram, ha akarod.» (Máté 8, 2.)

Azok, akik szerencsében és balsorsban egyaránt megnyugszanak Isten akaratján és nem kívánnak mást, mint amit Isten akar, hogy úgyszólván egy szívük s egy akaratjuk van Istennel; azok, akik mindent békével tűrnek, sőt helyeselnek is, ami Istentől származik; örömet és boldogságot találnak abban, amit Isten reájuk küld, azok már itt a földön bírják a mennyet.[1] Az ily rendületlen hitűeket és sorsukat megnyugvással tűrőket nem szomorítja meg semmi baj, szenvedés és viszontagság, mivel nekik az mind jó, amit Isten reájuk mér, legyen az kellemes vagy kellemetlen, tisztelet vagy megvetés, szegénység vagy gazdagság, élet vagy halál. Minden, amit Isten tesz, az ő akaratjuk szerint van; mivel nekik nincs más akaratjuk, mint az, mely Istené, aki épen ezért mindent az ő javukra intéz a zsoltáros szavai szerint: Isten az őt félők akaratját megcselekszi. (Zsolt. 144.) Ha mi is el akarunk ide jutni, erősen higyjük: 1. Hogy minden, ami velünk történik, Istentől jön. Mert «jön-e veszedelem a városra, melyet nem az Úr küldött?» 2. Hogy minden, ami Istentől van, javunkra szolgál, *mert az mind jó, amit az Úr cselekszik.*[2] Istentől, a legfőbb jótól, más, mint jó, nem származik. Aki e két nagy igazságot szívébe zárja, az Isten akaratával bizonyára mindenkor meg lesz elégedve és általa vigasztalást nyer; háborítatlan békének, igazi örömnek lesz részesévé; érezni fogja előre azt a boldogságot, melyben a szentek a mennyekben az isteni akarattal egyesített akaratuk következtében részesülnek.

Oktatás a gazdák és cselédek számára.

A gazdák necsak azzal törődjenek, hogy hű, engedelmes, szorgalmas, szolgálatkész cselédekre tegyenek szert, hanem legjobban és legelső sorban azzal, hogy azok jámborok, istenfélők s Isten iránt

[1] Szent Chrysostom hom. 20-ik Matth.
[2] Szent Márk 7, 37.

engedelmesek legyenek, mert Isten bő áldást nyujt a gazdáknak jámbor cselédeikért. Igy áldotta meg Isten Lábánt a jámbor Jákobért. (Móz. I. 30, 30.) Igy Putifár házát is az igaz Józsefért. (Móz. I. 39, 5.) Azért a gazdák istentelen cselédeket ne tűrjenek házuknál, mert a tapasztalás is tanítja, hogy Isten gyakran megtagadja áldását a rossz és gonosz cselédek miatt a családoktól s azokat rettenetesen meg is bünteti. Ne feledjék el, hogy a kereszténynek főkötelessége az erkölcsösséget fenntartani házában, főkép ha gyermekei vannak, akiknek ártatlanságát minden körülmények között óvnia kell.

De a házigazdáknak nem csupán maguk és övéik, hanem cselédjeik irányában is vannak kötelmeik. Ez okból adják meg cselédeiknek tartozó illetményüket, az élelmet ne vonják el tőlük, ne terheljék túl őket, betegségükben ne engedjék őket szélnek. Ne tartsák vissza a templomba való járástól, hanem inkább ösztönözzék őket erre s járjanak elől jó példával és üdvös intéseikkel arra törekedjenek, hogy hibáikról leszoktassák őket. Az Isten tetszését fogják kiérdemelni, ha cselédjük lelki üdvét szívükön viselik.

A cselédek a százados szolgájától megtanulhatják, hogy mint kell nekik is odaadólag, szorgalmasan és híven teljesíteni mindazt, amit uruk parancsol, feltéve, ha az az isteni és emberi törvényekkel nem ellenkezik. «Szolgák — mondja szent Pál (Kolossz. 3, 22.) — mindenben engedelmeskedjetek testi uraitoknak; nem szemre szolgálván, mint embereknek kedveskedők, hanem egyenes szívvel, félvén az Istent. Amit cselekesztek, mindent szívből cselekedjetek, mint az Úrnak és nem mint embereknek, tudván, hogy az Úrtól veszitek az örökség jutalmát. Az Úr Jézusnak szolgáljatok!» Vegyék szívükre a cselédek szent Pál tanítását és óvakodjanak minden civakodástól és visszavonástól. Sohase beszéljék el saját gazdáik gyengeségeit, hibáit; soha senkit meg ne sértsenek istentelen, trágár beszédek vagy — ami még rosszabb — tettek által; különösen pedig ne adjanak botrányra okot a gyermekeknek. Úgy szolgálják gazdáikat, mintha Istennek szolgálnának. Igy fogják aztán egykor jutalmukat elvenni s így lesznek majd részeseivé a legnagyobb Úr, Krisztus Jézus által igért mennyei boldogságnak.

Oktatás vízkereszt után negyedik vasárnapra.

A mise kezdetén ugyancsak a 96. zsoltárt énekelik, mint a harmadik vasárnapon.

Az egyház imádsága. Úristen! ki tudod, hogy annyi veszélyek közt emberi gyarlóságunknál fogva meg nem állhatunk, adj nekünk lelki és testi erőt, hogy amit bűneinkért szenvedünk, azt segítségeddel meggyőzhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. — *(Szent Pál ap. a rómaiakhoz írt lev. 13, 8—10.)*

Atyámfiai! ne tartozzatok senkinek sem semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki embertársát szereti, betöltötte a törvényt. Mert azt, hogy ne paráználkodjál, ne ölj, ne lopj, hamis tanuságot ne szólj, ne kívánd meg a *másét* és ami még egyéb parancsolat van, azt újra egybefoglalja ez az egy ige: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A szeretet nem cselekszik rosszat a felebarátnak. A törvénynek teljesítése tehát a szeretet.

Mint kell értenünk e szavakat: ki felebarátját szereti, betölti a törvényt?

Szent Ágoston így magyarázza: A felebaráti szeretetnek az Isten szeretetéből kell erednie s ennek azt megelőznie, mert Istenért kell a felebarátot szeretnünk, ha úgy akarjuk szeretni, amint Isten parancsolta. Aki tehát Istent szereti, az megtartja a négy első parancsot, mert hisz és remél Istenben, szülőit szereti és felebarátja iránt jóindulatú. Ebből következik, hogy a többi parancsokat is megtartja, mert a felebaráti szeretet visszatartja attól, hogy felebarátjának rosszat tegyen, azért nem öl, nem lop, nem ítél felőle vakmerően, nem beszél róla rosszat, nem ócsárolja, nem gyalázza, következőleg Isten minden parancsát megtartja, mivel e két parancsolatban: «Szeresd Istenedet» és «szeresd felebarátodat», minden isteni és emberi törvény bennfoglaltatik.

Fohász. Uram Jézus! öntsd szívünkbe a szeretet lelkét, hogy amint Te irányunkban teljesítetted a szeretet törvényét, azt mi is a Te kegyelmeddel felebarátaink iránt teljesíthessük.

Evangélium. *(Szent Máté 8, 23—27.)*

Az időben, amint beszállott Jézus a hajóba, követék őt tanítványai. És íme nagy háborgás lőn a tengeren, úgy hogy a hajócskát elboríták a hullámok; ő pedig alszik vala. És hozzájárulván tanítványai, felkölték őt, mondván: Uram! szabadíts meg minket, elveszünk. És mondá nekik Jézus: Mit féltek, kicsinyhitűek? Akkor fölkelvén, parancsola a szeleknek és a tengernek és nagy

csendesség lőn. Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez, hogy a szelek és a tenger engedelmeskednek neki?

Miért aludt Krisztus a hajóban?

Kevéssel azelőtt Jézus mind szóval, mind pedig tettel igyekezett tanítványainak ő benne, mint Isten igaz Fiába helyezett hitüket s bizalmukat megalapítani, illetve megerősíteni. S most, a nagy szélvész alatt, mely a hajót végveszéllyel fenyegeti, alszik: hogy hitüket próbára tegye s a megkísértésben még inkább megszilárdítsa.

Miért dorgálta meg tanítványait Krisztus?

Mivel szomorú bizonyítványát adták hitük és bizalmuk hiányosságának, mert ha erősen hiszik, hogy ő Isten Fia, akkor azt is hinniök kellett volna, hogy rajtuk alvása közepette is segíthet, épen úgy, mint éber állapotban. Az élet veszélyei, a sors viharai és viszontagságai között nyilvánított elcsüggedés és kishitűség csak bizalmatlanság Isten iránt. Mert jaj annak az embernek, aki feltétlenül és kizárólag embertársaiban bízik. S viszont boldog csak az lehet, aki őbenne, a minden boldogság kútfejében bízik s kinek bizalma az Úr. Mint Jeremiás próféta mondja (17, 5, 7.): «Átkozott ember, ki emberben bízik és a testet teszi karjává; s kinek szíve az Úrtól eltávozik. Áldott ellenben az ember, ki az Úrban bízik, és kinek bizalma az Úr».

Mit kell a hajó és szélvész példázata alatt értenünk?

A hajó alatt Krisztus egyházát, de minden egyes ember lelkét is érthetjük; a szélvész alatt pedig azon üldözéseket és kísértéseket, melyeket az egyház bizonyos korszakokban, a lélek pedig naponként kénytelen kiállani.

Miért engedi meg az Úr, hogy egyházát kísértések és üldözések érjék?

1. Hogy az egyház tagjai, akik egész életükben a gonosz ellen folytonosan vívni s harcolni kötelesek, e harcban hanyagokká ne váljanak, hanem mindenkor vigyázzanak és fegyverkészen álljanak. 2. Hogy minél több szorongattatást, kísértést, üldöztetést szenvednek, annál buzgóbbak legyenek. 3. Hogy mindig jobban sóvárogjanak a mennyei nyugalom után. 4. Hogy sohase feledjék, hogy egyedül Isten képes egyházának maradandó békét és nyugalmat adni.

Milyen veszélyekkel próbálja meg Isten az embereket?

Betegségeket, szegénységet, üldöztetéseket küld reánk; a világot kegyetlenkedni, a sátánt dühöngeni, az érzékiséget fellázadni hagyja ellenünk s mintegy aludni látszik, hogy béketűrésünket és szeretetünket próbára tegye. Ily esetekben erősen ragaszkodjunk ama hithez, hogy az Úrnak mindenkor gondja van ránk. Térjünk hozzá, ha előbb róla megfeledkeztünk, töredelmes könnyhullatások között; helyezzük minden reménységünket őbelé s miként a tanítványok, esedezzünk hozzá: «Uram! segíts rajtunk, mert ha te nem nyujtasz segedelmet, elveszünk». Vagy mint Dávid (Zsolt. 43, 23.): «Kelj föl, Uram! Miért alszol el? Kelj föl, és ne vess el mindvégig». Ő a mi töredelmes s bizalomteljes esedezésünket meg fogja hallgatni és segélyét nem vonja meg tőlünk, ha az lelkünk üdvére hasznos. Mert ki az, ki benne bízott és valaha csalatkozott?

Miért kelt fel Jézus és miért parancsolta a tengernek, hogy csendesedjék le?

Hogy segélynyujtásra való készségét és mindenhatóságát megmutassa. Az emberek, akik ezt látták, csodálkozva kiáltottak fel: Vajjon kicsoda ez, hogy még a szelek és tengerek is engedelmeskednek neki? Mi is naponként látjuk mindenhatóságának, bölcseségének, jóságának csodáit nagyszerű műveiben s még sem érzünk nagyobb szeretetet iránta, sőt hidegek és közönyösek maradunk. Ez annak a jele, hogy mi csak testi és nem lelki szemekkel nézünk mindent, vagyis hogy a teremtmények szemlélésekor nem emelkedünk fel azok Teremtőjéhez s a teremtett dolgoknak sokoldalú hasznából és nagyszerűségéből nem következtetünk Isten jóságára

és végtelen irgalmára. Amit ha megtennénk, bizonyára forróbban imádnók és szeretnők a mindenség Alkotóját s jobban vágyódnánk utána. Vessük le tehát e hibánkat s ne éljünk úgy, mint az oktalan állat, hanem mint értelmes emberek, akik hivatva vannak arra, hogy a teremtményekből azok alkotójára ismerjenek s őt szeressék. (Róm. 1, 20.)

Buzgó áhitat. Ó legkegyelmesebb Jézus! add, hogy minden szükségünkben feltétlenül bízzunk a Te isteni segítségedben. Részesíts minket oltalmadban ama számtalan veszedelem és kísértés közepette is, melyeknek folyton kitéve vagyunk. Mutasd meg a Te mindenhatóságodat ellenségeinknek, parancsolj az üldözések, a szenvedések háborgó tengerének és szeleinek, hogy lecsendesedjenek és a Te drága véreddel megváltott anyaszentegyházadat csendben, békében hagyják; hogy szentségben és igazságban szolgáljunk neked és így az örök üdv óhajtott révpartjára biztosan eljuthassunk. Amen.

Oktatás az isteni gondviselésről.

«Ő pedig aluszik vala.» (Máté 8, 24.)

Isten kormányozza a világot. Azonban vannak és voltak olyanok, akik ezt tagadásba veszik. Akik azt vélik, hogy Isten sokkal nagyobb úr és fölségével nem egyezik meg, hogy a világ gondjával, bajával törődjék. Elég, hogy a világot megteremtette, azután magára vagy a véletlenre bízza s élvezi boldogságát. De balgák és istentelenek azok, akik így gondolkoznak. Ugyan milyen Isten lenne az, ha olyan volna, mint azok képzelik? Vagy nem tudná, vagy nem akarná a világot kormányozni. Ha nem *tudná*, nem volna mindenható, ha nem *akarná*, nem volna jó. Inkább hasonlítana valami holt bálványhoz, mint egy igaz és legtökéletesebb lényhez. S vajjon tagadható-e teremtményei iránt való szeretet és gondoskodás attól az Istentől, ki az emberekbe épúgy, mint az állatokba az övéik iránt való gondoskodást oly hatalmasan beoltotta?

De feltéve s meg nem engedve (mert lehetetlen s az Isten természetével is ellenkezik), hogy Isten nem gondol az általa már egyszer megteremtett világgal; megállhatna-e a világ az ő gondoskodása nélkül? Fennállhat-e sokáig a különben legszilárdabb anyagból épített ház, a legmesterségesebb szerkezetű óra is, ha senki sem viseli gondját? Semmi esetre sem! Nem esnének-e tehát vissza a semmiségbe vagy nem kerülnének-e a legnagyobb rendetlenségbe a különben bármily jól alkotott teremtmények is, ha ugyanazon kéz, mely

őket létrehozta volt, nem biztosítaná létüket, tartósságukat és életrendjüket? Igaz, hogy az isteni gondviselés útjai s az ő kormányzásának módja titok előttünk. Látunk néha dolgokat, melyek látszólag minden cél és rend nélkül, szinte véletlenül történnek s így könnyen ama hiedelembe esünk, hogy azok indokai gyanánt a véletlent, a sorsot vagy a természet folyását, az ördög avagy a rossz emberek gonosz akaratát elfogadjuk. De az isteni gondviselés ilyen esetekben is szemmel láthatólag működik, mert Isten rendelése, akarata nélkül semmi sem történik. A véletlen, a sors, az úgynevezett végzet csak hitetlen, őrült emberek agyréme, melyet már az okosabb pogányok is megvetettek. Maga a természet folyása pedig nem egyéb, mint a teremtményeknek Isten által való, folytonosan tartó, legbölcsebb és legjobb fenntartása és kormányzása. Az emberek vagy ördögök rosszakarata csak eszköz, melyet Isten az ő legbölcsebb intézkedése szerint a jónak keresztülvitelére használ fel. Mert Isten a rosszból is, melyet megenged, jót művel s azért inkább megengedi — mint szent Ágoston mondja — a rosszat, mintsem a jó elmaradjon.

Hogy Isten így cselekszik, arról a Szentírás majd minden lapja tanuságot nyujt. Ha végigtekintünk első szüleink, Ábrahám, egyiptomi József, Mózes és Izrael népe, Jób, Dávid, Eszter stb. történetein, mindenütt könnyen fölleljük legvilágosabb nyomait a legbölcsebb isteni gondviselésnek és korlátlan hatalomnak, mely szerint Isten mindent az ő céljainak megfelelőleg tud intézni, úgy hogy az választottjainak javára szolgál. A fenti evangélium erre szinte világos bizonyítékot nyujt. Mert Krisztusnak a hajóba történt szállása, az ezután keletkezett szélvész és vihar, az alvás mind nem a véletlenből kifolyólag, de Krisztus akaratából történt; próbára akarta tenni tanítványai hitét és bizalmát, hogy megmutassa mindenhatóságát s megerősítse azok hitét és bizalmát.

Elvitázhatatlan tehát, hogy Isten mindent előre lát, intéz és kormányoz. Bizonysága ennek az ész, a Szentírás, sőt a tapasztalás is. Mert ha jobban megfigyelnők életünk eseményeit, világosan látnók Isten jóságos gondviselését, mellyel lépteinket kíséri s az eddiginél nagyobb bizalommal fordulnánk az ő jóságához és feltétlen hittel bíznók magunkat az ő kormányzására. Ha — mint Krisztus mondja — (Máté 10, 3.) fejünknek minden hajszála meg van számlálva, úgy hogy Isten tudta és akarata nélkül (Luk. 21, 18.) egy sem eshetik le; ha Isten még a verebekről is oly igen gondoskodik (Luk. 12, 6.), hogy akarata nélkül egy sem esik le közülük a földélről (Mát. 10, 29.), mit féljünk akkor mi, kik az Úr előtt legkedvesebbek vagyunk? Legyenek mindig előttünk Dávid szavai: *Az Úr igazgat engem és*

semmi híjával nem leszek. (Zsolt. 22, 1.) Igen, mi sem leszünk semminek a híjával, ha magunkat Isten gondviselésére bízzuk, azaz, ha akaratában tökéletesen megnyugszunk s rendeleteinek meghódolunk. Azonban, ha akaratának ellenszegülünk, vasvesszővel fog minket kormányozni (Zsolt. 2, 9.), mert feltétlenül szükséges, hogy Isten jóságával és szigorúságával örökké ébren uralkodjék fölöttünk. «Ime nem szunnyadoz és nem alszik, ki őrzi Izraelt» — mondja a zsoltár. (120, 4.)

Oktatás vízkereszt után ötödik vasárnapra.

A mise kezdete ugyanaz, mint a vízkereszt után való harmadik vasárnapon.

Az egyház imádsága. Népedet, kérünk Uram! őrizd folytonos jóságoddal, hogy kik egyedül a mennyei kegyelemben bíznak, oltalmad által mindenkor erősbödjenek. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a kolossz. írt lev. 3, 12—17.)*

Vegyétek tehát magatokra, mint az Istennek szent és kedves választottai, az irgalom indulatát, a jóságot, az alázatosságot, a szelidséget és a béketűrést; szenvedjétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amikép az Úr is megbocsátott nektek, épúgy ti is. Mindezek fölött pedig szeretetek legyen, mert ez a tökéletességnek köteléke. S Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodjék a szívetekben. Legyetek hálásak. Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsatok és intsétek egymást; zsoltárokkal, szent dalokkal és lelki énekekkel, hálaadással énekeljetek szívből az Istennek. S bármit cselekesztek, szóval vagy tettel, mindent *tegyetek* az Úr Jézus Krisztus nevében és adjatok hálát az Istennek, az Atyának őáltala.

Miért mondja szent Pál a szeretetet a tökéletesség kötelékének?

Mert a szeretet minden erényt egyesít és tökéletesít. Aki Istent és felebarátját igazán szereti, az minden erényt tökéletesen fog egyesíteni és gyakorolni: az alázatos, irgalmas és béketűrő lesz. Viszont szeretet nélkül egy valódi erény sem létezik. Szent Pál azt kívánja, hogy a keresztények az Úr békéjét is bírják, melyre mint egy és ugyanazon testnek — t. i. Jézus Krisztus testének — tagjai hivatva vannak s e szent békéért hálásak legyenek. Leghathatósabb eszközül ajánlja az Isten igéjét s azért felhívja őket, hogy a zsoltárok-

ban, dicséretekben s más szent és hasznos énekekben keressenek épülést. Ezzel csak azt célozza, hogy az isteni szolgálatokra minél gyakrabban járjanak el, ami természetesen sokkal üdvösebb és hasznosabb, mint fajtalan, trágár énekek dalolása, melyek annyi botránynak voltak és lesznek okozói.

Továbbá int bennünket szent Pál, hogy mindazt, amit teszünk, akár szóval, akár cselekedettel, tegyük mindenkor Jézus nevében, vagyis az ő akarata szerint és az ő szellemében; ezáltal Istent, a mennyei Atyát tiszteljük s neki hálát adunk. Előre látható azok szomorúsága, akik most mindennapi cselekedeteiket a jószándék felindításával Istennek felajánlani elmulasztják; ha majd valamikor, talán halálos ágyukon — amikor már későn lehet — belátják, mily nagy érdemeket gyüjthettek volna, ha mindent e jószándékkal cselekszenek. És mily nagy lesz azoknak öröme, akiket meg fog nyugtatni ama boldogító öntudat, hogy minden cselekedetük végcéljául Istent tűzték ki. Bár minden ember megfontolná ezt! Különösen azok, kik napi kenyerüket arcuk verejtékével, nagy küzdelemmel és bajjal keresik, mert ha ezt nem teszik, akkor minden fáradságuk, munkájuk kárba vész az örökkévalóságra nézve s a másvilágon még sokkal szerencsétlenebbek lesznek, mint voltak itt a földön.

Fohász. Ó Isten! szeretet, béketűrés és irgalmasság Istene, tedd szíveinket hajlandókká, hogy Téged és felebarátunkat szeressünk s hogy mindent, amit gondolattal, szóval és cselekedettel teszünk, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében tegyük és Neked hálát adjunk.

Oktatás a nyilvános egyházi énekről.

«Krisztus igéje lakjék bennetek bőségesen minden bölcseséggel. Tanítsátok és intsétek timagatokat zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel, hálát adva énekeljetek szívből az Istennek.» (Kol. 3, 16.)

Már Dávid s utána Ezekiás parancsolták, hogy a zsoltárokat és más szent énekeket az egyház szolgái énekeljék, még pedig leginkább karban és a néppel együtt, hogy a kedélyek annál inkább Istenhez emelkedjenek s a hívek szíveit annál nagyobb ájtatosságra buzdítsák.

Az anyaszentegyház e dicséretes szokást megőrizte s meg is tartja azért, hogy a keresztények már e földön — az Istent folytonosan énekekkel dicsőítő angyalok és szentek példáit némileg követvén — a napnak legalább bizonyos órájában dicsőítsék Istent,

neki minden vett jóért hálát adjanak s bűneik bocsánatáért esedezzenek. «Jöjjünk — mondja szent Efrem — Isten színe elé magasztalással és dicsőítsük őt zsoltárokkal.» A zsolozsma elűzi az ördögöt, fegyver a kísértések ellen, megnyugvás a munka után, a gyermekek védelme, az öregek vigasza, az asszonyok igazi dísze. A zsolozsma szebbé, díszesebbé teszi az ünnepeket; Istennek tetsző gyászt idéz elő s könnyeket csal ki a kőkemény szívekből is. A zsolozsma az angyalok foglalkozása, égi munka, szellemi áldozat; megvilágosítja a lelket, az éghez, az Istenhez emel föl, örvendezteti a lelket, véget vet a haszontalan csevegéseknek, a kacagást és hiú örömöket megszünteti, az ellenséget jóbaráttá teszi. Ahol a zsoltárokat töredelemmel énekelik, ott jelen van az Isten; de ahol az ördög dalait fujják, ott az Isten haragja van és közeledő büntetése. Hol a Szentírást olvassák, ott felvidulnak a lelkek, az ördög pedig megszégyenülve távozik. De ahol zene, tánc és tapsolás van, ott a férfiak elvakulnak, a nők megromlanak, ott az angyalok szomorkodva sírnak, az ördög pedig ünnepét üli. Meg kell fontolnunk az apostolnak e nagy horderejű szavait, azokat szívünkre kell vennünk és buzgón követnünk. Ha tehát akadályozva vagyunk a szent zsolozsmák éneklésében, tegyünk legalább annyit, hogy Istennek nemtetsző dalokat ne énekeljünk. Illedelmes, szívet s lelket gyönyörködtető énekekkel igyekezzünk a kedélyeket felvidámítani s munkáinkon ezáltal könnyíteni. Igen sok bűnnek vesszük ezáltal elejét.

Evangélium. *(Szent Máté 13, 24—30.)*

Más példabeszédet ada nekik elő, mondván: Hasonlít a mennyek országa olyan emberhez, ki jó magot vetett földjébe. Mikor pedig aludtak az emberek, eljöve az ellensége és konkolyt vete a búza közé és eltávozék. Amint pedig felnőtt a vetés és termést hozott, föltetszék a konkoly is. Akkor a házigazdához menvén szolgái, mondák neki: Uram! úgy-e, jó magot vetettél földedbe; honnét vagyon tehát benne a konkoly? Erre felelé nekik: Ellenséges ember cselekedte ezt. A szolgák pedig kérdezék tőle: Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt? Ő meg mondá: Nem; nehogy a konkolyt szedegetve kitépjétek vele együtt a búzát is. Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak: szedjétek ki előbb a konkolyt és kössétek azt kévékbe, hogy elégessék; a búzát pedig gyüjtsétek össze csűrömbe.

Mit jelent itt a mennyek országa?

Az Isten egyházát vagy az igazhívők gyülekezetét a földön.

Nevezzük pedig mennyországnak azért, mivel egy különös isteni országot képez és mert minket a mennybe vezet Istenhez.

Mire akar minket Jézus e hasonlattal tanítani?

Kiváltkép meg akarja mutatni, 1. hogy egyházában, miként a szántóföldben, a jó és a rossz megvan, — a jók vegyest vannak a rosszakkal; 2. hogy ő csak a jó magnak szerzője, a konkoly kizárólag az ördög műve; 3. hogy az ördögtől elhintett rossz magot eltűri békével az aratásig s azt nem irtja ki rögtön.

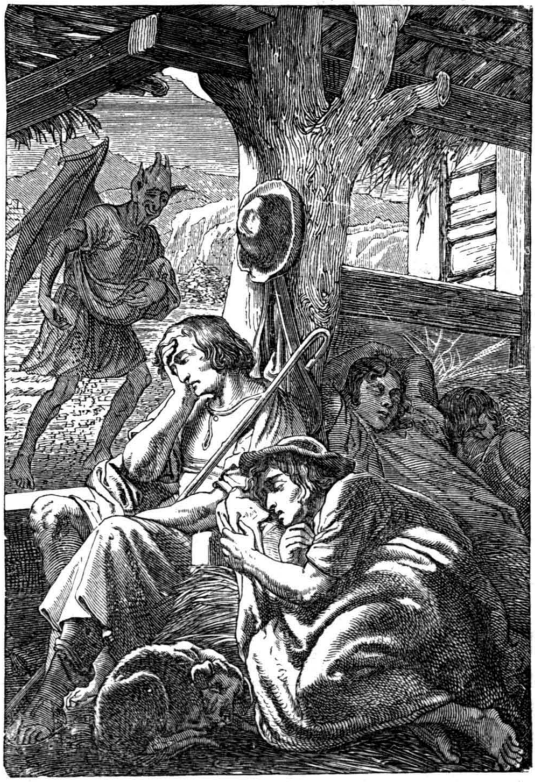

Mi tehát a jó mag s mi a konkoly?

A jó mag jelenti Isten fiait, vagyis a jókat; a konkoly pedig az ördög fiait, vagyis a gonoszokat. A jó mag jelentheti továbbá az evangéliumot is, mely az embereket jókká, Isten fiaivá teszi; a konkoly pedig jelképezheti az ördög csábításait, nevezetesen a tévtanokat, melyek az embert rosszra vezetvén, veszélybe ejtik.

Mikor mondhatjuk, hogy az emberek alusznak?

1. Ha paphiány van vagy pedig a papok kötelességükben lanyhák. Ilyenkor jön el az ördög és a rossz emberek, mint hívei, elhintik a tévtanok és bűnök konkolyát. 2. Midőn a hívek tunyák, restek és hanyagok az Isten igéjének és a szentmisének hallgatásában,

a szentségek felvételében, az imádság és más jó cselekedetek gyakorlásában. Ez esetben szintén eljön az ördög s a lelkekbe hinti a bűnös gondolatok és kívánságok magvát, mely szülője szokott lenni a kevélységnek, irigységnek, bujaságnak, nagyravágyásnak és haragnak.

Miért nem engedi Isten a konkolyt, vagyis a rossz embereket kigyomláltatni és kiirtatni?

1. Az emberek iránt való nagy szeretetéből kifolyólag türelmesen vár, hogy a gonoszok megtérjenek, mint szent Pál, szent Magdolna s más szentek példájából látjuk; mert Isten nem akarja a bűnös ember halálát, hanem óhajtja, hogy megtérjen és éljen. 2. Az igazak iránti szeretetéből. Mert ha gonoszok nem volnának a világon, a jók mintegy meg lennének fosztva az erény és érdem tárgyaitól, illetve nem lenne többé alkalmuk a béketűrés, alázatosság, szűzesség, békesség, szeretet s más isteni erények gyakorlatára. Vegyék tehát a bűnösök szívükre Istennek türelmes várakozását s jobbítsák meg magukat. A jók pedig tűrjék meg mellettök mindig a bűnösöket és minél több rossz történik a világon, ők maguk annál buzgóbbak legyenek a jó tettek gyakorlásában.

Mikor lesz az aratás ideje?

Az általános ítélet napján, midőn az angyalok eljönnek s elválasztják a gonoszokat a jóktól, hogy azokat a pokol tüzébe vessék, ezeket pedig az örökké tartó örömökbe vezessék. (Máté, 13, 49.) Törekedjünk tehát arra, hogy megtérjünk; s ha eddigi életünk által talán Isten kegyelme elvesztésének küszöbén állunk, azt újra visszanyerhessük.

Buzgó áhitat. Ó édes Jézus! mint a lelkeknek legjobb s örökös barátja, ki isteni igéd magvát elhintéd szívünkbe, hogy az örök életre bő gyümölcsöket teremjen, termékenyítsd e magot bennünk, oltalmazz gonosz ellenségünk ellen, hogy közénk semmi hamis vagy erkölcstelen tanítás konkolyát el ne hinthesse és a jót el ne rontsa; őrizz meg attól, hogy a bűnökben huzamosan megmaradjunk s a jóban hanyagok legyünk; hogy mindenkor éberek, vigyázók lehessünk a világ, az ördög és a test incselkedései ellen s azokat legyőzve, boldogul halhassunk meg. Amen.

Oktatás a rosszra való hajlamról.

«Honnét vagyon a konkoly?»
(Máté, 13, 27.)

Honnét ered az emberben a rosszra való hajlam?

Ez az eredeti bűnnek következménye és büntetése, mely bűnt ősszülőinktől öröklöttük. E rosszra való hajlam megmarad a megkereszteltben is, ámbár az eredeti bűnt eltörli a keresztség.

Miért marad meg az emberben a rosszra való hajlam az eredeti bűn eltörlése után is?

1. Hogy megismerve gyengeségünket, gyarlóságunkat s nagy nyomorúságunkat, alázatosak legyünk; s hogy Istenhez, a mi legjobb s leghatalmasabb Atyánkhoz folyamodjunk, úgy mint a gyermekek, kik menedéket atyjuk vagy anyjuknál keresnek. Igy tett szent Pál is, mikor a testi kívánságok hevesen ingerelték, folytonos és buzgó imádsággal fordult Istenhez. (Kor. II. 12, 7.)

2. Isten nagyobb dicsőségére, hogy az ő kegyelme, ereje s hatalma rajtunk kinyilvánuljon, ami nem történhetnék meg, ha a rosszra való hajlam végkép ki volna irtva az emberekből.

3. Végül, hogy megpróbáltassunk és az erényeket minél inkább gyakoroljuk; hogy alkalmunk legyen a küzdelemre és diadalra s hogy tunyákká, lanyhákká ne váljunk. A víz, ha nincs mozgásban, csakhamar megromlik. A harctól elszokott katona elfeledi a fegyverforgatást s képtelen lesz hőstettek véghezvitelére. Igy, ha kísértések, megpróbáltatások alkalmat nem szolgáltatnának a harcra és győzelemre, nem gyakorolhatnók az erényt és nem szerezhetnők meg magunknak az égi koronát. Ami a küzködőt sanyargatja, az a győztest jutalmazza — mondja szent Bernát.

Oktatás vízkereszt után hatodik vasárnapra.

A mise kezdete ugyanaz, mint a vízkereszt után való III. vasárnapon.

Az egyház könyörgése. Engedd, kérünk, mindenható Úristen! hogy mindig észszerűekről elmélkedvén, ami Neked tetszik, azt mind szóval, mind tettel teljesítsük. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál a tesszalonikabeliekhez írt I. lev. 1, 2—10.)*

Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, mikor megemlékezünk rólatok imádságainkban; szüntelenül gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetek művére és tűrő reménységtekre és tudjuk, testvérek, kiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok, mert mi az evangéliumot nálatok nem egyedül beszéddel hirdettük, hanem erővel és Szentlélekkel is és nagy teljességgel, hiszen tudjátok, milyenek voltunk köztetek tiérettetek. És ti követőink lettetek és az Úréi, elfogadtátok az igét sok szorongatás közt a Szentlélek örömével. Ekként példakép lettetek minden hívő előtt Macedóniában és Achajában. Az Úr igéjének hirdetése ugyanis tőletek haladt tovább, nemcsak Macedóniában és Achajában, hanem az Istenben való hitetek eljutott mindenhová, hogy szükségtelen is arról beszélnünk. Hiszen azok maguk hirdetik rólunk, mikép léptünk be nálatok s mikép tértetek az Istenhez a bálványoktól, hogy szolgáljatok az élő, igaz Istennek s várjátok a mennyből a Fiát (akit feltámasztott halottaiból), Jézust, aki megmentett minket a jövendő haragtól.

Magyarázat. E szent lecke kezdetén isteni kegyelmet s minden jót kíván szent Pál a tesszalonikaiaknak és értésükre adja nekik azon örömét, melyet a hitben való szilárd és ingathatatlan magatartásukkal neki okoztak. Biztosítja azért őket Isten kegyelméről és barátságáról, ki őket kiválasztá és — feltéve, hogy kegyelmével folytonosan élnek és a jóban állhatatosan megmaradnak — örök jutalomban akarja részesíteni. Dicséri őket, hogy oly sok viszály és üldözések ellenére nemcsak maguk fogadták be az igaz hitet, hanem még más nemzetek előtt is például szolgáltak a hitben. Tanuljunk mi is a tesszalonikaiak példájából, hogy élő hitünk, erős reménységünk legyen és így Istennek kiválasztottai lehessünk s élő például szolgáljunk a hitetleneknek. Imádkozzunk gyakran azokért, akik a hitben hanyagok, hogy adja meg Isten nekik a kegyelmet, miszerint életüket hitük szabályai szerint éljék.

Evangélium. *(Szent Máté 13, 31—35.)*

Más példabeszédet ada eléjük, mondván: Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet vivén az ember, elvete földjébe; mely kisebb ugyan minden magnál, mikor pedig felnő, nagyobb minden veteménynél és fává lészen, úgy hogy az égi madarak eljönnek és ágai közt laknak. Más példabeszédet monda nekik: Hasonló

a mennyek országa a kovászhoz, melyet vévén az asszony, elvegyíte három véka lisztbe, míg mind megkovászosodott. Mindezeket példabeszédekben mondá Jézus a seregnek és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik; hogy beteljesedjék a próféta szava, ki mondotta: Megnyitom számat példabeszédekben, hirdetni fogom, ami el volt rejtve a világ kezdetétől.

Mit jelent itt a mennyország?

Az egyház és Krisztus tanítását, mely minket mennybe vezet.

Miért hasonlítja Krisztus egyházát a mustármaghoz?

Mert a mustármag minden magvak között a legkisebb s mégis egész fává felnő, úgy hogy az ég madarai eljönnek és ágai alatt menhelyet lelnek. Igy az Úr Jézus egyháza is kezdetben kicsiny volt ugyan, de mindinkább nagyobbodott, mindig több ember gyűl lombjai alá, akiket árnyékában, azaz védelme alatt békességre és boldogságra vezérel.

Miért hasonlítja Krisztus az ő egyházát, illetve annak tanítását kovászhoz?

Mivel az, hasonlóan a nagy liszttömeget átható kovászhoz, az egész embert, ki azt magába fogadja, annak minden gondolatát, szavát, cselekedetét áthatja, sőt még testét is megnemesíti és megszenteli. Azonkívül azért is, mivel bennünket — ha szándékosan el nem térünk tőle — egészen új emberekké változtat át.

Mi mozdította elő leginkább Krisztus egyházának elterjedését?

1. Leginkább Isten mindenhatósága és az a sok csoda, melyet Isten annak terjesztésére művelt. 2. Krisztus tanításának belső értéke, mely a legtisztább felvilágosításokat adja Isten lényéről, az ember származásáról, örök rendeltetésünkről s az örök életről. 3. Az első keresztények szeretete és feddhetlen élete, mely a hitetleneket is őszinte csodálatra ragadta. 4. A kereszténység üldöztetése, mert — mint Tertullian mondja — a *vértanuk vére magva lett a kereszténységnek.* Igaz ugyan, hogy futótűzként terjedtek el a tévtanok is, de annak megvan a maga magyarázata. Mert könnyű mesterség az embereket arra birni, hogy a test vágyait kövessék, mivel a rossz véghezvitelére inkább hajlandók, mint a jóra. Ha a tévtanítás is terjedni tud — mondja Morus Tamás, Anglia híres kancellárja és vértanuja — nem nagyobb csoda, mint ha egy nagy kő magától a mélységbe zuhan; ellenben olyan tanítást terjeszteni, mely mint a keresztény vallás, minden földi és testi hajlamoknak ellenáll, ahhoz több szükséges emberi erőnél.

Miért beszélt Krisztus többnyire hasonlatokban?

Hogy az egyszerű nép annál könnyebben megértse és megtartsa tanítását; némelykor pedig azért, hogy csakis a kiválasztottak értsék meg. Aki mások tanításával foglalkozik, annak Jézus példáját kell követnie s hallgatói, illetve tanítványai tehetségét kell szem előtt tartania s előadásával nem a saját dicsőségét, hanem hallgatói üdvét kell keresnie. Adjunk hálát tehát e napon őneki, ki egyházába meghítt s abba bekebelezett bennünket s igyekezzünk mindig Isten kegyelmében lenni, hogy az egyház nyujtotta javakban, imákban részesülve, azokra méltók is lehessünk.

Áhitatgyakorlat. Ó kegyes Jézus! kinek egyházában annak fennállása óta már oly sokan nyertek vigasztalást és lelki nyugalmat, engedj minket is annak árnyékában megpihenni és add, hogy isteni akaratodtól egészen áthatva új emberekké váljunk s így a te haragodat kikerüljük. Amen.

Oktatás hetvenedvasárnapra.

Miért nevezik e vasárnapot hetvenedvasárnapnak?

Valószinűleg a régi keresztények buzgóságának emlékei ezek az elnevezések, mint hetvened-, hatvanad- és ötvenedvasárnap. Volt idő ugyanis, mikor a hívek nem elégedtek meg a negyven-

napos bőjttel, hanem saját buzgalmukból már előbb elkezdték. Egyesek 70, mások 60 vagy 50 nappal.

Miért bőjtöltek hajdan hetven napig húsvét előtt?

Némelyek szerint azért, mert ez a zsidók 70 évig tartott babiloni fogságának emlékére történt. Valamint a zsidók e 70 év alatt vétkeikért bűnbánatot tartottak s ezáltal az igéret földjére újból való visszatérésüket kiérdemelték, úgy igyekeztek a keresztények is a 70 napi bűnbánat által az Isten kegyelmét újra megnyerni. De bármiként legyen is ez, annyi bizonyos, hogy az egyház a mai napon kezdi el gyermekeiben a bűnbánat érzelmeit felébreszteni. Hogy lelkünket töredelmességre indítsa, a zsolozsmában a gonosszal való állandó küzdelmünket juttatja eszünkbe, melybe első szülőink vétke által jutottunk s mely sokkal keservesebb a zsidók babiloni fogságánál.

Miért hagyja el az egyház a mai vasárnaptól kezdve egész húsvétig a Glóriát, Alleluját s Tedeumot; s miért öltözik a pap violaszínű ruhába?

Hogy e napokban sirassuk meg bűneinket, amelyek az ördög rabságába döntöttek bennünket és igyekezzünk jócselekedetek gyakorlásával Istenhez térni és az ő országát visszanyerni. Továbbá még azért is, hogy emlékezzünk e földön való számkivetésünkre. Hogy a vétek által előidézett véghetetlen nyomor nagyságát a hívek felfoghassák s szívükben a töredelmesség érzete felébredjen, az egyház a *mise kezdetén* a 17. zsoltárt énekelteti: «Körülvettek engem a halál fájdalmai és a pokol fájdalmai megkörnyeztek engem. És szorultságomban segítségül hítam az Urat és meghallgatta szómat az ő szent templomából. Szeretlek téged, Uram! én erősségem: az Úr az én erősségem, oltalmam és szabadítóm». Dicsőség az Atyának és Fiúnak és a Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imája. Kérünk, Uram, hallgasd meg kegyelmesen néped könyörgéseit, hogy kik vétkeink miatt igazságosan bünhődünk, neved dicsőségéért irgalmasan megszabadíttassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. korinth. írt 1. lev. 9, 24—10, 5.)*

Atyámfiai! Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy nyeri el a jutalmat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek azt. Mindaz pedig, aki résztvesz a versenyen, mindentől tartózkodik; azok, hogy hervatag koszorút nyerjenek,

mi pedig hervadatlant. Én bizony futok, nemcsak úgy bizonytalanra; vívok, nemcsak úgy a levegőt verdesve, hanem megsanyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy, míg másokat tanítok, magam valamikép elvetésreméltó legyek.

Nem akarom pedig, hogy figyelmenkívül hagyjátok, testvérek, hogy atyáink mindnyájan a felhő alatt voltak és mindnyájan átvonultak a tengeren és mindnyájan megkereszteltettek Mózesben, a felhőben és a tengerben, és mindnyájan ugyanazt a szellemi eledelt ették és mindnyájan ugyanazt a szellemi italt itták (ittak pedig az őket követő szellemi sziklából; a szikla pedig Krisztus vala). De legtöbbjükben nem telt kedve az Istennek, hiszen elhullottak a pusztában.

Magyarázat. Szent Pál sürgeti a keresztényeket, hogy a mennyei korona után komolyan törekedjenek. Hivatkozik azok példájára, akik valamely versenyt futnak s akik közül mégis csak egy, aki mindnyájukat megelőzi s elsőnek ér be, nyeri el a pályabért. Szent Pál ezzel azon evangéliumi igazságra céloz, miszerint sok a hivatalos, de kevés a választott s buzdít minket, hogy az utóbbiak sorába igyekezzünk jutni. Továbbá a görög bajvívókat hozza föl, akik sokáig készültek a harcra s magukat minden olyan ételtől és érzéki élvezettől megtartóztatták, melyek erejüket gyöngíthették volna; s tették ezt azért, hogy bátrabban, erősebben harcolva elnyerhessék a győztes hervatag borostyán koszorúját. Ha ezek ily csekély díjért annyit tudtak áldozni, miért ne tehetnők meg mi, hogy mindattól tartózkodjunk, ami bennünket a soha el nem évülő, a hervadhatatlan mennyei korona elnyerésében akadályoz. Miért ne igyekeznénk az érzéki vágyakat elnyomni s így legveszélyesebb ellenségünket, a testiséget a léleknek, ezt pedig Istennek alávetni? Törekedjünk tehát az ördög kísértéseinek ellenállni s a világ gyönyöreit legyőzni. Legyünk rajta teljes erővel, hogy ima, Isten szeretete s más isteni erények gyakorlása által magunknak az örök élet koronáját biztosítsuk. Hogy bennünket e nemes törekvésekre még inkább buzdítson az apostol, önmagát állítja elénk, mint aki nem a bizonytalanba fut, hanem buzgón törekszik a cél felé; ki a bajvívóhoz hasonló s nem a levegőt, hanem ellenfelét, az ördögöt sujtja és aki bőjtölés,virrasztás és imádság által törekedett a gonosz indulatokat a lélek hatalma alá vetni. Fontoljuk tehát meg: ha egy apostol és szent szükségesnek tartotta testét sanyargatni s egész komolysággal törekedett a cél felé: mennyivel inkább kell nekünk jó cselekedetek által Isten tetszését kiérdemelnünk!

Hogy még világosabban megértsék a keresztények, miszerint a nyert lelki kegyelmek birtokában nem szabad magukat elbízniok,

emlékezteti az apostol a híveket a zsidókra, kik Egyiptomból kiköltözvén, szintén sok lelki jóban részesültek s mégis sujtotta őket az Isten s a pusztában hullottak el, minthogy az Istentől nyert kegyelmet saját üdvükre nem használták, sőt inkább Isten iránt hűtelenek lettek, ellene zúgolódtak s a bálványozás és fajtalanság utálatos vétkeibe merültek el. Üdvös példa ez nekünk, hogy a csábításnak ne engedjünk, hanem a keresztségben nyert kegyelemnek megfelelő módon éljünk s hitünket jó cselekedetek által nyilvánítsuk.

Azon jótéteményeket közé, melyeket az izraeliták a pusztában nyertek, tartozott az is, hogy jelképileg mintegy Krisztusban megkereszteltettek, úgyszintén az Úr vacsorájában részesültek s Krisztus kegyelmeinek forrásából ittak. A felhő ugyanis, mely nappal árnyékával a hőséget mérsékelte, éjjel pedig az utat megvilágosította, jelképe volt a keresztség kegyelmének, mely a kívánságok tüzét csillapítja. A tenger pedig a keresztségi vizet jelképezte, melyből szintén úgy sértetlenül lép ki a keresztény, mint hajdan az izraeliták száraz lábbal mentek által a tengeren. A manna az Oltáriszentségnek volt a jelképe, a pusztában nyert víz pedig Krisztus kegyelem forrásának, mint azt Jézus János evangéliumában (6, 31.) önmaga mondja.

Fohász. Ó Jézusom! segíts engem, hogy szent Pál példája szerint malasztod által gyámolítva, az erények folytonos gyakorlása által törekedjem a tökéletességet és a mennyet elnyerni.

Evangélium. *(Szent Máté 20, 1—16.)*

Az időben, mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Hasonló a mennyek országa a házigazdához, ki jókor reggel kiméne míveseket fogadni szőlőjébe. Megegyezvén pedig a mívesekkel egy denár napi bérben, elküldé őket szőlejébe. És kimenvén három óra tájban, láta másokat tétlenül állani a piacon és mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe és ami igazságos leszen, megadom nektek. Azok pedig elmenének. Ismét kiméne hat és kilenc óra körül és hasonlóképen cselekvék. Tizenegy óra tájban pedig kimenvén, talála más veszteglőket és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap hivalkodva? Felelék neki: Mivel senki sem fogadott meg bennünket. Mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe. Mikor pedig beesteledett, mondá a szőlő ura ispánjának: Hídd elő a míveseket és add meg nekik bérüket, kezdve az utolsóktól az elsőkig. Előjövén tehát, akik tizenegy óra tájban érkeztek vala, kaptak egy-egy denárt. Jövén pedig az elsők is, azt vélték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy

denárt kaptak. És átvévén, zúgolódának a szőlősgazda ellen, mondván: Ezek az utolsók egy óráig dolgoztak és egyenlőkké tetted őket mivelünk, kik a nap terhét és hevét viseltük. Ő pedig felelvén egyiknek közülük, mondá: Barátom! nem teszek veled igazságtalanságot; nem egy denárban egyeztél-e meg velem? Vedd, ami a tied és menj; annyit akarok pedig adni ennek az utolsónak is, mint neked. Avagy nem szabad-e nekem azt tenni, amit akarok? Vagy a te szemed álnok, mert hogy én jó vagyok? Igy lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká; mert sokan vannak a hivatalosak, kevesen pedig a választottak.

Mit jelent a gazda, a szőlőmivesek és a tízes pénz?

A gazda az Isten, ki különféle időkben és korszakokban, mint Ádám, Noé, Ábrahám, Mózes, Krisztus és az apostolok idejében, az embereket mint munkásokat magához hívta szőlőjébe (ami egyházát jelenti), hogy ott dolgozzanak és a kívánt bért, a *tizest*, azaz, Isten kegyelmét s a mennyei dicsőséget és boldogságot megérdemeljék.

Mikor és mikép hívja Isten az embereket?

A lelkiismeret benső szózata, az egyház szolgái, hasznos és üdvös könyvek, beszélgetések, jó- és balszerencse és az emberi élet

minden eseménye által, úgy az ember zsenge és virágzó korában, mint késő öregségében.

Mit tesz munkálkodni a szőllőben?

Annyit tesz, mint Isten tiszteletére, magunk és mások javára munkálkodni, küzdeni és szenvedni. Igyekeznünk kell tehát úgy a saját lelkünkből, mint a másokéból a vétkeket kiküszöbölni s azok helyébe erényeket ültetni. Valamint tehát a szőlőben ásni, kapálni, gyomot irtani, metszeni, földet termékenyíteni kell, úgy szükséges a halálról és a pokolról való elmélkedés, lelkiismeretünk vizsgálása, vétkeinknek, rossz hajlamainknak s ezek kútforrásainak kinyomozása által lelkünket előkészíteni vagyis az Isten igéjének elfogadására fogékonnyá tenni. Kell továbbá, hogy a gonoszság konkolyát az igaz bűnbánat által kiirtsuk s az újra kihajtó rossz hajlamokat önsanyargatás, ima és bőjtölés által még csirájukban elfojtsuk ; lelkünknek istenes elmélkedés s hasznos könyvek olvasása által táplálékot adjunk ; a rossz szokások helyébe nemes erényeket ültessünk s ingadozó akaratunkat — hogy állandó és szilárd maradjon — az Isten akaratához kell kötnünk.

Mit tegyünk, ha valamely vétket vagy rossz szokást ki akarunk irtani?

Minden oly vétek kiirtása, mely már gyökeret vert bennünk és szinte természetünkké vált, sok fáradságba kerül. Ha tehát komolyan elhatároztuk magunkat bűnünk kiirtására, szükséges, hogy 1. Egész utálattal legyünk a vétek iránt s önmagunkban hő vágyat gerjesszünk annak kiirtására. 2. Isten kegyelmeért kell esedeznünk, mint amely nélkül mit sem vihetünk véghez. 3. Hasznos és felette üdvös oly épületes könyvek olvasása, melyek az általunk elkövetett vétkekről szólnak. 4. Az Isten igéjét előadó tanításokon, szentbeszédeken s keresztény oktatásokon meg kell jelennünk. 5. Ájtatosan gyónjunk s áldozzunk s a vétekre vonatkozólag a gyóntató atyától tanácsot, Istentől pedig segítséget kell kérnünk. 6. Oly szentet vegyünk példaképül, aki a földön való életében hasonló vétekkel küzködött, melytől azonban Isten kegyelmével megszabadult. 7. Bőjtölni, alamizsnálkodni s más jócselekedeteket kell gyakorolni. 8. Naponként vizsgáljuk meg lelkiismeretünket s nyomozzuk ki, mi volt az oka a visszaesésnek. 9. Végül minden visszaesés esetében a penitenciát szabjuk ki önmagunkra.

Hogy ültethetünk lelkünkbe erényeket?

Azon erény iránt, melyet magunkévá akarunk tenni, igaz szeretetre kell gyuladnunk s benső vágyódással kell utána sóvárog-

nunk. Azután Isten kegyelmét kell kérnünk, hasonló tárgyról írt könyveket olvasnunk, a keresztény oktatásokra szorgalmasan eljárnunk, töredelmesen kell gyónnunk és áldoznunk s a gyóntató lelkiatyától e tekintetben tanácsokat kérnünk. S végül az ilyen erényekben tündöklő szentek közbenjárásáért esedeznünk, hogy az erények minél előbb lelki tulajdonainkká váljanak.

Kik hivalkodnak és kik henyélnek?

Azok, akik Isten dicsőségére, saját és embertársaik javára mit sem tesznek. A sok munka és foglalkozás még nem ment ki bennünket. Mert egyetlen és legfőbb dolgunk az Isten szolgálata és saját lelkünk üdvössége. Henyék vagy restek lehetünk pedig: 1. ha semmit sem teszünk; 2. ha rosszat teszünk; 3. ha hivatalunk és állásunkkal össze nem egyeztethető dolgokat cselekszünk; 4. ha dolgunkat nem Isten iránti szeretetből és nem jószándékkal tesszük. Ez a henyeség kizár minket az örök boldogságból. Mintahogy az a szolga, ki egyáltalán semmit vagy mindent ura akarata ellenére cselekszik, elesik díjától. Mi mindnyájan Isten szolgái vagyunk és nem mondhatjuk, hogy senki sem fogadott fel bennünket, mert az Úr már születésünk alkalmával szőlőjébe, egyházába fogadott, az igaz vallásban taníttatott s mindenkor szeretetteljesen hívott magához, ha tőle távozni akartunk vagy tán el is távoztunk. Ha tehát meghívását nem követjük, ha ölbe tett kezekkel henyélünk ahelyett, hogy szőlőjében szorgalmasan dolgoznánk; ha tetteinket az önzés vagy hiú dicsőség és önhasznunk vezérli ahelyett, hogy Isten tiszteletét, saját és mások lelki üdvét igyekeznénk előmozdítani, úgy este, vagyis az ítélet napján minő díjra számíthatunk?

Miért kapnak az utolsók is annyit, mint azok, akik egész napon át dolgoztak?

Mert Isten az embereket nem a munka ideje vagyis annak tartama, hanem minősége, vagyis az erények gyakorlatában mutatott szorgalom s a kifejtett buzgalom szerint jutalmazza. Mert megtörténik, hogy aki nagyon rövid időt töltött az Úr szolgálatában, több erényt és érdemet tud felmutatni, mint az, aki sokáig élt és nem munkálkodott oly buzgón. (Bölcs. 4.)

Mit jelent a szőlőbe először meghívottak zúgolódása a munkadíj kiosztásakor?

A legelőször meghivottak a zsidókat jelentik. Krisztus ezzel azt akarta mondani, hogy ők az utoljára meghivott pogányokkal az isteni kegyelmek kiosztásakor ugyanazon sorban fognak állani s

ezen fennakadni s zúgolódni fognak, amint ez tényleg be is következett. De ez a mennyben nem így leszen; ott ki van zárva minden irígység, kajánság és zúgolódás. Ahelyett, hogy zúgolódnának, még az Istennek sok ideig szolgált szentek is csodálkozni fognak az ő végtelen jóságán, melyet a megtért bűnösökkel és azokkal szemben tanusít, akik neki rövid ideig szolgáltak, mert ezek is részesülni fognak a mennyek országában és az ő dicséretében; jóllehet a dicsőség és más örömökben némi különbség lesz, mivel isteni Megváltónk bizonyítása szerint mindenki cselekedetei szerint fogja jutalmát elnyerni.

A cselédtartó gazdának a zúgolódó munkásokhoz intézett feleletéből megtanulhatjuk, hogy ne zúgolódjunk Istennek felebarátunk iránt tanusított jósága miatt s azt ne irígyeljük tőle, mert az irígység rút, ördögi bűn, melyet Isten gyűlöl. «*Az ördög irígységéből jött a halál a föld kerekségére*» (Bölcs. 2, 24.) — mondja a szentkönyv. Az irígykedők tehát az ördögöt utánozzák, csakhogy senkinek sem ártanak vele, legfeljebb önmaguknak, mivel az irígység emészti, sőt beteggé teszi őket. «Sápad az irígységtől» — tartja a közmondás. És teljes joggal. Mert az irígy embernek szívét harag és gyűlölet fogja el akkor, ha mást jólétben lát. Minden más szenvedély szerez némi gyönyört (bár azt hosszantartó bánat és gyötrelem követi) az embernek, csak az irígység nem, mert örökösen kínozza azokat, akik rabjai lettek. Az irígység — a tapasztalat tanusága szerint — a legborzasztóbb gonosztettekre ösztönzi az embert. Rettenetes intőpélda gyanánt állhat előttünk az irígységből testvérgyilkos Kain; de egyúttal az ő esetéből tudjuk azt is, mily rettenetesen bünteti Isten az irígyeket.

Mikép kell értenünk azt, hogy az elsők utolsókká lesznek?

Ez ismét a zsidókra vonatkozik; minthogy ugyanis Krisztus tanítását és meghívását el nem fogadták, utolsók lesznek, vagyis a Krisztust követő pogányok számra és érdemre meg fogják őket előzni; a zsidók pedig, kik hivatásukra nézve elsők voltak, időre és számra utolsók lesznek. Krisztus ugyan *sokat* meghívott a zsidók közül, de *kevesen* követték őt, azért kevesen is lettek *megválasztva*. Minket keresztényeket is meghívott az Úr, hogy az ő szőlőjét munkáljuk, azonban — fájdalom — sokan nem cselekszenek kötelmeik és hivatásuk szerint, az Úr szőlőjét nem mívelik s következésképen az örök üdvösséget sem fogják elnyerni.

Buzgó áhitat. Ó irgalom- és kegyelemteljes Isten! ki minket, méltatlan szolgáidat, érdemünk nélkül, csupa kegyelemből szőlődbe az igaz hitre meghívtál s azt munkálnunk parancsoltad, nyujtsad,

kérünk, a Te segedelmedet, hogy sohase henyéljünk s mint hű munkások szüntelenül a te akaratodat teljesítsük. A multban elmulasztottakat kitartó szorgalmunk által a jövőben akarjuk pótolni, hogy a bevégzett munka után az igért jutalomban részesülhessünk, amihez add, Uram, a Te isteni kegyelmedet. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Oktatás hatvanadvasárnapra.

A görögök «húshagyóvasárnapnak» nevezik, mert náluk ez a bőjt kezdete. A középkor a hatvanadvasárnapnak mély értelmet tulajdonított. Hatszor tíz az hatvan, már pedig a két szorzandó közül a hatos emlékeztet az irgalmasság cselekedeteire, tíz pedig a parancsok száma. Ezek az egyház szárnyai, melyek által az örök boldogságra jutunk.

E vasárnapon a **szentmise kezdete** a 47. zsoltárból van véve: «Kelj fel! miért alszol el? Uram! Kelj föl és ne vess el mindvégig! Miért fordítod el arcodat; elfeledkezel szegénységünkről és szorongattatásunkról? Mert hasunk a földhöz ragadott. Kelj föl, Uram! segíts meg minket és szabadíts meg minket». Dicsőség az Atyának, és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imája. Úristen! ki látod, hogy egy tettünkben sem bízhatunk, engedd kegyelmesen, hogy minden viszontagság ellen megerősíttessünk a nemzetek tanítójának oltalma alatt. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korinthusiakhoz írt II. lev. 11, 19. — 12, 9.)*

Atyámfiai! Hiszen örömest eltűrik a balgatagokat, holott ti bölcsek vagytok! Mert elviselitek, ha valaki titeket szolgaságra vet, ha valaki felemészt, ha valaki megfog, ha valaki felfuvalkodik, ha valaki arcul ver. Szégyenemre mondom, mintha mi gyöngék lettünk volna ebben a tekintetben. Amit valaki mer (oktalanságban mondom), azt én is merem. Zsidók ők? Én is! Izraeliták ők? Én is! Ábrahám ivadéka ők? Én is! Krisztus szolgái ők? (Mint kevésbbé okos mondom) én még inkább: számtalan fáradság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. A zsidóktól öt ízben kaptam egy híján negyven ütést. Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, éjjel és

nappal a mély tengeren voltam. Gyakran *voltam* úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetembeliektől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben a városban, veszélyben pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, fáradságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok bőjtölésben, hidegben és mezítelenségben, eltekintve attól, ami ezenfelül van, naponkinti zaklatásom, az összes egyházak gondja. Ki szenved, hogy én ne szenvednék? ki botránkozik meg, hogy én ne égnék? Ha dicsekedni kell, erőtlenségeimmel dicsekszem. Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki áldott legyen mindörökké, tudja, hogy nem hazudom. Damaszkuszban Áretás király helytartója őriztette a damaszkusziak városát, hogy engem elfogjon és az ablakon keresztül kosárban bocsátottak le a falon és így menekedtem meg kezéből. Ha dicsekedni kell (nem hasznos ugyan), de áttérek a látomásokra és az Úr kinyilatkoztatásaira. Ismerek egy embert Krisztusban, ki tizennégy évvel ezelőtt — testben-e, nem tudom, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a harmadik égig; és tudom, hogy ugyanez az ember — testben-e, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a paradicsomba és titkos igéket hallott, melyeket embernek nem szabad kimondania. Az ilyesmivel dicsekszem; önmagammal pedig semmit sem dicsekszem, csak erőtlenségeimmel. Pedig ha dicsekedni akarnék is, nem volnék balgatag, mert igazságot mondanék; azonban fölhagyok vele, nehogy valaki azon túl becsüljön, mit énbennem lát vagy amit hall tőlem. És hogy a kijelentések nagysága kevéllyé ne tegyen, adatott nekem az én testem ösztöne, a sátán küldöttje, hogy zaklasson engem. Amiért háromszor kértem az Urat, hogy távoztassa el tőlem; de azt mondá nekem: Elegendő neked az én kegyelmem; mert az erő az erőtlenségben fejlik ki. Örömest dicsekszem tehát erőtlenségeimmel, hogy bennem lakjék a Krisztus ereje.

Miért említi az egyház a mai szentmisében szent Pált és miért olvastatja e levelét?

Az egyház ma folytatólag buzdít bennünket azon munkára, melyet magunkra kell vállalnunk, ha elnyerni akarjuk az örök üdvösséget. Ezért emlékeztet szent Pálra, ki Isten kegyelmével annyit tett s ki az ő nevéért annyit szenvedett. Teszi ezt azért, hogy mi is az isteni kegyelemmel közremunkálva hasonlóan cselekedjünk.

Miért beszél szent Pál magáról oly dicséretes dolgokat?

Nem önző dicsekvésből teszi ezt szent Pál. S nem is meggondo-

latlanul, hanem csakis Isten tiszteletére s hasznára a népnek, melyhez levelét intézte. A korinthusiak ugyanis hamis tanítóknak ültek fel, kik megfosztották őket vagyonuktól, kicsikarták tőlük javaikat és velük a legdurvábban bántak; szent Pált megvetéssel illették és mások előtt gyalázták. Hogy ezt megakadályozza s a tévtanítók által a hit terjesztése elé gördített akadályokat elhárítsa, nyilatkoztatja ki szent Pál mindazt, amit Isten ő érette tett s amit ő Isten dicsőségére munkált és szenvedett. Ezzel csak saját magának és szavainak óhajt tekintélyt szerezni s a hamis tanítók befolyását megsemmisíteni.

Miért mondja szent Pál: kicsoda szenved, hogy én ne szenvednék?

Ezzel azt akarja mondani, hogy ő minden ember szenvedését átérzi s fáj lelkének, ha valakit szenvedni lát. Ha valakit hitében megbotránkoztatnak, eljárásában háborgatnak, lelki nyugalmában zavarnak, fellángol benne a segítés vágya s igen nehezére esik mások szenvedését látni.

Mit jelent a test ösztöne és a sátán küldötte, melyről az apostol mondja, hogy szüntelen arcul veri őt?

Némelyek szerint a testiségből s a tisztátalan vágyakból eredő kísértéseket kell értenünk; mások szerint pedig a szenvedéseket, nélkülözéseket és üldöztetéseket, melyekkel az apostolnak folyton küzdenie kellett.

S mi által győzte le mindezeket szent Pál?

Isten kegyelme által, mely mint maga megvallja, gyengeségét támogatta.

Fohász. Add nekem a Te kegyelmedet, ó Isten! hogy mint az érted annyit szenvedett szent Pál apostol, iparkodjam jó cselekedetek gyakorlása által örök üdvömet elnyerni és sohase a saját, de a te dicsőségedet s felebarátaim javát keressem.

Evangélium. *(Szent Lukács 8, 4—15.)*

Az időben, midőn pedig nagy sereg gyűlt egybe és a városról-városra tódultak hozzá, mondá példabeszédében: Kiméne a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, némely része az útfélre esék és eltapostaték és az égi madarak felevék azt. És másik a kősziklára esék és kikelvén elszárada, mert nem volt nedvessége. És másik a tövisek közé esék és vele együtt növén a tövisek, elfojták azt. Másik a jó földbe esék és kikelvén, százszoros gyümölcsöt hoza. Ezeket

mondván, kiálta: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg. Megkérdezék őt azért tanítványai, mit jelent e példabeszéd. Kiknek ő mondá: Nektek adatott tudni az Isten országának titkait, másoknak pedig példabeszédekben, hogy látván ne lássanak és hallván ne értsenek. Ez tehát a példabeszéd: A mag az Isten igéje. Az útfélre esők azok, kik hallgatják, de azután eljön az ördög és kiveszi az igét szívükből, nehogy hivén, üdvözüljenek. A kősziklára esők azok, kik mikor hallják, örömmel fogadják az igét, de nincs gyökerük; egy ideig hisznek és a kísértet idején elpártolnak. A tövisek közé esők azok, kik hallgatják, de *az igék* utóbb az élet gondjai, gazdagsága és gyönyörűségei közt elfojtatnak és gyümölcsöt nem teremnek. Amelyik pedig jó földbe esett, azok, kik tiszta és jó szívvel hallván az igét, megtartják azt magukban és gyümölcsöt hoznak állhatatosságban.

Miért hasonlít Isten igéje a maghoz?

Azért, mert mint a jó magból a jó gyümölcs, úgy erednek az Isten igéjéből a jó cselekedetek. S mert az ember Isten igéje nélkül époly kevéssé teremheti meg a lélek gyümölcseit, mint amily kevéssé hozhat jó gyümölcsöt egy be nem vetett föld. Ezért mondja szent Ágoston, hogy az embernek Isten igéje oly szükséges, mint maga

Krisztus teste ; s hogy az, aki Isten igéjét figyelem nélkül hallgatja, époly kárhoztatást érdemel, mint az, aki Krisztus testét vigyázatlanságból a földre ejti.

Miért kiált fel Krisztus e példázatnál: akinek fülei vannak a hallásra, hallja?

Azért, hogy a hasonlat fontosságát megmutassa s hallgatóit gondolkozásra ösztönözze. Mert üdvösségünk elnyerése attól függ, hogy vajjon hallgatjuk-e Isten igéjét s engedelmeskedünk-e neki vagy nem. Mert — az írás szavai szerint — «boldog, ki az Isten igéjét hallgatja s azt megőrzi».

Honnan ered a sok konkoly, holott Isten igéjének magva oly sűrűn hull a földre?

Krisztus hasonlata szerint az isteni mag majd az útra, majd a sziklára vagy a tövisek közé hull és csak ritkán esik a jó földbe, vagyis az Isten igéjét hallgató emberek majd olyanok, mint a nyilvános és járt út, amelyen a reá hullott magot a járókelők eltaposák vagy a madarak feleszik. Az ilyen emberek megkeményedett, kiszáradt szívűek, mint az út röge, úgy hogy az Isten igéje nem hat reájuk s így azt nekik hiába is hirdetik. Mások ismét hasonlítanak a sziklához, melyből a mag kikél ugyan, de — a föld nedvessége s a szükséges termékenyítő anyag hiányában — a gyenge növény csakhamar elszárad. Ez azon emberekre vonatkozik, akik heves és lobbanékony természetűek, de akiknél hiányzik a mélyebb, azaz őszinte vágyódás az üdvösség után. Az ilyenek meghallgatják ugyan Isten igéjét, meghatva érzik magukat s azonnal jobbulást igérnek, sőt egy kevés jót tesznek is, de ha kísértésbe jönnek, újra csak bűnbe esnek. A tövisek közé hullott maghoz hasonlít az Isten igéje akkor, ha olyan emberek hallgatják, akiknek lelke tele van érzéki vágyakkal, melyek az isteni ige magvát nem engedik kikelni és gyümölcsözni, hanem azt rögtön elfojtják.

Mit kell tehát cselekednünk, hogy jó és termékeny földdé váljunk?

1. Minden rossz gondolatot és vétkes kívánságot el kell fojtanunk magunkban. 2. Őszinte és erős kívánságot kell felindítanunk lelkünkben a megtérésre és a jóban való megmaradásra. 3. A mulandó javak és a földi gyönyörökről gondolatainkat el kell fordítanunk. 4. Istent kérnünk kell szívünk legmélyéből, hogy minderre segítsen az ő kegyelme által. Szóval első és legfőbb gondunk legyen üdvünk. Akkor Isten is segíteni fog, hogy szent igéje megteremje az örök boldogság elnyerésére szükséges gyümölcsöket.

Oktatás az Isten igéjének erejéről.

Az Isten igéjének erejére többféle szép hasonlat van a Szentírásban. Jeremiás a *tűzhöz* hasonlítja, mely ellenállhatatlan erővel tör ki, hamar terjed s megemészti a szalmát, vagyis a hamis próféták tanításait. Hasonlítja továbbá a *pörölyhöz*, mely szétzúzza a legszilárdabb tárgyakat, vagyis meglágyítván a legkeményebb szívet is, fogékonnyá teszi azt Isten és a jó iránt. (Jerem. 23, 29.) A zsoltárok *világosságnak* nevezik, mely megvilágítja az utat, eloszlatja a tudatlanság éjjelét s megmutatja a földi vándornak azt az ösvényt, mely az igaz útra, a boldogság, az üdvözülés útjára vezet. (Zsolt. 118, 105.) Hasonlít a *kétélű kardhoz*, mely elválasztja a dolgokat a szellemtől, a velőt a csonttól és a testet a lélekkel együtt örök halálra vetheti. «Az Isten beszéde — mondja az apostol — eleven és hathatós. Áthatóbb minden kétélű kardnál és beható az elme és lélek, az ízek és velők eloszlásáig s megítélője a gondolatoknak s a szív szándékainak.» (Zsidók. 4, 12.) *Tükör*, melyben hibáit s erényeit mindenki láthatja. Izaiás szerint becses *harmat* vagy eső, mely megtermékenyíti a lelkek földjét. *Isteni mag*, mely a jó és kellőleg elkészített földben ezerszeres gyümölcsöt hoz. Egyetlen ily isteni magocska csodákat mívelt már, mint ezt szent Ágoston, szent Antal, tolentini szent Miklós példájából látjuk, akiket mind a Szentírás egy-egy igéje térítette meg a bűnös útról. Például szent Ágostont e szavak térítették meg: «Tisztességesen járjunk, nem tobzódásokban és részegeskedésekben, nem ágyasházakban és nemtelenségekben, nem versengésben és irigykedésben». (Róm. 13, 13.) Szent Antalt pedig e szavak: «Ha tökéletes akarsz lenni, menj el, add el, amid vagyon és oszd a szegényeknek és kincsed leszen mennyben; azután jöjj és kövess engem». (Máté 19, 21.) Szent Miklóst pedig e szavak «Ne szeressétek e világot, sem azokat, mik e világban vannak». Aranyszájú szent János mondása szerint a Szentírás néhány rövid szóban a legmagasabb bölcseséget rejti s néha egyetlenegy mondása egész életünk folyamán vezérül szolgálhat.

Milyennek kell lenni az embernek, hogy Isten igéjéből hasznot merítsen?

Szükséges, hogy olyan legyen, mint a jó és kellően elkészített föld, azaz, legyen igazságot szerető, tanulni vágyó, alázatos szívű; hogy Isten igéjét mindenkor, főleg a szentbeszédekben és keresztény oktatásokban figyelemmel hallgassa és az azokban hallott isteni igazságokat szívében megőrizvén, azokat teljesíteni is törekedjék.

Mit kell a szentbeszéd előtt tenni?

Aranyszájú szent János Saulról és Dávidról tartott harmadik beszédében mondja: Ki az, aki drága folyadékot tisztátalan edényekbe önt, mielőtt azt kiöblítette volna? Ezért kell a szentbeszéd előtt megtisztítanunk szívünket legalább a bánat és töredelmesség által, mert gonosz lélek a bölcseséget és igazságot nem fogadja be. Valamint a bevetendő földet előzetesen megtisztítják, felszántják és elkészítik, úgy tisztítsuk meg szívünket azon édes vágyódás által, hogy valami jót tanuljunk s lelkünket a szentbeszéd befogadására készítsük elő. Akit csak a kíváncsiság visz a templomba, hogy valami ujat halljon vagy hogy a szónokot megítélje, ott lásson és feltünjék, az hasonló a farizeusokhoz, akik szintén ilyen okból hallgatták Krisztust, de épen azért nem is volt semmi hasznuk belőle. Mindenekelőtt buzgón kérjük a Szentlélek-Úristent, hogy világosítson fel bennünket, mert ő nyitja meg az emberi elme előtt a keresztény igazságok értelmét s mert az imádság már maga is termékenyítő harmat a lélek földjére. Minden gondot és nyugtalanító gondolatot űzzünk ki elménkből, hogy az isteni mag az útra vagy a tövisek közé ne hulljon, hol eltapodnák vagy az ég madarai felennék.

Miként kell magunkat viselnünk a szentbeszéd alatt?

Figyelemmel és tiszteletteljesen kell azt hallgatnunk, mivel Isten szól hozzánk az egyházi szónokok által, kikről Krisztus azt mondja: «Aki titeket hallgat, engem hallgat!» (Luk. 10, 16.) Az egyházi szónokok Krisztus követei. Aranyszájú szent János mondja: ha a követet, aki királyának parancsait és rendeleteit olvassa föl, legnagyobb figyelemmel, csendben és tisztelettel hallgatják, mennyivel nagyobb figyelemmel és tisztelettel kell a királyok királyának, Istennek követét hallgatni, midőn az prédikációjában Isten akaratát hirdeti? Őrizkedjünk tehát az egyházi szónokokat lekicsinyelni, gáncsolni vagy megvetni, mivel Jézus szavai szerint: «Aki titeket megvet, engem vet meg». (Luk. 10, 16.) Még ha valamely hitszónok beszéde méltó volna is a gáncsolásra, tiszteljük s a legnagyobb becsüléssel illessük őt hivatala miatt. Isten igéje mindenkor isteni mag s az marad örökké, mely — bárki hintse is el azt, ha jól fogadják s fogékony talajra talál — meghozza a maga dús gyümölcsét. Őrizkedjünk attól, hogy a szentbeszédben mondottakat másra alkalmazzuk, mindenki saját üdvéért felelős s mindenki fog találni a szentbeszédekben magára vonatkozó részeket. Ha pedig a szentbeszédben ostorozott bűnöktől mentek vagyunk, adjunk hálát Istennek, aki azoktól megóvott bennünket. S kérjük a mindenség Alkotóját, hogy másokat is szabadítson meg ama bűnöktől, minket pedig a jövőre is

óvjon meg tőlük. Vigyázzunk továbbá magunkra, hogy sem alvás, sem fecsegés vagy illetlenkedés által a szentbeszédet ne zavarjuk. Istentől származunk; kell tehát, hogy Isten igéjét örömmel hallgassuk. Ha pedig nem hallgatjuk örömest és figyelemmel, akkor nem vagyunk Istentől s következésképp nem is fogunk hozzá eljutni.

Mit tegyünk a szentbeszéd után?

Iparkodjunk a hallottakat tőlünk telhetőleg magunkévá tenni, főkép az abban elősorolt jókat teljesíteni. Akik csak hallgatják az Isten igéjét, de tetteiket nem aszerint intézik, azok hasonlók a magát tükörben néző emberhez, aki tükre elől elmenvén, elfeledi, milyen volt a saját arca s milyen rendellenességeket vett észre rajta. Valamint tehát haszontalan dolog a tükörbe nézés, ha a vizsgálódó az észlelt foltokat s szennyeit le nem törli, épúgy haszontalan a szentbeszédek hallgatása is, ha az azokban szemeink elé tárt hibák, ferdeségek levetkezésére, letörlésére nem határozzuk el magunkat. Sőt ezáltal — miként az ura parancsait vevő s azokat még sem teljesítő szolga — Isten előtt még visszatetszőbbekké és büntetésre méltóbbakká leszünk. Jobb lett volna tehát — mint szent Péter mondja — meg nem ismerni az igazság útját, mint a megismerés után eltérni róla. Hogy pedig a szentbeszédben hallott jót gyakorolhassuk is, kell, hogy azt emlékünkben megtartsuk s róla gyakran elmélkedjünk. Mert nem azok a boldogok, akik hallgatják, de akik megtartják az Isten igéjét. Nem használ semmit az olyan étel, melyet a gyomor mint megemészthetlent kivet; csak akkor táplál, ha ott megmarad s kellően megemésztődik. Nem hozhat gyümölcsöt az olyan mag, melyet jó földdel nem fedünk be, melyet nem ér és melegít a nap s eső és harmat nem nedvesít. Így az Isten igéjét is szívünkben őrizni kell s a róla való folytonos elmélkedés által azt mintegy megemészteni, imákkal öntözni s teljesítésének buzgó óhajtása által melegíteni, csak akkor fog az százszoros gyümölcsöt teremni. Ezért necsak azon a napon, melyen hallottuk volt, de az egész héten át gondoljunk a szentbeszédre, megvizsgálva, hogy teljesítettük-e az abban foglaltakat, egyszersmind megállapítva, mint fogjuk azokat a jövőben teljesíteni. Beszélgessük meg a dolgot másokkal is, mi által sok haszontalan, illetlen és veszélyes fecsegésnek vesszük elejét. Valamint — mondja aranyszájú szent János — a kertből jövő egy rózsával vagy szerény ibolyával; a mezőről s erdőből jövő illatos virágcsokorral; a gyümölcsösből jövő egy édes gyümölccsel; a lakomából hazatérő a lakoma valamely maradványával kedveskedik szeretteinek, úgy kell a férjnek templomból hazamenet övéi, családja és cselédjei mindenikének egy-egy üdvös intést magával

hoznia. Az ilyen rózsák nem hervadnak el, az ily gyümölcsök nem rothadnak s mieinknek nemcsak ideig-óráig tartó pillanatnyi örömet, de maradandó hasznot szereznek azáltal, hogy sok bűn elkövetésétől tartják vissza őket. Továbbá gyakran kell Istenhez esedeznünk, engedje meg és adjon emlékezetet és buzgalmat, hogy a hallott jó tanácsokat önmagunkban megtarthassuk és azok szerint éljünk.

Áhitatgyakorlat. Ó Istenem! mint szégyenlem, hogy isteni igédnek magva — melyet mindenkor oly bőven hintettél szívembe — eddigelé oly kevés gyümölcsöt hozott! Ó! könyörülj rajtam és változtasd meg szívemet, hogy jó földdé válva, abban a te szent igéd gyökeret verhessen, akadály nélkül virulhasson és növekedhessék s megteremje végül az üdvösség gyümölcsét. Amen.

Oktatás ötvenedvasárnapra.

A köznyelv farsang utolsó vasárnapjának nevezi e napot. A hústól való búcsúzás (carnevale) volt az eredete azoknak a kezdetben ártatlan szórakozásoknak, melyek e napokon szokásba jöttek. Később azonban annyira elfajultak, hogy XIV. Benedek pápa már óva intette tőle a híveket. Ezért is vált szokássá e napokon a nyilvánosan kitett Oltáriszentség imádásával engesztelni az Urat a farsangi kicsapongásokért.

E vasárnapon a **szentmise kezdetén** a 30-ik zsoltárból éneklik: Légy nekem menedékházam, hogy megszabadíts engem. Mert erősségem és oltalmam vagy Te és a Te nevedért vezérleni és táplálni fogsz engem. Tebenned bíztam, Uram! ne szégyenüljek meg mindörökké: a Te igazságod szerint szabadíts meg engem! Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Hallgasd meg kegyelmesen, kérünk Uram! könyörgéseinket s óvj meg bennünket, bűneink kötelékeitől feloldozva, minden viszontagságtól. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korint. írt I. lev. 13, 1—13.)*

Atyámfiai! Szóljak bár emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő réz vagy a pengő cimbalom. És legyen bár jövendölő tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt és legyen bár oly teljes hitem,

hogy a hegyeket áthelyezzem, ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár a szegények táplálására egész vagyonomat és adjam bár át testemet, úgy hogy elégjek, ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem. A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.

A szeretet soha meg nem szűnik; a prófétálások véget érnek; a nyelvek megszünnek; a tudomány elenyészik. Mert rész szerint való az, amit megismerünk és rész szerint való az, amit prófétálunk; midőn pedig majd eljő, ami tökéletes, véget fog érni az, ami rész szerint való. Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy vélekedtem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek; midőn pedig férfiúvá lettem, felhagytam azokkal, amik gyermekhez valók. Most tükör által homályban látunk; akkor pedig majd színről-színre. Most rész szerint ismerek; akkor pedig úgy fogok ismerni, amint én is ismert vagyok. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek között legnagyobb a szeretet.

Magyarázat. E leckében szent Pál a szeretet szükségességét tanítja. Sem természetes, sem természetfölötti adomány, sem jótett, sőt maguk az erények sem segítik az embert üdvének elnyerésére, ha szeretettel nem párosulnak, mert Isten előtt tetteinket egyedül a szeretet teheti kedvesekké. Ha tehát még annyi jót tesz is az ember, ha még oly bőven adakozik, imádkozik, bőjtöl és dolgozik, ha mindezeket nem Isten és felebarátja iránt való szeretetből cselekszi, nem remélhet jutalmat az égből. A szeretet a bántalmakat békével tűri, nem irígyli a fényes tehetségeket s nem veti meg a nála csekélyebbeket sem; nem dicsvágyó, nem önző, nem kérkedő s a balesetek vagy sérelmek közepette nem keseredik el. A szeretet még az örökkévalóságban is tart, bár ott a hit a reménnyel együtt megszűnik, mert a jövő nem lesz már elrejtve, az isteni dolgok ott világosságban fognak fényleni s a teljes igazságot fogjuk látni. E földön a hit, remény és szeretet tesz bennünket szentekké, boldogokká, a túlvilágon már csak a szeretet fog boldogítani, mert a hit szemléletté, a remény megvalósulttá lesz. A szeretet tehát minden erény közt a legnagyobb, leghatalmasabb, mert örök. A hit — szent Ágoston szerint — az Isten házának alapját veti meg, a remény azt felemeli, a szeretet bevégzi. E három erény képezi bennünk az új embert. A hit megvilágosítja, meghódítja az értelmet, a remény megerősít minket s szívünket a földi javaktól elválasztja; a szeretet pedig lelkünket megtisztítja

és Istennel fűzi össze. Törekedjünk azért e három erényt, de leginkább a szeretetet sajátunkká tenni.

Fohász. Ó szeretet Istene! öntsd szívembe a tiszta szeretet lelkét, hogy szent Pál tanítása szerint mindenkor a kegyelem állapotában lehessek s ezáltal minden cselekedetem előtted kedves, nekem pedig érdemeket szerző legyen. Amen.

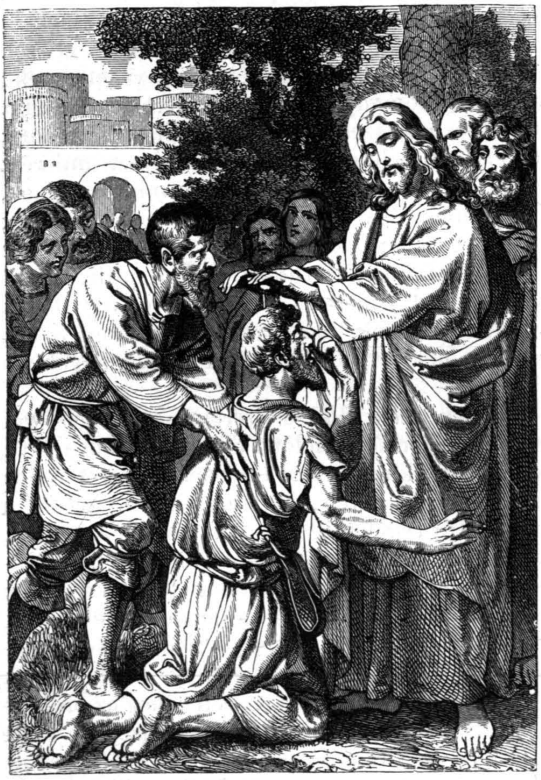

Evangélium.

(Szent Lukács 18, 31-43.)

Az időben: Magához vevén pedig Jézus a tizenkettőt, mondá nekik: Ime fölmegyünk Jeruzsálembe és beteljesednek mind, amiket megírtak a próféták az Emberfiáról. Mert a pogányok kezébe adatik és megcsúfolják, bántalmazzák és megpökdösik; és miután megostorozták, megölik őt, de harmadnap föltámad. Azonban ők mit sem értének ezekből és ez az ige el volt rejtve előlük és nem érték a mondottakat. Lőn pedig, mikor Jerikóhoz közeledett, hogy egy vak ül vala az útfélen, kéregetvén. És amint hallotta az átvonuló sereget, tudakozódék, micsoda az. Mondák neki, hogy a názáreti Jézus megyen arra. És kiálta, mondván: Jézus, Dávidnak fia, könyörülj rajtam! Az előlmenők pedig inték őt, hogy hallgasson. De ő annál jobban kiáltozék: Dávidnak fia, könyörülj rajtam! Megállván tehát Jézus, parancsolá, hogy vezessék őt hozzá. Mikor azután közel jött, kérdezé őt, mondván: Mit akarsz, hogy veled cselekedjem? Amaz pedig mondá: Uram!

hogy lássak. És Jézus mondá neki: Láss; a te hited megszabadított téged. És azonnal láta és követé őt, magasztalván az Istent. És az egész nép, mely ezt látta, dicséretet monda Istennek.

Miért jövendölte meg Krisztus tanítványainak saját szenvedéseit oly gyakran?

1. Hogy megmutassa, mily igazán vágyódik érettünk szenvedni. 2. Hogy tanítványai — ha majd látni fogják őt, mint gonosztevőt elfogatni — ne gondoljanak semmi rosszat róla. Ne gondolják, hogy őket megcsalta, hanem inkább megemlékezve róla, hogy ő mindezeket eleve megjósolta, hitük erősbödjék s a mindentudó Isten Fiában még jobban megszilárduljon.

Mit értettek a tanítványok Krisztusnak saját szenvedéséről tett jövendöléseiből?

Azt, hogy szenvedni fog, értették; de szavait a Messiás országa felől táplált reményeikkel s a Megváltó hatalma felől való vélekedésükkel semmiképen sem tudták összeegyeztetni. Az is megfoghatatlan volt előttük, mi okból és miért fog szenvedni és mi módon fog feltámadni. Mindezeket — megtörténtük után — a Szentléleknek kellett előttük megfoghatóvá tenni. Ez okból szükséges nekünk is a Szentlélek felvilágosító malasztja, mert nélküle a még oly világosan előadott vallási dolgok és igazságok is homályba lesznek előttünk burkolva.

Miért kérdezte Krisztus a vakot: «mit akarsz, hogy cselekedjem veled?»

Nem azért, mintha nem tudta volna eleve, hogy a vak tőle mit kíván, hanem: 1. Hogy a vak annál jobban bebizonyíthassa hitét és azon reményét, hogy az Üdvözítő által szemei világát valóban visszanyeri. 2. Hogy kinyilvánítsa, mily hőn vágyódik az Üdvözítő velünk jót tenni s hogy mily kedves előtte, ha nyiltan, őszintén terjesztjük elő kéréseinket.

Tanuljuk meg a vak példájából, mint kell a megkezdett jóban — a visszatartani törekvő emberi tekintély megvetésével is s minden veszéllyel dacolva — előre haladnunk s magunkat sem rossz példák, sem gúnyos szavak által megzavartatni ne engedjük. Tanuljuk meg tőle továbbá, hogy Istenhez forró hálával és változatlan hűséggel ragaszkodjunk akkor, ha már egyszer felnyitotta lelki szemeinket s megszabadított a testinél sokkal veszedelmesebb szellemi vakságtól. Mert nincs nagyobb szerencsétlenség, mint Istent, önmagunkat, üdvünket vagy az ezt gátló dolgokat nem látni vagy nem ismerni. S épen ebben rejlik a szellemi vakság, melytől az

isteni ige megismerésének forró vágya s az igazság keresésében tanusított rendületlen buzgalom által magunkat megszabadítani igyekezzünk. Ahogy az evangéliumi vak vágyódott a gyógyulás után s ezért Jézust állhatatosan kérte s őt a nép között fölkereste, ugyanilyen buzgósággal kell nekünk is — ha bűnben vagyunk — a valódi megtérés után vágyódnunk és Istent kérnünk, hogy hozzá jutva bűneink bocsánatát nyerjük meg.

Miért olvassa az egyház ezt az evangéliumot a mai vasárnapon?

A katholikus egyház ezzel Krisztus keserves kínszenvedésére s halálára akar emlékeztetni, hogy figyelmeztessen és előkészítsen a harmadnap mulva beálló nagybőjtre, melynek folyama alatt az igaz töredelmesség által kell részt vennünk Krisztus szenvedésében. Sajnos, a mai keresztények kevésbbé tanulékonyak, mint Krisztus tanítványai voltak és nagyobb vakok az evangéliumi világtalannál, mert nem akarnak semmit sem érteni abból, amit nekik a pap a templomban Krisztus kínszenvedéséről és az igaz bűnbánatról mond s e napokat, régi pogány szokás szerint, mindennemű kicsapongások, tobzódások és mulatságok között töltik. Tartsuk vissza hát magunkat a mulatók zajától s keressünk gyönyört ott és annál, ahol és akinél az nem pillanatnyi, de örökké tartó lesz.

Buzgó áhitat. Ó Jézus! ki annyira vágyódtál érettünk szenvedni, engedd, hogy irántad való szeretetből a földi gyönyöröket utáljuk, ellenben kedveljük a test sanyargatását és felfeszítését, hogy így a lelki vakságtól megszabadulva s Téged mindinkább megismerve és forróban szeretve végre örökre mienknek mondani méltók legyünk.

Oktatás hamvazószerdára.

Miért nevezik e napot hamvazószerdának?

Mert a katholikus anyaszentegyház e napon a hamut megáldja s a hívők homlokát azzal meghinti.

A hamvazás ősrégi jelképe a bűnbánatnak, mert a hamu természetszerűleg az elmúlásra, a halálra figyelmezteti az embert. Már az ószövetségben használták s ezt a szép szokást átvette az egyház is.

Miért nevezetes nap a hamvazószerda?

E napon kezdődik meg a nyugati egyházban a nagybőjt. E naptól kezdve elhallgat az orgona, az oltárok is szomorú külsőt mutatnak, mert nagybőjt alatt nem szabad azokat díszíteni.

A szentmise előtt hamut szentelnek, mely az előző évi virágvasárnapi barkák elégéséből való.

Mi célból szentel az egyház hamut?

Hogy Isten áldása szálljon mindazokra, akiket azzal a pap meghint. Különösen pedig 1. hogy testüknek egészséget, lelküknek pedig oltalmat nyerjenek; 2. hogy bűnbánó és töredelmes lelket, bűneik bocsánatát és mindazt elnyerjék Istentől, amiért esedeznek s ami lelkük üdvének elősegítését célozza, főkép a valódi bűnbánat kegyelmét s a megtérőknek igért jutalmat.

Hogyan kell a szentelt hamut fogadnunk?

1. Azon kéréssel, hogy Isten teljesítse rajtunk a hamu megszentelésével egybekötött célokat. 2. Alázattal megemlékezve s bevallva Isten előtt, hogy *por és hamu* vagyunk s bűneink miatt ismét azzá leszünk. Ezt hamvazáskor a pap is elmondja felettünk, hogy alázatosságot csepegtessen belénk s a bűnbánat legerősebb indokára emlékeztessen.

Mi okból kell magunkat meghamvaztatnunk?

Hogy kijelentsük Isten és emberek előtt, miszerint nem szégyeljük bűnös voltunkat nyiltan megvallani, az őszinte bűnbánat képét felölteni s egy jobb élet megkezdésének szükségét elismerni. De főképen azért, hogy az új élethez kegyelmet nyerjünk Istentől.

Kedves-e Isten előtt, ha magunkat behamvaztatjuk?

Igen is kedves, mert ő maga parancsolta, hogy a zsidók bűnbánatuk jeléül hamuval hintsék be magukat. Igy tett Dávid is, ki bűnbánata jeléül még kenyerét is hamuval hinté be; így tettek a ninivebeliek is, továbbá Judit, Mardokeus és Jób stb.

Miért fedik el az oltárokat viola lepellel e naptól kezdve nagyböjt végéig?

A nagyböjt Krisztus szenvedésének emlékezetére rendelt gyászidő, mely alatt őróla és érettünk szenvedett gyötrelmeiről gyakran kell elmélkednünk s magunkat bűnbánatra buzdítanunk. Évégből régente mindenütt az egész nagyböjtön át viola — mint a bánatot jelképező — fátyollal vonták be az oltárokat s az oltárokon Krisztus kínszenvedéseit ábrázoló kép függött, hogy rögtön a templombalépéskor tudhassa a keresztény, mily időszak van. Hasonlókép az áldozó pap is violába öltözik. Az egyház pedig ezen időben minden nyilvános mulatságot, táncot, ünnepélyes menyegzőt tilt.

Az egyház, hogy bűnbánati buzgalmát nyilvánítsa és könyörületre indítsa Istent, a **szentmise kezdetén** énekli: «Mindeneken könyörülsz, Uram! mivel semmit sem gyülölsz azokból, miket alkottál; és elnézed az emberek bűneit a bűnbánatért és megbocsátasz nekik; mert Te vagy a mi Urunk és Istenünk». (Bölcs. 11, 24. 25.) «Könyörülj rajtam, Isten! könyörülj rajtam, mert benned bízik lelkem.» (Zsolt. 56.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház könyörgése. Engedd, Uram! híveidnek, hogy a bőjtnek tiszteletreméltó ünnepeit mind illő kegyelettel felkarolják, mind biztos áhitattal befejezzék. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Joel próf. jöv. 2, 12—19.)*

Ezeket mondja az Úr: Térjetek hozzám teljes szívetekből bőjttel és sírással és jajgatással. És szaggassátok meg szíveiteket, nem pedig ruháitokat és térjetek a ti Uratokhoz Istenetekhez, mert ő kegyes és irgalmas, béketűrő és nagyirgalmú és legyőzi a gonoszságot. Ki tudja, talán hozzátok tér és megenged, és áldást hagy maga után, eledel- és italáldozatot a ti Uratoknak Isteneteknek? Zengjetek harsonával Sionban, szenteljetek bőjtöt, híjátok össze a sokaságot. Gyüjtsétek egybe a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet, híjátok össze a véneket, gyüjtsétek egybe a kisdedeket és csecsemőket, a vőlegény jöjjön ki lakából és a menyasszony az ő ágyából. A tornác s az oltár között sírjanak a papok, az Úr szolgái és mondják: Engedj, Uram! engedj meg a te népednek és ne add örökségedet gyalázatra, hogy ne uralkodjanak rajtok a nemzetek. Miért mondják a népek között: Hol vagyon az ő Istenök? Forrón szereti az Úr az ő földét, és megenged népének. És felelvén az Úr, mondja az ő népének: Ime én nektek gabonát, bort és olajt küldök, hogy beteljetek azokkal és nem adtak titeket többé gyalázatra a pogányok közé, úgymond az Úr, a mindenható.

Magyarázat. Joel azt kívánja a zsidóktól, hogy bűneik fölötti bánatuk jeléül necsak ruháikat, hanem szíveiket is szakgassák meg, azaz necsak külső, hanem benső bánatot is tartsanak azáltal, hogy rossz hajlamaikat megváltoztatják. Olvastatja pedig ezt az egyház azért, hogy mindjárt a bőjt kezdetén tudtul adja, milyen bűnbánatot kíván tőlük. Vegyük szívünkre e tanítást és bűnbánatunkat ne csupán az ételektől, hanem minden bűnös érzelemtől való tartózkodással és jótettek gyakorlásával is nyilvánítsuk.

Evangélium. *(Szent Máté 6, 16—21.)*

Az időben, mondá Jézus az ő tanítványainak: Mikor pedig bőjtöltök, ne legyetek búsak, mint a képmutatók; mert meghervasztják orcáikat, hogy bőjtölni lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. Te pedig mikor bőjtölsz, kend meg fejedet és orcádat mosd meg, hogy ne lássanak bőjtölni az emberek, hanem a te Atyád, ki rejtekben vagyon; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked.

Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket földön, hol rozsda és moly megemészti és hol tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. Mert ahol kincsed vagyon, ott leszen a szíved is.

Magyarázat. Jézus inti tanítványait, hogy ne színlelésből vagy azért bőjtöljenek, hogy az emberek őket lássák és megdicsérjék, mivel a nem alázatosságból és jóakaratból eredő bőjtért semmi jutalmat sem fognak a mennyei Atyától nyerni. Inti továbbá őket, hogy ne ragaszkodjanak felette a földi dolgokhoz, mert ezek elvonják az ember minden vágyát, gondolatát és tetteit az égiektől; holott csak ezek érdemlik meg tulajdonképen fáradságunkat, minthogy ezeket sem a moly meg nem emésztheti, sem a tolvajok ki nem áshatják és el nem orozhatják.

Oktatás a negyvennapi bőjtről.

Honnan ered a negyvennapi bőjt?

A negyvennapi bőjt kétségkívül Krisztus példájából ered, ki nagy és magasztos megváltási munkájának elkezdése előtt a pusztában negyven napig bőjtölt.

Miért tartjuk meg mi a bőjtöt s miért épen a húsvét előtt való negyven napon?

1. Hogy Krisztus példáját kövessük. 2. Hogy Krisztus bőjtölésében és kínszenvedésében résztvehessünk s szent Pál példájára (Kolossz. 1, 24.) testünknek ezen önkénytes sanyargatása által saját testünkön egészítsük ki Krisztus szenvedéseinek mintegy elmaradott részét. Ezt azonban nem kell úgy érteni, mintha Krisztus nem szenvedett volna eleget megváltásunkért s így az ő szenvedéseihez még a mi szenvedéseink is szükségesek volnának. Nem

így; hiszen a Krisztus által kiöntött vér világok megváltására is elégséges volna. E kitétel inkább azt jelenti, hogy mint Krisztus testének, az egyháznak tagjai kötelesek vagyunk Krisztussal szenvedni, ha vele együtt megdicsőülni akarunk. 3. Hogy testünket a léleknek alája vessük, gonosz vágyait megfékezzük, tiszta életet éljünk s így magunkat húsvétra, az isteni bárány vételére előkészítsük. 4. Végre, hogy bűneinkért némi elégtételt nyujtsunk Istennek, ami legmegfelelőbben húsvét előtt történhetik, mert ez az idő van különösen Krisztus kínszenvedése emlékének szentelve.

Hajdan is bőjtöltek-e, mint manapság?

Hajdan még szigorúbban bőjtöltek, mert 1. nemcsak a húseledelektől tartózkodtak, hanem mindentől, ami állatból származik, tehát a zsír, tej, vaj, tojás is tiltva volt. Kenyeren, són, száraz főzeléken, meg vizen kívül semmit sem vettek magukhoz. 2. Egész nap bőjtöltek s csak este, isteni szolgálat után ettek valamit. Napjainkban azonban a bőjtölés igen meg van könnyítve. Mennyire szégyelhetik hát magukat azok, akik a mai könnyű bőjtölést sem teljesítik, akiknek még ez is terhes! Milyen keresztények lehetnek azok — szent Ambrus szerint — akik testüket hízlalják, míg Krisztus éhséget szenvedett! Az, aki nem volt bűnös, bőjtölt a mi bűneinkért s mi nem akarunk saját vétkeinkért bőjtölni!

Miként bőjtölhetünk üdvösen?

Minthogy szent Leó pápa tanítása szerint a bőjt lényege nem az ételtől, hanem inkább a bűntől való megtartóztatásban áll s hasztalan tagadjuk meg testünktől a táplálékot, ha egyúttal lelkünket is vissza nem tartjuk a bűntől: következésképen iparkodnunk kell a bőjt tartama alatt nemcsak ételben és italban tartani mértéket, hanem minden illetlen kedvtöltéssel és vétekkel is felhagyni. A bőjtölés által gyengítjük a testet, de erősítjük lelkünket; ez pedig a földi dolgok megvetése, Krisztus kínszenvedésének felidézése, a szentségek gyakori vétele, a szentmisének naponkinti hallgatása, istenes könyvek olvasása s más jótettek gyakorlása, jelesen alamizsnálkodás által történik. Mert — a szentatyák tanítása szerint — ha bőjtünkből hasznot akarunk vonni, a testtől elvett részt a szegényeknek kell adnunk. «Az adakozás nélkül való bőjt — írja szent Leó — nem a lélek tisztítása, hanem a test kínzása és aki úgy vonja meg szájától az ételt, hogy mellette az alamizsnálkodástól is tartózkodik, annak a bőjt inkább zsugoriság, mint önmegtartóztatás.

Mily szándékkal kell bőjtölnünk?

Azzal a szándékkal, 1. hogy ebben Krisztust kövessük és szenvedésében részt vegyünk. 2. Hogy a katholikus egyház mint Krisztus jegyese és édesanyánk iránt engedelmességet tanusítsunk. 3. Hogy testünket ez önkénytes sanyargatás által Istennek tetsző áldozatul bemutassuk. 4. Hogy elkövetett bűneinkért eleget tegyünk. 5. Hogy malasztot nyerjünk Istentől egy vagy más bűnnek elkerülésére s arra, hogy bizonyos erényt magunkévá tehessünk.

E szándékot meg kell újítanunk naponként s ezért áhitatosan fohászkodjunk így:

Könyörgés. Uram, Jézus Krisztus! a te bőjtöddel és kínszenvedéseddel egyesített bőjtömet fölajánlom az egyház iránt való engedelmességből a te dicsőségedre s hálaadásul a tőled vett jótéteményekért; továbbá elégtételül minden, részint saját, részint idegen bűneimért, hogy szent kegyelmedben mindenkor megmaradhassak. Amen.

Oktatás bőjt első vasárnapjára.

A 90. zsoltárnak szavait halljuk a **mise kezdetén,** amelyek bennünket az Istenben való bizodalomra serkentenek, aki szíves örömest meghallgatja a bűnbánók könyörgéseit. «Hozzám kiált és meghallgatom őt; megmentem és megdicsőítem őt; betöltöm őt hosszú élettel. Ki a Fölséges segítségében lakik, a menny Istenének oltalmában marad.» Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Úristen! ki anyaszentegyházadat a negyvennapi bőjt évenkinti gyakorlásával tisztogatod, add népednek, hogy amit tőled megtartóztatás által elnyerni törekszik, azt jócselekedetekkel végre is hajtsa. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korint. írt II. lev. 6, 1—10.)*

Atyámfiai! Mint munkatársak pedig intünk titeket, hogy Isten malasztját hiába ne vegyétek. Mert ő mondja: «Nekem tetsző időben meghallgatlak téged és az üdvösség napján megsegítelek téged». Ime most van a kellő idő, ime most van az üdvösség napja! Senkinek se okozzunk semmiféle botrányt, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk; hanem viselkedjünk mindenben Isten szolgáiként

sok tűrésben: nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradságban, virrasztásban, bőjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben; mint csábítók és *mégis* igazmondók; mint ismeretlenek és *mégis* ismeretesek; mint halálra váltak és ime mégis élünk; mint megvertek, de meg nem öltek; mint szomorkodók és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

Magyarázat. Az anyaszentegyház nagyon is méltán olvashatja e napon szent Pál levelét, ki inti a hívőket, hogy példája szerint hasznukra fordítsák a kegyelem idejét. Mert hiába nyerte el a malasztot az, aki vele közre nem munkálkodik. A kegyelem ideje alatt szent Pál a kereszténység korát, a katholikus egyház pedig a nagybőjti időt érti. Ez az idő a legnagyobb titok emlékének van szentelve, amelyben minket mindenkor bűnbánatra, javulásra és az isteni kegyelem befogadására hív fel. Ne engedjük tehát ezt a szellemi aratásra szánt időt haszon nélkül elmulni, hanem gyakoroljuk magunkat a szent Pál által megnevezett erényekben, főleg a mértékletességben, a béketűrésben és a tisztaságban s az Isten és felebarátunk iránt való szeretetben. Öltsük magunkra a jámbor és istenes élet nyujtotta fegyvereket: éljünk úgy, mint Isten szolgái, akik a szerencsét és szerencsétlenséget egyaránt felhasználják az erény gyakorlására; mert ha szerencsések, az alázatosságban és önmegtartóztatásban tünnek ki; ha balsors sujtja őket, a béketűrés és nagylelkűség kiváló erényeit gyakorolják. Ne térjünk el tehát sem a gúny, sem a kínoztatás, sőt még a haláltól való félelemből sem az erény vagy a megkezdett javulás útjától.

Fohász. Édes Jézus! Add, hogy malasztoddal mindig együtt munkálkodjunk és az üdvünk megszerzésére adott időt jól felhasználhassuk.

Evangélium. *(Szent Máté 4, 1—11.)*

Akkor Jézust a pusztába vivé a Lélek, hogy megkísértse az ördög. És miután negyven nap és negyven éjjel bőjtölt, azután megéhezék. És hozzájárulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak. Ki felelvén, mondá: Irva vagyon, nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik. Akkor magával vivé őt az ördög

a szent városba és a templom ormára állítá és mondá neki: Ha Isten fia vagy, vesd le magadat; mert meg van írva, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Mondá neki Jézus: Megint írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat Istenedet. Majd ismét egy igen magas hegyre vivé őt az ördög és megmutatá neki a világ minden országait és azok dicsőségét és mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál, sátán! mert írva vagyon, a te Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj. Akkor elhagyá őt az ördög; és íme angyalok jövének és szolgálának neki.

Tanulságok. 1. Krisztus Urunk a Szentlélektől vezéreltetve félrevonul a pusztába, hogy ott a magányban bőjtölés által készüljön el nagy hivatásának betöltésére. A sátán itt háromszor kísérti meg Jézust, ki igéivel a kísértőt végre elűzi magától. A katholikus egyház a most olvasott evangéliumban egyrészt például állítja szemünk elé Krisztus Urunkat a negyvennapi bőjt alkalmából, másrészt ugyancsak az ő példájával arra is tanít bennünket, hogy a kísértés idején Isten igéjével felfegyverkezve űzzük el magunktól a kísértőt. Oly főpapunk akart lenni, aki gyarlóságainkat szánakozva tudja eltűrni. Hisz azáltal jött a bűn e világra, hogy ősszülőink hallgattak a sátán szavára, mikor megkísértette őket. Ettől a perctől

fogva a sátán a «világ fejdelme» lett (Ján. 12, 31.), mint Jézus őt nevezte. És megváltásának egyik legfőbb célja az volt, hogy ezt a «világ fejedelmét» száműzze, az ördög országát lerontsa. Először személyében akarta a sötétség fejedelmét legyőzni, azután az ő műveiben; az ördög műve pedig a bűn volt. Kövessük tehát mi is Őt mindnyájan, mert az ő segítségével könnyű lesz a diadal még a legnehezebb kísértésekben: a testi gyönyör, a kevélység, az irigység és a hiúság kísértéseiben is. És ha egyszer ezeket legyőztük, a többiek fölött könnyen győzedelmeskedhetünk. A testiség kísértése a gyermekeknél főkép nyalánkságban, torkosságban és restségben nyilvánul; e bűnök tehát korántsem oly csekélyek, mint amilyeneknek látszanak s épen ezért a legnagyobb gonddal kell azokat a gyermekek lelkéből, még mielőtt elharapództak volna, gyökerestől kiirtani.

2. A mai evangéliumból merített második tanulság az, hogy ha Krisztus Urunk mint Istennek egyszülött Fia megengedte, hogy az ördögtől megkísértessék, épen nem csodálkozhatunk, ha mi is ki vagyunk téve ily kísértéseknek; de harcoljunk is ellenük úgy, ahogy ő harcolt.

3. Valamint Jézusnak az ördög legyőzése után angyalok szolgáltak, úgy azok is, kik e kísértések fölött diadalmaskodnak, a jó angyalok segítségét és közbenjárását a legbiztosabban remélhetik. Azért legyünk a kísértések elleni harcban erősek és állhatatosak.

Oktatás a kísértésekről.

«Hogy megkísértessék az ördögtől.»
(Máté 41.)

Mi a kísértés?

Olyan szó, tett avagy sugallás, mely rosszra alkalmul szolgálhat s vagy abból a célból történik, hogy az embert bűnre vigye vagy hogy az embert megpróbálja s ilykép alkalmat adjon valamely erény gyakorlására. Az első módon kísérti az embert az ördög, a világ vagy a gonosz emberek és saját teste, rossz gondolatok, érzelmek, szavak és cselekedetek által; a második módon pedig maga a jó Isten kísérti az embert.

Mi visz minket leginkább kísértésbe?

Az eredeti bűnből származó rossz kívánságunk és rosszra való hajlandóságunk (Jak. 1, 14.), valamint a testnek örökös ellenkezése a lélekkel. (Gal. 5, 17.)

Megkísérti az ördög is az embert?

Igen, már maga a Szentírás mondja, hogy «az ördög, mint az ordító oroszlán körüljár, keresvén, kit elnyeljen». (Pét. I. 5, 8.) Azért nevezi az ördögöt a mai evangélium is kísértőnek. Azonban nem minden kísértés ered az ördögtől, hanem a legtöbb saját megromlott természetünkből, vigyázatlanságunkból s érzékeink féktelenségéből származik. Mindenkit a saját kívánsága kísért meg, a kívánság pedig, ha egyszer megfogamzott, szüli a bűnt.

Miképen kísért bennünket az ördög?

A tapasztalás szerint fölgerjeszti bennünk a kívánságot oly bűnök elkövetésére, melyekre az embert hajlandónak ismeri. Megvakítja és megzavarja a képzelődést, úgy hogy az ember sem az ideigvaló kárt, szégyent és gúnyt, sem a bűnnek utálatosságát és az örök büntetést többé nem látja és így a bűnbe rohan. Első anyánknak, Évának is ez volt a sorsa : a tiltott gyümölcs kíváncsi szemlélése keltette fel benne a vágyat annak leszakítására s annak evése vitte őt nagyravágyásra és utoljára nyilt engedetlenségre. (Móz. I. 3.) Ugyanazt akarta tenni a mai evangélium szerint Krisztussal is, kinél azonban csábítása nem sikerült. Gyakran a betegség és más ideigvaló rossz, úgyszinte gyermekeinknek halála, gazdagságban való kárvallás és más efféle szerencsétlenségek által is igyekszik az embert rábírni, hogy elégedetlenség és az isteni gondviselés ellen való zúgolódás által vétkezzék, amint azt például a türelmes Jóbbal tette.

Kényszeríthet-e az ördög bennünket bűnre?

Nem ; mert az ördög — szent Ágoston szerint — hasonló a láncra kötött ebhez, mely csak a hozzá vakmerően közeledőt marhatja meg. Aranyszájú szent János pedig megjegyzi : «Azt ugyan megengedjük, hogy a sátán bennünket igen sok bűnre ingerel, de legtöbbször mégis csak saját hanyagságunk és restségünk okozza botlásunkat ; s ha az ördög oly sok emberen győzedelmeskedik, ez nem az ő erejének, hanem legtöbb esetben az emberek gyengeségének tulajdonítandó. Győzzük le tehát gyengeségeinket, igyekezzünk szenvedélyeinken uralkodni, érzékeinket megfékezni s be fogjuk látni, hogy ezáltal sok kísértéstől megmenekülünk, amelyekbe pedig esetleg esünk, azokat könnyen le fogjuk győzni, kivált ha azonnal kikérjük Isten segítségét, mert ha Isten velünk, ki ellenünk? Senki sem erősebb azon embernél, kivel az Úr van s aki hitét és bizodalmát is ő beléje helyezi.

Megkisérti-e Isten is az embereket?

Igen, de egészen más módon, mint az ördög; mert Istent nem ingerelhetjük, valamint ő sem csábít senkit a rosszra (Jak. 1, 13.); hanem a kísértések megengedésével alkalmat ad arra (Bölcs. 3, 5.), hogy béketűrésünket és iránta való szeretetünket tényleg kimutassuk. «Kísért benneteket a ti Uratok Istenetek, hogy kinyilvánuljon, vajjon szeretitek-e őt teljes szívetekből és lelketekből?» (Móz.V. 13, 3.)

Megengedi-e Isten, hogy emberek hozzanak minket kísértésbe?

Igen, megengedi, még pedig a fent elősorolt okokból. Igy engedte meg, hogy Józsefet Putifár neje (Móz. 1, 39.), Jóbot (Jób. 2, 9.), Tóbiást (Tób. 2.) pedig saját felesége hozza kísértésbe. Ámde az általa megengedett kísértések erőinket sohasem múlják felül, sőt jóságában annyira megy, hogy a kísértés idején kétszeresen nyujtja segítségét; gyámolít és erősít, feltéve, hogy részünkről sem hiányzik az erős akarat által edzett jószándék, az Istenbe vetett remény, a béketűrés és az imádságban való buzgóság. Igy azután a kísértéseket nemcsak hogy legyőzhetjük, hanem azokból még lelki hasznot is meríthetünk. Példa reá szent Pál története, amint azt a sexagesima vasárnapra rendelt leckében láttuk. (Kor. I. 10, 13.)

Mikor egyezik bele az ember a kísértésbe?

Akkor, amikor tudva és szabadakaratból elhatározza magát arra, hogy a rosszat megteszi.

Melyek a legjobb szerek a kísértések legyőzésére?

1. Az alázatosság, mely által megismerjük nyomorúságunkat, gyengeségeinket és tehetetlenségünket s nagy bizodalommal esdünk Isten segedelmeért. E megismerés és beismerés biztosítja Isten segítségét, ki az alázatosoknak kegyelmét nyujtja, a kevélyeket ellenben megbünteti. (Jak. 4, 6.) 2. A bold. szűz Máriának, a szent őrangyaloknak és védőszenteknek segítségül hívása. 3. Jézus szent nevének kimondása, keresztvetés, szentelt vízzel való meghintés stb. 4. A «Miatyánk»-nak, főleg a hatodik kérésnek ájtatos elmondása: «Ne vígy minket a kísértésbe», azaz, ne engedd, Istenem, hogy a kísértésbe beleegyezzem. 5. Az ájtatos imádság szigorú és gyakori böjttel összekötve, hogy testünk a léleknek, lelkünk pedig Istennek hódoljon. Az imádság azért is szükséges, mivel még az oly kísértésekben is, melyek erőnket meg nem haladják, feltétlenül kívánatos Isten segítsége, ha nem akarjuk, hogy az ördög győzedelmeskedjék fölöttünk. Hiszen maga az Úr mondja: «Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek». 6. Folytonos éber vigyázat, hogy a kísértés észrevétlenül

meg ne lepjen és készületlenül ne találjon. 7. Megemlékezés az Isten folytonos jelenlétéről, mert merészelne-e valaki az Istennek, e szigorú és igazságos bírónak jelenlétében olyasmit gondolni vagy tenni, ami miatt egy becsületes ember előtt is pirulnia kellene? 8. Elmélkedés a *halálról*, mely a bűn után azonnal bekövetkezhetik; a *pokol örök kínjairól*, melyekkel a Mindenható a pillanatnyi vétkes testi kéjt bünteti; s az *örökké tartó örömökről*, melyekkel a kísértések legyőzőjét jutalmazza. 9. A bűn elkövetése után bekövetkező lelkiismereti furdalásoknak, keserveknek és a szív nyugtalanságának meggondolása, valamint azon lelki örömöknek megfontolása, melyek a kísértések legyőzéséből származnak. 10. Azon személyek és helyek kerülése, melyek bűnre csábítanak; mert aki szereti a veszedelmet, az elvész benne, azaz, aki nem kerüli félve a kísértést és azt hiszi, hogy mindig elég ideje lesz abból menekülnie, annak veszte bizonyos. 11. Folytonos munkásság, mert már szent Barnabás levelében meg van írva: Munkálkodjál kezeddel, hogy bűneidtől megszabadulj. A munka elvonja gondolatainkat a kísértés tárgyától, a testet engedelmességre szoktatja s a bűnnek szülőit, a rossz kívánságokat elnyomja.

Áhitatgyakorlat. Uram Jézus! ki a pusztában negyven napot étel és ital nélkül töltöttél s amellett még a gonosz lélek kísértéseit is kiállottad, kérlek a te szent bőjtölésedre, engedj e szent bőjt idején a torkosság, a mértékletlenség és minden tiltott gyönyörök ellen a te szent kegyelmeddel sikeresen harcolnom, hogy az örök élet koronáját megérdemeljem. Amen.

Oktatás bőjt második vasárnapjára.

A mise kezdetén így énekelnek: «Emlékezzél meg, Uram! könyörületedről és irgalmadról, melyek öröktől valók, hogy sohase uralkodjanak rajtunk ellenségeink. Szabadíts meg minket, Izrael Istene! minden szorongatásunkból. Tehozzád emelem, Uram, lelkemet, én Istenem! Tebenned bízom, meg ne piruljak». (Zsolt. 24.) Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Úristen! ki látod, hogy minden erőnek híjával vagyunk, őrizz bennünket belsőleg és külsőleg, hogy testünkben minden viszontagság ellen megerősödjünk, lelkünkben a gonosz gondolatoktól megtisztuljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a tesszalonikaiakhoz írt I. lev. 4, 1—7.)*

Egyébként, testvérek, kérünk és intünk titeket az Úr Jézusban, amint tőlünk tanultátok, miképen kell élnetek és az Isten kedvében járnotok, úgy éljetek is, hogy az előhaladástok mind nagyobb legyen. Hiszen ismeritek a parancsokat, melyeket nektek adtam az Úr Jézus által. Ez tudniillik az Isten akarata: a ti megszentelődéstek, hogy megtartóztassátok magatokat a paráznaságtól; tudja mindenitek tartani a maga feleségét szentségben és tisztességben, nem a vágyódás szenvedélyében úgy, mint a pogányok, kik nem ismerik az Istent. És senki se károsítsa meg, se meg ne csalja bármi ügyben atyafiát, mert bosszút áll az Úr mindezekért, mint nektek azelőtt is mondottuk és megbizonyítottuk. Mert nem hívott minket az Isten tisztátalanságra, hanem szentségre.

Magyarázat. E levelében inti szent Pál a tesszalonikaiakat, hogy az ő tanítása szerint éljenek; nevezetesen lelkükre köti, hogy a tisztátalanságtól és mások csalárd megkárosításától a közélet terén mindenkor tartózkodjanak. Az apostol ez intelmeiből látszik, hogy e bűnök gyakoriak voltak a tesszalonikaiaknál. De sok helyen előfordulnak azok még korunkban is! Azért gondolja meg mindenki, hogy az igazságos bíró a mások megkárosítására célzó legtitkosabb törekvést is súlyosan bünteti.

Erkölcsi tanítás a fajtalanság ellen.

Minden földi kincsnél drágább, becsesebb a szív tisztasága. E becses tulajdonság teszi az embert az angyalokhoz hasonlóvá. Szegények és szerencsétlenek tehát azok, akik állatias ösztöneiknek ellentállani nem tudnak s a paráznaság posványába sülyednek. S vajjon mit nyer az ilyen vétkes lélek egy pillanatnyi bűnös kéj örök jutalmául? Mindenekelőtt elveszti lelke tisztaságát, Isten irgalmát és kegyelmét, az örök üdvösség minden reményét. Undor, kín és pokol a fajtalan élete. (Kor. I. 6, 9. és 10.) Hogy Isten mennyire üldözi és ostorozza a fajtalanság undok bűnét, kitetszik már az ószövetségből is. (Móz. I. 6, 6.) Mert ugyan miért bánta meg Isten, hogy embert alkotott? Vagy miért törülte el a bűnösöket a vízözönnel a föld színéről? Szodoma és Gomora pusztulását, Benjámin nemzetségének kihalását nem a fajtalanság okozta-e?

S vajjon nem igazán üldözésre, ostorozásra méltó bűn-e a fajtalanság? A fajtalan bűnével teste ellen vét; azon test ellen, mely

Krisztus Urunk testének tagja s melynek azért a Szentlélek templomának kell lennie. Vétkezik lelke ellen, mely Istennek képmása és melyet Krisztus véres áldozattal váltott meg. A fajtalan az állatig sülyed s mint ez csak ösztöneit követi, úgy ő is ész és lélek nélkül cselekszik. Megrontja testét és lelkét s sírt ás egészségének. Lerombolja emberi méltóságát, rosszra csábítja embertársait, elszakad magától a társadalomtól, mely alapjául a tiszta erkölcsöt vallja.

Arra nem is gondol, hogy földi életéért egykor az Úr előtt számolnia kell, hogy ott érdeme szerint csak kárhozatra, pokolra juthat, honnan nincs és nem lehet soha bűnös testének és lelkének szabadulása.

De a fajtalanság, erkölcstelenség nemcsak az egyeseknek okozza vesztét. Kárhozatba, veszedelembe dönti az a családot, társadalmat és nemzeteket egyaránt. Tekintsünk vissza a multba s látjuk, hogy a hatalmas Rómát, melyet ellenséges fegyverek le nem verhettek, erkölcstelensége, fajtalansága rohamosan elpusztította. Igen, mert Isten büntető hatalma végre is utólérte s bűneiért bűnhődnie kellett. Mindennek erős támasza és talpköve a tiszta erkölcs, a tiszta szív és lélek.

Vigyázz, jó keresztény! Óvakodjál azoktól, akik manapság a fajtalanság és erkölcstelenség emésztő bűneit a barátság és szeretet hamis leple alá takargatva igyekeznek belopni szívedbe s téged is a bűn hatalmába ejteni. Fajtalan szeretet az, mely a pokoltól nyerte tüzét; becstelen és hamis barátság, mely az ördöggel cimborál. Vésd szívedbe, hogy már a tisztátalan gondolat, kívánság is bűn, úgyszintén kárhozatos vétek a fajtalan szó, dal, kifakadás és tréfa is. Azért óvakodjunk a legcsekélyebbtől is, mi ez undok bűnre vezet s a gyarló világ által «csekélység»-nek, «kicsiség»-nek nevezett minden kísértés elől idejekorán térjünk ki, mert különben veszve vagyunk.

És ha talán mégis elég gyöngék, gyarlók voltunk s ez undok bűn járma alá jutottunk, de abból lelkünk és szívünk belsőjéből szabadulni óhajtunk, ne higyjük, hogy nem lehet. Isten irgalma és hatalma végtelen. Jézus a bűnbánó Magdolnát is kiemelte az örvény széléről; az ő kegyelme és végtelen szeretete itt is szószólónk lesz a kegyelmes Atyánál.

De aki a célt akarja, annak a célhoz vezető eszközöket is akarnia kell. Akik a fajtalanság bűnét eddig elkerülték, azért, hogy attól továbbra is távol maradhassanak; az abban vétkezőknek pedig bocsánatért, hogy lelkük és szívük megmeneküljön a súlyos tehertől s ismét mint jó keresztények élhessenek. Ezen eszközök a következők:

1. Könyörgés bűnbocsánatért.
2. Szigorú bőjt.

3. Jézus szenvedéseinek gyakori fölidézése.
4. A fajtalanság következményei fölött való nyugodt elmélkedés.
5. A szűz Mária iránt érzett határtalan tisztelet és szeretet.
6. A rossz alkalmak és személyek öntudatos elkerülése.
7. A restség és tunyaság gondos kerülése.
8. A tisztátalan gondolatok elűzése.
9. A szentségek gyakori használata.

Különösen e legutóbbit tekinthetjük a bizonyos gyógyulás eszközéül, mert egy őszinte, igaz és szívből eredő gyónás, ha a gyóntató atya által elénkbe szabott vezeklést hűségesen megtartjuk, megszabadítja a lelket terheitől.

Fohász. Úristen! add, hogy hivatásomnak megfelelő becsületes, tiszta és szent életet éljek; hogy kereszténnyvoltomat jótettekkel ékesítsem s ne adjam át magamat a földi és testi kívánságoknak.

Evangélium. *(Szent Máté 17, 1—9.)*

Az időben, maga mellé vevé Jézus Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét és fölvivé őket külön egy magas hegyre. És elváltozék színében előttök; és orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó. És íme megjelenének nekik Mózes és Illés, beszélgetvén vele. Megszólalván pedig Péter, mondá Jézusnak: Uram! jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csinálunk itt három sátort, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. Míg ő szólott, egyszerre fényes felhő árnyékolá be őket. És íme szózat hallatszék a felhőből, mely mondá: Ez az én igen kedves Fiam, kiben nekem kedvem telt; őt hallgassátok. Hallván ezt a tanítványok, arcukra borultak és igen megfélemlének. És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket, mondá nekik: Keljetek föl és ne féljetek. Fölemelvén pedig szemeiket, senkit sem láttak, csak egyedül Jézust. És amint lemenének a hegyről, meghagyá nekik Jézus, mondván: Senkinek se mondjátok a látomást, míg csak az Emberfia halottaiból föl nem támad.

Miért változott át színében Krisztus a Tábor hegyén tanítványai előtt?

1. Hogy mint Isten Fia, teljes dicsőségben mutatkozzék s ezáltal istenségére vonatkozó minden kétségüket eloszlassa, ha majd tanui lesznek kereszthalálának. 2. Hogy tanítványait s velük együtt minden hívőt a jövendő dicsőség és örömök reményében a szenvedések békével való elviselésére buzdítsa. 3. Hogy megtudjuk, mily dicsőségesen fogunk egykor feltámadni.

Miért jelent meg Mózes és Illés?

Hogy a törvény és a próféták bizonyítsák, hogy csakugyan

Krisztus és nem más az Isten Fia s a világ Üdvözítője, mert Mózes a törvényt, Illés pedig a prófétákat jelenti.

Miről beszéltek ők Krisztussal?

Az ő haláláról, mert az középpontja a megváltás nagy művének és az ószövetség szentjei is, kik igaz hitük által megigazultak, csak Krisztus halála által, a megváltás befejezése után mehettek be a mennyekbe.

Miért akart Péter e hegyen három hajlékot építeni?

Mert el volt ragadtatva a mennyei dicsőségtől s ez annyira megzavarta őt, hogy nem gondolta meg, mily nagy fáradsággal juthat el az ember a mennyei dicsőségbe; s épen ezért, mielőtt a megdicsőülésért könyörögne, előbb a világ kísértései ellen való állhatatosságért kell könyörögnie. Ha szent Péterre az égi örömök egyetlen cseppje is ily hatást gyakorolt, milyen lesz — a zsoltár szavai szerint — az Isten házának bősége, ha a mennyben a gyönyörök egész árjával fogja itatni választottait. (Zsolt. 35. 9.)

Kitől jött e szózat: «Ez az én szerelmes fiam, őt hallgassátok»?

A mennyei Atyától, ki ezzel tudtul adta, hogy fia fogja az új törvényt kihirdetni, miért is őt mindenki hallgatni és neki engedelmeskedni tartozik.

Miért tiltotta meg Krisztus tanítványainak, hogy színváltozását halála előtt hirdessék?

1. Hogy többi tanítványai és követői, ha halála és feltámadása után hallják az eseményt, még inkább higyjenek benne. 2. Mivel még nem jött el az idő, amelyben magát az egész népnek teljes dicsőségében bemutathatta volna. 3. Hogy okuljunk példájából és a véghezvitt jót szükség nélkül ne híreszteljük el.

Áhitatgyakorlat. Ó Jézusom! fordíts minket magadhoz a mennyei örömök szemlélete által, hogy a szellemi harcban el ne lankadjunk s ki ne fáradjunk, hanem vitézül harcolva a Te malasztoddal minden kísértésen győzedelmeskedjünk s a jóban való állhatatosság és a szenvedések türelmes elviselése által a mennyei boldogságra méltók legyünk. Amen.

Oktatás bőjt harmadik vasárnapjára.

A misekezdet. Az egész nem egyéb, mint az ördög incselkedéseitől menekülni vágyó lélek imádása: «Szemeim mindenkor az Úron vannak, mert lábaimat ő vonja ki a tőrből. Tekints rám és könyörülj rajtam; mert én egyes és szegény vagyok. Tehozzád emelem föl, Uram, lelkemet, én Istenem! Te benned bízom, meg ne piruljak». (Zsolt. 24.) Dicsőség az Atyának stb.

Az anyaszentegyház imádsága. Kérünk Téged, mindenható Isten! tekints alázatos könyörgéseinkre és a mi védelmünkre terjeszd ki fölséges jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. az efez. írt lev. 5, 1—9.)*

Kövessétek tehát, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját: s éljetek szeretetben, amikép Krisztus is szeretett titeket s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul Istennek. Paráznaság és semmiféle tisztátalanság vagy kapzsiság szóba se jöjjön köztetek, amikép az a szentekhez illik. Hasonlókép ocsmányság sem, sem pedig ostoba vagy kétértelmű beszéd, ami illetlen, hanem inkább hálaadás. Mert értsétek és jegyezzétek meg magatoknak, hogy paráznának vagy tisztátalannak, azaz a bálvány szolgájának nincs öröksége Krisztus és az Isten országában. Senki sem csaljon meg benneteket hívságos beszédekkel, ilyenek miatt sujtja az Isten haragja a hitetlenség fiait. Ne legyetek tehát bűneik részesei. Mert valamikor sötétség voltatok *ugyan*, most azonban világosság *vagytok* az Úrban. Úgy éljetek, mint a világosság gyer-

mekei: a világosság gyümölcsei pedig csupa jóság, az igazságosság és az igazság.

Magyarázat. E szentleckében az apostol arra hívja fel az efezusbelieket, hogy a jóakaratban Istent utánozzák, mint az olyan gyermekekhez illik, akik azt akarják, hogy atyjuk szeresse őket. Inti továbbá, hogy kerüljék a paráználkodást és minden tisztátalanságot, a fösvénységet, szemérmetlenséget, esztelen és bolondozó beszédeket, melyek kereszténynek nem illenek, mert ha e bűnöket elkövetik, ki lesznek zárva a mennyei örök boldogságból. Óv azért az apostol, hogy ne engedjük magunkat elszédíttetni azok csábító beszédei által, kik mindezen bűnöket semmibe sem veszik s azokat megbocsátható gyengeségnek tartják. A sötétség és ördög fiai azok és Isten haragját vonják mind magukra, mind azokra, akik istentelen beszédükre hallgatnak. A keresztény előtt, aki a hit és világosság gyermeke, mindannak tiltottnak és vétkesnek kell lenni, amit a vallás és saját lelkiismerete bűnösnek mondanak; e két tényező legyen előtte zsinórmérték s nem az istentelen emberek vakmerő ítélete. Ha tehát valaki ily undok bűnre akar csábítani, kérdezzük meg jó lelkiismeretünket: vajjon ilyen tettel beszennyezve megjelenhetünk-e Isten igazságos ítélőszéke előtt? Hallgassuk meg hitünknek, mint részrehajlatlan bíránknak szavát és abból, amit mond, vonjunk következtetést: vajjon az, amit a gonoszak nekünk ajánlanak, jó-e vagy rossz, meg van-e engedve vagy sem?

Intés a kapzsiság és fösvénység ellen.

Az apostol szavain kívül, melyek a fösvénységet bálványimádásnak nyilvánítják, szívleljük meg aranyszájú szent János szép intését (Homilia 23. in I. Cor.): «Ó szeretetteim! féljetek, irtózzatok a kapzsi vágytól, mely számtalan szenvedés forrása és lelkünk veszedelme. A pénz mértéktelen szeretete mellett lehetetlen üdvözülnünk. Lássuk be végre, hogy a gazdagság por és hamu, mely minket halálunkkor, sőt már előbb is elhagy s úgy most, mint utolsó óránkban csak útunkban áll. Már ebben az életben is mennyi háborúskodást és viszályt okoz! Semmi sem szül annyi perpatvart, mint a vagyon szeretete; semmi sem teszi az embert oly könnyen koldussá, legyen bár egyébként gazdag vagy szegény. Ugyanis a szegényeket is hatalmába kerítheti ez a betegség s akkor ez gyötri őket legkegyetlenebbül. Ha egy szegény kapzsivá lesz, még azt a keveset sem meri fölhasználni, amije van, hanem éhezik és ron-

gyokban jár s szüntelen panaszkodik, mintha ő volna az emberek legnyomorultabbja ; pedig sokan mások szegényebbek nála. De nemcsak a szegény, hanem a gazdag is úgy jár, ha a vagyon rendetlen kívánságának betegségébe esett. Azért kerüljük a kapzsiságot és a pénz szeretetét, mely az embert koldussá teszi, a lelket romlásba dönti, mely a pokolnak barátja, az égnek ellensége s minden rossznak szülőanyja !»

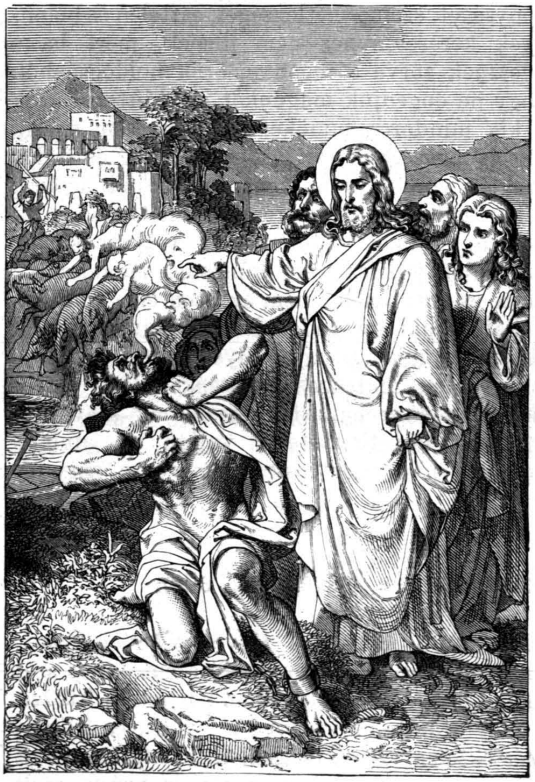

Fohász. Ó Istenem ! tisztítsd meg szívemet a földi javak után való túlzott vágytól és testi kívánságoktól. Tedd ajkaim őrévé a te félelmedet, hogy ne szóljak esztelen vagy trágár szavakat s azok által magamat megcsalatni s tőled eltéríttetni sohase engedjem.

Evangélium.
(Szent Lukács 11, 14-28.)

És ördögöt űze ki, mely néma vala. Mikor pedig kiment az ördög, megszólala a néma; és csodálkozának a seregek. Némelyek pedig közülök mondák : Belzebub, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. Mások meg kísértvén, égi jelt kérének tőle. Ő pedig látván gondolataikat, mondá nekik : Minden magában meghasonlott ország elpusztul és ház házra omlik. Ha tehát a sátán magával meghasonlott, miképen állhat fenn az ő országa? mert azt mondjátok, hogy Belzebub által űzöm ki az ördögöket. Ha pedig én Belzebub által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? Azért ők lesznek a ti bíráitok. Ha meg én Isten ujjaival űzöm ki az ördögö-

ket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa. Midőn az erős fegyveresen őrzi udvarát, békében van a tulajdona. De mikor nálánál erősebb jövén, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott és elosztja prédáját. Aki nincs velem, ellenem vagyon és aki nem gyüjt velem, szétszór. Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vizetlen helyeken jár, nyugalmat keresvén ; de nem találván, így szól : Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem. És odamenvén, kisöpörve találja azt és fölékesítve. Akkor elmegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat és bemenvén s ott laknak ; és azon ember utóbbi állapota rosszabb leszen az előbbinél.

Lőn pedig, midőn ezeket mondotta, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki : Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá : Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.

Mit jelent itt a néma ördög?

Betű szerint a gonosz lelket, ki azokat, akiket esetleg hatalmába kerített, annyira gyötri és kínozza, míg végre némákká, sőt dühösekké is válnak. Erkölcsi értelemben pedig a szemérmességet, melytől az ördög megfosztja az embert, midőn vétkezik ; de amelyet, midőn vétkeit meggyónni akarja, mint álszégyent adja vissza neki, hogy bűneit elhallgassa.

Mikép űzi ki Krisztus még most is a néma ördögöket?

Az ő isteni kegyelmével, mellyel a bűnöst fölvilágosítja, hogy tetteinek s mulasztásainak vétkét belássa és megismerje, hogy a bűnök, melyeket a gyónásban elhallgatott, egykor az egész világ előtt nyilvánossá fognak lenni s így nincs mit szégyelnie, hogy azokat a titoktartó gyóntatóatya előtt bevallja. Ne szégyeljük azt egy ember előtt megvallani, amit egy vagy több ember előtt *megtenni* nem szégyenlettünk — mondja szent Ágoston. Gondoljuk magunkban, hogy az ördög ellenére, aki vétekre vitt, meg akarjuk magunkat szégyeníteni s bűneinket bevallani az Isten iránt való nagy szeretetünk miatt. Ily módon Isten kegyelmével magunk fogjuk kiűzni lelkünkből a néma ördögöt, az álszemérmet és akkor Isten jóságára és szeretetére számot tarthatunk.

Mivel mutatta meg Krisztus a zsidóknak, hogy nem Belzebub segedelmével űzi ki az ördögöt?

Azáltal, hogy 1. megmutatta nekik, hogy az ördög hatalma nem állhatna fenn sokáig, ha egyik a másikat kiűzné. 2. Elismertette velük, hogy fiaik, ha az ő nevét segélyül híva űzik az ördögöt,

akkor nem Belzebub erejével cselekszenek. 3. Egész élete és tettei által, melyek mind az ördög hatalmának lerontására céloztak s melyek az ördög műveit megsemmisítették.

Nincs jobb védelem a rágalom ellen az ártatlan életnél s azokra nézve, akiket ártatlanul rágalmaznak, nincs nagyobb vigasztalás, mint rágondolni Krisztusra, kit végtelen szentsége s jámborsága mellett sem kíméltek, hanem arról vádolták a rossz nyelvek, hogy az ördögöket a gonosz lelkek segélyével űzi ki. És mégis, Jézus mindezeket békével tűrte, rosszat rosszal nem fizetett vissza, sőt inkább rágalmazóinak s az őt káromlóknak is folyvást a legnagyobb jótéteményeket osztogatta: őket Isten országa felől oktatta, betegeiket meggyógyította stb. Voltak olyanok, akik Krisztustól égi jelt kívántak, mit azonban ő megtagadott tőlük, mivel jól tudta, hogy ezt csupán hiú kíváncsiságból teszik; s mert elégnek tartotta isteni létének bebizonyítására az általa véghezvitt csodákat. Akinek hite volt s szívében nem volt megrögzött gonosz, az hihetett és imádhatta őt azoknak láttára. Az Úr előtt utálatos minden csúfoló s a szelideknek adja malasztját. (Példabeszéd. 3, 32. 34.)

Kit példáz az erősen fölfegyverzett ember?

A gonosz lelket, akit azért nevez így az evangélista, mert a sátán még mindig az angyalok értelmével és erejével bír; ezenfelül pedig hosszú tapasztalás után igen gyakorlott benne, hogy az embereknek különféleképen árthasson, amire őt gonoszsága és az emberek iránt való gyűlölete ösztönzi.

Melyek az ördög fegyverei?

Mindenekelőtt az ő ravaszsága, mellyel az embereket úgy el tudja szédíteni s vakítani, hogy bűneik nagyságát s azok ártalmas következéseit nem látják be. Ezenkívül erős fegyverei a mi saját rossz hajlamaink is s felhasználja megrontásunkra a tunyaságot, a rossz társaságokat és az imádságban való restséget is stb. De legerősebb és legbiztosabb fegyvere az emberi előítélet és azon ismeretes mondás: «Mit fognak az emberek mondani?» Mert legtöbben azért térnek el az erény útjáról vagy azért nem lépnek arra, hogy a rossz emberek őket ki ne gúnyolják.

Ki az «erősebb», aki az ördög fegyvereit elszedte?

Krisztus Urunk, ki azért jött a világra, hogy az ördög műveit és országát lerontsa[1] és a világból a sötétség fejedelmét elűzze,[2]

[1] Ján. I. 3, 8.
[2] Ján. 12, 31.

vagyis hogy az embereket megváltsa és a sátán hatalmából kiszabadítsa. Szent Ágoston mondja: Az ördög a bűn által hatalmába kerítette az emberi nemet s uralkodott a hitetlenek szívében. De a Krisztusba helyezett hit s az ő halála és föltámadása által ezrek szabadulnak ki az ördög hatalmából. Krisztus testének részeivé válnak s egy ily dicső fő alatt, mint hű tagokat egy lélek lelkesíti. Ne féljünk tehát az ördögtől és az ő cseleitől. Ha hiszünk Krisztusban, akkor az ő szenvedése és halála az ördög hatalmától megszabadít, testének tagjaivá leszünk s az ő szelleme fog bennünk élni; isteni kegyelmét adja segítségül, hogy az ördög incselkedéseinek ellentállhassunk.

Miért mondja Krisztus: «Aki velem nincs, ellenem van»?

Ezzel a farizeusoknak azt akarja mondani, hogy ők ugyan a népnek tanítói, de Krisztus tanítását nem követik s minden olyan tanító, aki nincs kizárólag és határozottan az ő tanítása mellett, neki ellensége; s minden tanító, aki a népet nem Jézus országába gyűjti, azt elszéleszti s a romlás veszélyébe dönti. Az igazság és tévedés, Krisztus és a sátán közt nincs középút. Vagy az Istené, vagy pedig a sátáné vagyunk, harmadik eset nem lehet. Jól jegyezzék ezt meg maguknak azok, akik azon téves nézetben vannak, hogy félig Istennel, félig a világgal lehetnek és mégis üdvözülhetnek.

Miért mondja az evangélium: «a tisztátalan lélek vizetlen helyeken jár, nyugodalmat keresvén, és nem talál»?

Mert az ördögök kínja örök és nincs nyugodalmuk; azonban gonosz akaratuk némi kielégítést és mintegy nyugodalmat nyer azáltal, ha az embereknek árthatnak. Ez azonban teljesen lehetetlen, ha az Isten puszta helyekre űzi őket, vagyis megfosztja az embereknek árthatás hatalmától és alkalmától; ilyenkor is igyekeznek ugyan ártani, de nem tehetik, azaz nyugalmat keresnek, de hasztalan.

Mit jelentenek e szavak: «Visszatérek házamba stb.»?

Nem mást, mint: visszatérek a lélekbe, melyet elhagytam. És a sátán meg is teszi, azonban a bűnöktől üresen leli azt, seprővel kitisztítva és fölékesítve, azaz malasztokkal és erényekkel megáldva. Ekkor elmegy és hét gonosz társával visszatér és ha lehet, egyesült erővel újra visszafoglalják előbbi lakását.

Miért mondja az evangélium: «Azon ember utóbbi állapota rosszabb lesz az elsőnél»?

1. Mivel azt, aki valamely vétekbe visszaesik, méltán félteni

lehet, hogy nemsokára több más vétket is el fog követni. 2. Mert az elesés után felkelni, vagyis a visszaesés után a vétket másodszor is elhagyni sokkal nehezebb, mint először volt és mindig nehezebbé válik, valahányszor az ember a vétket elköveti. 3. Mert alapos okunk van félni tőle, hogy a vétek szokássá válik és a megtérés lehetetlenné lesz. S így attól is tarthatunk 4. hogy a bűnös egészen megátalkodik, az Isten szavára többé nem hallgat és így örökre elvész.

Miért van különösen megemlítve az asszony, aki a nép közt Krisztust dicsőítette?

A tiszteletreméltó Beda szerint azért, hogy ez asszonynak dicséretes emlékezete örökre fönntartassék, mert ő Krisztust nyilvánosan és minden félelem nélkül dicsőítette, míg a farizeusok és a zsidók főbbjei gyalázatosan káromolták.

Miért mondta Krisztus boldogoknak azokat, akik az Isten igéjét megtartják?

Mert, mint föntebb mondottuk, nem elég az üdvösség elnyerésére, hogy az Isten igéjét csak hallgassuk, hanem szükséges, hogy azt teljesítsük is. Továbbá Krisztus e felelete által azt is kifejezte, hogy Szűz Anyját nem annyira azért kell dicsőítenünk, mert őt szülte, hanem inkább azért, mert mindenkor arra törekedett, hogy szívében megőrizze az Isten igéjét és aszerint éljen.

Áhitatgyakorlat. Uram Jézus, igaz világosság forrása! világosítsd meg az én lelki szemeimet, hogy sohase hagyjam magamat a gonosz lélektől elvakíttatni, hogy a szégyen érzetét letegyem és akaratod ellen vétkezzem; világosíts meg, hogy álszeméremből ne tartózkodjam elkövetett bűneimet a gyóntatóatya, mint a Te képviselőd előtt megvallani s a jó úton előre haladni. Erősíts meg egyszersmind, ó Jézus, minden szenteknek erőssége! kegyelmeddel, hogy a folytonos éberség, magamra való szoros vigyázat, gonosz kívánságaim leküzdése, a dologtalanságnak, rossz társaságoknak s az imádságban való restségnek elkerülése, különösen pedig a gyarló emberi ítéletek megvetése által képes legyek az ördögöt az ő fegyvereitől megfosztani. Végül oltalmazz meg a vétekbe való visszaeséstől, hogy el ne vesszek, hanem egykor a mennyei örömek örök boldogságának részese lehessek. Amen.

Oktatás bőjt negyedik vasárnapjára.

E vasárnap az öröm jegyében áll, ami a szertartásokon is meglátszik. Az orgona ismét megszólal, a violaszínt rózsaszín váltja föl. Egy kissé fel akarja üdíteni az egyház a nagybőjt közepe táján a híveket.

A **szentmise kezdete** ennek megfelelően így szól: «Vigadj, Jeruzsálem! és örvendezzetek benne mindnyájan, kik őt szeretitek; örüljetek vele örömmel mindnyájan, kik rajta bánkódtok és hogy örvendjetek és beteljetek az ő vigasztalása emlőjéből». (Zsolt. 121.) «Vigadok, mikor azt mondják nekem: Az Úr házába megyünk.» Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek, most és mindenkoron.

E misekezdet, valamint a lecke által is a mennyei örömökre akar minket az egyház figyelmeztetni, hogy ezáltal a bűnbánatban és bőjtölésben buzgalomra, az üldözések és szenvedések türelmes elviselésére serkentsen bennünket. Annál nagyobb dicsőség és öröm vár ránk a mennyben, minél többet szenvedünk és üldöztetünk a földön, minél jobban megfékezzük testünket s azt a léleknek rendeljük alá.

Az egyház imádsága. Engedd, kérünk, mindenható Úristen! hogy kik tetteink érdeménél fogva sanyargattatunk, malasztod vigasztalásából enyhülést nyerjünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a galat. írt lev. 4, 22—31.)*

Atyámfiai! Irva vagyon, hogy Ábrahámnak két fia volt, egyik a szolgálótól, másik a szabadtól. De ki a szolgálótól volt, test szerint született, ki pedig a szabadtól, az igéret folytán. Ezek példázatképen mondattak, mert ezek a két szövetség, éspedig: az egyik Sina hegyéről való, mely szolgaságra szült, ez Ágár; a Sina ugyanis hegy Arábiában, mely megfelel a mostani Jeruzsálemnek és szolgál fiaival együtt; Az a magasságbeli Jeruzsálem pedig szabad, mely a mi anyánk. Mert írva vagyon: Örvendj, te magtalan, ki nem szülsz; ujjongj és kiálts, ki nem vajudol, mert több a fia az elhagyottnak, mint annak, akinek férje van. Mi pedig, testvérek, miként Izsák az igéret fiai vagyunk. De valamint akkor az, aki test szerint született, üldözte a lélek szerint valót, úgy van most is. De mit mond az Irás? Üzd el a szolgálót és fiát, mert a szolgáló fia nem fog örökölni a szabad asszony fiával. Tehát, testvérek, nem a szolgálónak vagyunk fiai,

hanem a szabad asszonynak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.

Magyarázat. Ábrahámnak két fia volt; egyik Izmael, a szolgáló Ágárnak fia, a természet rendes folyása szerint; Izsák pedig a szabad Sárának fia, csodás úton, az Ábrahámnak adott igéret szerint fogantatott és született. E két anyában a két szövetség előképét látjuk; Ágár szolgálóban t. i. az ó-, Sára szabad asszonyban pedig az újszövetséget; Ágár fiában a zsidók, Sáráéban pedig a keresztények előképét. Mivel a zsidók Ábrahámnak természetes származás szerint való fiai, mint Izmael, a keresztények pedig természetfölötti származás és isteni kegyelemnél fogva azok, mint Izsák. Az újszövetséget mennyei Jeruzsálemnek nevezi az apostol, mert mennyből eredt s az ószövetséget, a régi, földi Jeruzsálemet magasabb és szellemi értelemben tünteti elő. Az új Jeruzsálem Isten kegyelmének vétele után sokkal gyümölcsözőbbé lett, mint az Istennel régen eljegyzett zsinagóga, mely hűtlensége és érzékies gondolkozása miatt a megváltásból és üdvözítésből ki lett zárva, míg Krisztus egyháza naponkint új magzatokat szül Istennek, azaz új hívőket szerez és azoknak Istentől tökéletes üdvöt eszközöl ki.

Fohász. Ó Jézus! add isteni kegyelmedet, hogy magamat a bőjtölés, imádság, az üldöztetésekben és minden viszontagságokban való béketűrés által szenvedéseid részesévé s hozzád hasonlóvá tegyem; hogy erényeim megnyerjék isteni tetszésedet és egykor el ne taszíts, mint testileg gondolkozó és elfajult gyermeket, hanem méltónak tarts a te igéretedre és örök vigasztalásodra a mennyei Jeruzsálemben.

Evangélium. *(Szent János 6, 1—15.)*

Ezek után Jézus a galileai, vagyis tiberiási tengeren túlra méne. És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselekszik vala. Fölméne tehát Jézus a hegyre és leüle ottan tanítványaival. Közel vala pedig a húsvét, a zsidók ünnepe. Fölemelvén tehát szemeit Jézus és látván, hogy nagy sokaság gyűl hozzája, mondá Fülöpnek: Honnét veszünk kenyeret, hogy ezek egyenek? Ezt pedig azért mondá, hogy őt próbára tegye; mert ő maga tudta, mit akart cselekedni. Felelé neki Fülöp: Kétszáz denár áru kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson. Mondá neki egyik tanítványai közül, András, Simon Péternek testvére: Van itt egy fiú, kinek öt árpakenyere van és két hala; de mi ez ennyinek? Jézus erre mondá: Telepítsétek le az embereket. Ama helyen pedig sok fű vala. Letelepedének tehát

a férfiak, számszerint mintegy ötezren. Jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, elosztá a letelepülteknek; hasonlóképen a halakból is adott, amennyit akartak. Miután jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek föl a megmaradt hulladékokat, hogy el ne vesszenek. Összeszedék tehát és tizenhét kosarat töltének meg az öt árpakenyér hulladékaiból, melyek megmaradtak az étkezők után. Az emberek pedig látván a jelt, melyet Jézus cselekedett, mondák, hogy ez bizonnyal az a próféta, ki e világra jövendő. Azért észrevevén Jézus, hogy készülnek jönni és megragadni őt, hogy királlyá tegyék, ismét a hegyre meneküle maga egyedül.

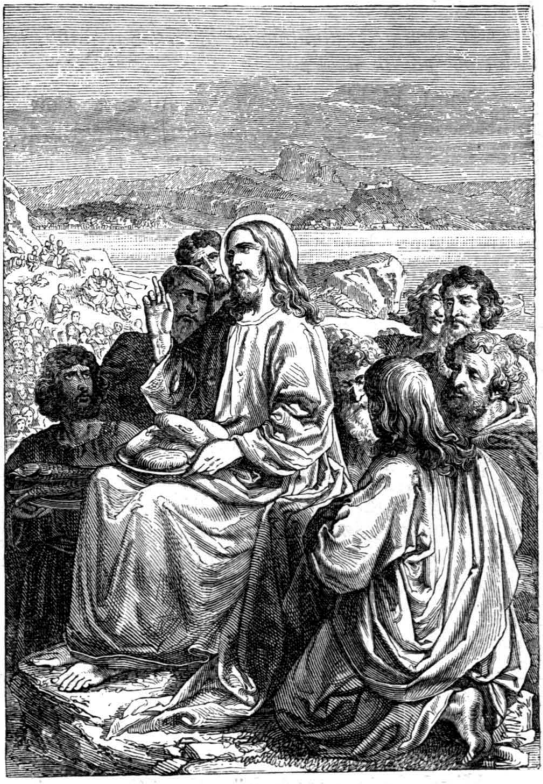

Mit tanulhatunk az Úr Jézust követő nagy sokaságtól?

Tanulhatjuk: 1. hogy szükségeinkben, betegségeinkben stb. mi is oly bizalommal forduljunk Jézushoz, mint ők; 2. hogy az Isten igéjének hallgatásában oly buzgóságot tanusítsunk, mint ezek az emberek, kik a mennyei eledel után való vágyódásukban a földi élelemről egészen megfeledkeztek s hacsak az Üdvözítő csodát nem tesz, az éhenhalás veszedelmének tették volna ki magukat. Vajha ezen emberek buzgóságának csak tizedrésze is megvolna bennünk!

Miért tette Krisztus Urunk Fülöpöt próbára?

1. Hogy lássa, vajjon hiszi-e, hogy ő csoda által is segíthet.

2. Meg akart minket tanítani arra, hogy előbb természetes és megszokott eszközökhöz kell nyúlnunk s csak azután folyamodjunk a természetfölöttiekhez. 3. Hogy az élelem hiányáról előre meggyőződött nép előtt a csoda annál inkább feltünjék. 4. Hogy tanuljunk az Istenben bízni, aki az inség idején segítségünkre van. (Zsolt. 9, 10.)

E csodatett alkalmával miért használt szertartásokat Krisztus és milyenek voltak azok?

Szent Máté előadása szerint: 1. Föltekintett az égre, ezzel mintegy értésünkre akarván adni, hogy minden jó onnan jön és hogy Isten az, aki nekünk áldását adja. 2. Hálát adott, hogy ezáltal minket háladatosságra buzdítson. Az asztal, — mondja aranyszájú szent János — mely imádsággal kezdődik és azzal végződik, sohasem fog hiányt szenvedni. 3. Megáldá a kenyeret s ezzel arra tanított, hogy az Isten áldása mindent megszaporít.

Miért parancsolta Krisztus tanítványainak, hogy szedjék össze a morzsákat?

Azért parancsolta ezt: 1. Hogy a morzsák össze ne tapodtassanak és veszendőbe ne menjenek. 2. Hogy a maradék nagy sokaságából annál jobban kitűnjék a csoda nagysága. 3. Hogy megtanítson minket becsülni az Isten adományait, bármily kicsinyeknek látszódjanak is azok és ha magunknak szükségünk nincs azokra, tartsuk meg a szegények részére. 4. Hogy megtanuljuk belőle, miszerint azt, amit a szegényeknek adunk, Isten ezerszeresen fogja visszafizetni. Minél többet ajándékozunk a szegényeknek, annál többet fogunk mi is nyerni Istentől. Azért mondja alamizsnás szent János alexandriai patriárcha: «Meg akarom látni, ó Uram! ki fog hamarabb megszünni, te-e, hogy nekem adj, vagy én, hogy a szegényeknek adjak?»

Miért távozott el Jézus a csodatett után?

Mivel a nép e csoda következtében megismerte, hogy ő a Messiás és nyilvánosan királynak akarta kikiáltani, holott pedig ő nem földi, hanem lelki országot alapítani jött a világra. E tettével egyszersmind azt is tudtunkra adta, hogy tetteinkben ne annyira az emberek szeretetét és magasztalását, mint inkább Isten dicsőségét tartsuk szem előtt és hogy a végzett munka után a magányt keressük, mint ahol háborítatlanul ájtatoskodhatunk.

Vigasztaló tanítás a szegénységben.

A bőjt negyedik vasárnapjára rendelt szent evangélium különösen vigasztaló lehet a jámborokra és a szegényekre nézve. Krisztus az őt követő nép felől gondoskodott anélkül, hogy őt erre felkérték volna; csupán szívének irántunk való nagy szeretetéből. Igy tesz Isten is, ki a világ kezdetétől fogva minden időben gondoskodott övéiről. Atyai gondoskodásának példáival már az ószövetségben találkozunk; így választott népének a nagy éhség idején megvigasztalására és segedelmére Józsefet előre küldte Egyiptomba;[1] Izrael fiait a pusztában mennyei kenyérrel,[2] Illés prófétát pedig holló által táplálta;[3] Dániel prófétát sem engedte sinylődni, midőn az az oroszlánok vermébe vettetett.[4] Hasonlóképen gondoskodott Isten övéi felől az újszövetségben, midőn őket a legnagyobb szükség idején majd állatok, majd angyalok, majd emberek által a legcsodálatosabban táplálta, mint az a szentek életéből kitűnik. Méltán mondta tehát Dávid,[5] hogy az Úr egy igazat sem hagy el, azaz senkit sem enged elveszni, aki őt igazán szolgálja s Krisztus parancsa szerint az Isten országát és annak igazságát keresi és nagy bizalmat helyez a Mindenhatóba. Akik nem így cselekszenek, azok nem remélhetik, hogy Istentől sokat nyerjenek. Aki Istent elhagyja, azt elhagyja az Isten is. De az ő igaz gyermekeit Isten sohasem hagyja el. Igyekezzél tehát jó gyermeke lenni Istennek, akkor Isten is mindig jó atyád lesz. «Vesd az Úrra gondodat és ő eltáplál téged.»[6] Innen van, hogy sok embernek oly rosszul megy dolga, mert nem Istenben, hanem egyedül az emberekben és önmagában bízik. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy annak, aki Istenben bízik, nem is kell többé dolgoznia; mivel meg van írva: «Aki földét míveli, elegendő kenyere lesz; aki pedig a hivalkodást követi, nagy bolond». (Példab. 12, 11.) És: «Aki nem akar dolgozni, ne is egyék». (Tessz. II. 3, 10.)

Fohász. Úristen! bizom a te mindenhatóságodban és erősen hiszem, hogyha Téged féllek, kerülöm a rosszat és a jót cselekszem, bármily szegény legyek is egyébként, sok jóban lesz részem. (Tób. 4, 23.)

[1] Móz. 45, 5. Zsolt. 104, 17.
[2] Móz. V. 8, 3.
[3] Kir. III. 17.
[4] Dániel 14.
[5] Zsolt. 36, 25.
[6] Zsolt. 54, 23.

Oktatás, mikép kell a húsvéti ünnepre készülni.

«Közel vala pedig a húsvét ünnepe.» (Ján. 6, 4.)

Húsvétkor nekünk is fel kell támadnunk Krisztussal, vagyis a tévelygés vágyai által megromlott régi emberből kivetkőzve, újjá kell lennünk; olyan emberré, ki Isten akarata szerint igazságban és szentségben született. E végből 1. Isten iránt való szeretetből győzzük le hibás hajlamainkat, kerüljük a lármás társaságokat s keressük gyakrabban a magányt, mert itt szól Isten az emberhez. (Ozeás 2, 14.) 2. Isten kegyelmével vizsgáljuk meg szorgosan lelkiismeretünket és fontoljuk meg, mint vagyunk Istennel; mert e nap a mi kiengesztelésünk és minden bűnöktől való megtisztulásnak napja. Sanyargassuk azért lelkünket és készüljünk hozzá bőjtöléssel, virrasztással és imádkozással. Amely lélek e napon meg nem tisztítja magát, az méltó arra, hogy a nép közül kitiltassék. (Móz. III. 16, 30. és 23, 29.) 3. E vasárnaptól kezdve húsvétig szigorúbb bőjtöt tartsunk, Krisztus szenvedése fölött úgy otthon, mint a templomban elmélkedjünk s neki hálát adjunk; a szegényeknek alamizsnát osszunk vagy ha mi is szegények vagyunk, tűrjük békével a szegénységet és szükséget. Végre 4. valódi és töredelmes gyónást kell végeznünk, a gonoszság és csalfaság régi kovászát kitisztítanunk, hogy úgy, amint illik, a tisztaság és igazság kovásztalan kenyerével tarthassuk meg az Ur vacsoráját, mivel Krisztus, a mi húsvéti bárányunk, már megöletett. S valamint a zsidók húsvéti bárányának megöletését a kovásztalan kenyér evése követi, úgy Krisztus Urunk áldozatát a régi gonoszság kovászától ment tiszta életnek és gondolkozásmódnak kell a kereszténynél követnie.

Oktatás bőjt ötödik vasárnapjára, melyet máskép feketevasárnapnak is neveznek.

E vasárnapot *passio-* vagy *feketevasárnapnak* is hívják, mert a Krisztus kínszenvedése fölötti elmélkedés foglalja el most egészen az egyházat. A feszületeket ma elfedik annak emlékezetére, hogy Krisztus ezidőtájban egész jeruzsálemi bevonulásáig elrejtőzött a zsidók elől és nyilvánosan nem volt látható. Az egyház a miséből kihagyja a «Dicsőség az Atyának» stb. dicséretet, ezzel azt akarván kifejezni, hogy nem vagyunk méltók a három személyű Istent dicsőí-

teni, míg az Isten Fia bűneink miatt minden gyalázatnak és szégyennek ki van téve. A «Judica» zsoltárt, melyet különben az oltár lépcsőinél szokott a pap elmondani, ma nem imádkozza, mert ma a főpapok tanácsot tartottak Jézus ellen ; azért az egyház *misekezdetül* használja e zsoltárt, a szenvedő Megváltó nevében mondván : «Ítélj meg engem, Isten és határozd el ügyeimet az istentelen nemzetség ellen, a gonosz és álnok embertől ments meg engem. Bocsásd ki világosságodat és igazságodat: azok elvezetnek engem és elvisznek a te szent hegyedre és hajlékaidba». (Zsolt. 42.)

Az egyház könyörgése. Tekints, kérünk, mindenható Uristen ! kegyelmesen népedre, hogy isteni jóságodból igazgattatván a testiekben, oltalmadból megőriztessék a lelkiekben. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a zsid. írt lev. 9, 11—15.)*

Atyámfiai ! Krisztus azonban mint a jövendő javak főpapja jelenvén meg, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, nem is bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszersmindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve. Mert ha bakok és bikák vére, és az üszőnek elhintett hamva a fertőzötteket megszenteli a test megtisztulására, mennyivel inkább fogja Krisztus vére, ki a Szentlélek által önmagát hozta áldozatul szeplőtelenül Istennek megtisztítani lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk ! És azért újszövetségnek a közvetítője ő, hogy halálát az első szövetség alatt történt törvényszegések váltságáért közbevetvén, a hivatottak az örökkétartó rörökségnek igéretét elnyerjék.

Magyarázat. E szentleckében arra tanít minket az apostol, hogy Krisztus, mint az újszövetség főpapja a kereszt oltárán kiontott vérével, amennyire rajta állott, az emberek bűneiért tökéletesen eleget tett és most már csak az szükséges, hogy a bűnösök tulajdon közremunkálásukkal magukat Krisztus kínszenvedésének részeseivé tegyék s annak érdemét az örök üdvösségre nézve maguknak megszerezzék. Az egyház tehát azért olvastatja ma e szentleckét, hogy e szent időben a bűnösök böjtölés, valódi bűnbánat és egyéb töredelmességi cselekedetek által Krisztus szenvedésének részeseivé tegyék magukat és Istennek a megváltás nagy jótéteményéért hálát adjanak, őt szeressék és dicsőítsék.

Fohász. Ó kegyelmes Jézus ! add, hogy bűneink tökéletes megbánása és jótettek gyakorlása által magunkat keserves kínszenvedéseid részeseivé tegyük s ez által az örök életnek megigért örökséget elnyerhessük.

Evangélium. *(Szent János 8, 45—59.)*

Az időben mondá Jézus a zsidók seregének: Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem? Aki Istentől van, Isten igéit hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert az Istentől nem vagytok. Felelék azért a zsidók, és mondák neki: Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van? Felelé Jézus: Énnekem ördögöm nincsen, hanem tisztelem Atyámat, és ti gyalázattal illettek engem. Én azonban nem keresem a magam dicsőségét; van, aki keresi és megítéli. Bizony, bizony mondom nektek: Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké. Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt, a próféták is, és te azt mondod: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem ízleli meg a halált mindörökké. Avagy tán nagyobb vagy Ábrahám atyánknál, ki meghalt? a próféták is meghaltak. Mivé teszed magadat? Felelé Jézus: Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi; az én Atyám az, aki dicsőít engem, kiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek. De ti nem ismeritek őt, én pedig ismerem; és ha azt mondom, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug leszek; ámde ismerem őt és beszédét megtartom. Ábrahám, a ti atyátok, örömmel kívánta látni az én

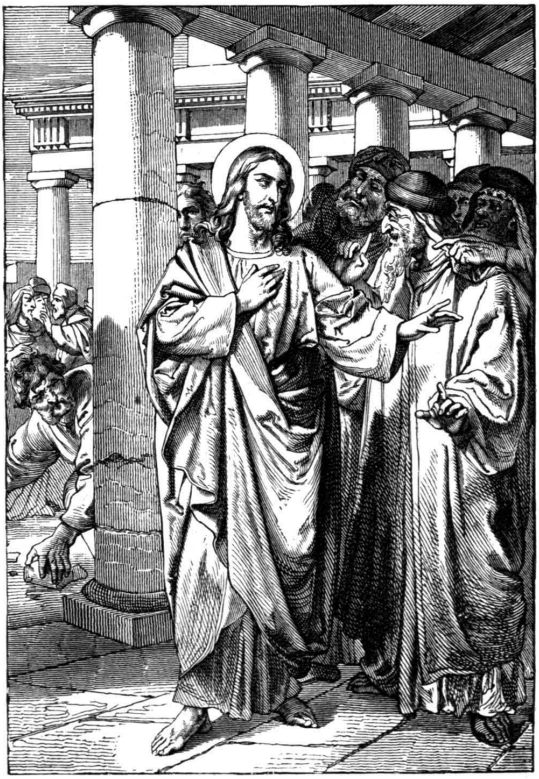

napomat; látta, és örvendezett. Mondák azért a zsidók neki: Még ötvenesztendős sem vagy, és Ábrahámot láttad? Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom noktek, mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. Köveket ragadának azért, hogy rája hajítsák; Jézus pedig elrejtőzék, és kiméne a templomból.

Miért kérdezte Krisztus a zsidókat: «Ki fedd meg engem közületek a bűnről?»

1. Tanítani akart arra, hogy az, aki másokat inteni és büntetni akar, amennyire lehetséges, maga is bűntelen legyen. 2. Hogy megmutassa, hogy ő épen azért, mert minden vétektől ment, több mint ember (Ján. I. 1, 8.); következőleg ő Messiás, az Isten Fia. Ezt a zsidóknak többször, különösen ebben az evangéliumban nyiltan megmondotta és csodái által világosan be is bizonyította.

Miért mondta Jézus: «Aki Istentől van, Isten igéit hallgatja?»

Azért, hogy a zsidók, kik isteni tanításának hitelt adni s azt követni vonakodtak, értsék meg, hogy ők nem Istennek, hanem az ördögnek gyermekei, mert aki Istentől van, az szívesen is hallgatja az Isten igéjét, ellenben a földies, a testi és ördögi érzelmű mit sem akar felőle tudni, mégpedig azért, hogy gonosz életét ne kelljen megváltoztatni. Krisztus után könnyen megállapíthatjuk, hogy Istentől vagyunk-e vagy sem? Mert ha szívesen hallgatjuk az Isten igéjét; ha a templomba örömest és mindannyiszor elmegyünk, amikor csak lehet; ha gyönyörködünk a jó könyvekben és az azokban foglaltaknak örömest engedelmeskedünk, akkor Isten gyermekei vagyunk. De ha az igazságot hallani nem akarjuk, a templomot és mindazon helyeket, ahol valami jót tanulhatnánk, kerüljük; ha félrevetjük a jó könyveket, ellenben a rossz társaságokat szívesen felkeressük s erkölcsrontó könyvekben gyönyörködünk; ha örömest hallgatjuk a vétkes beszédet vagy magunk is örömest folytatunk ilyent; ha restek vagyunk a hallott jónak teljesítésében, de annál buzgóbbak a rossz utánzásában, akkor hasonlók vagyunk a zsidókhoz, kik Krisztus tanait el nem fogadták, sőt az Isten Fiát üldözték is.

Vigasztalás a rágalmazásokban.

Midőn Krisztus a zsidóknak az igazságot megmondta, azok rágalmazással és gyalázással feleltek: szamaritánusnak, azaz tévhitűnek, eretneknek és ördöngősnek nevezték. Vigasztalásul szolgál-

hat ez azoknak, akiket ártatlanul rágalmaznak, mert hisz velük sem történik rosszabb, mint Krisztussal. Hallgassák meg az ily ártatlanul rágalmazottak szent Ágoston vigasztalását:[1] Ugyan milyen gyalázat érhet bennünket, melyet Megváltónk előbb nem szenvedett volna? Rágalmaznak? Ó! őt sokkal előbb és jobban rágalmazták, mert nagyevőnek, eretneknek és lázítónak, majd bűnösök társának és barátjának, majd ördöngősnek csúfolták, sőt még olyant is kellett hallania, hogy az ördögöket Belzebub, az ördögök fejedelmének nevében űzi ki.[2] Azért vigasztalta tanítványait is e szavakkal: «Ha a családatyát Belzebubnak nevezték, mennyivel inkább az ő háza népét».[3] Keserűeknek érezzük e fájdalmakat? Nincs oly keserű fájdalom, melyet ő nem szenvedett volna, mert van-e fájdalmasabb a kereszthalálnál? Azért mondja szent Pál, hogy minden szenvedéseink és megaláztatásaink közepette gondoljunk arra, ki maga az ártatlanság lévén, a bűnösöktől ilyeneket szenvedett és ne fáradjunk ki s ne csüggedjünk el lelkünkben a szenvedések közepette.

Miként és miért védelmezte magát Jézus a zsidók rágalmazása ellen?

Ugy, hogy a legnagyobb isteni nyugalommal egyszerűen tagadta mindazt, amit ellene felhoztak, állítván, hogy ördöge nincs és hogy igazságot mond a zsidóknak; nem azért, mintha szamaritánus és így a zsidók született ellensége volna, hanem mivel hivatásának betöltésével tisztelni akarja Atyját. Az pedig, hogy Krisztus e rágalmakra válaszolt, holott különben azokat egyszerűen felelet nélkül szokta volt hagyni, azért történt, mert ha azokat hallgatása által mintegy beismerni látszott volna, isteni küldetése kétessé válik s Isten tisztelete és az emberek üdvössége kárt szenvedett volna. Krisztus magaviselete arra tanít minket, hogy a rágalmak és becstelenítések ellen csak akkor védjük magunkat, de ilyenkor is egész nyugalommal és szerénységgel, ha a rágalmak Isten dicsőségének s az emberek üdvének ártanak. Hacsak saját becsületünket sértik, akkor inkább az ő példája szerint bízzuk Istenre a megvédelmezést; ő, az örökös jóság, bizonyára igazságot fog nekünk szolgáltatni.

Hogyan látta Ábrahám Krisztus napját?

Lélekben, azaz 1. már itt a földön isteni kinyilatkoztatásból ismerte meg Krisztus eljövetelét s ennek az emberiség üdve miatt szíve mélyéből előre örvendett. 2. A pokol előtornácában különös isteni kinyilatkoztatásból tudta meg az ősatyákkal együtt Krisztusnak valóban megtörtént eljövetelét s ez neki különös vigasztalásul

[1] Jerem. 10. De verbo Dom. [2] Máté 9, 34. [3] Máté 10, 25.

szolgált. E körülményből kitűnik azon igazság is, hogy a megholtak résztvesznek sorsunkban és örvendenek, ha jól folynak dolgaink, különösen pedig, ha Isten kegyelmét adja nekünk minden jóhoz s mi azt lelki üdvünkre buzgón felhasználjuk.

Miért akarták a zsidók Krisztust megkövezni?

Mert Isten Fiának nevezte magát s ezt ők elvakultságukban és hitetlenségükben istenkáromlásnak tartották, mire pedig Mózes törvénye halálbüntetést szabott. (Móz. III. 24, 15. 16.)

Miért rejtette el magát Krisztus a zsidók elől és miért nem állott inkább bosszút rajtok?

1. Hogy kimutassa béketűrését, szelidségét és a bűnösök iránt való kegyességét s ezzel bennünket arra tanítson, hogy engedjünk ellenségünknek vagy kerüljük, de rajta bosszút semmi körülmények között ne álljunk. 2. Ezzel előre kijelentette, hogy a zsidóktól megátalkodottságuk miatt a pogányokhoz fordul,[1] amint ezt példája szerint az apostolok meg is cselekedték.[2] 3. Inteni akart, hogy a haragos és veszekedő embereket kerüljük: «Tisztelet az embernek, ki elvonja magát a versengéstől, a bolondok pedig mind veszekedésbe elegyednek» (Példab. 20, 3.), mert ahol viszálkodás van, ott nem lakik az Isten.

Áhitatgyakorlat. Legkegyesebb Jézus! midőn Téged halálos elleneid oly igen rágalmaztak, Te szeliden feleltél nekik és midőn meg akartak kövezni, Te kitértél előlük, mi pedig egyetlen sértést sem tudunk békével tűrni, semmiben sem akarunk felebarátunknak engedni, hanem mindenkor a legnagyobb hevességgel bosszuljuk meg magunkat. Bocsásd meg e türelmetlenségünket és haragos indulatunkat és add isteni kegyelmedet, hogy békén tűrhessük a bántalmakat és szelidek legyünk a sértések közepette. Engedd egyszersmind, hogy a te szent igédet szívesen és figyelmesen hallgassuk, igazán megértsük és megtartsuk s így igéreted szerint örökké élhessünk. Amen.

Oktatás virágvasárnapra.

Miért nevezzük e napot virágvasárnapnak?

Mivel ilyenkor már zöld és virágokkal ékes a természet és mivel e napon virágos barkákat viszünk a templomba. E vasárnapot

[1] Ján. 12, 20. [2] Apost. cs. 13, 46.

másként *pálmavasárnapnak* is nevezik, és pedig: 1. Mivel az egyház ma Jézus Jeruzsálembe történt ünnepies bemenetelének emlékét ünnepeli, amikor is az Urat az ájtatos nép *pálmaágakkal* fogadta. (Máté 21. r.) 2. Mivel az egyház e fogadtatás örök emlékére e napon pálmákkal és barkákkal ünnepies körmenetet tart.

Miért szentelik meg a barkákat?

1. Hogy azok, akik az ily szent barkákat ájtatosan hordozzák, Istentől testi és lelki oltalmat nyerjenek. 2. Hogy aki házába viszi, Isten áldását vegye s minden viszontagságtól ment legyen. 3. Hogy elismerjük, miszerint Isten a lelketlen tárgyakat is fel tudja üdvösségünkre használni s megértsük Jézus Jeruzsálembe való bevonulásának értelmét, melynél a pálmák a halál fejedelme fölött való győzelemnek, az olajfaágak pedig a lelki kenetnek jelképei voltak. S ezért Istentől azon kegyelmet kérjük, hogy Jézus Krisztus által a halál országa fölött mi is diadalmaskodhassunk s így méltók legyünk az ő dicsőséges feltámadásában résztvenni. 4. Hogy megtanuljuk, miszerint mindnyájan eléje menjünk Krisztusnak, és pedig nem annyira pálmákkal, mint inkább jócselekedetekkel és neki nem ruháink kiterítése, de a hit által s minden illetlenség és botrány elhárításával készítsünk utat, mert ez által tetteink istenesek lesznek, mi magunk pedig méltók leszünk arra, hogy egykor a mennyei Jeruzsálembe felvétessünk.

E vasárnapon az egyház, hogy bennünk a szenvedő Üdvözítő iránt részvétet gerjesszen, a *misekezdetben* Krisztus nevében panaszszal esd az Atyához: «Uram, ne távoztasd el tőlem segítségedet; figyelj az én oltalmamra! Szabadíts meg engem az oroszlán szájából, engem, lealázottat, az egyszarvúak szarvaitól. Istenem! én Istenem! tekints rám. Miért hagytál el engem? Szabadulásomat eltávolítják vétkeim kiáltásai». (Zsolt 21.)

Az egyház imádsága. Örök mindenható Uristen! ki az emberi nemnek követendő példájául Üdvözítőnket emberi természetet fölvenni és őt a kereszten meghalni hagytad, engedd kegyelmesen, hogy mind béketűrését kövessük, mind feltámadásának részesei legyünk. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a filipp. írt lev. 2, 5—11.)*

Atyámfiai! Ugyanazt az érzést *ápoljátok* magatokban, amely Krisztus Jézusban is *megvolt*, aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőségét oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, hanem kiüresítette önmagát, felvette a

szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. Megalázta magát, engedelmes lett a halálig, éspedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, az égieké, a földieké és az alvilágiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Tanulság. Isten egyháza kívánja, hogy ebben a szent időben oly buzgón és jámborul érezzünk, mint Krisztus, aki bár Isten volt, mégis annyira szerette az alázatosságot és engedelmességet, hogy föláldozva minden dicsőségét, szolgai alakot vett föl és Atyja akaratának egészen a szégyenteljes kereszthalálig híven engedelmeskedett. Engedelmességéért azonban mennyei Atyja érdeme szerint fölmagasztalta és minden létezőnek urává tette. Alázzuk meg tehát magunkat Krisztus példája szerint és engedelmeskedjünk örömest Istennek, az egyháznak és elüljáróinknak, hogy mi is méltók legyünk egykor a mennyei dicsőség örömeibe felmagasztaltatni.

Fohász. Ó, bár oly alázatos és engedelmes volnék, mint Te, édes Jézusom! Mert van-e büntetésre méltóbb gőg, mint az, ha én, a földnek nyomorult férge, magamat kevélyen fölemelem, míg Te, kinek fölsége és hatalma oly nagy, magadat oly végtelenül megaláztad? Kérlek azért, ó isteni Megváltóm! adj hozzá kegyelmet, hogy ezután híven kövesselek az alázatosság útján.

A virágvasárnapi szentmise alatt az evangélium helyett az úgynevezett «Passio»-t vagyis az Üdvözítő kínszenvedésének történetét olvastatja az egyház, mely Máté evangéliumának 26. és 27. részében van megírva. (Ugyanerről szól a nagypénteki evangélium, csakhogy mind a négy evangélistából van összeszedve.) A Passio olvasása alatt sem tömjén, sem gyertyák nem égnek, sem a «Dominus vobiscum»-ot nem mondja a pap annak jeléül, hogy Jézust, a világ világosságát a halál elvette tőlünk s ez által a tanítványok hite, szeretete és áhitata is megingott s csaknem végkép kialudt. Midőn a szenvedés történetének olvasásában a pap e szavakhoz ér: «meghajtá fejét és kiadá lelkét!» a hívekkel együtt térdre borul s elmélkednek Jézus halálának és a megváltásnak nagy titkáról s Isten e végtelen kegyelméért hálát adnak.

Evangélium. *(Szent Máté 21, 1—9., melyet a pap barkaszenteléskor olvas.)*

És midőn Jeruzsálemhez közeledtek és Betfagéba értek az Olajfák hegyéhez, akkor elküldé Jézus két tanítványt, mondván nekik: Menjetek a helységbe, mely előttetek vagyon, és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vemhét; oldjátok el, és

hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Urnak szüksége vagyon rájuk; és azonnal elbocsátja azokat. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mondván: Mondjátok Sion leányának: Ime a Te királyod jön hozzád szeliden, szamáron és vemhén, a teherhordónak fián ülve. Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vala nekik Jézus. És elhozák a szamarat és vemhét, rájuk tevék ruháikat, és őt azokra ülteték. A nagy sereg pedig leteríté ruháit az uton; mások meg gallyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának! áldott, ki az Ur nevében jő! Hozsanna a magasságban!

Miért vonult Jézus oly ünnepélyesen Jeruzsálembe?

1. Meg akarta mutatni, hogy ő a zsidók Messiása és királya, kiről Zakariás próféta megjövendölte, hogy ily ünnepélyesen fog Jeruzsálembe bevonulni. 2. E bevonulás alkalmával kétségbevonhatatlanul bebizonyította, hogy ő az, aki a sátánt legyőzi és minket Istennel kiengesztel és épen ezért nem harci ménen, hanem szamár vemhén ülve alázatosságban és szegénységben vonul Jeruzsálembe, amint az a békesség fejedelméhez illik. 3. E viselkedése által az írástudókat és farizeusokat, általában az egész zsidó népet a legünnepélyesebben és félreismerhetetlenül felhívta, hogy higy-

jenek benne, mert ha még most sem hisznek, többé semmivel sem menthetik magukat.

Miért ment a nép Krisztus elé pálmaágakkal?

E cselekedetével, Isten sugallatából, elismerte a nép, hogy Krisztus mint a halál, az ördög és pokol legyőzője, az embereknek Istennel, önmagukkal és embertársaikkal békét fog szerezni és nekik megnyitja a mennyei Jeruzsálemet. Mert a pálma a győzelem és béke jelvénye. Azonban a zsidó nép e cselekedetéből a világ állhatatlanságát és változékonyságát is megismerhetjük. Azok, akik ünnepi ruhákban, kezükben pálmaágakkal örvendezve mentek Krisztus elé s üvdriadallal hangoztatták: «Hozsanna Dávid fiának!» rövid pár nap mulva legbőszültebben kiáltozták a «Feszítsd meg!»-et. Tanuljuk meg ebből, hogy bizalmunkat egyedül Istenbe, ne pedig az emberekbe helyezzük. Egyszersmind vigyázzunk, nehogy a zsidó nép módjára húsvétkor örömmel fogadjuk az Üdvözítőt, de aztán fogadalmunk dacára ismét elkövetett bűneinkkel újra felfeszítsük őt. (Zsidók. 6, 6.)

Milyen ünnepséget tart ma az egyház?

Körmenetet. A papság a néppel együtt a pálmaszentelés után (délvidéken pálma- vagy olajágakat, nálunk kibimbózott fűz- vagy rekettyeágakat használnak) körmenetben kimegy a templomból. Visszatérve a körmenet megáll a bezárt ajtók előtt, belül csak egy-két énekes van és most megindul fölváltva az ének a körmenet és a belül lévő énekesek közt. A templomban levő énekesek jelképezik az angyalokat, maga a templom a mennyországot, a pap és kísérete Krisztust és szentjeit. Az ének végén a pap a körmeneti kereszttel ráüt a templom ajtajára, mire az kinyílik. A jelkép világos: a mennyország az ősszülők bűne miatt zárva volt az ember előtt, de Krisztus megnyitotta azt keresztjével.

Miként kell e napon a szent meneten (processio) a szentelt barkákkal jelen lennünk?

Oly istenes és jámbor szándékkal, mintha az ájtatos néppel együtt Jeruzsálemben mi is Krisztus elé mennénk, hogy őt mint a világ Üdvözítőjét imádjuk.

Mit kell a szent menet alatt mondanunk és gondolnunk?

Mondjuk azt, amit Jézus Jeruzsálembe való bevonulásakor az ünneplő nép mondott: Hozsanna Dávid fiának! Hozsanna a magasságban! stb. s emellett kérjük Istentől azon kegyelmet, hogy az

istenesség által mi is virágozzunk a jócselekedetekben, diadalmaskodjunk Krisztussal a világ, az ördög és a test felett s ez által érdemeljük meg, hogy vele együtt a mennyei Jeruzsálembe mehessünk.

Buzgó áhitat. Ó Jézus, örökké viruló és gyümölcsöző fája az életnek, kiben a mennyei paradicsom lakói végtelenül gyönyörködnek, add, hogy mi is mindenkor viruljunk a szeretet által, mint a pálmák s a jócselekedetek gyakorlása bennünk ékes virágokat és üdvösségünkre hasznos gyümölcsöket hozzon.

Oktatás a nagyhétről.

Virágvasárnappal kezdetét veszi a nagyhét, melynek legszentebb része a három utolsó nagy nap. Kedden és szerdán a szentmisében az Ur kínszenvedésének történetét olvassa az egyház szent Márk, illetve szent Lukács evangéliuma szerint.

Miért nevezzük ezt a hetet nagyhétnek?

Mert Krisztus e héten vitte véghez a legnagyobb és legszentebb művet: az emberi nem megváltását.

Mily nevezetes cselekedeteket vitt véghez Krisztus e hét négy első napjában?

Virágvasárnapon a nép örömrivalgása mellett bement a jeruzsálemi templomba, ahol «Hozsanna Dávid fiának!» üdvözlettel fogadták. Majd az árusokat és vevőket kiűzte a templomból (Máté 21, 12.) s miután az egész napot tanítással és a betegek gyógyításával töltötte, este tanítványaival a Jeruzsálemtől egyórai távolságra, az Olajfák-hegyének lábánál fekvő Bethánia faluba tért vissza. (Márk 11, 11.) A következő három napon szintén fölment Jeruzsálembe s nappal a templomban tanított, az éjt pedig az Olajfák hegyén töltötte. (Luk. 21, 37.) E napok alatt szentbeszédeiben és tanításaiban különösen a zsidó papokat, írástudókat és farizeusokat igyekezett meggyőzni arról, hogy ő valóban az igért és megjósolt Messiás (Máté 22, 42.) és hogy azok a neki előkészített halál által, melyet ő megjövendölt (Máté 21, 39.), súlyosan vétkeznek s úgy magukra, mint az egész zsidó népre végromlást hoznak. E végromlást ő a fügefának a kimondott átokra való elszáradása (Márk 11.) s Jeruzsálem és a templom pusztulásának megjövendölése által (Luk. 21.) világosan értésükre adta. Ez alkalommal ellenségeit részint világos szavakkal (Máté 23.), részint hasonlatosságok által (Máté 21, 22, 25.)

annyira megcáfolta és megszégyenítette, hogy azok ádáz haragukból és gyülöletükből kifolyólag egyhangúlag elhatározták, hogy őt el fogják veszteni. (Máté 26.) E határozat végrehajtását nagyban elősegítette és siettette az istentelen Judás, ki gyalázatos pénzvágyból a Megváltót 30 ezüstpénzért a főpapoknak eladta s a következő napon, vagyis csütörtökön, áruló módon kezeikbe szolgáltatta. Hála legyen neked, ó Jézus! mindazért, amit érettünk tettél és szenvedtél!

Mi a sötétség zsolozsmája?

A nagyhét szerda, csütörtök és péntek délutánján a papi zsolozsma egy részét bizonyos szertartások között végzik. Nevét onnan kapta, hogy napnyugta után, a sötétség beálltával kellett végezni, továbbá azon szertartástól, mellyel a zsolozsma vége felé az összes gyertyákat és lámpákat eloltják a templomban.

A főoltár előtt felállítanak egy háromágú gyertyatartót, amelyen 15 gyertya van. A zsolozsma kezdetén úgy ezek, mint a főoltár 6 gyertyája égnek. Minden egyes zsoltár végzése után a háromágú gyertyatartó egy-egy gyertyáját eloltják s csak a tetőn levő gyertya marad égve. A Benedictus alatt kioltanak minden más gyertyát és fényt a templomban. Ennek végeztével pedig a megmaradt egy szál égő gyertyát az oltár mögé viszik. A befejező ima után egy kis zörejt csinálnak, az oltár mögé rejtett égő gyertyát visszahozzák s a tartóra helyezik.

A kioltott gyertyák jelképezik a tanítványokat, kik Krisztust szenvedésében elhagyták; az égve hagyott gyertya jelképezi Krisztust, a világ világosságát, aki — mikor meghalt a kereszten — akkor sem aludt ki, el volt rejtve a sírba, de harmadnapra még nagyobb fényben támadt fel.

Ezt a zsolozsmát a végén csapott zörejről zörgő zsolozsmának is nevezik. De legáltalánosabban a benne előforduló leckékről Jeremiás siralmai-nak nevezik.

Oktatás nagycsütörtökre.

Milyen ünnepet ül ma az egyház?

A mai napon az egyház azon nap emlékét ünnepli, melyen az isteni Üdvözítő a legszentebb miseáldozatot és az Oltáriszentséget rendelte. Ezért a mai napot egyházi nyelven Coena Domini Urvacsora napjának nevezik. Néhol a német elnevezés után zöld-

csütörtöknek is hívják. Valószinűleg azon zöld füvek miatt, ama saláta után, melyet a zsidók a húsvéti bárannyal együtt ettek s mely szokást a keresztények is megtartották.

Mi nevezetest tett e napon Jézus?

Az utolsó húsvéti ünnepet tartotta és Mózes törvénye szerint tanítványaival egy sült bárányt evett, mely őt magát jelképezte. E bárányt útra készen, körülövezett ágyékkal, kezeikben pálcát tartva, kovásztalan kenyérrel és mezei salátával ették emlékéül annak, hogy a zsidóknak is így kellett azt Egyiptomból kiköltözésük alkalmával enniök (Móz. II. 12. r.); és intésül, hogy mi keresztények a mi húsvéti bárányunkat, Jézus Krisztust az Ur vacsorájában szintén körülövezett ágyékkal, azaz a világtól való megválásra készen, kovásztalan, vagyis bűntelen szívvel, egyszerűen és őszintén s bűnbánatunk keserű könnyeivel együk. Jézus e tényével befejezte az ószövetséget. Miután a jelképes húsvéti bárányt megették, Jézus felkelt és megmosta tanítványainak lábait, ezzel intvén őket, hogy époly alázatosak és szeretetteljesek legyenek, mint ő. Testét és vérét adta nekik a kenyér és bor színe alatt lelki eledelül és italul; ez által a legszentebb Oltáriszentséget és szent miseáldozatot szerzette s az apostolokat áldozópapokká tette, megparancsolván nekik, hogy ezt az ő emlékezetére cselekedjék. Vacsora után tartotta búcsúbeszédét (szent Ján. 13—18. r.), melyben tanítványait különösen szeretetre intette, oktatta és bátorította őket s a Szentlélek megigérésével vigasztálta. Végre elmondta főpapi imádságát, melyben magáért, tanítványaiért s minden leendő híveiért, de különösen egyházának egységéért imádkozott a mennyei Atyához. Azután szokása szerint kiment az Olajfák-hegyére, hol imádkozással, Isten akaratában való megnyugvással, nagy halálfélelem és véres veríték között megkezdődött kínszenvedése, míg végre Judás őt a zsidóknak csókkal elárulta s ezek Annás, majd Kaifás főpapok házához vezették, hol a főtanács halálra ítélte és Péter megtagadta őt.

Milyen különös ünnepélyességek történnek a mai szentmisében?

Az Oltáriszentség alapításának emléke miatt e napon kissé enged az egyház a nagyhét gyászának szigorúságából.

1. Az oltárt földíszítik, a pap fehér ruhában jelenik meg az oltárnál, melyen a kereszt szintén fehér lepellel van bevonva emlékéül a legszentebb Oltáriszentség rendelésének. 2. A Gloriát ünnepélyesen éneklik, ezalatt minden harang megszólal s mintegy felszólít minden keresztényt, hogy a szeretet vacsorájának szerzéséért Jézusnak buzgó hálát adjon. 3. Gloria után elnémulnak a harangok és csengetyűk

és ezek helyett nagyszombatig kerepelőket használ az egyház, hogy ezáltal jelezze *a)* mély gyászát Jézus szenvedése és halála felett; és hogy intsen bennünket, hogy e napokat szintén csendes gyászban és Jézus szenvedése fölött elmélkedve töltsük; *b)* az apostolok gyáva menekülését mesterük elfogatása alkalmával és hallgatásukat e napok alatt. 4. Átváltoztatásnál a pap két ostyát consecrál, melyek közül az egyiket magához veszi, a másikat a kehelyben a következő napra tartja fenn, mert nagypénteken nincs átváltoztatás, nincs consecratio. 5. Áldozás előtt a pap a diaconust nem csókolja meg, mint az máskor a nagymisében történni szokott, mert a mai napon csókkal árulta el Judás az ő mesterét. 6. A szentmise után a kehelyben megőrzött consecrált ostyát és a szentségmutatóban levő legszentebb Oltáriszentséget körmenetileg a sekrestyébe vagy valamely mellékoltárra viszi a pap, ami annak emlékéül történik, hogy a kereszténység legrégibb korában az áldozók és betegek számára consecrált ostyákat egy erre különösen elkészített helyen őrizték. 7. Körmenet után a pap az énekesekkel elimádkozza a vecsernyét az Oltáriszentség tiszteletére, mire az oltárok leszerelése következik, mely valószinűleg nemcsak a gyásznak, hanem Krisztus ruháitól való megfosztatásának is a jelképe.

A **misekezdet** így hangzik: «Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvösségünk, életünk és föltámadásunk, ki által üdvözíttetünk és megszabadíttatunk». (Gal. 6, 14.) «Könyörüljön rajtunk az Isten és áldjon meg minket; derítse föl ránk az ő orcáját és könyörüljön rajtunk.» (Zsolt. 66, 2.)

Az egyház könyörgése. (Ugyanaz, mint nagypénteken.)

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korint. írt I. lev. 11, 20—32.)*

Atyámfiai! Midőn tehát egybegyűltök, ez már nem az Ur vacsorájának evése; mert kiki a saját vacsoráját veszi elő, hogy megegye. És az egyik éhezik, a másik meg dőzsöl. Vajjon nincsen-e házatok az evésre és ivásra? Vagy megvetitek Isten egyházát és megszégyenítitek azokat, akiknek nincsen? Mit mondjak nektek? Dicsérjelek-e titeket? Ebben nem dicsérlek!

Mert én az Urtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Ur Jézus azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez

a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszítek és ezt a kelyhet isszátok, az Ur halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Ur kelyhét, vétkezik az Ur teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Ur testét. Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen, és alusznak sokan. Ha ellenben önmagunkat megítélnők, bizonyára nem ítéltetnénk meg. Midőn pedig megítéltetünk, az Ur fenyít meg minket, hogy ne kárhozzunk el ezzel a világgal.

Tanulság. Az első keresztények szentáldozás alkalmával egyúttal közös lakomákat is szoktak tartani, melyekhez a hívők ételt és italt magukkal vittek. E lakomákat testvéri- vagy szeretetlakomáknak nevezték és azért az adakozóknak várniok kellett, míg a testvérek mind egybegyülekeztek, hogy aztán mindnyájan egyszerre és egyenlő mértékben élvezhessék a közös ételeket és italokat. E szeretetlakoma tehát szoros összefüggésben áll azon szent titokkal, melyet az Üdvözítő odaadó szeretete jelent. De megtörtént Korinthus községben, hogy egyes gazdagabbak nem várták be, míg a testvérek mind összegyülekeztek és az ételek szétosztása megtörtént, hanem előre megették a magukkal hozott ételeket és így a szegényebbeknek meg kellett elégedniök saját szegényes falatjukkal, vagy ha nem vittek magukkal semmit, egyszerűen éhezhettek. Ez aztán persze nem volt már a szeretet lakomája és semmiképen sem egyezett meg a közös mennyei táplálóknak, Jézus testének és vérének vételével. Azért az apostol keményen megfeddi a testvéri szeretet ilyen nyilvános megsértését és inti a korinthusiakat, nehogy e szent lakomát méltatlanul élvezzék, mert aki méltatlanul veszi magához, az vétkezik Krisztus teste és vére ellen. Azért — folytatja az apostol — jól megvizsgálja magát az ember, mielőtt e kenyérből ennék és e kehelyből innék, hogy ítéletet ne egyék és igyék magának. Szent Pál azért beszél így, mert a fentebb említett korinthusiak nemcsak tele hassal, hanem még ittasan is járultak az Ur szent testének és vérének vételéhez. Ez indította az egyházat is annak megparancsolására, hogy mindazoknak, akik a legszentebb Oltáriszentséget magukhoz akarják venni (a súlyos betegeket kivéve), éjféltől éhgyomorral kell lenniök.

Vizsgáljuk tehát meg magunkat, ha áldozni megyünk, vajjon nem terheli-e súlyos vétek lelkiismeretünket és hogy megbántuk és meggyóntuk-e igazán minden bűnünket?

Evangélium. *(Szent János 13, 1—15.)*

A húsvét ünnepe előtt pedig tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, amidőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket. És a vacsora alkalmával, mikor az ördög már szívébe sugalta az iskarióti Judásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt; tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya, és hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: fölkele a vacsorától, letevé felső ruháit, és vévén egy kendőt, maga elé köté; azután vizet önte a mosdótálba, és mosni kezdé a tanítványok lábait, és megtörlé a kendővel, mellyel körül volt övezve. Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábamat? Felelvén Jézus, mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Mondá neki Péter: Az én lábaimat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed énvelem. Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is. Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. Tudta ugyanis ki az, ki őt elárulja; azért mondta: Nem vagytok tiszták mindnyájan. Miután tehát megmosta azok lábait és fölvette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek? Ti engem mesternek és úrnak híttok és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én, az úr és mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.

Miért mosta meg Jézus tanítványainak lábait?

Hogy ezzel bizonyságát adja legbensőbb szeretetének és mély alázatosságának, mely alázatosságot nekik utánozniok kell. Arra oktatta őket ezzel, hogyha tiszták is a bűntől és nem méltatlanok szent testének és vérének vételére, mégis még lábaikat is meg kell mosniok, azaz minden gonosz hajlamtól is meg kell tisztulniok, mely mint a por naponta a lábat, úgy szennyesíti be a szívet és megakadályozza, hogy a szentáldozás teljes, gyümölcsöző hatással legyen a lélekre.

Miért mossák ma meg a főpásztorok alárendeltjeiknek, valamint a fejedelmek tizenkét szegénynek a lábát?

Ez Krisztus lábmosásának emlékére történik, de egyszersmind figyelmeztetésül, hogy azon áldozatkész és önmagát odaadó szere-

tetre minden, akár fő-, akár alsórendű ember kötelezve van és mindenkinek igyekeznie kell, hogy e kötelességét teljesítse.

Miért mond ma minden templomban csak egy pap misét, míg a többi csupán áldozik?

Mivel Krisztus e napon a vérontás nélkül való áldozatot egyedül vitte véghez s a jelenvolt apostolokat az ő szent testével és vérével táplálta, ennélfogva helyén van, hogy e példát követve minden községben az abba tartozó papok főnökük kezéből vegyék az Oltáriszentséget. Épen azért a papok ezen áldozásra stólával, vagyis a papi méltóság jelvényével jelennek meg, mely méltóságot Jézus apostolainak, ezek pedig örökségképen a papoknak adták.

Miért nem szólnak a harangok a mai misétől kezdve egész szombatig és miért használnak faeszközöket (kereplőket)?

1. Az egyház az így beállott halotti csenddel a Krisztus szenvedése és halála fölött érzett mély szomorúságát akarja nyilvánítani és inteni minket, hogy azt csendes magunkbaszállással mintegy mi is gyászoljuk meg és erkölcsileg haljunk meg Krisztussal. 2. Jelenti ez az apostolok hallgatását is, kiket a 18-ik zsoltár a harangokkal hasonlít össze, mert hangjuk az egész föld kerekségére kihat, de Jézus halálakor egészen elnémultak s a zsidók elől elrejtőztek. Szombaton ismét meghúzzák a harangokat, mert az apostolokat Krisztus feltámadása után (melyet a szombati mise ünnepel) ismét látni és hallani lehetett. Az, hogy kereplőkkel hívja az egyház a híveket templomba e napokon, azért történik, mert: 1. Mint Alkuin mondja, ezzel az egyház alázatosságát akarja jelenteni, amennyiben e faeszközök a harangokkal összehasonlítva nagyon szegényesek. 2. Jelenteni akarja az apostolokat, akiket a zsidók viselkedése megrémített. 3. Kívánja, hogy a kereplés minket Jézus kereszthalálára emlékeztessen s a keresztfát, mely minden népet mennyei dicsőségre hív, megtisztelje.

Miért fosztják le isteni szolgálat után az oltárokat?

Ez azt jelenti, hogy Krisztus, kit az oltár jelképez, kínszenvedése alkalmával isteni dicsőségét letette és ellenségei kezébe adta magát, kik őt ruháitól megfosztották és azokat egymás közt felosztották, mint ezt már a 21-ik zsoltár megjövendölte, mely zsoltárt e szertartásnál imádkozzák is.

E szertartás a Jézus halála fölött való gyásznak is jele és általa az egyház inti a híveket, hogy vetkőzzenek ki a régi bűnös

emberből és a maguk megalázása által váljanak hasonlóvá Krisztushoz.

Miféle ájtatosságokat gyakorolhatunk ma?

Adjunk buzgó hálát Krisztusnak, hogy az Oltáriszentséget rendelte s vegyük azt áhitattal magunkhoz, vagy legalább imádjuk; továbbá a reggeli istenitiszteleten, valamint az esteli gyászzsolozsmák imádkozásában is vegyünk ájtatosan részt. S adjunk alamizsnát a szegényeknek.

Hogyan szentelheti meg a keresztény a mai nap estéjét?

Elmélkedjék Urunk szenvedéseiről, melyek e napon az Oltáriszentség szerzése után kezdődtek. Jézusnak e napon hatféle szenvedése volt; nevezetesen: 1. Szomorúsága és vigasztalhatatlansága az uton, míg Jeruzsálemből az Olajfák-hegyére ment. 2. Halálos félelme az Olajfák-hegyén, hol három órán át imádkozott. 3. Judás apostol árulása. 4. Elfogatása. 5. Az első kihallgatás, a hamis vádak és gúnyolódások Annásnál és Kaifásnál. 6. Péter tagadása. — Aki ma a legszentebb Oltáriszentség szerzésének emlékére valami ájtatos cselekedetet végez (imádság, elmélkedés stb.) és ma vagy a jövő hét valamelyik napján gyónik és áldozik, teljes búcsút nyer. (VII. Pius 1815 febr. 14.)

Jegyzet. A székesegyházakban ma a keresztelendők és betegek olaját s az úgynevezett krizmát szentelik. — Adjunk hálát Istennek azon szentségek rendeléséért, melyekhez e szent olajak használtatnak és kérjünk tőle kegyelmet, hogy azokat méltón vehessük fel.

Oktatás nagypéntekre.

A zsidók minden pénteket előkészületnek neveztek, mert a másnapi munkaszünet miatt ekkor kellett a szombatra szükséges dolgokat előkészíteniök, innen neve parasceve, előkészülési nap. A kereszténység ezt az elnevezést csak egy napra, a nagypéntekre tartotta meg, mert ezen a napon készítette elő isteni Üdvözítőnk kereszthalálával a húsvéti feltámadás dicsőségét. (Hebr. 7, 26. 27.)

Miért tartjuk e napot oly nagy tiszteletben?

Mert ez az a nap, melyen Istennek legnagyobb és az örökkévalóságba érő határozatai teljesedésbe mentek, mint azt maga Jézus a kereszten kifejezte: «Beteljesedett!» És mert a mai napon adták át a zsidók Jézust Poncius Pilátusnak s a pogány katonáknak, kik őt megostorozták, tövisekkel megkoronázták, szitok és gúnyolódások közt a kereszttel megterhelték és a Kálvária-hegyre hurcolták, ahol

két gyilkos között keresztre feszítették. Igy fejezte be kínos halálával a bűnös emberiség megváltásának nagy művét.

Miért kellett Krisztusnak oly sokat szenvednie megváltásunkra?

Hogy megmutassa nekünk: 1. mily nagy rossz a bűn, melyért neki oly sok és súlyos szenvedést kellett kiállania, hogy eleget tegyen az isteni igazságnak; 2. mily nagyon szeret minket. Mert annál inkább szeret valaki mást, minél többet tesz és szenved érte; ő pedig szent vérét utolsó cseppig kiontotta érettünk; 3. hogy nemcsak egyes emberekért, hanem az egész emberiségért akart eleget tenni, hogy senki el ne vesszen, hanem mindnyájan üdvözüljenek. — Elmélkedjünk ma és minden nap a kereszten függő Krisztusról és tanuljuk meg, hogy Isten mily borzasztóan bünteti a bűnt, mert egyszülött Fiát sem kímélte, ki pedig csak bűneink mezébe öltözködött és mégis oly kegyetlen halállal kellett meghalnia. Mily halál illet minket, ha a bűnt nem utáljuk és gyülöljük? Adjunk azért hálát Krisztusnak végtelen szeretetéért, utáljuk a bűnt és iparkodjunk Krisztus kínszenvedése érdemeinek közremunkálásunk által részeseivé lenni.

Miért üljük meg nagypénteken oly ünnepiesen Krisztus kinszenvedésének emlékét?

Hogy Krisztus Urunknak megváltásunkért hálát adjunk és hogy szenvedése fölött való csendes elmélkedés által iránta benső szeretetre buzduljunk. Ezért, — jegyzi meg aranyszájú szent János, — már szent Pál meghagyta a keresztényeknek, hogy e napot ünnepiesen megtartsák; és azóta a keresztények minden időben legmélyebb gyásszal és legszigorúbb bőjttel s a templomok szorgalmas látogatásával ülték meg e napot.

Hogy kezdődik ma az istentisztelet?

A pap fekete ruhában lép az oltárhoz, melyen nem ég gyertya és a minisztránsokkal együtt arcra borul. Ez annak jelképezésére történik, hogy a világ világosságát a halál eloltotta és hogy ez által Isten előtt megalázzuk magunkat, mert Krisztus is a föld poráig alázta le magát. Kevés idő mulva felemelkedik és az oltárnál először Oseas prófétából (6, 1—6.) olvas egy leckét, mely Izrael népének megváltását jövendöli meg, mely előképe az Ur halála által a világ megváltásának. A második leckében, mely Mózes II. könyvéből (12, 1—11.) van véve, Isten parancsa van megírva, hogy mikép kell a zsidóknak Egyiptomból való kiszabadulásuk emlékére évenként a húsvéti bárányt megölniök. A mai napon Isten igaz bárányа öletett meg és áldoztatott fel az egész világért.

Miért kezdődik az istentisztelet a mai napon két lecke olvasásával?

Ezzel az egyház azt akarja kifejezni, hogy Krisztus épúgy meghalt a zsidókért, mint a pogányokért.

Az első lecke után a pap a következő egyházi imádságot mondja: **Az egyház imája.** Uristen! kitől Judás bűnének büntetését, a lator pedig bűnbánatának jutalmát vette, engedd, miszerint irgalmasságod úgy működjék bennünk, hogy valamint a mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése közben mindegyiköknek az érdemek különféle díját adta, úgy nekünk is, eltávolítván tőlünk az óság tévelyét, föltámadásának kegyelmét nyujtsa. Ki teveled él és uralkodik stb.

A második lecke után a kínszenvedés történetét olvassa a pap szent János szerint (18, 19.), mégpedig fedetlen fatámaszon és gyertya nélkül, annak jeléül, hogy Krisztust, a világ világosságát is kioltotta a halál a keresztfán. Ezután énekelve imát mond *az egyedül igaz és boldogító anyaszentegyházért*, hogy mindinkább terjedjen s béke és egyetértés maradjon mindig benne; a *pápáért*, hogy uralkodása áldott legyen; *a püspökökért, papokért és a népért*, hogy Istennek igazán szolgáljanak; a *hitújoncokért*, hogy gyarapodjanak a szent vallás megismerésében és buzgalmában; a *fejedelmekért*, mint az egyház védőiért, hogy alattvalóikat bölcseséggel és igazsággal kormányozzák és azok nekik engedelmesek legyenek; *minden szerencsétlenért*, hogy Isten könyörüljön rajtuk; *az eretnekek- és hitszakadárokért*, hogy a tévhitből az igaz vallásra visszatérjenek; *a zsidókért*, hogy vakságuk eloszoljon; *a pogányokért*, hogy bálványukat megtagadják és egy igaz Istent imádjanak. Minden ima előtt így szól a pap: «Oremus, flectamus genua» (Imádkozzunk, hajtsunk térdet.) Ekkor térdet hajtunk, «Amen»-t mondunk és a «Levate» (emelkedjetek fel) szóra ismét felemelkedünk; csak a zsidókért mondott ima előtt nem hajt a pap térdet, mert a zsidók térdhajtással gúnyolták ki Jézust. — Minthogy Jézus a kereszten minden emberért imádkozott, az egyház akarja, hogy mi emberek is imádkozzunk, mégpedig következőképen:

Ur Jézus! ki a kereszten kimondhatatlan fájdalmak között minden emberért imádkoztál, alázatosan esedezünk egyházad főpásztoráért, N. pápáért, N. püspökünkért s minden egyházi szolgáért, királyunkért és minden uralkodóért, minden keresztelendőért, minden szomorúért és nyomorultért s az összes katholikusokért: hogy őket hitükben megtartani méltóztassál s hogy hivatásuk szerint Neked ájtatosan szolgáljanak. Könyörgünk egyszersmind valamennyi tévhitűekért s az egyházunktól elszakadtakért, a zsidókért és pogányokért, hogy őket egyházaddal egyesíteni s az örök üdvösségre vezérelni kegyeskedjél. Amen.

Mit tesz a pap ezen imák elvégzése után?

Leszáll az oltárról, az oltár mögül egy beburkolt keresztet hoz elő, azt a nép felé tartja, leoldja a kendőt annyira, hogy a kereszt feje látható lesz és mély hangon énekli: «Ecce lignum crucis» «Ime a kereszt fája, melyen függött a világ váltsága», mire az énekkar feleli: «Jertek imádására» «Venite adoremus!» Erre letérdelnek a hívők és Jézust, ki érettünk a kereszten meghalt, imádják. A pap most az oltár sarkára, majd a közepére lép; ott a keresztet jobb oldalán, itt egészen leleplezi és valamint mindig magasabbra emeli, úgy mindig magasabb hangon is énekli: «Ecce lignum crucis!» — Mindez azért történik, hogy a megfeszítettnek képe, mely feketevasárnap óta szemeink elől el volt takarva, annál élénkebb benyomást gyakoroljon reánk és hogy emlékeztetve legyünk arra, hogy az Üdvözítő eleinte egészen megvetett és ismeretlen volt, de tana lassankint az egész világon elterjedt és őt magát minden nép imádta. — Háromszor imádjuk Jézust azért, mert háromszor csúfolták őt ki, t. i. 1. Annás főpap házánál, hol szemeit bekötötték, arcul ütötték és mint hamis prófétát kigúnyolták; 2. Pilátus házában, hol tövisekkel megkoronázták és mint álkirályt kicsúfolták s 3. a Kálvária-hegyén, ahol őt, mintha magát hamisan nevezte volna az Isten Fiának, gyalázattal illették.

Ezután a pap a szentélyben az evangélium oldalán egy kendővel leborított vánkosra fekteti a keresztet, jelezvén ezzel Krisztus sírbatételét; erre nehány lépést tesz visszafelé, leveti cipőit mint azt egykor Mózes tette, midőn Istenhez közeledni akart; ezzel is azt jelezvén, hogyha Krisztust méltón akarjuk imádni és kereszthalálának gyümölcseiben részesülni, le kell tennünk vétkeinket és gonoszságainkat, vagyis a régi emberből ki kell vetkőznünk. A pap ezután letérdel Krisztus imádására. Nemsokára felkel, néhány lépéssel közeledik és ismét letérdel; végre harmadszor is ugyanily módon közeledvén a kereszthez, imádkozik és elmélkedik Krisztus szenvedéseiről. Utoljára alázatosan és tiszteletteljesen megcsókolja Krisztus sebeit, melyeket miérettünk kapott. Ezt azután a nép is utána cselekszi, hogy ez által Krisztus iránt való szeretetét tanusítsa.

Mit énekel ezen imádás közben az énekkar?

Panasz- vagy feddőénekeket, melyek közvetlenül a zsidókra vonatkoznak ugyan, kik az őket annyi jóban részesítő Isten Fia iránt oly hálátlanok voltak és jótéteményeit «Feszítsd meg!» Feszítsd meg őt!» kiáltásokkal köszönték meg. De alkalmazhatók azon hálátlan keresztényekre is, kik az Ur dicső nevét viselik ugyan, de őt tetteikkel megtagadják s bűneikkel újra felfeszítik. E panaszének

egyes részei közt a kar felváltva görög és latin nyelven e szavakat énekli: «Szent Isten! Szent, erős! Szent, halhatatlan Isten! irgalmazz nekünk!» Ezen panaszénekekben Krisztus a népnek, mely őt felfeszíti, gyengéd és szeretetteljes szemrehányásokat tesz, melyek azonban ránk is vonatkoznak, kik őt vétkeinkkel oly gyakran újból megfeszítjük. Ezért nevezik ezen énekeket feddő- vagy panaszénekeknek és mindaddig énekli a kar, míg a keresztnek imádása tart. Végre az egész kar egy dicséneket énekel és felhív minden nyelvet, hogy azon dicsőségteljes diadalt, melyet Jézus halála által kivívott, magasztalja, őt tisztelje és imádja. — Menjünk oda mi is és boruljunk térdre fölfeszített Megváltónk előtt, imádjuk őt alázatosan, csókoljuk meg ájtatosan szent sebeit, mondván: «Krisztus Jézus! imádlak és magasztallak Téged, hogy szent kereszted által engem s az egész világot megváltottál. Mindazon dicséretet, tiszteletet és hálát, melyet ma irántad az egész világ tanusít, szívem mélyéből óhajtom én is irántad nyilvánítani. Adj hozzá kegyelmet, hogy magamat mindenütt kereszted tisztelőjének vallhassam s e vallást gyakorolni sohase szégyeljem, habár emiatt a világ kinevetne, gúnyolna, sőt üldözne és kínozna is».

Mi következik a kereszt megtisztelése után?

A tegnapi szentmisében megszentelt Oltáriszentséget, melyet máig valamely kápolnában, mellékoltáron vagy sekrestyében tartottak, most ünnepélyes körmenetben a nagy oltárra hozzák, imádás jeléül megfüstölik és a pap a népnek felmutatja. Azután a pap megáldozik és rövid hálaadás után távozik az oltártól.

Tehát ma nincsen szentmise?

Nincs; mert a pap nem szentel új kenyeret és bort és nem változtatja azt át (pedig ebben áll a mise lényege), hanem a tegnap megszentelt ostyát (innen az előmegszenteltek miséje elnevezés) veszi különféle gyászszertartások közt magához. Azért a mai istentiszteletet közönségesen csonkamisének is nevezik. E mise nagyon helyesen jelképezi azon szomorúságot és zavart, melybe a tanítványokat Krisztus halála ejtette.

Miért nincs ma szentmise?

Mert Krisztus a mai napon mint Áron rendje szerint való főpap a szent keresztfán vérét ontva feláldozta magát, azért nem illik, hogy haláláldozata a szentmisében vérontás nélkül ismételtessék. Ezenkívül a szentmise öröm és vigasztaló áldozat, minélfogva azt ma a gyász miatt el kell hagyni.

Miért teszik ma az Oltáriszentséget a szentsírba?

Ez a hívek buzdítására történik, hogy különösen ma adjanak hálát az Üdvözítőnek az ő keserves kínszenvedéséért és haláláért. Kérjenek bocsánatot minden gyaláztatásért és megbántásért, mely őt eddig érte és még érni fogja. Imádják őt, mint Isten igaz Fiát, közvetítőt Isten és mi közöttünk, és kérjék őt, hogy minden embert világosítson föl az ő világával, hogy a bűn sötétségében ne bolyongjanak, hanem őt követve részeseivé legyenek a menny örömeinek. — Minden hívő nyerhet teljes búcsút, ha nagycsütörtökön és nagypénteken az Oltáriszentségben jelenlevő Üdvözítőt a szent sírnál a pápa szándéka szerint imádja és nagycsütörtökön vagy húsvétvasárnapján töredelmesen meggyónik és megáldozik. Továbbá tíz teljes évi és tíz negyvennapi búcsút nyerhetünk minden más látogatásért a szent sírnál, ha erősen feltesszük magunkban, hogy a szentgyónáshoz járulunk. (VII. Pius 1815 márc. 7.)

Milyen ájtatosságot gyakorolhatunk ma?

Jézusnak a sírban való imádásán kívül még keresztutat járhatunk, Urunk szenvedéseiről elmélkedhetünk és szívünkbe véshetjük, amit szent Ágoston mond : «Nézz a kereszten függő Jézus sebeire, az érted meghaltnak vérére, a Megváltónak érdemeire ! Fejét lehajtotta, hogy megcsókoljon; oldalát megnyitotta, hogy szeressen; kinyujtá karjait, hogy megöleljen; egész testét odaadta, hogy megváltson. Gondold meg jól ezeket, hogy egészen szívedben legyen az, aki a keresztfán éretted meghalt».

Oktatás arról, mint kell Krisztus keserves kínszenvedéséről elmélkednünk.

«Ó ti mindnyájan, kik átmentek az úton, figyelmezzetek és lássátok, ha vagyon-e fájdalom, mint az én fájdalmam ?»
(Jerem. siralm. 1, 12.)

Krisztus kínszenvedéséről a legtöbben igen hiányosan elmélkednek. Azt helyesen teszik, ha Krisztust szemeik elé állítják, mintha valóban vért izzadna, elfogatnék, megostoroztatnék és felfeszíttetnék, de közönségesen nem mennek tovább a szenvedőnek fájdalmainál s nem gondolják meg, sem szívükre nem veszik, hogy *miért* és *miképen*, milyen béketűréssel, szelidséggel és szeretettel szenvedett ; sőt a fődolgot abba helyezik, hogy a szenvedő és haldokló

Üdvözítő iránt lehető nagy szánakozással viseltessenek. Az ugyan igen szép és jó dolog, ha a keresztény szív a Jézuson elkövetett méltatlanságokat nagy szánakozással kiséri, de ezzel még nem szabad megelégednünk, ezt nem szabad *fődolognak* néznünk. Itt a főkérdés az, hogy vajjon mi okból szenvedett az ártatlan, szent és szeplőtelen Jézus oly sokféle és majdnem kibírhatatlan fájdalmakat. Miért engedte, hogy rajta zsidók és pogányok, nép és papok, bírák és vádlók annyi méltatlanságot elkövessenek? Miért szenvedett testben és lélekben oly kimondhatatlanul sokat? És hogy ő halála által bűneinktől meg akart minket váltani, ennek célja bizonyára az volt, hogy nekünk mindenben tökéletes példát adjon, mikép kell mint bűnös embereknek magunkat viselnünk csekély és gyakran nagyon is megérdemlett viszontagságainkban. Krisztus érettünk szenvedett — írja szent Péter (I. lev. 2, 21.) — «és példát hagyott nektek, hogy nyomdokait kövessétek». E néhány szó megtaníthat arra, hogy mikép kell Krisztus kínszenvedése fölött elmélkednünk.

A valódi áhitat a szenvedő és haldokló Jézus iránt abban áll, hogy (a bűnöknek, melyek őt keresztre vitték, megutálása mellett) a példaszerűt, mi kínszenvedésében és halálában van, pontosan kikeressük, erről figyelmesen elmélkedjünk és magaviseletünkben hűen kifejezzük. Abban áll az igazi áhitat a szenvedő és haldokló Jézus iránt, ha mennyei Atyjának akarata iránt tanusított tökéletes engedelmességét, irányunkban való megmérhetetlen szeretetét és a legborzasztóbb kínok között is valóban isteni béketűrését és szelidségét gyakran és komolyan megfontoljuk s beszédünket és hallgatásunkat, szenvedésünket és béketűrésünket ahhoz mérjük. Abban áll a szenvedő és haldokló Jézus iránt való igazi áhitat, ha mi, mint Jézusnak valódi tanítványai, úgy szenvedünk, mint ő szenvedett; oly engedelmesek vagyunk, mint ő volt; úgy élünk és halunk, mint ő élt és meghalt. Aki a béketűrést, szelidséget és a szenvedésekben való megnyugvást a Jézus kínszenvedése fölött való elmélkedésekből meg nem tanulta, az még sohasem elmélkedett helyesen és kellően e tárgyról. Aki ez üdvös elmélkedésből meg nem tanult Istenben bízni, bárha sebes is a szíve; hozzá fölpillantani, ha tekintetét elrejtette is; hálát adni neki, ha sujt is; hozzá kitartó bizalommal sóhajtani föl, ha késni látszik is, az Krisztus kínszenvedése fölött haszonnal elmélkedni nem tud. Aki a Krisztus Jézus kínszenvedése fölött való elmélkedésből még meg nem tanulta a rosszat jóval fizetni vissza, a szidalmazót áldani, a gyűlölőt szeretni, a megbántót megölelni, az tudhat szép dolgokat, de Urát és mesterét, példányképét, Jézus Krisztust még nem ismeri, őt és küldőjét még nem szereti. — Már pedig ebben áll minden s ezért, ha Krisztus

kínszenvedése fölött elmélkedünk, úgy elmélkedjünk, hogy e mellett az ő szent példáját is szem előtt tartsuk és magunkat az ő nyomdokainak követésére buzdítsuk.[1]

Szent Ágostonnak Krisztus kínszenvedéséről írt tanítása.

Semmi viszontagságom közt nem találtam oly hathatós gyógyszert, mint Krisztus kínszenvedése és sebei. Ezekben félelem nélkül megnyugszom és biztosan alszom. Krisztus érettünk halt meg! Nincs oly keserű érzés a halálban, amit Krisztus halála meg ne édesítene. Minden reményemet az Ur halálába helyezem, mert az ő halála az én érdemem, menedékem, üdvöm, életem és feltámadásom. Ha valami ocsmány gondolat nyugtalanít, Krisztus sebeibe rejtőzöm. Ha az érzékiség lenyomott, Uram sebeire emlékezem és ismét fölkelek. Ha az ördög alattomban utánam leskelődik, Üdvözítőmnek legbensőbb irgalmasságához folyamodom és eltávozik tőlem. Ha a bujaság tüze lángol bennem, az Uram sebeire való ismételt visszagondolás által kioltom azt. Minden reményem és bizodalmam bizonysága Jézusom drága vérében van, mely üdvünkért oly bőven folyt; ebben lelek enyhülést, ha bűneim sokasága elcsüggeszt és kétségbeejt; ez által reménylem bűneim teljes bocsánatát megnyerni és egykor tehozzád, Istenem, eljuthatni. Amen.

PASSIO.

Krisztus Urunk kínszenvedésének története a négy evangélista könyveiből összeszedve.

Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: Tudjátok, hogy két nap mulva húsvét leszen és az ember fia elárultatik, hogy megfeszíttessék. Akkor egybegyűlének a papi fejedelmek és a nép vénei a főpap tornácába, ki Kaifásnak neveztetik vala. És tanácsot tartának,[2] hogy Jézust álnoksággal megfogják és megöljék. Mondának pedig: Ne az ünnepnapon,[3] netalán támadás legyen a nép között.

[1] V. ö. Sailer «Lese- und Gebetbuch» II. köt. 165. s köv. ll.

[2] E tanács szerdán, a hét negyedik napján tartatott s azért volt szokás a keresztényeknél e napon bőjtölni.

[3] Mivel az ünnepre sok nép gyűlt össze Jeruzsálemben, melyről, miután az Jézust követte, azt hitték, hogy elítéltetését és kivégeztetését akadályozni fogja. E körülmény igen nevezetes, mert ebből kiviláglik, hogy Jézus nemcsak általában közel levő halálát, de annak napját is tudta, jóllehet ezt még azok magok sem tudták, kiktől a halál függött s kik a Jézus által megjövendölt napot világosan kikerülni akarták.

Midőn pedig Jézus Bethániában volt, hol Lázár megholt vala, kit föltámasztott Jézus, a poklos Simon házában, vacsorát szerzének ott neki és Márta szolgála. Lázár pedig egyik vala azok közül, kik letelepedtek övele. Mária tehát egy font drága tiszta nárduszkenetet vőn, és megkené Jézus lábait, és a ház megtelék a kenet illatával. Mondá azért egy az ő tanítványai közül, iskarióti Judás, ki őt elárulandó vala: Miért nem adatott el ez a kenet háromszáz tizesen és osztatott a szűkölködőknek? Ezt pedig mondá, nem mintha a szegényekre volna gondja, hanem mivel tolvaj vala és az erszény nála lévén, azt, mi abba adatott, ő hordozá. Némelyek (szintén) neheztelének magokban és mondák: Mire való e kenetvesztegetés? Mert e kenetet eladhatták volna háromszáz tízesen és a szegényeknek oszthatták volna. És boszankodának rája. Jézus pedig mondá: Hagyjatok békét neki. Miért vagytok bántására? Ő jócselekedetet tett velem. Mert szegények mindenkor vannak veletek, és mikor akarjátok, jót tehettek velök; én pedig nem mindenkor vagyok veletek. Ami tőle telt, megcselekedte; eleve megkente az én testemet a temetésre. Bizony mondom nektek: Valahol ez evangélium hirdettetni fog az egész világon, az is elmondatik, mit ez cselekedett, az ő emlékezetére. Beméne pedig a sátán Judásba, ki iskariótinak neveztetik s egy vala a tizenkettő közül. És elmenvén, szóla a papi fejedelmekkel és tisztviselőkkel, mi módon adja őt kezeikbe. És megörülének és igérék, hogy pénzt adnak neki; és rendelének neki harminc ezüstpénzt.[4] És ráálla és alkalmat keres vala, hogy kézbe adja őt népzaj nélkül. Eljöve pedig a kovásztalanok napja, melyen meg kellett ölni a húsvéti bárányt. És elküldé Pétert és Jánost, mondván: Elmenvén, készítsétek el nekünk a húsvétet, hogy együnk. Azok pedig kérdék: Hol akarod, hogy elkészítsük?[5] És mondá nekik: Ime, amint bementek a városba, elétek jő egy korsó vizet vívő ember; kövessétek őt a házba, melybe bemegyen és mondjátok a ház gazdájának: Azt izeni neked a mester: Hol a szállás, hol a húsvétet tanítványaimmal elköltsem?[6] És ő nektek egy nagy termet mutat fölterítve, ott készítsetek. Elmenvén tehát, úgy találák, amint mondotta vala nekik és elkészíték a húsvétet. És midőn eljött az óra, letelepedék ő és vele a tizenkét apostol. És midőn evének, Jézus megrendüle lelkében és bizonyságot tőn és mondá: Bizony mondom nektek, hogy egy közületek elárul engem. És igen megszomorod-

[4] Körülbelül tizenöt tallért. Ez volt Móz. 21, 32. szerint a rabszolgák ára.

[5] Az elkészítés abban állt, hogy a húsvéti bárányt el nem darabolva megsütötték s az evésnél használni szokott keserű füveket és a kovásztalan kenyeret egyéb hozzátartozandókkal, pl. borral stb. együtt beszerezték.

[6] Jézus nem nevezé meg az embert, valószinűleg azért, mivel a helyet Judás előtt most még eltitkolni akarta.

ván, kezdék egyenkint kérdeni: Vajjon én vagyok-e, Uram? Ő pedig felelvén, mondá: Aki velem kezét a tálba mártja,[7] az árul el engem. Az ember fia elmegy ugyan, amint írva van felőle; de jaj annak az embernek, ki által az ember fia elárultatik; jobb lett volna neki, ha nem született volna az az ember.[8] Felelvén pedig Judás, ki elárulta őt, mondá: Vajjon én vagyok-e, Rabbi? Felelé neki: Te mondád.[9] Vala pedig egy az ő tanítványai közül, ki Jézus keblén feküvék, kit szeret vala Jézus. Ennek tehát inte Simon Péter és mondá neki: Ki az, kiről ezt mondja? Amaz pedig Jézus keblére hajolván, mondá neki: Uram! ki az? Felelé Jézus: Az az, kinek én a bemártott kenyeret nyujtom. És bemártván a kenyeret, Judásnak adá, az iskarióti Simon fiának. És a falat után beléje méne a sátán.[10] És mondá neki Jézus: Amit cselekszel, cselekedd hamar.[11] Amaz pedig elvévén a falatot, azonnal kiméne.[12] Vala pedig éjszaka. És midőn evének, vevé Jézus a kenyeret és megáldván, megszegé és nekik adá, és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely érettetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképen vévén a kelyhet, hálát ada és nekik adá, mondván: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez a kehely az újszövetség az én véremben, mely érettetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Bizony mondom nektek, hogy már nem iszom e szőlőtermésből az napig, midőn amaz újat iszom majd Isten országában.[13] És ivának abból mindnyájan.

És dicséretet énekelvén, kiméne Jézus szokása szerint a Kidron patakon át[14] az Olajfák-hegyére; követék pedig őt a tanítványok is. Akkor mondá nekik Jézus: Ti mindnyájan megbotránkoztok énben-

[7] Jézus meg nem szünt Judást inteni — mondja aranyszájú szent János — és noha az mit sem használt. Jézus még sem mulasztá el megtenni azt, amit tehetett. Mi se szünjünk meg tehát a bűnösöket fáradatlanul és minden módon keresni.

[8] Az Istentől eltaszíttatott bűnösök insége és fájdalma oly nagy lesz, hogy ők a további gyötrelmek elkerülésére megsemmisülni óhajtanának, de ezt meg nem nyerik.

[9] Mit azonban az Ur oly módon viszonzott, hogy mások azt észre nem vették.

[10] Megszállotta őt és egészen hatalmába kerité, miután őt már előbb árulásra ösztönözte.

[11] Mi azonban nem volt parancs — mint szent Ágoston megjegyzi — hanem inkább neme a jövendölésnek; mintha mondaná: Az, amit tenni akarsz, nemsokára beteljesedik! Vagy: tedd minél előbb, amit tenni akarsz, mert vágyódom szenvedni és meghalni az emberiségért.

[12] Kérdés, jelen volt-e Judás az utolsó vacsorán? Lukács szerint jelen volt. Annak, hogy Máté és Márk a vacsora előtti időre teszik az árulás fölfedezését, az lehet oka, mert a lábmosásnál vették észre némi jeleit az árulásnak.

[13] E szavakat az Ur, mint szent Lukácsból (22, 16.) látható, a szent áldozat rendelése előtt mondá, de minthogy közvetlenül a borról van szó, szent Máté idekapcsolta. Értelmök ez: Ez az utolsó ital, melyet én halandó éltemben köztetek élvezek. Ezentúl más italom lesz a mennyek országában. Az örök boldogságot tudniillik az Ur gyakran vendégséghez hasonlította. Ugy itt is.

[14] Kidron patak Jeruzsálem keleti oldalán, a város és az Olajfák-hegye közt folyt

nem ez éjjel. Mert írva vagyon : Megvertem a pásztort és elszélednek a nyáj juhai. Minekutána pedig feltámadok, megelőzlek titeket Galileában. Felelvén pedig Péter, mondá neki : Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én soha meg nem botránkozom. Mondá tovább az Ur : Simon, Simon ! íme a sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát ;[15] én pedig könyörögtem éretted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited ; és te egykoron megtérvén, erősítsd meg atyádfiait.[16] Ki mondá neki : Uram ! kész vagyok veled a tömlöcbe s a halálra is menni. Felelé neki Jézus : Életedet adod érettem? Bizony, bizony mondom neked, hogy te ma, ez éjjel, minekelőtte a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem. Mondá neki Péter : Ha meg kell halnom is veled, nem tagadlak meg téged. Hasonlóképen szólának mindnyájan a tanítványok is.

És jövének a majorba, melynek neve Getszemani,[17] hol egy kert vala, melybe beméne ő és tanítványai. Tudja vala pedig Judás is, ki őt elárulta, ama helyet, mert Jézus gyakorta jött vala oda tanítványaival. És mondá tanítványainak : Üljetek itt, míg imádkozom. Imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek.[18] És maga mellé vévén Pétert és Jakabot és Jánost,[19] kezde remegni és borzadni. Akkor mondá nekik : Szomorú az én lelkem mindhalálig ;[20] várakozzatok itt és virrasszatok velem. És egykevéssé elébb menvén mintegy kőhajításnyira, a földre borula, imádkozván és mondván : Atyám ! ha akarod, vedd el e pohárt éntőlem ;[21] mindazonáltal ne az én akaratom,

[15] A megkísértetés és megrostálás közti hasonlatosság igen helyes, mert valamint a rostálás által a jó mag elválasztatik a polyvától s így az ettől megkülönböztethető, úgy az emberek is a kísértetben próbáltatnak meg, vajjon jók-e vagy rosszak ?

[16] Simon, Simon ! te egyházam alapköve ! a sátán igyekezni fog téged, testvéreidet és minden híveimet a tanítástól eltérésre bírni, de én különösen imádkoztam éretted Atyámhoz, hogy hited Krisztusban, melyet megvallottál, soha meg ne fogyatkozzék, mert tőled, mint főnöktől függ minden. Te is meg fogsz ugyan tántorodni, de megtérsz. Mi ha megtörtént, erősítsd meg testvéreidet is a hitben. Az Ur itt megigérte az egyház főnökének s minden törvényes utódjának, hogy Krisztusnak igazi megvallása, mikép azt Péter tevé s az igazi hit soha meg nem szünik, mi pedig megtörténnék, ha ők nyilván, az egyház előtt tévelyt tanitanának vagy abba beleegyeznének. Ez azonban sohasem történt és nem is fog történni. (Szent Leó és Ciprián.)

[17] Mi annyit tesz, mint olajsajtó ; hihetőleg az e helyen létezett több ilyen sajtótól ekkép nevezték.

[18] Hogy meg ne botránkozzatok közelgő szenvedésemben. Krisztus nem mondja : ne jöjjetek kísértetbe ; mivel ez nem áll mindig hatalmunkban ; hanem hogy ne vétkezzetek a kísértetben. Az éberség azt illetőleg, ami bennünket kísértetbe hozhat és az ájtatos imádság, diadalmaskodnak a kísérteteken.

[19] E három tanítványa látta őt megdicsőltve, azért akarta Krisztus, hogy szenvedéseinek is legközelebbi tanui legyenek.

[20] Halálos szorongatásokban vagyok. Minthogy t. i. Krisztus Urunk isteni természetével az emberit egyesité, azért az emberi érzeteknek, a szomorúság- és fájdalomnak is alá volt vetve. Azonban — mint szent Ágoston megjegyzé — nem azért, mintha szükségképen kellett volna, hanem mivel akarta. Valamint ugyanis az emberi természet elfogadása isteni szabadságának cselekvénye volt, úgy mindaz, amit mint ember tett vagy szenvedett, szabadságában állott.

[21] E fájdalmas halált.

hanem a tied legyen.[22] Megjelenék pedig neki egy angyal mennyből, bátorítván őt.[23] Ő pedig orcájára borulván és a halállal tusakodván, hosszabban imádkozik vala,[24] mondván: Abba, Atyám! minden lehetséges neked; muljék el e pohár tőlem; mindazáltal nem, amint én akarom, hanem, amint te. És lőn az ő verejtéke, mint a földre folyó vérnek csöppei.[25] És midőn fölkelt az imádkozásból és tanítványaihoz jött, aluva találá őket a szomorúság miatt. És mondá nekik: Mit alusztok? Keljetek föl, imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. És mondá Péternek. Simon! alszol? nem virraszthattál egy óráig? Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. A lélek ugyan kész, de a test erőtlen.[26] És ismét elmenvén, imádkozék, ugyanazon beszédet mondván: Atyám! ha e pohár el nem mulhatik anélkül, hogy megigyam, legyen a te akaratod. És visszatérvén, ismét aluva találá őket (mert szemeik el voltak nehezedve) és nem tudták, mit feleljenek neki. És elhagyván őket, ismét elméne és imádkozék harmadszor, ugyanazon beszédet mondván. És eljöve harmadszor tanítványaihoz és mondá nekik: Aludjatok már és nyugodjatok.[27] Elég; eljött az óra; íme az ember fia a bűnösök kezeibe adatik. Keljetek föl, menjünk: ime, aki engem elárul, közel vagyon. Míg ő szólott, ime Judás, egy a tizenkettő közül, vévén egy csoportot s a főpapoktól és farizeusoktól poroszlókat, eljöve kardokkal és dorongokkal, lámpákkal és szövétnekekkel és fegyverekkel, küldetve a főpapoktól és írástudóktól és vénektől. Jelt adott vala pedig az áruló, mondván: Akit megcsókolok, ő az, fogjátok meg őt és vigyétek óvatosan. És azonnal Jézushoz járulván, mondá: Üdvözlégy, Rabbi! És megcsókolá őt. Mondá neki Jézus: Barátom! mi végre jöttél! Judás! csókkal árulod-e el az ember fiát? Jézus pedig tudván mindeneket, melyek rá jövendők valának, eléjük méne és mondá nekik: Kit kerestek? Felelék neki: A názáreti Jézust. Mondá nekik Jézus: Én vagyok. Amint mondotta nekik: Én vagyok! hátrálának és a földre esének.[28] Ismét kérdezé tehát őket: Kit kerestek?

[22] Nem az én emberi, hanem a te isteni akaratod legyen meg.

[23] Ez azon feleletet hozta az égből, mikép Atyjának akaratja, hogy szenvedjen; előállítva szenvedéseinek magasztos gyümölcseit és ez által őt megerősítvén, Jézus a belső vigaszról és felvilágosításról önkényt lemondott.

[24] Minél nagyobb volt szenvedése, annál buzgóbb volt imádsága.

[25] Hogy Krisztus valósággal vért izzadott, közös véleménye a szent atyáknak. Szent Athanáz még egyházi átkot is mond azokra, kik ezt tagadnák.

[26] Azért is az ember keveset bizzék saját erejében és föltételeiben, hanem csak az Isten kegyelmében, melyért buzgón esedezzék.

[27] Ez nem pihenésre adott engedelem, hanem inkább szemrehányás, hogy ők a közel levő veszedelemre oly keveset ügyeltek. (Aranyszájú szent János.)

[28] Nézd itt az irgalmas Istennek intő tekintetét s a bírónak fenyegetőleg fölemelt ujját. Azonban, valamint Judás, dacára az Ur szavainak, tovább is megátalkodott maradt, úgy a földre borult sereg sem változtatá meg föltételeit.

Azok pedig mondák: A názáreti Jézust. Felelé Jézus: Mondám nektek, hogy én vagyok; ha tehát engem kerestek, hagyjátok ezeket elmenni. Hogy beteljesedjék a beszéd, melyet mondott: hogy akiket nekem adtál, azok közül senkit sem vesztettem el. Akkor hozzája menének és kezeiket Jézusra veték és megfogák őt. Látván pedig azok, kik körüle voltak, ami történendő vala, szólának neki: Uram! vágjunk-e karddal? És Simon Péter, egy azok közül, kik Jézussal valának, kinyujtván kezét, kivoná kardját és rácsapván a papifejedelem szolgájára, elvágá annak jobb fülét. A szolga neve pedig Malkus vala. Felelvén pedig Jézus, mondá: Elég eddig. És illetvén annak fülét, meggyógyítá őt. Mondá azért Jézus Péternek: Tedd vissza a hüvelybe kardodat, mert mindazok, kik fegyvert fognak, fegyver által vesznek el.[29] A poharat, melyet Atyám adott, ne igyam-e meg? Vagy azt véled, hogy nem kérhetem Atyámat? És ad nekem azonnal többet tizenkét ezred angyalnál.[30] Miképen teljesednek be tehát az írások, melyek szerint így kell lenni?[31] Azon órában mondá Jézus a hozzája kijött papifejedelmeknek, a templom tisztviselőinek és véneknek: Mint latorra, úgy jöttetek ki kardokkal és dorongokkal engem megfogni. Midőn naponkint veletek voltam a templomban, nem nyujtottátok ki rám kezeteket; de ez a ti órátok és a sötétség hatalma.[32] Ez pedig mind lőn, hogy beteljesedjenek a próféták írásai. A csoport tehát és a hadnagy és a zsidók poroszlói megfogák Jézust és megkötözék őt. Akkor tanítványai elhagyván őt, mindnyájan elfutának. Követi vala pedig őt egy ifjú, csupán gyolcsingbe öltözötten és megfogák őt.[33] Ez pedig elvetvén a gyolcsot, mezítelen futa el tőlük. És vivék őt először Annáshoz, ki ipa vala Kaifásnak, az azon esztendőbeli főpapnak. Kaifás pedig az vala, ki tanácsolta a zsidóknak: hogy hasznosabb egy embernek meghalni a népért. Péter pedig távolról követé Jézust és egy más tanítvány. Az a tanítvány pedig ismerőse vala a főpapnak és beméne Jézussal a főpap tornácába. Péter pedig az ajtón kívül álla. Kiméne tehát az a másik tanítvány,

[29] Mindazok, kik valakit karddal sértenek anélkül, hogy erre fölhatalmazva lennének, megérdemlik, hogy ugyanaz történjék velök. Hasonlóval fizettetik vissza. (Móz. I. 9, 6.)

[30] A római légió 6000 emberből állott. Tizenkét légió képezett egy hadsereget. Az Ur szavainak értelme: nekem emberi segítségre nincs szükségem, miután magamnak angyalokat is szerezhetnék.

[31] Én egyedül Isten akaratának teljes teljesedését kérem; ez pedig, mint a próféták (Izai. 52, 13. s 53.) megjövendölték, az, hogy az emberek üdvösségeért szenvedjek és meghaljak.

[32] Eddig nem fogtatok meg engem, noha majd mindig veletek voltam, azonban akkor még nem érkezett el az Atyámtól meghatározott pillanat. Ime most eljött s az ördög hatalmat nyert engem általatok keresztre feszíteni.

[33] Ez ifjú valószinűleg egyike volt Jézus követőinek s álmából a lárma ébresztette föl, éji ruhában követvén a menetet, hogy a dolog kimenetelét láthassa.

ki ismerőse vala a főpapnak és szóla az ajtónálló szolgálónak és bevezeté Pétert. Mondá azért az ajtónálló szolgáló Péternek: Nemde, te is ez embernek tanítványai közül vagy? Mondá ő: Nem vagyok. Ott állának pedig a szolgák és poroszlók a széntűznél, mert hideg vala és fűtőzének; velök vala pedig Péter is, ott állván és fűtőzvén, hogy lássa végét. A főpap tehát kérdezé Jézust az ő tanítványai és tudománya felől. Felelé neki Jézus: Én nyiltan szólottam e világnak; én mindenkor a zsinagógában tanítottam és a templomban, ahova gyűlnek mindnyájan a zsidók, és rejtekben semmit sem beszéltem. Mit kérdesz engem? Kérdezd azokat, kik hallották, mit beszéltem nekik; íme ezek tudják, amiket én mondottam. Midőn pedig ezeket mondotta, egy az ott álló poroszlók közül arcul csapá Jézust, mondván: Igy felelsz-e a főpapnak? Felelé neki Jézus: Ha rosszul szólottam, bizonyítsd be a rosszat; ha pedig jól, miért versz engem?[34] És elküldé őt Annás megkötözve Kaifás főpaphoz. És a főpaphoz vivék Jézust és egybegyűlének mind a papok és írástudók és vének. A főpapok pedig és az egész gyülekezet Jézus ellen tanubizonyságot keresének, hogy őt halálra adják és nem találának. Mert sokan hamis tanubizonyságot mondának ellene. És nem voltak egyezők a bizonyságok. Utoljára pedig jöve két hamis tanu és így szólának: Mi hallottuk őt, hogy mondotta: Leronthatom az Isten templomát és harmadnap mulva fölépíthetem azt. Én elbontom e kézzel épített templomot és három nap alatt mást építek, mely nem kézzel épül.[35] És nem volt egyező az ő bizonyságuk. És fölkelvén közepett a főpap, kérdezé Jézust, mondván: Semmit sem felelsz-e azokra, miket ezek ellened mondanak? Ő pedig hallgata és semmit sem felele.[36] Ismét kérdé őt a főpap és mondá neki: Te vagy-e Krisztus, az áldott Istennek fia? Kényszerítlek téged az élő Istenre, hogy mondd meg nekünk, ha te vagy-e Krisztus, az Isten fia? Felelé neki Jézus: Te mondád;[37] én vagyok! Azonban mondom nektek: Ezután meglátjátok az

[34] Tanuljuk meg ebből, hogy aki Jézust követi, az nem közönyös és hideg a tapasztalt méltatlanságok irányában, sőt inkább igenis érzi azokat s kikel az elkövetett igazságtalanság ellen, de nem hevesen és szenvedélyes durvasággal, hanem méltósággal és csendes, férfias komolysággal.

[35] Jézus nem mondá: Szét fogom e templomot bontani, hanem ám rontsátok azt el (ön testét értvén): miért is azok, kik e szavakat másképp adták elő, vagy azokat más értelemre csavarták, méltán neveztetnek hamis tanuknak.

[36] Minthogy önvédelmezése úgyis haszontalan lett volna. Különben is a tanuk egymásnak ellent mondván (Márk 14, 59.), a vádlott már csak ez által is eléggé meg vala védve. (Izai. 53, 7.)

[37] Ez által Jézus ünnepélyes és törvényszéki eskü által erősíti meg isteni és messiási méltóságát. E tanuságtételből származott a vértanuk minden tisztelete és dicsősége. Mivel e szó. vértanu, martyr, egy olyant jelent, aki életével és vérével tesz az igazság felől bizonyságot. Ugyanazért mindazok ily névvel tiszteltetnek meg, kik azért végeztettek ki, mivel vallották, hogy Jézus Krisztus Isten.

ember fiát ülni az Isten erejének jobbján,[38] és eljönni az ég felhőiben.[39] Akkor a papifejedelem megszaggatá ruháit,[40] mondván: Káromkodék! Mi szükségünk van még tanukra? íme most hallottátok a káromlást. Mit ítéltek? Azok pedig felelvén, mondák: Méltó a halálra. Akkoron orcájára pökdösének. És a férfiak, kik őt tartják vala, csúfolák, vervén őt. És befödözék őt és verék orcáját és kérdezék őt, mondván: Találd el, ki az, ki téged ütött? És sok egyebet káromolva mondának ellene. És midőn Péter a tornácban odalent vala, jöve egy a főpap szolgálói közül, látván Pétert ott melegedni és rája tekintvén, mondá: Ez is ővele vala. Te is a názáreti Jézussal valál. Ez pedig megtagadá őt mindnyájok előtt, mondván: Asszony! nem ismerem őt. Nem tudom, mit mondasz. És kiméne a tornác elé; és szóla a kakas. Midőn pedig kiment az ajtón, meglátá őt más szolgáló és mondá azoknak, kik ott valának: Ez is a názáreti Jézussal vala. Mondák tehát neki: Nemde, te is az ő tanítványai közül vagy? És ismét tagadá esküvel: Nem vagyok, nem ismerem az embert. És kevés vártatva, mintegy óra mulva, egy a főpap szolgái közül, annak rokona, kinek Péter elvágta fülét, ugyanazt bizonyítá, mondván: Bizonyára, ez is vele vala, mert ez is galileai. Nem láttalak-e téged a kertben ővele? És hozzája menének az ott állók és mondák Péternek: Bizonyára te is azok közül vagy, mert szólásod is elárul téged. Ő pedig ismét tagadá, mondván: Ember! nem tudom, mit mondasz. Akkor kezde átkozódni és esküdni, hogy nem ismeri az embert. És azonnal, míg ő beszélt, megszólala a kakas. És megfordulván az Úr, Péterre tekinte. És megemlékezék Péter az igéről, melyet mondott vala neki Jézus: Minekelőtte a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem. És kimenvén Péter, keservesen síra.[1]

[38] Isten jobbján ülni annyit jelent, mint az Isten hatalmával bírni. (Zsolt. 109, 1.)

[39] Mostantól fogva tehát, miután engem a főpap az egész nép nevében mint Messiást megvetett, isteni méltóságban és dicsőségben, isteni hatalommal felruházva fogtok látni, megítéltetéstekre eljönni. Az ember fiának az egek felhőiben való eljövetele annyi, mint ítéletre eljövetele. Ez ünnepélyes megtagadással kezdődött Krisztus Urunknak a zsidók fölött tartandó ítélete, Jeruzsálem szétrombolása s az izraelitáknak minden népek közötti szétoszlásuk, valamint erkölcsi romlásuk, átalkodottságuk s ideiglenes nyomorúságaik, melyek őket időről-időre érik, mindannyi közvetlen csapások az Úr utolsó eljöveteléig, midőn ő látható dicsőségben fog eljönni az egész világ megítélésére. Ezen dicsőséggel jelenik ő meg minden egyes zsidó halálakor is a különös megítélésre.

[40] Ő ugyanis Jézus beszédét istenkáromlásnak vette, melynek hallatára szokás volt a ruhát szétrepeszteni, hogy ez által a zsidók iránta utálatot és afölött érzett szomorúságukat kimutassák. (Móz. IV. 14, 6. Kir. IV. 19, 1.) Szent Jeromos szerint a főpapnak ezen tette igen jelentékeny volt. Ő szétrepeszté ruháját, hogy ez által megmutassa, miképen a zsidók főpapsága ezentúl megszünt.

[41] Kiment és gyarlóságáról meggyőződve nem akart tovább is ily veszedelmes helyen maradni. Az igazán töredelmes bűnös nemcsak a bűnöket, hanem az azokra vezető alkalmat is kikerüli. Sírni kezdett, mert fájt neki, hogy azt bántotta meg, akit szeretett. Sír keservesen, mert ha a szeretet heves, a fájdalom is keserves utána. Szent Kelemen, szent Péter tanítványa és követője, azt mondja, hogy szent Péter valahányszor a kakas szavát hallotta, mindannyiszor térdeire omlott és bűnét keservesen megsiratá.

És amint megvirradott, egybegyűlének a nép vénei, a papifejedelmek és írástudók és gyülekezetükbe vivék őt, mondván: Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk. És mondá nekik: Ha nektek mondom, nem hisztek nekem. Ha pedig kérdelek is, nem feleltek nekem, el nem bocsátotok.[42] De ezentúl az ember fia az Isten erejének jobbján fog ülni. Erre mindnyájan mondák: Tehát te az Isten fia vagy? Ki felelé: Ti mondjátok, hogy én vagyok. Azok pedig mondák: Minek kívánunk még bizonyságot? mikor mi magunk hallottuk az ő szájából. És megkötözvén Jézust elvivék és átadák Poncius Pilátus helytartónak.[43]

Akkoron látván Júdás, ki őt elárulta, hogy el van ítélve, megbánván tettét,[44] visszavivé a harminc ezüstpénzt a papifejedelmeknek és véneknek, mondván: Vétkeztem, elárulván az igaz vért. Ők pedig mondák: Mi gondunk rá? te lássad. És elvetvén a templomban az ezüstpénzt, visszatére és elmenvén, fölakasztá magát.[45] A papifejedelmek pedig fölvevén az ezüstpénzt, mondák: Nem szabad azt a templom pénztárába tenni, mert vér díja.[46] Tanácsot tartva pedig, megvevék rajta egy fazekas telkét a jövevények temetésére.[47] Azért hivatik az a föld Hakeldamának azaz vérteleknek mainapiglan. Akkor beteljesedék, amit Jeremiás próféta megjövendölt, mondván:[48]

Nazianzi szent Gergely tanusága szerint pedig szent Péter, esése miatt, keserű főzelékkel szokott volt élni.

[42] Mert ti nem az igazságot, hanem csak ürügyet kerestek, melynélfogva engem elítélhessetek.

[43] Mióta Judea római tartománnyá vált, Szíria kormányzójának volt alávetve, noha annak helytartója által kormányoztatott. Ez kezelte az adó beszedését és joggal bírt a fenyítő esetekben élet és halál fölött ítélni. Ő Caesareában lakott ugyan rendesen, azonban húsvétkor Jeruzsálemben tartózkodott, hogy az oda gyülekezett zsidók közt a békét és rendet fönntartsa. A zsidók Jézust Pilátushoz vezették, mert ha kimondhatták is, hogy méltó a halálra, de az ítéletet végre nem hajthatták. E jogot a rómaiak néhány esztendő óta elvették tőlük.

[44] Judás, mint látszik, nem csupán pénzvágyból árulta el Jézust, hanem egyszersmind azon reménytől is táplálltatva, hogy őt kényszeríteni fogja földi birodalmának megalapítására. Minthogy pedig magát várakozásában csalódni látta, megbánta tettét. Megbánta, mivel abból nem származtak azon hasznok, melyekre számolt.

[45] Kétségbeesésből, hogy bűne meg nem bocsáttathatik. Valamint azok, akik nyakukat kötéllel összeszorítják, azért halnak meg, mivel a szükséges levegőnek az utat elzárták, úgy bensőleg megfojtatnak, kik az Isten irgalma fölött kétségbe esnek, mert a Szentlélek nem látogathatja meg őket. (Szent Ágoston.)

[46] Vagyis oly pénz, mely azért adatott ki, hogy valaki halálra vitessék.

[47] Az idegen zsidók számára, kiknek nem volt saját temetőhelyük, minővel a bennlakók bírtak. A fazekasnak ezen földje hihetőleg azért volt oly olcsó, mivel az agyagot már kihasználták belőle, ennélfogva haszonvehetetlen volt.

[48] Zakariás prófétának megparancsoltatott, hogy egy nyájat, mint annak pásztora legeltessen. E parancsolat az isteni főpásztor nevében történt. E nyáj a zsidó népet jelentette. Minthogy ő díjt kívánt érte, azért a zsidók a szolgabér, 30 ezüstpénz által akartak tőle megszabadulni. (11, 12.) «Vesd a fazekas elé az Úr házába e dicső bért — mondá neki az Isten — melyre tőlük becsültettem» (Zakar. 11, 13.), vagyis: Engedd, hogy e csúf díj tegyen Isten előtt panaszt a háladatlan nép ellen; és az Úr, ki a szent írásokban gyakran tetszése szerint különféle edényt képező fazekas által példáztatik, mint ilyen, Jeremiás által tett jövendölését teljesítse és a semmire való edényt, az Izrael

És vevék a harminc ezüstpénzt, a megbecsültnek árát, kit megvásároltak Izrael[49] fiaitól, és a fazekas telkéért adák azt,[50] amint nekem rendelte az Ur.[51]

És Jézust a törvényházba vezeték Pilátushoz. Reggel vala pedig, és ők nem menének be a tanácsházba, hogy meg ne fertőztessenek,[52] hanem hogy megehessék a húsvétet. Pilátus azért kiméne hozzájok és mondá: Micsoda vádat hoztok fel ez ember ellen? Felelék és mondák neki: Ha ez nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt kezedbe. Mondá tehát nekik Pilátus: Vegyétek át ti őt és törvényetek szerint ítéljétek meg. Ámde mondák neki a zsidók: Nekünk senkit sem szabad megölnünk. Hogy beteljesedjék Jézus beszéde, melyet mondott, jelentvén, minő halállal fog meghalni. Kezdék pedig őt vádolni, mondván: Ugy találtuk, hogy ez felforgathatja nemzetünket és megtiltja adót adni a császárnak és magát Krisztus-királynak mondja. Beméne tehát ismét a tanácsházba Pilátus és szólítván Jézust, mondá neki: Te vagy-e a zsidók királya? Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt, vagy mások mondották neked énfelőlem?[53] Felelé Pilátus: Vajjon zsidó vagyok-e én?[54] A te nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit műveltél? Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való.[55] Ha e világból volna országom, az én szolgáim harcra kelnének, hogy kézbe ne adassam a zsidóknak. Most azonban országom nem innét való.

népét zúzza össze. E szavak Jézuson, tanításának végidejében teljesedének. Judás, ki őt valóban ezen gyalázatos pénzért fogatá el, lelkiismeretének furdalását érezve a főpapok lábaihoz veté az ezüstpénzt, ők pedig, minthogy azt, mint vérpénzt a templom kincséhez nem tehették, szántóföldet vettek azon egy fazekastól, az idegenek eltemetésére.

[49] T. i. Judástól, Izrael fiainak egyikétől.

[50] E szántóföld megvétele által az Isten népe vezetőinek mindenkorra szembetünőleg meg akarta mutatni, hogy ők nem becsülték főpásztorukat többre bármely közönséges rabszolgánál, kit áruba bocsátnak s akiért oly csekély bért adnak, mint a szántóföldért, melyet a fazekas már elhasznált, mit sem hagyván rajta egyebet a köves és haszonvehetetlen földnél. Hogy épen a fazekastól vették meg ezen szántóföldet ez annak jelentésére történt, hogy ezen vérpénz által a zsidók bűneinek mértéke megtelt és Istent azon fazekassá tette, ki Jeremiás szerint (19, 11.), a zsidók országát, mint egy fazekat szétverte.

[51] Az Ur Jézus történetében tehát nemcsak Zakariás jövendölése, t. i. a nyájnak pásztorától való elszakadása teljesedett be, hanem, mi annak legközelebbi következménye lett, Izrael népének Jeremiás által megjövendölt teljes elvettetése is. Ez okból szent Máté a jövendölés szavait egészen Jeremiásnak tulajdonítja.

[52] A húsvéti bárányt már az ünnep előestéjén (csütörtökön este) megették. A húsvét ünnepén s a többi húsvéti napokban pedig más állatokat is öltek áldozatul, melyek szintén húsvéti áldozatoknak neveztettek és a közös vendégségekben emésztettek föl. Hogy ezekben, mint tiszták, részt vehessenek, nem volt szabad a pogány és azért tisztátalannak tartott helytartó házába menniök. E tisztátalanságba eséstől tehát féltek, de az Ur Jézust keresztre feszíteni nem irtóztak! Mire nem képes a babonás hit!

[53] Jézus ezt nem azért kérdezte, mintha tőle akarná megtudni, hanem ez által azt akarta neki mondani: Te ezeket nem magadtól mondod, hanem mások beszélték neked.

[54] Hogy magamtól tudhatnám, van-e a zsidóknak királyuk.

[55] Birodalmam, országom nem olyan, mint a többi földi birodalmak, hanem szellemi s egyszersmind földöntúli

Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok.[56] Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról.[57] Minden, aki az igazságból vagyon,[58] hallgatja az én szómat. Mondá neki Pilátus: Mi az igazság?[59] És midőn ezt mondotta, ismét kiméne a zsidókhoz és mondá nekik s a papifejedelmeknek és a seregnek: Én semmi okot sem találok ez emberben. És midőn sokban vádoltatott a papifejedelmektől és vénektől, Jézus semmit sem felele.[60] Akkor mondá neki Pilátus: Nem hallod-e, mennyit vallanak ellened? nem felelsz semmit? Jézus pedig többé semmit sem felele, úgy hogy fölötte csodálkozék Pilátus, a helytartó.[61] De azok erősködének, mondván: Fellázítja a népet, tanítván egész Judeában, elkezdvén Galileától egész eddig. Pilátus pedig hallván Galileát, kérdezé, vajjon galileai ember-e? És amint megtudta, hogy Heródes birodalmából való, Heródeshez küldé őt, ki maga is Jeruzsálemben vala ama napokban. Heródes pedig látván Jézust, igen megörüle; mert sok idő óta kívánta vala őt látni, mivel sokat hallott felőle és reménylette, hogy valami jelt lát majd tőle tétetni. Kérdezé pedig őt sok beszéddel, de ő semmit sem felele neki.[62] Ott állának pedig a papifejedelmek és írástudók, szüntelen vádolván őt. Heródes pedig megveté őt hadi népével együtt és csúfságból fehér ruhába öltöztetvén, visszaküldé őt Pilátushoz. És jóbarátok lőnek Heródes és Pilátus az napságtól, mert azelőtt egymás ellenségei voltak. Pilátus pedig egybehíván a papifejedelmeket és tisztviselőket és a köznépet, mondá nekik: Elém hoztátok ez embert, mint a nép hitegetőjét; és íme én ti előttetek kikérdezvén őt, semmi vétséget nem találtam ez emberben azokból, mikben őt vádoljátok. De Heródes sem, mert hozzája küldöttelek titeket és íme, semmi halálra méltó nem jött ki rája. Megfenyítvén tehát őt, elbocsátom. Az ünnepnapon pedig el kellett bocsátani nekik egyet a foglyok közül, akit akartanak. Vala pedig akkor egy Barabbás nevezetű, ki a lázítókkal fogatott meg s ki a

[56] Igenis az vagyok, de nem földi király, hanem a zsidóknak megigért Messiás. az igazság királya. Valamint előbb a zsidók főtanácsa, úgy most a pogányok ítélőszéke előtt is bevallja magas méltóságát.

[57] Hogy az igazságot hirdessem és azt szent életem és csodateljes prédikálásom által megerősítsem.

[58] «Igazságból lenni» annyit jelent, mint Isten szerint élni. Isten fiaivá leszünk az Urnak szent kegyelme által, mely minket a rossz hajlamok túlsúlyától fölment s a szentség és igazság által az isteni gyermekségben részesít.

[59] Pilátus az egész vádat szóvitának tartá s azt hivé, hogy ezen országlás által a császár méltósága legkisebb csonkulást sem szenved. azért anélkül, hogy valamely választ várt volna, eltávozék s a zsidókhoz szóla: «Nem találok benne semmi vétséget».

[60] Mert minden csupa álnokság vala (mond szent Ágoston) s így önvédelme is haszontalan lett volna.

[61] Az ő nagylelkű béketűrésén, lelki erején s a halál megvetésén.

[62] Mert ezek mind hiú kérdések voltak, melyek csak az ő kíváncsiságának kielégítésére szolgáltak volna.

lázadásban gyilkosságot cselekedett. Fölmenvén tehát a sereg, kezdé kérni azt, mit neki mindenkor megcselekedett. Pilátus pedig felelé nekik és mondá: Akarjátok-e, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát? Kit akartok, hogy elbocsássak nektek, Barabbást-e vagy Jézust, ki Krisztusnak mondatik?[63] Mert tudja vala, hogy irígységből árulták el őt. Midőn pedig az ítélőszéken ült, hozzája külde felesége, mondván: Semmi közöd neked azzal az igazzal, mert sokat szenvedtem ma álomlátásban őmiatta.[64] Azonban a papifejedelmek és vének rábeszélték a népet, hogy Barabbást kérjék, Jézust pedig elvesztessék. Felelvén pedig a helytartó, mondá nekik: Kit akartok, hogy nektek a kettő közül elbocsássak? Ők pedig mondák: Veszítsd el ezt és bocsásd el nekünk Barabbást. Pilátus pedig ismét szóla nekik, el akarván bocsátani Jézust: Mit akartok tehát, hogy cselekedjem a zsidók királyával, Jézussal, ki Krisztusnak mondatik? De amazok fölkiáltának, mondván: Feszítsd meg, feszítsd meg őt. Mondá nekik a helytartó: De mi gonoszt cselekedett ez? semmi okot a halálra benne nem találok. Megfenyítem tehát őt és elbocsátom. De azok sürgeték nagy szóval, követelvén, hogy megfeszíttessék; és szavok egyre növekedék és szólának mindnyájan: Feszíttessék meg, feszítsd meg őt! Látván pedig Pilátus, hogy semmire sem megy, hanem inkább nő a zajongás, vizet vévén, megmosá kezeit a nép előtt, mondván: Én ártatlan vagyok ezen igaznak vérétől; ti lássátok. És felelvén az egész nép, mondá: Az ő vére mirajtunk és a mi fiainkon![65] Pilátus tehát eleget akarván tenni a népnek, elbocsátá nekik Barabbást, ki gyilkosságért és lázadásért vettetett vala tömlöcbe. Jézust pedig akaratjokra hagyá, hogy megfeszíttessék. Akkor tehát Pilátus fogván Jézust, megostoroztatá.[66] Ekkor a vitézek a tanácsház tornácába vivék őt és egybehívák az egész csoportot és levetkőztetvén őt, bíborszín palástot adának rája és tövisből

[63] Ő azt remélte, hogy az összegyült nép, nem engedve magát a vak szenvedélytől elragadtatni, az Úr Jézusnak szabadon bocsáttatását fogja kérni s ezáltal föl lesz mentve attól, hogy őt magától szabadítsa föl, mi őt a főpapoknál gyülöletessé tehette.

[64] Értelme: Én álmodtam, hogy én és te iszonyúan fenyegettettünk, ha ezen ártatlant halálra ítéled. Több szentatya véleménye szerint ezen álom Pilátus megintése végett bocsáttatott Istentől az asszonyra. Pilátus sorsa később valóban szerencsétlen volt, mert Flavius József (zsidó) s több keresztény író szerint nem sokkal azután bevádoltatott, Rómában törvényszék elé állíttatott és Galliának egyik Vienne nevű városába számkivettetett, hol azután önmagát meggyilkolta.

[65] Isszonyú önelítélés! Hogy az mily borzasztóan teljesedett, Jeruzsálem pusztulásának siralmas története mutatja s látjuk ma is a zsidó népen, mely az egész világon szétszórva magával hordozza az Istennek átkát.

[66] Az ostorozás rendszerint megelőzte a keresztbüntetést és a meztelen testen, mely alacsony, csipőig érő karóhoz volt kötve, ostorokkal hajtották végre. A római ostorok szíjból voltak fonva, melyeken keresztül sodronyok huzódtak s bizonyos kapcsokban végződtek, melyek az ostorozottak testét embertelenül fölszaggatták. Pilátus megostoroztatta Jézust azon reményben, hogy a zsidók ezzel meg fognak elégedni és szabadon bocsátják őt.

koronát fonván, fejére tevék és nádat jobb kezébe. És térdet hajtván előtte, csúfolák őt, mondván: Üdvözlégy, zsidók királya! És rápökdösvén, vevék a nádat és fejét verék vele és térdet hajtván, imádák őt. Kiméne tehát ismét Pilátus és mondá nekik: Ime kihozom nektek őt, hogy megismerjétek, hogy semmi okot sem találok őbenne. Kiméne pedig Jézus, töviskoronát viselvén és bíborruhát. És mondá nekik Pilátus: Ime az ember![67] Midőn tehát látták őt a főpapok és szolgák, kiáltának, mondván: Feszítsd meg, feszítsd meg őt! Mondá nekik Pilátus: Vegyétek ti őt és feszítsétek meg, mert én nem találok okot őbenne. Felelék neki a zsidók: Nekünk törvényünk van és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette magát. Midőn pedig Pilátus hallotta e beszédet, még inkább megijede. És ismét beméne a tanácsházba és mondá Jézusnak: Honnan való vagy te? Jézus pedig nem ada feleletet neki. Mondá azért neki: Nekem nem szólasz-e? Nem tudod-e, hogy hatalmam vagyon megfeszítésedre és hatalmam vagyon elbocsátásodra? Felelé Jézus: Nem volna semmi hatalmad ellenem, ha teneked onnan felülről nem adatott volna; azért annak, ki engem neked átadott, nagyobb bűne vagyon.[68] És ettől fogva azon volt Pilátus, hogy elbocsássa őt. De a zsidók kiáltának, mondván: Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja, mert mindaz, ki magát királlyá teszi, ellene mond a császárnak. Pilátus tehát, midőn e beszédeket hallotta, kihozá Jézust és az ítélőszékbe üle azon helyen, mely kövezetnek mondatik, zsidóul pedig gabbatának.[69] Vala pedig a húsvét készületnapja, mintegy hat óra tájban mondá a zsidóknak: Ime a ti királytok! Azok pedig kiáltának: Vidd el, vidd el, feszítsd meg őt! Mondá nekik Pilátus: A ti királytokat feszítsem-e meg? Felelék a főpapok: Nincs királyunk, hanem csak császárunk. Akkor azért kezökbe adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék tehát Jézust és minekutána megcsúfolták őt, levevék róla a bíborpalástot és felöltözteték saját ruháiba és kivivék őt, hogy megfeszítsék. Ki a keresztet hordozván magának, kiméne azon helyre, mely agykoponya helyének mondatik, zsidóul pedig Golgotának.[70] És amint

[67] Lássátok a szerencsétlent és szerfölött keményen fenyíttetett; könyörüljetek rajta!

[68] Fölöttem való hatalmad Istentől származik, mert Istennek akarata s az enyém is, hogy a keresztfán meghaljak. Mindazonáltal te nem vagy ártatlan, mert kötelességedben állana az igazságtalan vádlóknak ellentállni. Azonban ezek vétke nagyobb, mint a tied. A zsidók gonoszságból, Pilátus vétkes gyöngeségből követék el a bűnt.

[69] A lithostroton görög szó s apró, színes kövekből kirakott (mozaik) padlót jelent. Ez az ítélőszék körül valószinűleg magasabbra volt emelve s ugyanazért az akkori héber (tulajdonképen arám) nyelven gabbatának, azaz magaslatnak, emelvénynek nevezték.

[70] Az elítéltek és kivégzettek koponyáitól kapta elnevezését ezen, Jeruzsálem városához északnyugatra közel fekvő domb.

kivezették őt, megfogának egy Simon nevű cirenei embert,[71] ki a majorból jő vala, Sándor és Rufus atyját; ezt kényszeríték, hogy vigye az ő keresztjét és rátevék a keresztet, hogy Jézus után vigye.[72] Követé pedig őt nagy népsereg sok asszonnyal, kik siránkozának és kesergének rajta. Jézus pedig hozzájuk fordulván, mondá: Jeruzsálem leányai! ne sírjatok énrajtam, hanem sírjatok magatokon és fiaitokon. Mert íme eljőnek a napok, melyeken majd mondják: Boldogok a magtalanok és a méhek, melyek nem szoptattak.[73] Akkor kezdik mondani a hegyeknek: Szakadjatok ránk! és a halmoknak: Borítsatok el minket![74] Mert ha a zöldelő fán ezt mívelik, a szárazzal mi fog történni?[75] Vitetik vala pedig más két gonosztevő is ővele, hogy kivégeztessenek. És jövének azon helyre, mely Golgotának neveztetik, mely az agykoponyák helye. És adának neki epével vegyített mirhás bort inni;[76] és midőn megízlelte azt, nem akará inni.[77] Vala pedig három óra.[78] És megfeszíték őt és vele a latrokat, egyiket jobbja felől és a másikat balkeze felől, középen pedig Jézust. És beteljesedék az írás, mely azt mondja: És a gonoszok közé számláltatott.[79] Jézus pedig mondá: Atyám! bocsáss meg nekik,[80] mert nem tudják, mit cselekesznek.[81] Fölírást is íra pedig Pilátus

[71] Cirene, hasonló nevű afrikai tartomány fővárosa volt.

[72] Az elítéltek maguk vitték a keresztet. Jézus azt valószinűleg maga vitte a város végéig, hol a menettel Simon találkozott. Mivel pedig Jézus az ostorozás által igen elgyengült, Simonnak kellett segíteni őt.

[73] Boldogok azon asszonyok, kiknek nincsenek gyermekeik, akikért gyászolniok kellene! Oly iszonyú lesz a nyomorúság, mely Jeruzsálemet éri.

[74] Akkor a hegyek és dombok barlangjaiba fognak az emberek a rettegés miatt rejtőzni s mivel itt sem találnak biztos helyet az ínség elkerülésére, rögtön halálukat fogják kívánni.

[75] Ha velem, az élet fájával, az ártatlannal így bánnak, mily sorsa lesz az istentelen bűnösnek?

[76] A halálítélet végrehajtása előtt az elítélteknek fájdalmaik enyhítésére ilyen bort adtak; a mirha elkábítván s némileg eszén kívüli állapotba helyezvén a szerencsétlent.

[77] Mert nem akará fájdalmait kisebbíteni s tökéletes öntudattal kívánt meghalni.

[78] Azaz, miután a harmadik óra vége felé járt s a hatodik már kezdődött. Déli 12 óra felé.) A zsidók t. i. valamint a nappalt, úgy az éjtszakát is négy részre, vagyis nagyobb órákra, ú. m. első-, harmadik-, hatodik- és kilencedikre osztották föl, melyek mindegyike három órát foglalt a mi számításunk szerint magában. Az első nap keltével kezdődött és három óráig tartott, melynek eltöltével a harmadik vette kezdetét. Ez ismét három órából állott és délig tartott, ekkor a hatodik kezdődött és délutáni három óráig tartott. Hat óra kezdetével (tehát délben) feszíttetett keresztre Krisztus és a kilencedik óra kezdetével halt meg. (Ján. 19, 14.)

[79] Izai, 53, 12.

[80] Bűnbocsánat megtérés nélkül nincs, Jézus ennélfogva azért esedezett mennyei Atyjának, hogy azon borzasztó vakságot, mellyel Megváltójának vérét szomjazza, a zsidó néptől és annak elüljáróitól eltávolítsa és őket istentelen tettük megismerésére vezesse, hogy átlátva gonoszságukat, bűneiket megbánják s míg idejük van, az üdvhöz vezető eszközöket használják. És ő nem hiába esedezett; kevés idő mulva ugyanis már többen bűnbánólag tértek vissza a kivégeztetés helyéről s melleiket verték.

[81] Bármily vétkes volt is a zsidó népnek, főleg elüljáróinak tudatlansága, igaz mégis, mit szent Pál apostol mond, hogyha az Istennek elrejtett bölcseségét megismerték volna, a dicsőség Urát keresztre nem feszítik. (Kor. I. 2, 7.) De ez általában

és a kereszt fölé tevé. Vala pedig írva: *A názáreti Jézus a zsidók királya.*[82] Ezt a felírást pedig sokan olvasák a zsidók közül, mert a városhoz közel vala a hely, hol megfeszítteték Jézus. És írva vala zsidóul, görögül és latinul.[83] Mondák azért Pilátusnak a zsidók főpapjai: Ne írjad, a zsidók királya, hanem hogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok. Felelé Pilátus: Amit írtam, megírtam. A vitézek pedig, miután megfeszítették őt, vevék az ő ruháit (és négy részre oszták, mindenik vitéznek egy részt) s a köntöst is. Varratlan vala pedig a köntös felülről egészen szőve. Mondák ezért egymásnak: Ne metéljük el azt, hanem vessünk sorsot rája, kié legyen. Hogy beteljesedjék az írás, mely így szól: Eloszták az én ruháimat magok között és köntösömre sorsot vetének.[84] És a vitézek ezt meg is cselekedték és leülvén, őrzik vala őt.[85] Az átmenők pedig káromolák őt, hajtogatván fejöket és mondván: Hej! ki lerontod az Isten templomát és harmadnapra ismét fölépíted, szabadítsd meg magadat, leszállván a keresztről.[86] És ott álla a nép, nézvén és azokkal együtt a papi fejedelmek is az írástudókkal és vénekkel együtt csúfolva mondák: Másokat megszabadított, önmagát nem szabadíthatja meg; ha Izrael királya, szálljon le most a keresztről és hiszünk neki. Szabadítsa meg magát, ha ez Krisztus, az Istennek választottja. Izrael királya, szálljon le most a keresztről, hogy lássuk és higyjünk. Az Istenben bízott, szabadítsa meg most, ha akarja őt, mert azt

is áll, mert mindannyian nem tudjuk, mit művelünk, midőn vétkezünk. Ha ugyanis megfontolnók, hogy bűnt követvén el, Megváltónknak érettünk szenvedett kimondhatlan fájdalmait és végtelen szeretetét mintegy megvetjük s hogy amennyiben rajtunk áll, Krisztust újra keresztre feszítjük s a jogot, Isten fiaivá lehetni s a megdicsőült Krisztussal örök és kifejezhetlen életet élhetni, könnyelműen és makacsul megvetjük, ha mindezt megfontolnók, úgy a bűnt elkövetnünk lehetetlen volna. S ha mégis vétkezünk, valóban nem tudjuk, mint cselekszünk.

[82] Ezzel Pilátus kétségkívül azt akarja mondani: Ez, anélkül, hogy mondotta volna, a zsidók királyául adta ki magát és azért feszíttetett föl. De Isten akarata szerint úgy fejezé azt ki, hogy vele Jézus valódi méltóságát és halálának igazi okát adta, mert valóban ő volt a zsidók királya s fölkentje, Messiás és mivel az volt, azért kellett az Isten örök végzése szerint a kereszten meghalnia.

[83] Hogy mindnyájan olvashassák. A héber nyelv az ország nyelve volt, a latin a zsidók fölött uralkodó népé, a görög pedig azon zsidóké, kik Palesztinán kívül laktak, de az ünnepre feljöttek Jeruzsálembe. A szentatyák azt hiszik, hogy ez által értésünkre adatott, miképen Krisztus mindnyájunkért meghalt s hitének elfogadására minden népet meghív; azon időkor legnevezetesebb három népe, úgymint a zsidó, római s görög alatt a többi népeket is értvén.

[84] Zsolt. 21, 19. Némely szentatyák azt vélik, hogy a négy rész alatt a négy világrészt kell érteni, melyek a Krisztus kegyelmében részesülésre vannak meghíva; az alsó köntös alatt pedig a hit és szeretet egysége, a keresztény élet alapja.

[85] Az őrök pedig a megfeszíttetett mellett maradtak, míg meg nem halt, mert féltek, nehogy tisztelői elvigyék őt.

[86] Ha mielőtt meghalt, a keresztről leszállott volna, nem maradt volna engedelmes a halálig, és pedig a kereszthalálig. Szent Ágoston pedig azt mondja: Ő a keresztfán függött, hogy minket példája által türelemre tanítson, nem pedig, hogy hatalma jelét mutassa. E hatalmát feltámadásánál fogja mutatni, ha eljön ideje dicsőségének. Ő azonban ez időt meg nem előzi s nem siet a diadal után, midőn még a küzdés ideje van.

mondotta: hogy Isten fia vagyok. Csúfolák pedig őt a vitézek is, hozzá járulván és ecetet nyujtván neki és mondván: Ha te vagy a zsidók királya, szabadítsd meg magadat.[87] Egyik pedig a latrok közül, kik ott függnek vala, káromolá őt, mondván: Ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg tenmagadat és minket is. Felelvén pedig a másik, feddé őt, mondván: Te sem féled az Istent, holott ugyanazon büntetés alatt vagy. És mi ugyan igazságosan, mert cselekedeteinkhez méltó díjt veszünk;[88] de ez semmi gonoszt nem cselekedett. És mondá Jézusnak: Uram! emlékezzél meg rólam, midőn országodba jutsz. És mondá neki Jézus: Bizony mondom neked, ma velem leszesz a paradicsomban.[89] Állanak vala pedig Jézus keresztje mellett az ő anyja és anyjának rokona, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus tehát látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! íme a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Ime a te anyád! És azon órától a tanítvány őt magához vevé. Vala pedig mintegy hat óra és sötétség lőn az egész földön kilenc óráig és a nap elsötétedék.[90] És kilenc óra tájban kiálta Jézus nagy szóval, mondván: Éli! Éli! lamma szabaktáni?[91] azaz: Én Istenem! én Istenem! miért hagytál el engem![92]

[87] Ő mindent hallgatva szenved és szenved mindvégig! S épen ezért kiált föl Tertullián: Ti farizeusok! ebből kellett volna őt megismernetek. Az emberi kevélység ily szelidségre erőtlen, csak Isten szenvedhetett ily csendben és türelemmel.

[88] A nyomorúságok idején valljuk be mi is alázatosságban, hogy Jézus oly kínos halált szenvedett anélkül, hogy rosszat cselekedett volna; mi pedig azt szenvedjük, amit érdemlettünk. Legyünk készek magunkat még a halálnak is alávetni legmélyebb hódolat érzetével amaz isteni fölség iránt, ki bűnös nemünket előleges fenyegetése szerint e sorsnak alávetette.

[89] E helyre szent Ágoston megjegyzi: Lásd az első ítéletet, melyet a Fiúisten keresztjéről, mint bírói székéről mond. Két lator közt függvén, mind a kettőnek bírája volt. Egyiket, ki istenségét megvallotta s elismerte, üdvözíté; a másikat pedig, aki szívének gonoszságában megátalkodva maradt, elkárhoztatta. Ő tehát ez időtől fogva megmutatta, mit fog tenni korlátlan teljes hatalmában az élők- és holtakkal, kik közül némelyeket jobbjára, másokat pedig baljára fog állítani. Nehogy azonban valaki megtérését egészen az utolsó óriág vakmerően halogassa, ugyanazon szentatya mondja: «Volt egy, ki a végperben még kegyelmet nyert, nehogy kétségbe essél; de csak egy volt, nehogy merészen vétkezzél».

[90] E sötétséget nem a rendes nap- vagy holdfogyatkozás okozta, mivel ez holdtöltekor, midőn a zsidók húsvétje volt, természetes úton nem történhetett, hanem a napnak csodálatos elhomályosodása, mely sugarait, amint a világ világossága kimult, visszatartotta.

[91] E szavak a 21-ik zsoltárból vannak véve, melyekből kitetszik, hogy az egész zsoltár Krisztusra vonatkozik. Az evangélisták zsidó nyelven fejezék ki e szavakat, hogy megmutassák, mint vehettek alkalmat némelyek a nézők közül mondani, hogy Éliást, Illést hívja. E szó, Éli, mely zsidóul annyit tesz, mint én Istenem, a zsidó nyelvet nem értők Éliásnak (Illésnek) vették.

[92] Miért tagadsz meg tőlem minden vigasztalást olyannyira, hogy nemcsak testem fájdalmai minden enyhülés nélkül gyötrenek, de lelkem is annyira elhagyatott, mintha veled összeköttetésben sem volnék? Bizonyára nem tévedünk, ha azt hisszük, hogy Jézus, ki (a bűnt kivéve) mindenben meg akart kísértetni, még ezen, Istentől látszólag elhagyatott és szánalomra méltó állapotba is azért jutott, hogy mindazoknak vigasztalásul szolgáljon, kik (hozzá hasonlóan) bizonyos időre Istentől mintegy elhagyatva érzik magukat.

Némelyek pedig az ott állók közül hallván ezt, mondák: Ime Illést híja. Azután tudván Jézus, hogy minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, mondá: Szomjúhozom! Vala pedig ott egy edény tele ecettel. És azonnal odafutván egy közülök és szivacsot töltvén meg ecettel és nádszálra tévén, inni ada neki, mondván: Hagyjátok! lássuk, ha eljön-e Illés, hogy őt levegye. Amint tehát Jézus az ecetet vette, mondá: Beteljesedett![93] Jézus pedig ismét nagy szóval kiáltván,[94] mondá: Atyám! a te kezeidbe ajánlom az én lelkemet.[95] És ezt mondván, lehajtá fejét, kiadá lelkét. *(Itt a pap az egész hívő közönséggel együtt térdre borul, az Ur Jézus kínszenvedésének és halálának titkáról mély áhitattal elmélkedvén.)* — És íme a templom kárpitja kettéhasada fölétől egész aljáig;[96] a föld megindula, a kősziklák megrepedének,[97] a sírok megnyilának; és sok szentek testei, kik elaludtak vala, föltámadának. És kilépvén a sírokból az ő feltámadása után, a szent városba jövének[98] és sokaknak megjelenének.[99] Látván pedig a százados, ki átellenében áll vala, hogy így kiáltva meghalt, mondá: Valóban ez Isten fia volt. És akik vele valának Jézus őrizetére, látván a földindulást és a történteket, igen megfélemlének, mondván: Valóban Isten fia volt ez! És az egész sereg, kik jelen valának e látványon és a történteket látták

[93] Legyen bármely fáradság- és küzdésteljes életünk, boldogok leszünk, ha célunkat elérve mondhatjuk az apostollal: «Jó harcot harcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam; végezetre eltétetett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Ur, az igaz bíró, nemcsak nekem pedig, hanem azoknak is, kik szeretik az ő eljövetelét». (Tim. II. 4, 7, 8.)

[94] Jézus fönnhangon kiáltott, hogy megmutassa, mikép bír még életerővel; következőleg, hogy nem szükségből, hanem szabadakaratból áldozza föl életét az emberekért. Három óra körül halt meg, ugyanazon időben, mikor a templomban az őt jelképező mindennapi áldozati bárány bemutattatott.

[95] Dávid e szavakat azért mondá, hogy életét Istennek fölajánlja, mert ellenségeitől üldöztetvén, élete mindig veszélyben forgott. (Zsolt. 30, 6.) Az egyház ugyane szavakat mondatja el gyermekeivel, midőn haláluk órájához közelítenek és óhajtja, hogy valamint Jézus, úgy ők is nyugodt lélekkel és Istenbe vetett bizalommal ejtsék ki azokat, miután éltük pályáját pontos és Isten akaratához mért engedelmességgel megfutották.

[96] Két szentélye volt a templomnak. Egyik azon hely, hova a papok akármikor bemehettek, a másik pedig a szentek szentje, melybe egyedül a főpap, ez is csak egyszer egy évben mehetett be. (Móz. II. 26, 33.; 30, 10., III. 16, 2.) Ez utolsónak függönye Jézus halálakor szétszakadt. Titkos jelképe volt ez annak, hogy Mózes törvénye Jézus halálával megszünt s a kegyelem törvénye életbe lépett, a menny kapui megnyiltak s az isteni vallás titkai ki fognak jelentetni.

[97] A zsidók bűntettének iszonyúságát az egész természet tanusitá s a szent atyák szerint e borzasztó események előjelei valának azon haragnak, mely az átalkodottakat várja. Néhányan megtértek, de a legnagyobb rész érzéketlen maradt, míg végre a Szentlélek titkos munkálkodása által az apostolok beszédei sokak lelkiismeretét fölébresztették és szíveiket a bűnbánatra előkészítették. Igaz tehát, hogy a bűnökben megátalkodott ember a csodák szavát sem hallja, hacsak a kegyelem füleit föl nem nyitja vagy inkább neki oly füleket nem ad, melyek által azok tudására juthasson.

[98] Jeruzsálembe.

[99] Krisztus föltámadása tehát számos megjelenés által megerősíttetett. E megjelenések által az is értésünkre adatott, hogy az ő föltámadása a mienknek kezdete, záloga és példája.

mellőket vervén, visszatérének. Valának pedig ott sokan ismerői és az asszonyok, távolról nézvén, kik követték vala Jézust Galileából, hogy neki szolgáljanak. Kik között vala Mária Magdolna és Mária, Jakab és József anyja, és Zebedeus fiainak anyja, és Szalóme, kik, mikor ő Galileában volt, követvén őt, szolgáltak neki és sok más, kik vele együtt fölmentek Jeruzsálembe. A zsidók pedig (mivel készületnap vala), hogy ne maradjanak a kereszten a testek szombaton,[100] (mert az ama nagyszombat vala), kérék Pilátust, hogy töressenek meg azok szárai és vétessenek le. Eljövének tehát a vitézek és az elsőnek megtörék ugyan szárait, a másiknak is, ki megfeszíttetett vala ővele. Mikor pedig Jézushoz jöttek, látván őt, hogy már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egy a vitézek közül lándzsával megnyitá az ő oldalát és legottan vér és víz jöve ki.[101] És aki látta ezt,[102] bizonyságot tesz erről, és igaz az ő bizonyságtétele. És ő tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az írás: Csontot meg ne törjetek benne.[103] És ismét más írás mondja: Meglátják, akit általvertenek.[104]

Ezek után pedig, mikor már esteledett, jöve egy József nevű gazdag ember, nemes tanácsos, jó és igaz férfiú, ki nem egyezett vala az ő tanácsukba és cselekedeteikbe, Arimateából,[105] Judea városából való, ki maga is várja vala az Isten országát és bátran[106] beméne Pilátushoz és elkéré Jézus testét, mivel tanítványa vala Jézusnak, de titokban a zsidóktól való félelem miatt. Pilátus pedig csodálá, hogy immár meghalt. És híván a századost, megkérdezé őt, vajjon meghalt-e már? És midőn értesült a századostól, Józsefnek aján-

[100] Ezt tették, hogy halálukról biztosíttassanak, és pedig a rómaiak szokása szerint, kik a fölfeszítetteknek, mielőtt a keresztfáról levennék, oldalait lándzsával megnyiták és száraikat megtörék — és mivel a törvényben rendeltetett (Móz. V. 21, 23.), hogyha valaki fölfüggesztetik, holtteste a fán ne maradjon, hanem ugyanazon napon temettessék el, nehogy az ország, melyet Isten az ő népének birtokul adott, megfertőztessék.

[101] Jézus az ostoroztatás, tövissel koronázás és fölfeszíttetés által testének majd minden vérét elvesztette, szívének átdöfése által pedig a szívvértől is megfosztatott és ezzel együtt víz folyt ki sebéből. Több szent atya mindkettőben, t. i. a vér- és vízben titokteljes jelképét szemlélte a két szentségnek, az Oltári- és a keresztség szentségének; azokban az Ur, szeretethalála által megtört szívének legfőbb adományait látván, szent Bernárd mondja: Ezen seb nemcsak azon méhet mutatja az egyháznak, ahol életet nyert, de egyszersmind vőlegénye szívének titkait és belsejét is kinyilatkoztatja. Mindannyian láthatjuk innen, mily szeretettel viseltetik irántunk Krisztus és mennyire köteleztetünk mi is Urunkat viszont szeretni!

[102] Szent János.

[103] Ez betű szerint mondatott a húsvéti bárányról, mely Jézus Krisztusnak prófétai előképe volt. (Móz. II. 12, 46.)

[104] Zakariásnál (12, 10.) Krisztus fölfeszíttetése megjósoltatott.

[105] Jeruzsálemtől északnyugatra, hat-hét mértföldnyi távolságban fekvő városból

[106] A bárány, mely azért halt meg, hogy a bűnösök megtérítése által a farkasokat bárányokká változtassa, képes egyszersmind a bárányokat is oroszlánokká változtatni, midőn a félénk tanítványokat oly szíverővel és állhatatossággal ékesíti föl, mely képes mindent legyőzni.

dékozá a testet. Eljöve tehát és levevé Jézus testét. Eljöve pedig Nikodémus is, ki Jézushoz először éjjel jött vala, mirha és áloévegyítéket hozván mintegy száz fontot.[107] József pedig gyolcsot vásárlott és elvévén a testet, betakará azt tiszta gyolcsba. Vevék tehát Jézus testét és azt lepedőkbe takarák fűszerekkel, amint szokás a zsidóknál temetni[108] Vala pedig azon a helyen, hol ő felfeszíttetett, egy kert és a kertben egy új sírbolt, melybe még senki sem tétetett vala. Azért a zsidók készületnapja miatt, mivelhogy a sír közel vala, oda tevék Jézust.[109] József őt saját új sírjába tevé, mely a kősziklában volt kivágva; és nagy követ hengeríte a sír ajtajára és elméne.[110] Vala pedig készület azaz szombat előtti nap.[111] Az asszonyok pedig, Mária Magdolna és Mária, József anyja, kik vele jöttek vala Galileából, a sír ellenében ülvén, nézik vala, miként helyeztetett abba az ő teste. És visszatérvén, fűszereket és keneteket szerzének; mindazáltal szombaton nyugvának a parancsolat szerint. Másnap pedig, mely az ünnepi készület után esik, egybegyülének a papifejedelmek és farizeusok Pilátushoz, mondván: Uram! megemlékeztünk, hogy ama csábító[112] még életében mondotta: Harmadnap mulva feltámadok. Hagyd meg tehát, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, netalán eljöjjenek tanítványai és ellopják őt és azt mondják a köznépnek: Feltámadott halottaiból! és az utóbbi tévedés roszszabb lesz az elsőnél. Mondá nekik Pilátus: Van őrségetek, menjetek, őrizzétek, amint tudjátok. Azok pedig elmenvén, megerősíték a sírt őrökkel, megpecsételvén a követ.[113]

[107] Az áloéfa azon kellemes illatú gyümölcsöt termi, melyet a holttetemek füstölése- és bebalzsamozására használtak.

[108] Miként a zsidóknál az előkelő személyeket eltemetni szokás volt. Igy kezdé Jézus halálának gyalázatát tiszteletteljes eltemettetése által megsemmisíteni, míg azt harmadik napon dicsőséges föltámadása által egészen eltörlötte.

[109] Krisztus szegény volt életében, mert tulajdon lakása sem volt. Szegény halála után is, mert másnak sírjába tétetett. Első volt, ki e sírba tétetett, nehogy talán azt higgyék, miszerint más és nem ő támadt föl halottaiból. Az evangélisták szorgalmasan följegyzék temetésének minden körülményeit, hogy halála- és föltámadásának igazságát annál inkább megerősítsék, mivel az egész kereszténység e két titok elhivésén alapul.

[110] Kívül a sírboltokra nagy köveket volt szokás hengeríteni, nehogy a vadállatok bemehessenek és a testeket fölemésszék.

[111] A bekövetkező szombati nagy nap eltiltá a további készületeket, bebalzsamozást és tökéletes eltakarítást, azért őt József ideiglenesen tulajdon sírjába tevé be. Csak szombat után lehetett a testet rendesen megkenni, mely munkát a szent asszonyok a hét első napján valóban tettleg el is akarták végezni. (Márk 16, 1.)

[112] Ők e név alatt Jézust értették, ki — mint szent Ágoston mondja —, e néven akart neveztetni, vigasztalására azoknak, kik az igazságért méltatlanságot lesznek kénytelenek tapasztalni.

[113] Nehogy a katonák megvesztegettetvén, a holttestet ellopatni engedjék.

Oktatás a húsvéti szent időre.

Mi a húsvéti idő?

A nagyszombattól pünkösdszombatig terjedő idő.

Mi végre rendelte az egyház ezen időt?

1. Hogy Urunk dicsőséges feltámadásának és mennybemenetelének emlékét bennünk felújítsa és minket együttörvendezésre buzdítson. 2. Hogy a feltámadt Üdvözítőnek győzelmét és boldogságát elénk állítván, buzdítson, hogy az ő példája szerint bátran és kitartóan küzdjünk és szenvedjünk Istenért, mert mireánk is örök boldogság vár, ha vele együtt küzdöttünk. 3. Hogy bennünk azon örömteljes reményt keltse, miszerint testünk fel fog támadni. 4. A régi időben ezenkívül húsvét volt azon idő, midőn az újonnan megtértek megkereszteltettek, ezek tehát új életre való lelki feltámadásukat ünnepelték Krisztussal.

Mit tesz az egyház, hogy gyermekeiben e gondolatokat és érzelmeket fölkeltse?

1. Az istenitiszteletben emlékeztet Krisztus feltámadásának és mennybemenetelének történetére. 2. Ezzel imákat és oktatásokat kapcsol egybe, melyek célja elérésére alkalmasak. 3. Az egész húsvéti idő alatt az «alleluja» örömkiáltást hangoztatja. 4. A miseruhák ünnepi színűek; összhangzó ezzel az évszak is, mert ekkor a természet is új életre éled; ez tehát szintén képe feltámadásunknak és új életünknek Krisztusban.

Mire kell a híveknek ezt az időt különösen felhasználniok?

1. Üdvözítőjük boldogságán örvendjenek, valamint szenvedésén szánalmat érezzenek. 2. Keltsék fel magukban azon örömteljes reményt, hogy Isten megvigasztalja és örök boldogsággal jutalmazza őket. Erre igen nagy szükségük van, mert ők még a lemondás, áldozatok és szenvedések idejében vannak s ezekhez bátorság és kitartás kell. 3. Minthogy az embernek valódi öröme csak a szív békéje lehet és ez csak bűntelen szívben van meg, azért igyekezzenek e mennyei örömet tiszta lelkiismeret által elérni és megőrizni. Aki nem támad föl Krisztussal lelkileg, vagyis a bűn halálából, az nem érezheti vele a húsvéti örömet.

Oktatás nagyszombatra.

Miért nevezzük e szombatot szent szombatnak is?

Mert Jézus Krisztus, minden szentek szentje, kiben nekünk is meg kell szenteltetnünk, e napon a sírban nyugodott. Egyszersmind azért is, mert ma az egyház új kovából kiütött szikrával meggyujtott és a pap által megszentelt tüzet, húsvéti szent gyertyát és keresztelési vizet kap.

Miért ütnek ma kovából új tüzet, melyet aztán megszentelnek s az egyházban a lámpákat és gyertyákat ezzel gyujtják meg?

Az egyház megszenteli mindazt, amire különösen a szent istentiszteleti ténykedésnél szükség van. Mivel pedig a nagyhét három utolsó napján a gyász kifejezésére el szokták oltani a gyertyákat és lámpákat a templomban, azért azok örvendetes felgyujtása előtt, mely az Ur föltámadásakor fog bekövetkezni, alkalmasnak látszott a tüzet is megszentelni. Jelképezi az Ur tanítását: a kovakő, melyből a tüzet ki kell ütni, Krisztus; a tűz, melyet kiütnek belőle, a Szentlélek jelképe.

Ennél a tűznél gyujtották meg nemcsak a húsvéti gyertyát s az oltár gyertyáit, hanem ennek parazsait magukkal víve gyujtották meg otthon is a lámpákat és a tűzhelyeket.

Ma a tűzszentelés a templom bejárata előtt történik violaszínű palástban.

Mit jelent a háromágú gyertya, vagyis a háromszög?

A Szentháromságot jelenti, mely isteni természetében egy, személyében pedig három, mely három személy közül a második, mint igazi világosság, lejött az égből, hogy minden embert felvilágosítson. (Ján. 1, 9.) Ezért énekli a pap is a három gyertya meggyujtásakor háromszor: «Lumen Christi», azaz «Krisztus világossága», mire a kar feleli: «Hála legyen Istennek!»

Mit jelent a húsvéti gyertya?

Krisztus Urunkat. E viaszgyertyának és annak, akit jelképez, t. i. Krisztus Urunknak példázója volt az ószövetségben azon tűzoszlop, mely Izrael népét az egyiptomi fogságból kivezette. (Móz. II. 14. r.) Krisztus, az igazi világosság épen úgy hozott ki minket a sátán szolgaságából az Isten gyermekeinek szabadságába. Az öt mélyedés, melyet keresztalakban fúrnak a gyertyába, Krisztus öt sebét jelenti

s az öt tömjéndarab, mely a lyukakba kerül, a fűszereket jelenti, melyekkel Krisztus holttestét bebalzsamozták.

A húsvéti gyertya használandó húsvét három napján, minden vasárnapon és az Úr minden ünnepén egész áldozócsütörtökig, mikor is az evangélium olvasása után a húsvéti gyertyát kioltják.

Mi következik a húsvéti gyertya megszentelése után?

A keresztvíz szentelése, mely szintén ősrégi szokás.

Miért olvas a pap előbb 12 jövendölést?

Annak kimutatására, hogy minden jövendölés, mely a világ kezdete óta Krisztusra vonatkozott, őbenne beteljesedett.

Miért szenteli a pap a keresztvizet oly ünnepélyes szertartással és mit jelent ez a víz?

A víz Krisztus vérét jelenti, mely lelkünket megtisztítja s melyben a gonosz lélek, mint Fáraó a Vörös-tengerben, mintegy elmerül és hatalma megsemmisül. Oly sok szertartással pedig azért történik a vízszentelés, hogy a szertartások mutassák a keresztség különféle hasznait és ez a szent kegyszer annál nagyobb tisztelettel és áhitattal osztassék ki és vétessék föl.

Mit jelentenek e szertartások?

A víznek a pap által négy részre való osztása, aztán pedig a világ négy tája felé való hintése jelenti, hogy Krisztus parancsa szerint (Máté 28, 19.) a keresztségben az egész világnak részesülnie kell; azonkívül azt is, hogy valamint az édenből négy folyam ment ki az egész világra, úgy a szent keresztség kegyelemvize a világnak minden részét megöntözte bűneink lemosására. A pap néhányszor keresztet is vet a vízre s ez által azt a Szentháromság nevében megáldja s kijelenti, hogy a szent víz egész erejét Krisztus kínszenvedése és keresztje által nyeri; amiért a húsvéti gyertyát is, mely Krisztust jelképezi, háromszor mártja bele a vízbe. Ennek a vízből való kihúzása azt jelenti, hogy Krisztus a keresztvizet a Szentlélek által megszentelni s a keresztelendőket a vétkek örvényéből kihúzni akarja. — Tenyerével azért érinti meg a pap a vizet, hogy a Szentlélek, ki a világ teremtésekor a vizek fölött lebegett, mindazokat, kik e vízzel meg lesznek keresztelve, kegyelmével betölteni és megszentelni méltóztassék. Továbbá a húsvéti gyertya bemártásakor a pap keresztalakban a vízre lehel, jelentvén ezzel azt, hogy az ember a keresztségben a Szentlélek által, kit Jézus tanítványainak rájuk lehelve adott, új életre ébred. Végre a pap a szent olajokat, a kereszt-

ségi olajat és a krizmát a keresztvízzel összevegyíti, mely vegyítés Krisztusnak népével való egyesülését, de egyszersmind azt is jelenti, hogy a Szentlélek kegyelme, melynek jelképe a szentolaj és a krizma, a három isteni erénnyel, a hit-, remény- és szeretettel a keresztelendő lelkébe átömlik.

Miért szentelnek csak ma és pünkösdszombatján szenteltvizet?

Mert a legrégibb időkben különösen e két napon osztották ki a szent keresztséget.

Hogyan ünnepelték e napot az ősegyházban?

A mai napon misét nem mondtak, mert Urunk sírban nyugvását ünnepelték; ehelyett az istenitiszteletet a szombatról vasárnapra forduló éjfélkor tartották annak emlékéül, hogy az Üdvözítő az első hajnali órában kelt fel sírjából. A hívők az egész éjet átvirrasztották a templomban és részt vettek az ünnepélyes istenitiszteletben, mely alatt az újonnan megtértek keresztelése és bérmálása történt. Később az egész istenitiszteletet éjfélről szombat reggelre tették át. Egyébként az imák és szertartások mai nap is ugyanazok, mint azelőtt, azzal a különbséggel, hogy a keresztséget rendszerint nem szolgáltatják már ki.

Melyek a mai istenitisztelet főrészei?

1. Az új tűznek, tömjénnek és húsvéti gyertyának megszentelése. 2. A keresztvízszentelés. 3. A szentmise, melynek vége előtt 4. egy rövid vecsernyét énekelnek.

Miért gyujtják meg a húsvéti gyertyát és azután a többi lámpákat mind a háromszög egyik gyertyáján?

Jelképéül annak: 1. hogy Krisztus a világosságnak atyjától öröktől fogva született, tehát Isten az Istentől, világosság a világosságtól; 2. hogy az emberek világossága, Krisztus Istentől jő és őt a Szentlélek kegyelme árasztja szét mindenkire. (Kor. II. 4, 6.)

Hogyan történik a keresztvízszentelés?

Először tizenkét szentleckét és közbe különféle imákat énekelnek. 2. Azután a pap a keresztkúthoz megy; előtte viszik a keresztet, a háromszöget és húsvéti gyertyát. 3. Ekkor kezdődnek magának a keresztelésnek énekei, imái és szertartásai. 4. Végül a régi időben az újonnan megtértek ünnepélyes keresztelése történt, akik azután fehér ruhában voltak jelen a húsvéti misén és a szentáldozáshoz járultak. E keresztelteke vonatkozik a mai és a következő nyolc nap

miséinek tartalma. Ezenkívül még csak három királyok, vagyis *vízkereszt* napján kereszteltek, jóllehet ezt csak később hozták be és nem volt általánosan elfogadva.

Mit imádkozhatunk a keresztvíz szentelésekor?

Ez alkalommal megújíthatjuk a keresztségi fogadást és a következő imát mondhatjuk:

Legkegyelmesebb Jézus! szívemből hálát adok neked, hogy Te nekünk drága szent véreddel a keresztségben bűneink lemosására fürdőt készítettél s könyörgök isteni kegyelmedért, hogy én és minden embertársam a keresztségben nyert ártatlanságot szeplőtlenül vihessük bírói széked elé.

Miért borul le a pap a keresztvíz szentelése után az oltár lépcsőire s csak a mindenszentek litániájának elmondása után kel fel?

Ez azért történik, hogy Istent a szentek közbenjárásával alázatosan kérje, hogy a keresztség kegyelmét kivétel nélkül minden embernek, de különösen azoknak, akiket ma keresztelnek meg, kiosztani kegyeskedjék, hogy miként a bűnben mindnyájan meghaltak s eltemetve voltak, úgy mindnyájan, mint új teremtmények keljenek fel Krisztussal a kegyelemre és örök életre.

Miért ékesítik ma ismét az oltárokat?

Azért, mert az egyház ma már az Urnak dicső feltámadását kezdi ünnepelni, a gyászöltönyt leteszi, fehér ruhát ölt és örömét ünnepélyes harangozással és dicsérő énekekkel nyilvánítja. Az oltárok felékesítése egyszersmind arra is emlékeztet, hogy Krisztus feltámadásakor romolhatatlan és dicsőült testet vett magára.

Miért nincs a mai misének szokott kezdete?

A misekezdet a régi időkben egy egész zsoltár volt, melyet az alatt énekeltek, míg a nép a templomba összegyűlt. Minthogy pedig húsvét éjtszakáján a nép anélkül is össze volt gyülekezve, hogy a fent említett szertartásokon jelen legyen, azért ezen ünnepi miséhez kezdetet nem énekeltek. Ez még most is így van, habár az e napi istentiszteletet a sok rendetlenség és veszély miatt, mellyel az éjjeli előünnepek össze vannak kötve, nappalra tette át az egyház és ezzel mintegy tudtunkra kívánja adni, miszerint illő és kívánatos, hogy a hívők a szent szertartásokra és misekezdetre már összegyülekezzenek.

Az egyház imádsága. *Mise alatt.* Úristen! ki e szentséges éjt Urunk feltámadásának dicsőségével megvilágítottad, tartsd fenn

anyaszentegyházad új sarjadékában a fiúvá fogadás lelkét, melyben azt részesítetted, hogy mind testben, mind lélekben megújulván, Neked méltán szolgálhasson. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Az e napra rendelt *szentleckében* (Kolossz. 3, 1—4.) szent Pál inti a keresztényeket, hogy mivel a keresztség által Krisztussal feltámadtak, csak azt keressék, ami a mennyekben van, ne pedig azt, ami a földön. Ti — mondja az apostol — a keresztség és töredelmesség által a bűnnek és a földieknek meg vagytok halva; a ti igaz életetek az, mely Istenben van elrejtve és láthatatlan, valamint Krisztus is a világ szemei előtt elrejtett életet él Istenben. Ha pedig Krisztus, a ti életetek, az ítéletkor megjelen, akkor vele ti is dicsőségben fogtok megjelenni. E dicsőség reményében tehát a tagjainkban lakó rossz hajlamokat és kívánságokat el kell fojtanunk és minden bűnt kerülnünk, mert ha ezt nem tesszük, akkor a mennyben nem fogunk résztvenni Krisztus dicsőségében.

Szentlecke után a pap háromszor «Allelujá»-t énekel, és pedig mindig egy hanggal feljebb, jelentvén ezzel, hogy a föltámadás fölött érzett örömünknek mindig magasztosabbnak és bensőbbnek kell lennie.

Az *evangélium* (Máté 28, 1—7.) elmondja, hogy Mária Magdolna és még néhány asszony szombaton reggel a sírhoz mentek, hogy Jézust bebalzsamozzák, de helyette angyalt találtak, ki értésükre adta, hogy Krisztus valóban feltámadt. Istennek e különös kedvezését ők Krisztus iránt való szeretetük és buzgalmuknál fogva meg is érdemelték. Keressük tehát Krisztust mi is korán reggel, azaz napi foglalkozásaink előtt imádság, jó könyvek olvasása, jószándék felindítása stb. által, hogy az ő kedveltjei legyünk; így mindig örvendetesebb dolgokat fogunk tőle megérteni s ő naponkint több világosságot és vigaszt fog nekünk nyujtani s foglalkozásaink mind szerencsések vagy legalább érdemszerzők lesznek.

Miért nem mondanak ma «Credo»-t, «Agnus Dei»-t a misében; s miért hagyják ki a békecsókot az áldozás után való imádsággal együtt?

A «Credo»-t vagy hitvallomást hajdan s Rómában még ma is, a misét megelőző keresztségnél a keresztelendők mondják el, az «Agnus Dei» pedig már a minden szentek litániájában előjön. Ezért nem ismétlik ezeket a mise alatt. A békecsókot pedig azért hagyják el, mert Krisztus tanítványainak még nem mondotta: «Béke legyen veletek». Az áldozás után következő ima helyett vecsernyét mond a pap, mely azonban igen rövid és tulajdonképen nem is vecsernye, mert a mai nap előképe az örökké örvendetes

szombatnak, melynek vesperája, azaz estéje nincsen. E vecsernyének főrészei a 116-ik zsoltár és a «Magnificat». A zsoltár az újonnan megkereszteltetket hívja fel, hogy Istent a keresztségben nyert kegyelemért dicsőítsék s a «Magnificat»-ban magasztalják őt, hogy oly nagy dolgokat vitt rajtuk véghez. (S. Mazzinelli.)

Ne mulasszuk el ma a szent sír meglátogatását és Krisztusnak keserves kínszenvedéséért és haláláért a hálaadást, valamint a fájdalmas Szűzanya tiszteletét. A föltámadáson áhitattal legyünk jelen és kérjük Istentől azon kegyelmet, hogy a bűnök sírjából fölkelhessünk és a jövőben mindenkor szent és neki tetsző életet élhessünk.

Mi a feltámadási ájtatosság?

Nagyszombaton alkonyat táján van nálunk a föltámadás szertartása, mely Magyarországon és Németországon kívül nem igen ismeretes. A pap a szent sírnál kitett Oltáriszentséget kezébe véve háromszor énekli: Pax vobis, ego sum. Alleluja, — Béke veletek, én vagyok. Mire a kar feleli: Nolite timere. Alleluja — Ne féljetek. Majd a pap énekli: Feltámadt Krisztus e napon s a szentséggel körmenetet tartanak a templomon kívül s visszatérve szentségi áldás fejezi be az ájtatosságot.

Oktatás húsvétvasárnapra.

Mi a húsvét?

Azon dicsőséges nap, melyen Krisztus Jézus halottaiból föltámadt, midőn lelkét a testtel ismét egyesíté s a nagy kővel bezárt és lepecsételt sírból élve fölkelt.

A húsvét az egész egyházi év középpontja s az egyház legnagyobb ünnepe, melyet a magyar húsvétnak nevezett el, minthogy a szigorú, negyven napig tartó hústól való megtartóztatás e napon ért véget.

Mint ünnepeljük a húsvétet legjobban?

Ha a bűnök halálából az igazság új életére támadunk föl, mint Krisztus is feltámadt halottaiból s átment egy új, dicsőségteljes életbe. (Róm. 6, 4. Kolossz. 2, 12.)

Mit remélhetünk Krisztus feltámadása által?

Hogy a mi testeink is, jóllehet a sírban elporladnak, föl fog-

nak egykor támadni (Róm. 8, 11.), mert miután Krisztus, a mi fejünk él, nekünk, az ő tagjainak, szintén föl kell elevenednünk, mert élő fő nem lehet élő tagok nélkül.

Mit jelent az «Alleluja», melyet a húsvéti napokban oly gyakran énekelnek?

Az Alleluja örömének, mely annyit tesz, mint «Dicsérjétek az Istent!» s amelyet ebben az időben a Krisztus föltámadása és az általa nekünk szerzett örök élet reménye fölött való öröm kifejezéseképen énekelnek.

Miért nem imádkoznak húsvéti időben térdelve, hanem állva?

— Hogy mint szent Ágoston mondja — külső testállásunkkal is megmutassuk, hogy Krisztus a sírból föltámadt.

Mi nevezetes történt ma?

1. Éjfél után egy angyal heves földrengés közben megnyitotta a sírt s az Üdvözítő a bezárt sírból dicsőségesen feltámadt. 2. Hajnalban, tehát mintegy négy-öt óra tájban Magdolna több más asszonnyal a sírhoz ment, hogy az Ur testét bebalzsamozzák, mert azt pénteken, Urunk eltemetésekor már nem tehették, minthogy napnyugtakor a húsvéti ünnep vette kezdetét. Az asszonyok a követ elhengerítve találták és két angyal jelenté nekik, hogy az Ur feltámadt. 3. Míg a többi asszonyok a városba visszatértek, az Üdvözítő megjelent először Magdolnának. 4. Azután a többi asszonynak is megjelent a városba vezető uton. 5. Délután először Péternek jelent meg és estefelé az Emmauszba menő két tanítványnak. 6. Későn este a tanítványok Jeruzsálemben egybegyültek s a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Ekkor az Üdvözítő hirtelen megjelent köztük, megmutatta nekik sebeit és evett velük, hogy feltámadásának igazságáról meggyőzze őket. Azután reájuk lehelvén, mondá: «Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket. Vegyétek a Szentlelket! Akiknek megbocsátjátok bűneiket, meg lesznek bocsátva; akiknek megtartjátok, meg lesznek tartva». Ezzel a töredelem szentségét rendelte. Arra oktatta őket, mint már a két tanítványt oktatta az Emmauszba vezető uton, hogy őrajta beteljesedtek az ószövetség előképei és jövendölései s neki szenvednie és meghalnia kellett, hogy azokat teljesítse és így bemenjen mennybeli dicsőségébe.

Miért áldják meg húsvétreggelén az ételeket?

Az ételek megszentelése régi szokás, melynek nyomai már a

VII. században feltalálhatók s melyet a szigorú bőjti fegyelem tett nagyon is indokolttá. A hosszú megtartóztatás után sokan igen mohón vetették magukat a húsételekre, minek ellensúlyozására rendelte el az egyház a húsvéti ételszentelést.

Mi jelentésük van a piros tojásoknak?

Ezek is a feltámadás jelképei. Mert valamint a tojásban levő kis állat önmaga töri szét a héját és elevenen jön ki abból, úgy Krisztus Urunk is önmaga szabadította ki magát a sírból és új, dicső életre jött ki onnan. Vörös színe emlékeztet bennünket Krisztus Urunk váltságunkért kiontott szent vérére. Az egyház ma s az egész nyolcadon át igen gyakran énekli: «Ez a nap, melyet az Ur szerzett, örvendezzünk és vígadozzunk azon». (Zsolt. 117, 24.) A mise *kezdetekor* Krisztus így kiált föl a 138. zsoltárból: «Fölkeltem és veled vagyok, Alleluja! Rám tevéd a te kezedet, Alleluja! Alleluja! Uram! te megvizsgáltál engem és ismersz engem. Te ismered fektemet és keltemet. Dicsőség az Atyának» stb.

Tanítás Urunk feltámadásáról.

Valóban feltámadt Jézus halottaiból?

Igenis. Feltámadása oly bizonyos, mint amily igaz, hogy meghalt; egyik, mint a másik való. E feltámadásban való hitünket az apostoli hitvallás ezen szavaival fejezzük ki: «Kínzaték Poncius Pilátus alatt, fölfeszítteték, meghala és eltemetteték. Alászálla poklokra, harmadnapon halottaiból feltámada».

Honnan tudjuk, hogy Krisztus igazán feltámadt?

1. Az ószövetség jövendöléseiből és előképeiből. 2. Magának Krisztus Jézusnak jövendöléseiből, mert ritkán beszélt tanítványainak szenvedéseiről anélkül, hogy egyszersmind feltámadásáról is ne beszélt volna. Midőn maguk a zsidók istenségének bebizonyítására tőle csodajelt kértek, Jónás prófétára utalta őket és hozzátevé: «Valamint Jónás három napig volt a cethal gyomrában, úgy az ember fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában». (Máté 12, 40.) 3. Az angyal tanubizonyságából, melyet a sírnál az asszonyoknak tett. 4. Azon tényből, hogy testét nem találták a sírban, hanem őt élve látták. 5. Az apostolok és tanítványok bizonyságából, kiknek az Ur megjelent. Az evangéliumok tizenkét ily megjelenésről tesznek említést és az «Apostolok cselekedetei» említi, hogy

tanítványainak gyakran megjelent, sőt egyszer mintegy ötszáz hívő előtt mutatta magát. Ezek nemcsak látták őt, hanem beszéltek is vele, megérintették és ettek vele. 6. Megdönthetetlen bizonyságot nyujt az a sok ezer ember, akik az apostolok prédikációira, melyek Krisztus feltámadásáról szóltak, megtértek. 7. Végre az apostolok és sokan mások ezen igazság vértanuiként haltak meg.

Miért támadt fel az Üdvözítő halottaiból?

1. Hogy az ószövetség jövendöléseit, előképeit és a saját jövendöléseit betöltse. 2. Hogy emberi természetének a világ megváltásánál való közreműködéséért megadja a nagyon is megérdemelt jutalmat. 3. Hogy cáfolhatatlan bizonyságát adja istenségének és isteni küldetésének; ő maga adta a zsidóknak jelül saját feltámadását, mely által beláthatják, hogy ő valóban Isten Fia és a megigért Messiás. 4. Hogy istenségében és következőleg minden tanában való hitünket megalapítsa és szilárdítsa. «Ha Krisztus fel nem támadt, akkor következik, hogy a mi tanításunk hiú és hiú a ti hitetek is» — mondja szent Pál. (Kor. I. 15, 14.) 5. Hogy saját feltámadásunkra reményt nyujtson nekünk. «Isten Krisztust feltámasztotta és neki dicsőséget adott, hogy hitetek és reményetek Istenen alapuljon.» (Péter I. 1, 21.) 6. Hogy előképét és zálogát adja a boldogságnak, melynek mi is részeseivé leszünk, ha őt követjük. 7. Hogy ezáltal erősítsen és bátorítson minket minden áldozatra, melyet a keresztény élet magával hoz. «Mert tudjuk, hogy az, aki Jézust feltámasztotta, minket is Jézussal együtt fel fog támasztani, azért ne csüggedjünk el, mert jelenlegi szomorúságunk, mely csak pillanatnyi és könnyen elviselhető, bőséges, örök és mindent felülmuló dicsőséget fog szerezni.» (Kor. II. 4, 8—17.) 8. Végre mert az Üdvözítő képben is meg akarta mutatni, miként kell a bűn számára meghalnunk és új életet kezdenünk: «Mint Krisztus halottaiból feltámadt, úgy kell nekünk is új életet kezdenünk». (Róm. 6, 1.)

Urunk feltámadása tehát ránk nézve is rendkívüli kegyelem és jótétemény Jézus legszeretetteljesebb szívétől, amiért őt dicsérni, magasztalni, neki hálát adni és szívünkből örülni tartozunk.

Mikép történt Urunk feltámadása?

A feltámadás vasárnap hajnalban történt. Az istenség a lelket, mely ez alatt a pokol tornácán az igazak lelkeit meglátogatta és az Ur embereit kimondhatatlan örömmel töltötte el, ismét egyesítette a testtel. Igy föléledve az Ur a bezárt sírból, a főpapok által arra tett pecsét megsértése nélkül a sziklákon át kijött és teljes dicsőségében először szent Anyjának jelent meg. Az evangélium ugyan nem szól

erről, de ez egyrészt magától érthető, hogy a legszeretetreméltóbb Üdvözítő, ki megjelent a bűnös Magdolnának, mindenesetre előbb anyjának mutatta magát, aki őt legjobban szerette és szenvedéseiben legbensőbben vett részt. Másrészt bizonyítja ezt a szentatyák hagyománya, mely szent Ambrusig terjed. Miután az Üdvözítő már feltámadt, a föld erősen megrengett, mert hófehér ruhában villámként egy angyal jött az égből, elhengerítette a követ a sírról és ráült. Az őrök remegtek a félelemtől és néhányan a városba menekültek jelenteni, hogy mi történt. Míg ezek útban voltak, Magdolna és néhány más szent nő hajnalban a sírhoz mentek, ahol aztán az evangéliumban mondottak történtek.

Az egyház imádsága. Uristen! ki ma egyszülött Fiad által a halált legyőzvén, az örökkévalóság ajtaját számunkra megnyitottad, kísérd óhajtásainkat, melyeket ébresztő kegyelmeddel megelőzöl, segítő malasztoddal is. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Szentlecke. *(Szent Pál ap. a korint. írt I. lev. 5, 7—8.)*

Atyámfiai! El a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek, amint hogy kovásztalanok vagytok. Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus megöletett. Üljünk tehát ünnepet, de ne régi kovásszal, sem a gonoszság és álnokság kovászával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanaival.

Magyarázat. Szent Pál e leckében int minket, hogy miként a zsidóknak húsvétkor a kovászos kenyeret házaikból el kellett távolítaniok s a húsvéti bárányt kovásztalan kenyérrel kellett enniök, úgy iparkodjunk mi is a régi kovászt, vagyis a régi bűnös embert és vele együtt a bűnöket magunktól eltávolítani, mert mi a keresztség által kovásztalanokká lettünk, vagyis a bűnöktől tiszták lettünk, mely állapotot gondosan kell őriznünk, hogy így húsvéti bárányunkat, t. i. Krisztust a szentáldozásban mi is kovásztalan kenyérrel, vagyis tiszta szívvel élvezhessük s ez által az Oltáriszentségben méltán részesülhessünk.

Mondjuk azért ma többször az egyházzal: «Alleluja! Dicsérjétek az Urat, mert kegyes és irgalma örökké tart. Alleluja!» Ez a nap, melyet Isten szerzett, Alleluja! Krisztus a mi húsvéti bárányunk, ki érettünk a Kálvária-hegyén feláldozta magát és minket megváltott. Alleluja!

Evangélium. *(Szent Márk 16, 1—7.)*

Mikor elmult a szombat, Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja és Szalome illatszereket vásárolának, hogy elmenvén, meg-

kenjék Jézust. És korán reggel a hét első napján a sírhoz menének napfelkeltekor. És mondák egymás közt: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajából? Odatekintvén pedig, láták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala. És bemenvén a sírboltba, egy ifjút látának ülni jobbkéz felől, hosszú fehér ruhába öltözve, és megrémülének. Az pedig mondá nekik: Ne féljetek! A megfeszített názáreti Jézust keresitek; feltámadott, nincs itt; imhol a hely, ahová tették őt. De menjetek, mondjátok meg tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megyen Galileába, ott majd meglátjátok őt, amint mondotta nektek.

Miért akarták a szent asszonyok Jézus testét fűszerekkel megkenni?

A zsidóknál szokásban volt a halottakat bebalzsamozni. E szokásnak akartak az asszonyok is eleget tenni, de minthogy őket ebben Krisztus temetése előtt a közbeeső szombat és az idő rövidsége megakadályozta, azért most szombat után jókor felkészülvén, fűszereket vettek és siettek a sírhoz, hogy az Ur Jézusnak ezen utolsó szeretetszolgálatot megtegyék. — Nagy Gergely pápa azt mondja: Ők ezt azért tették, hogy az iránt, aki nekik életében oly drága és kedves volt, halála után tiszteletüket kimutassák. E hő szeretetből fakadó szolgálat, melyet ők az Ur testén gyakorolni

akartak, megtanít minket arra, mikép kell a keresztényeknek e buzgó asszonyokat utánozniok. E szent asszonyokhoz hasonlóan mi is drága kenőcsöket viszünk Jézus Krisztus eltemetett testének megkenésére, ha az erény útján haladunk és jócselekedetek gyakorlása által keressük az Urat.

Tetszett-e Istennek az asszonyok e jóakarata?

Tetszett. Ez abból is kitűnik, hogy míg ők búsan kérdezték egymástól: «Ki hengeríti majd el nekünk a követ?» a kő már el volt hengerítve s ezenkívül Isten egy angyalt küldött vigasztalásukra és Krisztus feltámadása felől értesítette őket. — Tanuljuk meg ebből, mily kedvesek Isten előtt az irgalmasság cselekedetei s igyekezzünk azokat a szükségben levőkön gyakorolni, mert amit a szegényekkel teszünk, azt Krisztussal tesszük. (Máté 25. r.)

Miért mondta az angyal az asszonyoknak, hogy ne féljenek?

Ezzel meg akarta tanítani őket, «hogy a félelem csak azokhoz illik, akik a mennyország lakóit nem szeretik és akik bűnös életök miatt bizonytalanok, hogy helyet kapnak-e a boldog lelkek között?» (N. Gergely.) Az asszonyoknak pedig, akik Jézust keresték, az Ur angyalától és követétől nem kellett félniök.

El kellett-e az angyalnak hengerítenie a követ, hogy Jézus feltámadhasson?

Nem, mert Krisztus előbb támadt fel, mint sem az angyal a követ elhengerítette. Az angyal ezt csak annak bizonyságául tette, hogy Krisztus feltámadása már valóban megtörtént.

Miért akart az angyal e tényről különösen tanubizonyságot tenni?

Mert Krisztus föltámadása hitünk alapja. Ha ugyanis Krisztus föl nem támadt volna, akkor a mi hitünk is haszontalan és hiú volna, mert ez esetben nem lenne bebizonyítva, hogy ő Isten Fia volt, következőleg a benne helyezett hit által sem boldogulhatna senki; saját feltámadásunkat illetőleg pedig semmi bizonyossággal sem bírnánk. Azonban Krisztus dicsőséges föltámadása mindezt kétségen kívül helyezte, mert ő az első, aki a halálból föltámadott. (Kol. 1, 18.) Valamint Ádám által a halál, úgy Krisztus Urunk által a halálból való föltámadás jött a világra. (Kor. I. 15, 21.)

Mit használ nekünk a saját feltámadásunk felől való hit?

1. Hathatósan buzdít bennünket a jóra s int minden rossznak kerülésére, mert feltámadásunk alkalmával minden cselekedeteink-

ről és mulasztásainkról számot kell majd adnunk s mindezekért az érdemlett jutalmat fogjuk elnyerni: a jóért t. i. az örök boldogságot, a rosszért pedig az örök kárhozatot. 2. A saját feltámadásunk felől való hit egyszersmind a legnagyobb vigasztalást nyujtja a szenvedés idején s az élet viszontagságaiban. «Bár mindenben nyomorúságot szenvedünk is, de nem búsulunk; sok szükségben forgunk, de kétségbe nem esünk; üldözést szenvedünk, de el nem hagyatunk; megaláztatunk, de el nem veszünk... tudván, hogy aki feltámasztotta Jézust, minket is feltámaszt Jézussal, azért nem csüggedünk.» Igy ír szent Pál Kor. II. 4, 8—16.; másutt pedig Kor. II. 5, 1.: «Tudjuk, hogyha e mi földi házunk, melyben lakunk, leomlik, van épületünk, az Istentől nem kézzel állított, hanem örökké való házunk mennyekben». — Ezenkívül 3. a saját feltámadásunkra való gondolás megvéd minket minden kétkedéstől az Istennek és a gondviselésnek igazságos voltában. A világon gyakran szerencsés a gonosz, a jó pedig szerencsétlen, amennyiben az ideiglenes javak és örömök birtokát és élvezetét szerencsének, a szegénységet és ideiglenes szenvedést pedig szerencsétlenségnek nevezzük. Feltámadáskor azonban ezen aránytalanságok ki lesznek egyenlítve, mindenki cselekedetei szerint veszi el jutalmát vagy büntetését s Isten végtelen igazságossága a legdicsőbb fényben fog tündökölni.

Miért küldte az angyal az asszonyokat Krisztus tanítványaihoz, nevezetesen Péterhez?

Mert a tanítványoknak kellett Krisztus feltámadását az egész világnak hirdetniök; egyszersmind azért, hogy Krisztus halála fölött való szomorúságokban őket megvigasztalják. Péter pedig, ki az apostolok feje volt és Krisztust háromszor megtagadta, emiatt igen szomorú volt, azért neki kellett az örömhírt legelőször vennie, hogy ezáltal vigasztalást nyerjen. Ebből megtanulhatjuk, hogy Isten nem veti meg az alázatos szívet.

Miért jelent meg Krisztus az asszonyoknak és apostolainak, és pedig többször egymásután?

Irántuk való nagy szeretetből, mert azt akarta 1. hogy teljesen meggyőződjenek feltámadásáról; 2. hogy istenségében és isteni küldetésében való hitük megszilárduljon; 3. hogy jelenlétének örvendhessenek; 4. hogy megvigasztalódjanak és megjutalmaztassanak a szenvedésekért, melyeket iránta való szeretetből kínszenvedésekor és halálakor viselniök kellett; 5. hogy tovább oktathassa őket az Isten országáról, melynek megalapítása végett jött és hogy előkészíthesse őket a Szentlélek eljövetelére.

Mire buzdít minket Krisztus feltámadása?

Arra, hogy lelkileg mi is feltámadjunk vele s ezért egészen új életet kezdjünk (Róm. 6, 4.), ami úgy történhetik meg, ha nemcsak a bűnt, hanem az arra szolgáló minden alkalmat elkerülünk s csak az erény és mennyei dolgok után törekszünk.

Milyen jócselekedetre kell a húsvéti időt különösen felhasználnunk?

Arra, hogy embertársaink irányában a megbocsátás erényét gyakoroljuk, mert Krisztus ez időben nekünk is bocsánatot szerzett. (Aranyszájú szent János.)

Buzgó áhitat. Szívemből örülök, ó Jézusom! hogy Te a sírból öt szent sebeddel mint megannyi drágakővel ékesítve diadalmasan kikeltél. Add meg, kérünk, azon győzelem által, melyet a halál, ördög és pokol fölött kivívtál, szent kegyelmedet, hogy gonosz hajlamainkat és vágyainkat fékezhessük, benned új életet éljünk és a bűn által többé meg ne haljunk. Amen.

Erkölcsi tanítás.

Sokan azt hiszik, hogy mivel Jézus megváltott minket, már minden rendben van és részünkről már nem is szükséges többé az üdvösségért fáradozni és küzdeni. Akik ezt hiszik, nagyon tévednek. Valamint ugyanis Izrael fiait Mózes Fáraó szolgálatából megmentette ugyan, de az igéret földének elfoglalásáért még igen sokáig és sokat kellett küzdeniök és szenvedniök, épen úgy Krisztus is megszabadított ugyan kínszenvedése és halála által az ördög hatalmából, de azért a megigért mennyországot még sem nyerjük el, hacsak Isten kegyelmével és segélyével a mi elleneink, t. i. a test, világ és ördög ellen folytonosan nem harcolunk. Mert csak a küzdőnek adatik meg a diadal koszorúja s csak ha Krisztussal együtt tűrünk és meghalunk (vagyis a szenvedés, önmegtagadás és sanyargatás útján járunk), fogunk vele együtt élni és uralkodni. (Tim. II. 2, 3—12.) Isten ugyan minket saját erejéből teremtett, azonban csak akkor fog üdvözíteni, ha mi is hozzájárulunk üdvösségünk munkájához, vagyis ha szabadakaratunkat és minden erőnket a jóra használjuk és így az ő szent kegyelmével együttmunkálva magunknak az örök boldogságot biztosítjuk.

Oktatás húsvéthétfőre.

A misekezdetben az egyház a mennyek országába vezető útnak megnyitását, mely Krisztus halála és feltámadása által történt, Izrael kiválasztott népének Józsue által az igéret földére történt bevezetésével hasonlítja össze; és Mózes II. könyv. 13. r.-ből énekli: Bevezetett benneteket az Ur ama tejjel és mézzel folyó földre, Alleluja! hogy az Ur törvénye mindenkor szátokban legyen, Alleluja! Alleluja!» «Adjatok hálát az Urnak és hívjátok segítségül az ő nevét; hirdessétek a népek között cselekedeteit.» (Zsolt. 104.) Dicsőség az Atyának stb. Amen.

Az egyház imája. Uristen! ki a húsvéti ünnepben a világnak orvosságot készítettél, ápolgasd, kérünk, népedet mennyei ajándékkal, hogy méltó legyen mind tökéletes szabadságra, mind az örök életre eljutni. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki stb.

Szentlecke. *(Apost. csel. 10, 37—43.)*

Ti ismeritek, mi történt egész Judeában, miután kezdetét vette Galileában, a Jánostól hirdetett keresztség után, tudniillik mikép kente föl az Isten Szentlélekkel és erővel a Názáretből való Jézust, ki körüljárt, jót cselekedvén és meggyógyítván mindazokat, kiken az ördög hatalmat vőn, mert az Isten valaővele. Mi meg tanui vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett. Őt megölték, felfüggesztvén a fára. De az Isten harmadnapon feltámasztá s megadá, hogy megjelenjék nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanuknak, minekünk, akik ettünk és ittunk ővele, minekutána halottaiból feltámadott. Meg is parancsolá nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és a holtak bírájává tett. Róla tanuságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát az ő neve által, aki csak hisz benne.

Magyarázat. Szent Péter itt Krisztus feltámadásáról szóló beszédét azzal végzi, hogy mindazok, akik Krisztusban hisznek, általa nyerik bűneik bocsánatát. Erre azonban nem közönséges holt hit, milyen az ördögben is van (Jak. 2, 19.), hanem tevékeny, élő hit szükséges, mely szeretet által működik és mindent, amit hisz, cselekedettel is betölt. Szerezzünk magunknak mi is ily élő hitet, mert különben époly kevéssé fogunk üdvözülni, mint az ördögök. És ismételjük ma a tegnapi szent lecke után elmondott könyörgést.

Evangélium. *(Szent Lukács 24, 13—35.)*

És íme ketten közülök aznap Emmaus nevű helységbe menének, mely Jeruzsálemtől hatvan futamatnyi távolságra volt. És beszélgetének egymással mindazokról, amik történtek vala. Amint egymás között beszélgetének és tanakodának, egyszer csak maga Jézus is közeledvén, velük méne. De szemeik akadályozva valának, hogy meg ne ismerjék őt. És mondá nekik: Micsoda beszédek azok, melyeket egymással útközben folytattok és hogy oly szomorúak vagytok? Felelvén az egyik, kinek neve Kleofás volt, mondá neki: Csak te vagy-e idegen Jeruzsálemben, ki nem hallottad, amik ottan történtek eme napokban? Kiknek ő mondá: Mik? Felelének azok: A názáreti Jézus esete, ki próféta férfiú volt, hatalmas a tettben és szóban Isten és az egész nép előtt; miképen adták őt halálos ítéletre a papi fejedelmek és a mi főembereink és megfeszítették őt. Pedig mi reménylők, hogy ő az, ki meg fogja váltani Izraelt. Azon felül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek. De némely közülünk való asszonyok is megzavartak bennünket, kik hajnalban a sírnál voltak és nem találván az ő testét, visszajövének azon hírrel, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondták, hogy ő él. És némelyek tár-

saink közül a sírhoz menének és úgy találták, amint az asszonyok mondták, őt magát pedig nem látták. Erre ő mondá nekik: Ó ti, balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, miket a próféták szólottak. Hát nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe? És kezde Mózesen és valamennyi prófétán, megmagyarázá nekik mind, amik az Írásokban felőle szóltanak. És közeledvén a helységhez, ahová mennek vala, ő úgy tett, mintha tovább menne. De nem ereszték, mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap. És betére, hogy náluk maradjon. És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé és nekik nyujtá. Azoknak pedig megnyilának szemeik és megismerék őt; de ő eltünt szemeik elől. És mondák egymásnak: Nemde szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az uton és megfejtette nekünk az írásokat? És útra kelvén abban az órában visszatérének Jeruzsálembe, hol egybegyűlve találák a tizenegyet és a velük levőket, kik mondák, hogy valóban feltámadt az Ur és megjelent Simonnak. És ők is elbeszélék, amik az uton történtek és hogyan ismerték meg őt a kenyérszegésben.

Miért csatlakozott Krisztus két tanítványához?

Mert róla beszéltek. Hasonlóképen hozzánk is csatlakozni fog Jézus, ha róla s igéjéről beszélünk; de ha fajtalan s istentelen szavakat ejt ki szánk, akkor Jézust mi magunk űzzük el magunktól.

Miért jelent meg nekik Krisztus mint idegen?

Szent Gergely azt mondja,[1] hogy Krisztus magát e tanítványok lelki állapotához alkalmazta s olyannak mutatta magát nekik külsőleg, mint amilyennek őt bensőleg képzelték. Mert, amint látszik, a tanítványok nem hitték, hogy Krisztus Isten, jóllehet ő ezt oly sokszor tanította s ellenmondhatatlanul be is bizonyította. Ők inkább csak prófétának tartották őt, sőt még azon szavak igazságán is kételkedtek, melyekkel feltámadását oly gyakran és oly világosan megjövendölte. Ezért nem ismertette meg magát velük azonnal, hanem eszteleneknek nevezte és megfedte őket hitetlenségükért. — Igy szokott bánni Isten velünk, emberekkel most is, kegyelmének jeleit mindig állapotunkhoz méri. Az ismeret, melyet róla birunk, az öröm, melyet benne találunk, mindenkor benne való hitünk, reményünk és hűségünkhöz van mérve.

[1] Homil. 23. in Evangelium.

Kénytelenségből szenvedett-e Krisztus, miután azt mondta: «Nem ezeket kellett-e szenvednie Krisztusnak?»

Nem. Ő magát szabadakarattal adta halálra, mint Izaiás próféta mondja (53, 7.); ami abból is eléggé kitetszik, hogy önként adta magát a zsidók kezeibe. (János 18, 5—8.) Minthogy tehát már a próféták által megigérte, hogy érettünk dicsőségéből ki fog vetkőzni és szenvedni fog, ennélfogva kellett is szenvednie: 1. hogy beteljesüljenek a próféták jövendölései és Atyjának terve véghezvitessék; 2. hogy megváltásunkat eszközölje; 3. hogy mindnyájunknak példát nyujtson arra, miszerint csak szenvedések árán juthatunk a mennybe.

Mint értelmezte Krisztus két tanítványának az írásokat?

Megmutatta nekik, hogy elég világosan van az ószövetség jövendöléseiben és előképeiben a Messiás működése, szenvedése és megdicsőülése megjövendölve és hogy most rajta minden beteljesedett. Igy pl. az ártatlanul eladott József[1] előképe volt Jézusnak, kit Judás adott el; József véres ruhája[2] az ő megostoroztatását jelentette; tövissel való megkoronáztatását a szarvaival tövisek közt fennakadt kos[3] jelképezte. Valamint Izsák maga vitte a fát, melyen feláldoztatnia kellett,[4] úgy Krisztus is önmaga vitte keresztjét a Kálvária-hegyre. Eltemettetését és halálát példázták a régi szent áldozati állatok, különösen a húsvéti bárány,[5] melyhez hasonlóan áldozták fel őt is anélkül, hogy csontjait széttörték volna. De különösen Jónás[6] hű képe Jézusnak, mert Jónás szintúgy három napig volt a cethal gyomrában, mint Krisztus három napig volt a földben és onnan az idő elteltével élve jött ki. Végre kimutatta a tanítványoknak azt is, hogy mily világosan jövendölték meg és írták le szenvedését Dávid[7] és Izaiás[8] prófétáik.

Miért tett Jézus úgy, mintha tovább akarna menni?

Hogy — mint szent Gergely mondja — megtudja, vajjon szeretik-e legalább mint idegent, mert még nem tudták, hogy ő Jézus. Azonkívül célját, hogy őket halálának szükségességéről s föltámadásának igazsága felől meggyőzze, elérte s ezért el is hagyhatta őket.

Miért ismerték őt meg a tanítványok a kenyértöréskor?

Mert szent testét épen úgy nyujtotta nekik, mint ezt az apostoloknak tette az utolsó vacsora alkalmával, mit ők ezektől valószinűleg elbeszélni hallottak. Különben e kifejezés, kenyértörés mindenkor a szent vacsorát jelenti.

[1] Móz. I. 37. [2] Ugyanott. [3] Móz. I. 22. [4] Ugyanott. [5] Móz. II. 12. [6] Jónás 2. r. [7] Zsolt. 21. [8] Izaiás 53.

Mit tanulhatunk még különösen ezen evangéliumból?

Azt, hogy mivel e húsvéti időben Krisztust az Oltáriszentségben magunkhoz vettük, őt buzgón kérjük, hogy nálunk maradjon, egyszersmind pedig mindent elkerüljünk, ami által őt szívünkből elűznők.

Áhitatgyakorlat. Ó Jézusom! maradj nálunk a te szentséged ereje és hatása által, mert íme a halál alkonya mindinkább közelít hozzánk. Add, hogy mi, kik az Emmausba menő tanítványokhoz állhatatlanságban és esztelenségben hasonlók vagyunk, legszentebb tested élvezete által a hitben erősödjünk, a reményben szilárduljunk s a szeretet által veled egyesüljünk, hogy semmi se legyen képes minket többé tőled elszakítani. Amen.

Hitbeli és erkölcsi tanítás a szentírásról.

«Akkor megnyitá elméjüket, hogy értsék az írásokat.» (Luk. 24, 45.)

Elég világos-e arra a Szentírás, hogy mindenki megérthesse?

Nem; mert másképp szükségtelen lett volna, hogy Krisztus az ő tanítványainak az írást megmagyarázza. Ebből következik, hogy nem szabad mindenkinek saját véleménye szerint értelmezni s magyarázni a Szentírást: s hogy az Irás egyedül s magában véve minden előkerülhető vallási vitát el nem dönthet, mert egyik résznek sem mondja ki az ítéletet oly világosan, hogy azonnal kitűnjék belőle, vajjon igazunk van-e vagy sem? Következik még az is, hogy Isten, aki oly felette jó és igazságos, a vallási dolgokban bizonyára más alapot rendelt, melyre bizton építhessünk és támaszkodhassunk, különben lehetetlen volna az üdvösség útjára rátalálni s a vallási viták meg nem szünnének soha.

Melyik azon alap, melyre a vallási dolgokban bizton építhetünk?

Ez a tanító *egyház*, mert ennek ígérte meg Krisztus a Szentlelket, mely őt minden igazságra meg fogja tanítani (Ján. 16, 13.), valamint azt is, hogy a világ végezetéig vele fog maradni. (Máté 28, 20.) S ezért az egyház oszlopa és erőssége az igazságnak. (Tim. I. 3, 15.)

Miért nem akarta Krisztus azt, hogy mindenki saját véleménye szerint értelmezze és magyarázza a Szentírást?

1. Hogy — mint szent Ágoston mondja — nagyravágyásunkat megalázzuk és bevalljuk, hogy mi, habár minden mást képesek

volnánk is megérteni és felfogni, mégis a Szentírás értelmét tökéletesen felfogni nem tudjuk. 2. Hogy Istenhez folyamodjunk, őt kérve, — mint Origenes megjegyzi — hogy ő nyissa meg nekünk az Irás értelmét, hogy azt megérthessük. Ezen eszközt használta aquinói szent Tamás is, midőn a bőjtöt és imádságot egyesítette avégre, hogy az Irást megérthesse. 3. Hogy a Szentírást necsak felületesen, de gyakran és gondolkodva olvassuk és ájtatosan vizsgáljuk, mit kellene kerülnünk, ha a benne rejlő igazságokat mind megérthetnénk.

Húsvét után első vasárnapra.

Miért nevezik e vasárnapot fehérvasárnapnak?

Mivel hajdan az újonnan megkereszteltek azon fehér ruhát, melyet nagyszombaton a keresztség alkalmával kaptak, ma letették s egy, fehérviaszból készített, a pápától megszentelt «Agnus Dei»-t, vagyis Isten Bárányának képét függesztették nyakukba, hogy a keresztségben nyert ártatlanságukra mindenkor visszaemlékezzenek.

A misekezdetben így énekel az egyház: «Mint a mostan született kisdedek. Alleluja! Okos, minden csalástól tiszta tej után vágyakodjatok. Alleluja! Alleluja! Alleluja! Örvendezzetek a mi segítő Istenünknek, örüljetek Jákob Istenének!» (Zsolt. 80.) Dicsőség az Atyának, stb.

Az egyház imádsága. Engedd, kérünk, mindenható Isten! hogy kegyelmeddel a húsvéti ünnepélyt, melyet befejeztünk, viseletünkben és életünkben megőrizzük. A mi Urunk Jézus Krisztus által stb. Amen.

Könyörgés az egyházért. Kérünk, Uram! Fogadd el anyaszentegyházad könyörgését, hogy legyőzvén minden tévelygést és ellenkezést, neked szabadon szolgálhasson. A mi Urunk Jézus Krisztus által stb.

Könyörgés a pápáért. Uristen! minden híved főpásztora és kormányzója, tekints kegyelmesen N. pápánkra, kit anyaszentegyházad pásztorává rendeltél s add, hogy úgy szóval, mint példával alattvalóinak áldása legyen és a reá bízott nyájjal együtt az örök életre juthasson. A mi Urunk Jézus Krisztus által stb. Amen.

Szentlecke. — *(Szent János apost. 1. lev. 5, 4—10.)*

Szerelmeseim! Minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot; és ez a győzelem, mely meggyőzi e világot, a mi hitünk. Ki az,

aki meggyőzi e világot, mint aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia? Ez az, ki víz és vér által jött, Jézus Krisztus, nem csupán víz által, hanem víz és vér által. És a lélek az, ki bizonyságot tesz, hogy Krisztus az igazság. Mert hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy. És hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér; és ez a három egy. Ha az emberek bizonyságát elfogadjuk, az Isten bizonysága nagyobb; ez tudniillik az Isten nagyobb bizonyságtétele, hogy bizonyságot tett az ő fiáról. Aki hisz az Isten fiában, az Isten bizonysága van annál önmagában.

Tanulság. Szent János e leckében két fontos igazságra tanít. 1. Hogy Jézus Krisztus igaz Isten és ember s a világ valódi Megváltója. Istenségét bizonyítja az *égben* levő három bizonyítóval, emberi voltát pedig a *földön* levő hármas bizonysággal. Az égből bizonyította Jézus istenségét az *Atya*, Jézus megkeresztelésénél, megdicsőülésénél és közvetlenül szenvedései előtt, midőn Jézus Jeruzsálembe való bevonulása után a templomban tanított; *maga Jézus* isteni tana, csodái és egyházának feltünő áldásai által; és végre a *Szentlélek* a próféták jóslatai és Jézusra való leszállása által a keresztség alkalmával, továbbá pünkösdkor és azon segély által, melyet mint az igazság szelleme nyujt az egyháznak. Hogy Jézus egyszersmind igaz *ember*, azt bizonyítja a *víz* és *vér*, mely oldalából folyt és a *lélek*, melyet Jézus haldoklása alkalmával mennyei Atyjának a kezeibe ajánlott. 2. Azt tanítja továbbá szent János, hogy Jézus Krisztusban, mint istenemberben és a világ Megváltójában való hit a gonosz világot, azaz annak tévedéseit, csalogatásait és fenyegetéseit legyőzi. Ez történik egyrészt a mennyei igazságok által, melyek az ember lelkét a földiektől a mennyeiekre utalják és fordítják; másrészt és inkább azon erő által, melyet Krisztus övéinek elleneik legyőzésére adott. Azért írja szent Pál: «Én nem szégyenlem magam az evangélium miatt, mert abban Isten ereje van mindazok üdvösségére, akik benne hisznek». (Róm. 1, 16.) E hit erejével eléggé erősekké válunk arra, hogy a világot megvessük, annak minden kísértései: a test és ördög ellen diadalmasan harcoljunk s az örök élet koronáját elnyerjük. Törekedjünk tehát minden erőnkkel arra, hogy ily hitünk legyen, mert az minden kísértésekkel szemben legyőzhetetlenekké fog minket tenni.

Fohász. Ó Jézus! hitünk szerzője és bevégzője! erősítsd meg isteni voltodban való hitünket, hogy a test, az ördög és a világ ellen való harcban le ne győzethessünk, hanem azok felett diadalmaskodva, az örök életet elnyerjük.

Evangélium. *(Szent János 20, 19—31.*

Az időben, mikor pedig este lőn azon a napon, a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva, ott, hol a tanítványok egybegyűltek vala a zsidóktól való félelem miatt, eljöve Jézus, megálla középen és mondá nekik: Békesség nektek! És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendenének tehát a tanítványok, látván az Urat. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván, rájuk lehele és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.

Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek nyomát és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljöve Jézus a zárt ajtón át és megálla középen és szóla: Békesség nektek! Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet és tedd az én olda-

lamba és ne légy hitetlen, hanem hívő. Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram és én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak és hittek. Még sok egyéb jelet is cselekvék ugyan Jézus az ő tanítványai láttára, melyek nincsenek megírva ebben a könyvben; ezek pedig megírattak, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia és hogy hívén, életetek legyen az ő nevében.

Miért kívánja Krisztus oly gyakran a békét tanítványainak?

Hogy megmutassa, miszerint ő Isten és ember között békét létesített s hogy azokat, akik őt követik, az egymás közt való megegyezésről ismerhetni meg. (Ján. 13, 25.) A béke háromféle lehet, tudniillik Istennel, önmagunkkal és felebarátunkkal. Az Istennel való békét Jézus halála által szerezte meg nekünk, de magunknak is igyekeznünk kell, hogy azt minden bűnnek szorgalmas kerülése által megőrizzük; vagy ha vétkeztünk, törekednünk kell a bűnbánat által vele azonnal kibékülni. Az önmagunkkal való békét a jó lelkiismeret szerzi meg; felebarátunkkal pedig akkor élünk békességben, ha őt úgy szeretjük, mint magunkat és neki, ha minket megsértett, örömest megbocsátunk. E háromféle béke szükséges az üdvösségre.

Miért lehelt Krisztus tanítványaira, midőn bűnbocsáló hatalmat adott nekik?

A rájuk lehelés jelképes cselekedet, mely által a Szentléleknek belőle való kiáradását és az apostolokra átszállását jelképezte Krisztus. Ezzel egyszersmind azt is értésünkre akarta adni, hogy a Szentlélek az embert szellemi életben és természetfölötti lelki erőkben részesíti, mintahogy Ádám Isten lehelletéből testi életet és természetes erőket nyert.

Miért engedte meg Isten, hogy Tamás Krisztus feltámadásában kételkedjen?

1. Hogy megjelenésével annál mélyebben meggyőzze feltámadásának igazságáról és erősítse benne a Jézus istenségében való hitet. 2. Hogy ez által mi is erősödjünk hitünkben, mert Tamás kiváló tanuja a feltámadásnak, minthogy nem volt könnyenhívő, hanem csak miután meggyőződött róla, hitte el. E történetből kitűnik Isten jósága, ki az egyetlen Tamásért épen annyit tett, mint a többiekért együttvéve. Azért mondja szent Ágoston:[1] «Isten

[1] Lib. V. Confess. c. 11. sz. 2.

annyit fáradozik egyért, amennyit minden emberért s annyit minden emberért, amennyit egyért. S ki ne szeressen ily Istent?»

Valódi volt-e Tamás hite, miután Krisztust saját testi szemeivel látta?

Igenis valódi, mert ő Krisztus feltámadása és istensége felől tüstént e szavakkal tett vallomást: «Én Uram és én Istenem!»

Vajjon szerez-e érdemet az embernek, ha nem akar előbb hinni, míg azt, mit hinnie kell, szemeivel nem látja?

Épen nem; mert ez a hit lényegével, mely abban áll, hogy azt is rendületlenül higyjük el, amit nem látunk, homlokegyenest ellenkezik. Azért mondja Krisztus boldogoknak azokat, akik nem látnak és mégis hisznek.

Miért nem hitte Tamás a többi apostolnak, hogy Jézus feltámadt?

Mert Jézus istenségében való hite még igen gyenge volt és a feltámadás csodája neki nagyon nagynak látszott. Ez nem volt gőg vagy rosszakarat, hanem elfogultság és értelmetlenség abban, amit a próféták és maga Jézus is haláláról és feltámadásáról jövendöltek. Ugy járt, mint a többi apostolok, akik szintén nem hittek az Ur feltámadását hírül hozó asszonyoknak, mert többé-kevésbbé nehezen hívők voltak, amint az Ur az Emmausba menő két tanítványnak mondta.

Mikép gyógyította meg Jézus Tamás kételkedését?

1. Miatta megjelent a tanítványoknak. 2. Ismételte a szavakat, melyeket Tamás az apostolokhoz intézett: «Amíg nem bocsátom ujjaimat a szegek helyébe» stb. Ezzel egyszersmind bebizonyította isteni mindentudását és azt, hogy mindenütt jelen van. 3. Leereszkedett az apostol gyöngeségéhez és megmutatta neki sebeit, felszólítva őt, hogy érintse azokat és így győződjék meg feltámadásáról. 4. E szavakkal: «Légy hívő!» a benső kegyelmet és erőt is megadta neki, hogy higyjen. E kegyelem nélkül Tamás nem juthatott volna a teljes, élő hitre.

Mit jelentenek e szavak: «Én Uram és én Istenem!»?

Kifejezései nemcsak a feltámadásban, hanem a Jézus istenségében való nyilt, erős és alázatos hitnek is. Tamás a feltámadásban Jézust, mint embert, saját szemeivel látta és most már Jézus istenségében is hitt. Ezért mondá az Ur neki: «Tamás! mert láttál, hittél».

Mit jelentenek az Úr e szavai: «Boldogok, akik nem láttak és mégis hisznek?»

Vigasztaló szavak ezek a jövendő hívekre nézve, akik Jézust saját szemeikkel nem láthatják és mégis hisznek benne és szeretik őt. E hit tisztább, mert nem függ az érzéki észrevevéstől, hanem Isten szaván és igazságosságán alapszik; ennélfogva érdemszerzőbb és boldogítóbb is, minél nagyobb alázattal adja át magát valaki Isten szavának.

Oktatás a keresztény katholikus hit szükségességéről.

«Ezek azért írattak, hogy higyjé tek, hogy Jézus Krisztus Isten Fia és hogy hivén ő benne, örök életet nyerjetek az ő nevében.»
(Ján. 20, 31.)

Mit jelentenek szent János e szavai?

Azt, hogy az ember mint Isten gyermeke igaz és természetfölötti életét csakis a Jézus Krisztus istenségében való hit által érheti el.

Mit tesz keresztény katholikus módon hinni?

Annyit, mint kételkedés nélkül igaznak tartani azt, amit Isten kinyilatkoztatott és amit az anyaszentegyház, hogy higgyünk, elénk ad.

Miért adta Isten a kinyilatkoztatást?

1. Isten az embert végtelen jóságában természetfölötti célra rendelte, tudniillik az Isten szemléletében való örök boldogságra és az ő javaiban való résztvevésre. Ebből az ember saját értelmével semmit sem tudhatott és ismerhetett meg, hacsak Isten nem közölte volna vele. Ezért írja szent Pál: «Mi tanítjuk Isten bölcseségét, a titokteljest és rejtettet, melyet Isten a világ kezdetétől a mi boldogságunkra rendelt, melyet a világ fejedelmei közül egy sem ismert meg». (Kor. 2, 6.) 2. Mert az ember értelme kinyilatkoztatás nélkül sok természetes vallási igazságot nem képes elég biztosan és megbízhatóan megismerni, mint azt a pogány népek története is mutatja, akik bálványimádásba és babonaságba sülyedtek, dacára világbölcseségüknek, művészetüknek és képzettségüknek. Ennél-

fogva az emberre nézve Istentől a legnagyobb szeretet és jótétemény volt, hogy a próféták és végre egyszülött Fia által a kinyilatkoztatást adta.

Szükséges-e a természetfölötti kinyilatkoztatásban való hit?

Igenis szükséges. Mert 1. e hit nélkül az ember sem természetfölötti rendeltetését, sem az arra szükséges eszközöket nem ismerheti meg, így tehát el sem érheti azt. Hit nélkül még soha ember nem boldogult és nem is fog boldogulni soha. «Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni, mert aki Istenhez akar jutni, annak hinnie kell, hogy Isten van és hogy azokat, akik őt keresik, megjutalmazza.» (Zsid. 11, 6.) 2. Mihelyt Isten az egész emberiséggel beszél és azzal igazságokat közöl, tartozik az ember neki hinni, mert Isten az örök és csalhatatlan igazság és csak azért nyilatkoztatja ki magát, hogy részünkről hitre találjon.

Tehát bűn a hitetlenség?

Nagy és súlyos bűn Isten és önmagunk ellen. *Isten ellen*, mert a hitetlen megtagadja Istentől az engedelmességet vagy elveti igazságosságát. Mindkettő igen nagy megsértése Isten felségének. *Önmagunk ellen*, mert a hitetlen elzárja maga előtt a menny kapuját, mert hit nélkül nincsen boldogság, ő pedig Isten elleni vétkéért az örök kárhozatot érdemli. Ha különben más vétke nem is volna az embernek, már e miatt is eltaszítja őt Isten magától. «Aki nem hisz, elkárhozik.» (Márk. 16, 16.)

Észszerű-e az Isten természetfölötti kinyilatkoztatásában való hit?

Amily esztelen dolog a hitetlenség, oly észszerű Istenben hinni, ha igazságát közli velünk. Mert 1. az ember minden tudománya dacára Istennel szemben olyan, mint a gyermek egy nagy tudóssal szemben: tudománya korlátolt. Egészen észszerű tehát, hogy a korlátolt eszű gyermek a tudósnak higgyen és így még sokkal észszerűbb, hogy az ember Isten bölcseségére hallgasson. De esztelen és balga gőg, ha egy gyermek a tudósnak vagy az ember Istennek nem akar hinni azon véleményben, hogy a kérdéses dolgot jobban tudja. 2. A hit tartalmaz titkokat, azaz vallási igazságokat, melyeket az ember értelme teljesen felfogni nem képes. Ezeket elhinni nem esztelen dolog, mert az ész igen sok egészen természetes dolgot igaznak tart, bár azt meg nem érti és fel nem fogja. Mi tudjuk azt, hogy a méh, melynek esze nincs, művészi sejtet épít; tudjuk azt, hogy a magból növény fejlődik, de ennek utolsó és valódi okát még eddig a legtudósabbak sem fedezték fel. 3. Ezen hittit-

kok, habár értelmünk felett állanak, még sem állnak vele ellenkezésben. Egy tudatlan, tanulatlan ember sokat talál lehetetlennek és felfoghatatlannak, mi egy tudós előtt érthető és világos; azért az, amit a tudós mond neki, nem ellenkezik az ő értelmével, de bizonyára esztelenség és gőg, ha a tudatlan azt mondja: nem hiszem, mert nem értem; vagy: amit nem látok és nem értek, azt nem hiszem.

Van-e erkölcs és hit Isten nélkül?

Ily nézet balgaság és esztelenség. 1. Az első erkölcstan, melyet az ész ad, az, hogy kötelesek vagyunk Istenre hallgatni mindenben, mit tőlünk követel. Ő pedig azt követeli, hogy higgyünk mindent, amit ő mond, azért, mert ő mondja és kárhozattal fenyeget, ha nem hiszünk. 2. Hit nélkül nem tudja az ember, mit kell tennie és mit kell kerülnie, hogy erkölcsi kötelmeit teljesítse; hit nélkül nem ismerheti azon magas hivatást, melyre Isten őt szánta; hogyan törekedhetnék tehát utána? 3. Hit és kegyelem nélkül nincs az embernek ereje a bűn csábításainak és a szenvedélyek ingereinek ellenállani. A tapasztalat bizonyítja, hogy ott, ahol a hit csökken, a bűn foglalja el a tért. Leginkább látni ezt az olyan fiatal embereknél és gyermekeknél, akik hit nélkül nőnek fel. Mindez bizonyítja, hogy erkölcstan hit nélkül nem ér semmit és hogy az erkölcsös élethez a hit okvetlenül szükséges.

Mi van a pogányokkal, kik isteni kinyilatkoztatásról sohasem hallottak?

Hitigazság, hogy Jézus Krisztus «minden embert, aki a világra jön, megvilágít» (Ján. 1, 9.) és hogy «Isten azt akarja, hogy minden ember boldoguljon és az igazság megismerésére jusson». (Tim. I. 2, 4.) Isten tehát semmi esetre sem fogja elmulasztani, hogy az eszközöket, melyekkel az örök üdvösségre jutnak, nekik megadja. Hogy ezt mikép teszi, azt nem nyilatkoztatta ki nekünk. Annyi bizonyos, hogy a pogányokban is megvan az ész és a lelkiismeret szava; ha ezt követik, akkor Isten szeretete valami módon velük is közli a szükségeseket; ha azonban a lelkiismeret és ész szavát nem követik, akkor maguk okai annak, hogy elvesznek, mint azon keresztény, aki nem él hite szerint, maga az oka elkárhozásának.

Minden hit boldogít-e?

Csak az igaz hit boldogít; az igaz hit pedig az, hogy Jézus igaz Isten és minden, amit tanított, isteni igazság. «Aki a Fiúban hisz, elnyeri az örök életet; aki a Fiúnak nem hisz, az nem fogja megízlelni az örök életet, hanem Isten haragja lesz felette.» (Ján. 3, 36.)

Igaz-e, hogy minden vallás egyformán jó?

Nem igaz; sőt az ilyen beszéd istenkáromlás és esztelen fecsegés. Ha mindegy volna, akármit hiszünk, akkor miért adta volna Isten a kinyilatkoztatást? s Jézus miért pecsételte volna meg szent tanát kínos halálával? Nem mondta-e ő határozottan: «Aki a Fiúban nem hisz, nem fog az életbe bemenni?» És végre a különféle vallások egymással teljes ellentétben állanak; amit az egyik hisz, a másik elveti. De esztelen dolog azt mondani, hogy mindegy, akár az igaz, akár a tévtant hiszi az ember; hogy pl. mindegy lenne hinni, hogy van pokol és hogy nincs; hogy a halállal mindennek vége, vagy hogy a halál után még egy örökkévalóság következik, melybe az ember átmegy; hogy Mohamed isteni próféta volt-e vagy csaló, és több efféle. Igazság csak egy van és ami ezzel ellenkezik, az tévedés. De szándékosan a tévedéshez csatlakozni, ellenkezik a józan ésszel, mely igazságra van teremtve.

Szabad-e és kell-e mindenkinek azon hitben maradnia, melyben született?

Csak annak, aki az egyedül igaz és üdvözítő hitben született, szabad, azaz kell abban megmaradnia. De aki tévhitben született, mihelyt a tévedést felismeri, azt elhagyni és az igazsághoz szegődni tartozik. Mert csak az igazság, az igaz hit üdvözít s aki nem szegődik önkényt ehhez, önmagát kárhoztatja el.

Hol található fel mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott és hogy higyjünk, megparancsolt?

Egyedül csak a katholikus egyházban, melyet Isten Fia alapított és a csalatkozhatatlanság adományával áldott meg.

Mire kötelez az igaz hit?

1. Kerülni kell mindazt, ami kételyre, közönyösségre vagy hitetlenségre vezethetne. 2. Igyekezni kell a hitet híven gyakorolni és abban erősödni.

Mi vezet a hithagyásra?

1. A vallási kötelmeknek, imádságnak, szentségek vételének és Isten igéje hallgatásának elhanyagolása. A vallási hanyagság a szívet mindinkább elidegeníti a hittől és az ember megfeledkezik Istenről és az örökkévalóságról. 2. A bűnös élet. A hit a bűnöst mindig emlékezteti gonoszságára és Isten ítéletére; azért végül vagy szakít a bűnnel, vagy ha megrögzött, hitét veszti el. Azok, akik ifjúságukban hívők voltak és később lettek hitetlenekké, bűnös életük

miatt változtak meg. A hitetlenség bizonyítéka a gonoszságnak. 3. Gőg és büszkeség. «Minden eretnekség anyja a büszkeség» — mondja szent Ágoston. Napjainkban különösen a félművelt emberek azok, akik felfuvalkodottságukban többnek képzelik magukat, mint a köznép és azért nem akarnak vele egy hiten lenni, mintha bizony előny volna, hogy hitetlenek és következőleg tudatlanok a legfontosabb igazságokban. 4. Rossz könyvek és ujságok olvasása, melyekből rossz elvek mérgét szívjuk. Valamint a gonosz emberekkel és vallásgúnyolókkal való érintkezés, kik szabadelvű, helytelen vallási elveket terjesztenek. 5. Gyakran a vegyesházasságok is okoznak vallási közönyt, kételkedést és hitetlenséget egész családokban. Hogy miért, azt már föntebb, a vegyesházasságokról szóló oktatásban elmondottuk.

Hogyan kell a katholikus kereszténynek magát hitében gyakorolnia és erősítenie?

1. Vallási kötelmeit híven kell teljesítenie, az istentiszteleteken ájtatosan jelen kell lennie, a szentségeket gyakran és méltóan magához vennie és imádkoznia. Mindez olyan, mint az olaj, melyet a lámpába öntünk, hogy tápláljuk a világosságot. 2. Őrizkedjék a bűnös élettől, nevezetesen a szemérmetlenség bűnétől; és ha mégis oly szerencsétlen volna, hogy valamely bűnös szenvedély rabjává lett, akkor komoly szüksége van kegyelemeszközökre. 3. Legyen alázatos Istennel és a katholikus egyházzal, mint az Ur menyasszonyával és az ő lelki anyjával szemben. 4. Olvasson jó könyveket, érintkezzék hívő emberekkel és iratkozzék be jámbor társulatokba. 5. Könyörögjön többször Istenhez hitének növeléséért és erősítéséért, a mi időink veszélyei ellen.

Miért érdemszerző a hit?

Mert a hitben értelmünket Krisztusnak alárendeljük.

Kitől tudhatjuk meg bizonyosan, vajjon Isten nyilatkoztatott-e ki valamit vagy sem?

Az egyháztól, melyet a Szentlélek minden igazság ismeretére vezet (Ján. 16, 13.) és amelyet Krisztus, ki a világ végéig vele marad, kormányoz. (Máté 28, 20.)

Mit kell tehát a katholikusnak felelnie azon ellenvetésekre, melyeket a szentmise, tisztítótűz stb. ellen hoznak elő?

Azt kell mondania, hogy ezen és a többi hitcikkeket azért hiszem, mert azokat Isten nyilatkoztatta ki, aki maga az igazság;

hogy pedig valóban ő nyilatkoztatta ki, azt azért hiszem, mert a katholikus anyaszentegyház ezeket, hogy higyjem, elém adja; a katholikus egyház pedig az igazság oszlopa s az igaz és Istentől vezérlett egyház minden ismertető jelével bír.

Milyen jelekről ismerhetjük meg az igaz egyházat?

Az igaz egyháznak egynek, szentnek, apostolinak és katholikusnak, azaz egyetemesnek kell lennie.

Miben kell az egyháznak egynek lennie?

A tanításban, úgy hogy minden helyen ugyanaz legyen a tan és a világ minden népeinél ugyanazon hit. Továbbá a *szentségekben* s az egyháznak úgy láthatatlan, mint látható fejében is, azaz Krisztus Urunkban és szent Péternek a római széken törvényes utódjában (Efez. 4, 5.; 1, 22.) s valamennyi püspöknek ez utóbbival való összeköttetésében. Igen szépen ír szent Cyprián az egyháznak ezen egységéről: «Valamint — úgymond — minden sugár a napból jő s a fa minden ága ugyanazon tőből, úgy a világon minden elszórva levő község egy anyaszentegyház. Valamint a sugár csak a napban, az ág csak a fán, úgy az igaz keresztény is csak az egyház közösségében él. Aki nem él az egyházban, az idegen, avatatlan és nem részesül Krisztus közösségének áldásaiban, mert annak Isten többé nem atyja, akinek nem anyja az egyház, és az ily elszakadtnak még vértanusága is minden érdem nélkül való». (Alzog.: Egyháztört.)

Miben szent az egyház?

Szent az ő fejében, Krisztusban; szent az ő tanításában, berendezésében és a szentségek helyes használatában, melyek szent életre vezetnek; szent az ő tagjaiban, kik a megszentülés kegyelmét, a keresztség malasztját s a bűnök bocsánatát megnyerték és Krisztust magukra öltötték; szent a szent áldozat kellő megünneplésében és a szentségek üdvös használásában, mi által Isten a valódi szentséget eszközli. Szóval szent, mert az egyház Krisztus teste, ki azt megszenteli és vérével megmossa. (Róm. Katech.)

Miért apostoli az egyház?

Azért 1. mert ugyanazt tanítja, amit az apostolok tanítottak (Kor. I. 13, 2.; Jak. 2, 17.); 2. mivel ugyanazok a szentségei, melyekkel az apostolok birtak (Ap. csel. 8, 17.; Jak. 5, 14. 15.); 3. mivel püspökeinek és tanítóinak egymásután következő sora bebizonyíthatólag egész az apostolokig vezethető vissza. (Efez. 2, 20.; Ap. csel. 14, 22.; Zsid. 5, 4.)

Miért nevezik katholikusnak, azaz egyetemesnek?

Mert az egyház, — mint szent Ágoston mondja — napkelettől napnyugotig ugyanazon hit fényében tündöklik;* mert valamennyi hívő a legrégibb időtől egész a mi korunkig s a világ végéig az igaz hitet vallja, hozzá tartozik; s mert mindazok, kik az örök boldogságot elérni óhajtják, kötelesek őt követni s elismerni; végre, mert mindig és minden helyen ugyanazt tanította, amit Krisztus apostolainak, hogy higyjék és tanítsák, megparancsolt. (Máté 28.) De jóllehet csak a katholikus hit üdvözít, még sem szabad a tévelygőket kárhoztatnunk, mert nem tudjuk, vajjon saját hibájukból vannak-e tévedésben vagy sem; s különben sem minket illet valakit megítélni, hanem Istent. (Róm. 14, 4. Ján. 5, 22.) Kérjük inkább Istent (mint ezt az egyház nagypénteken teszi), hogy a tévelygőket világosítsa fel és vezesse vissza egyházába.

Elegendő-e az üdvösségre csupán hinni?

Nem elég; a hit szerint kell élni is, tettleg teljesíteni azt, amit parancsol és kerülni, amit tilt. Ezenkívül a hitet gyakran fel kell indítani, kivált midőn valamely hitigazság felett akarunk elmélkedni. Hálát kell adnunk Istennek kegyelméért s kérnünk őt, mint az apostolok kérték, hogy hitünket bennünk ápolja és erősítse. Aki nem él hite szerint, azt Isten vagy tévedésbe hagyja esni, mint ez már sokakkal meg is történt, vagy pedig, mert a jót ismerte és még sem cselekedte, annál inkább meg fogja büntetni.

Buzdítás az egyedüli igaz katholikus hitre.

Ragaszkodjatok buzgón az igaz és egyedül üdvözítő keresztény katholikus és apostoli hithez, melyet Krisztus Urunk tanított, a szent apostolok prédikáltak és Istennek s az örök boldogságnak minden választott fia folytonosan hitt és megtartott! Mert csak egy az Ur, egy a keresztség! Csak egy keresztség szabadít meg a bűntől, nem pedig kettő! Csak egy az Ur és Isten, a mi üdvünk és boldogságunk, nem pedig kettő! Csak egy hit vezet üdvösségre, nem pedig kettő! Épen azért egyesüljünk szent buzgalommal az egy és egyedül igaz vallásban, melyet a katholikus egyház tanít, hogy legfölségesebb és egyetlen Istenünket igazán és szünet nélkül dicsérhessük és magasztalhassuk! (Aviano Márk atya.)

A Szentírásról és a keresztény hagyományról.

«Elmenvén, tanítsatok minden népeket.» (Máté 28, 18.)

Ezekkel a szavakkal bízta meg az Ur Jézus apostolait a tanítással és adta nekik a parancsot, hogy tanát mindenütt hirdessék. Az apostolok pontosan is teljesítették e megbizást s hirdették híven és változatlanul az isteni tant. (Tim. II. 2, 2.) Azonban a szóbeli tanítás mellett az apostolok és a tanítványok, önmaguk vagy egyes távollevő személyek és a hívő közönség számára a Szentlélek sugallatából a tanokat írásba foglalták, mely írásokat az egyház lassankint egy könyvben egyesített. Ennélfogva mi Krisztus Urunk tanítását 1. az írott, 2. a nem írott isteni igében találjuk fel. Az írott igét Szentírásnak vagy bibliának nevezzük, a nem írottat pedig hagyománynak (traditio) vagy szóbeli ősi tanításnak. — Mindkettőről bővebben fogunk e helyen szólani.

Mi a Szentírás?

Azon könyvek gyüjteménye, melyeket Isten választott emberei a Szentlélek különös sugallatából írtak s melyeket az egyház ezért isteni könyvek gyanánt fogadott el. «Mert emberi akaratból sohasem származott a jövendölés, hanem a Szentlélektől ihlettetvén, szólottak az Isten emberei.» (Pét. II. 1, 21.)

Hány részre osztjuk föl a Szentírást?

Kettőre: 1. ószövetségire, vagyis a szent könyvek azon gyüjteményére, mely Istennek azon kinyilatkoztatásait foglalja magában, melyeket a világ kezdetétől Krisztus Urunkig adott. 2. Ujszövetségire, vagyis azon könyvek gyüjteményére, melyek a Krisztus Urunk által tett kinyilatkoztatásokat foglalják magukban. E könyvek egy részét, vagyis a négy evangélista által megírt szent történet könyveit evangéliumnak, azaz örvendetes üzenetnek, öröm-hírnek nevezik.

Melyek a Szentírás könyvei?

A Szentírás az egyház határozata szerint (trienti zsinat, 4. ülés) 45 ószövetségi és 27 újszövetségi könyvből áll.

Az *ószövetség* magában foglalja Mózes V. könyvét; Józsue könyvét; a Bírák könyvét; Rut könyvét; a királyok IV. könyvét; krónikák II. könyvét; Ezdrás, Nehemiás, Tóbiás, Judit, Eszter és Jób könyveit; Dávid zsoltárait; Példabeszédek könyvét; Prédiká-

tor könyvét; Énekek énekét; Bölcseség könyvét; Jézus Sirák fiának könyvét; a négy nagyobb prófétát: Izaiást, Jeremiást Barukkal, Ezekielt és Dánielt; a tizenkét kisebb prófétát: Ozeást, Joelt, Ámoszt, Abdiást, Jónást, Mikeást, Máhumot, Habakukot, Szofoniást, Aggeust, Zakariást és Malakiást; végre a Makkabeusok II. könyvét.

Az *újszövetség* tartalmazza a négy evangéliumot szent Máté, szent Márk, szent Lukács és szent János szerint; az apostolok cselekedeteit szent Lukácstól; szent Pálnak tizennégy levelét; melyek közül 1 a rómaiakhoz, 2 a korinthusiakhoz, 1 a galatákhoz, 1 az efezusiakhoz, 1 a filippibeliekhez, 1 a kolosszabeliekhez, 2 a thesszalonikabeliekhez, 2 Timoteushoz, 1 Titushoz, 1 Filemonhoz és végre 1 a zsidókhoz; szent Jakabnak egy, szent Péternek két levelét; szent Jánosnak három és szent Judásnak egy levelét, úgyszinte szent Jánostól a Jelenések Könyvét.

Mennyiben szolgál a Szentírás a hitnek biztos kútfeje és zsinórmértéke gyanánt?

1. Szerzői legnagyobbrészt szem- és fültanui voltak annak, amit írtak. «Amit hallottunk, amit szemeinkkel láttunk, amit néztünk és kezeinkkel tapintottunk, az élet igéjéről azt hirdetjük nektek.» (Ján. I. 1, 1—3. V. ö. Luk. 1, 1—4.) 2. Mindannyian a Szentlélek által, aki őket megvilágosította, biztosítva voltak a tévedés ellen. «A vigasztaló Szentlélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld, az titeket megtanít mindenre s eszetekbe juttat mindent, amit nektek mondottam.» (Ján. 14, 26. Péter II. 1, 21.)

De mi biztosít minket arról, hogy a Szentírás épen és sértetlenül maradt-e meg mind a mai napig?

Jézus és az apostolok az ószövetség könyveit olyanokul ismerték el, mint amelyek nem voltak meghamisítva és hivatkoztak is azokra. (Ján. 5, 39. Tim. II. 3, 15.) Az Ur Jézus idejétől fogva pedig az egyház őrködött a Szentlélek gyámolításával az ó- és újszövetségi könyvek hibátlansága fölött s ezeket rövid idő alatt számtalan példányban le is iratta s a bennük foglalt szent igéket az isteni szolgálat alatt nyilvánosan olvastatta.

Mi a hagyomány?

Azon isteni kinyilatkoztatás, melyet az apostolok az Ur Jézus tulajdon szájából hallottak s ők maguk hirdettek, de le nem írtak, hanem mintegy kézről-kézre adva utódaiknak, mind a mai napig megőriztek. (Trienti zsinat, 4. ülés.)

Miért szolgál a hagyomány is kútfőül és zsinórmértékül a hitnek, épúgy, akárcsak a Szentírás?

Azért, mert a hagyomány Krisztus Jézus tanítását épen úgy magában foglalja, mint a Szentírás. Krisztus Jézus, valamint az ő tanítása teljességgel és híven benne foglaltatnak a hagyományokban. (Kor. II. 1, 19.) Sőt az Ur Jézusnak teljes tanítását csakis a hagyományokban lelhetjük fel. Épen azért az apostolok irataikban gyakran hivatkoznak saját szóbeli tanításukra s a hívektől az ilyen szóbeli tanítást illetőleg is époly engedelmességet és buzgó odaadást kívántak, mint az írásban adottra nézve. «Még több írni valóm volna nektek . . . de reménylem, hogy nálatok leszek és szemtől-szembe szólok.» (Ján. II. 12.) «Annakokáért, atyámfiai! legyetek állhatatosak és tartsátok meg a hagyományokat, melyeket tanultatok akár beszédünk, akár levelünk által.» (Tessz. II. 2, 14.)

Mennyiben lelhetjük fel Jézus teljes tanítását egyedül a hagyományban?

Amennyiben 1. maga Jézus is élő szóval hirdette tanát és apostolaitól sem kívánta azt, hogy leírják, hanem hogy prédikálják az ő tanítását. (Máté 28, 19.); 2. amennyiben az apostolok Jézus tanítását csak különös alkalmakkor és csupán részenként foglalták írásba. (Luk. 3, 18. Ján. 21, 25.) Egyébiránt ők is, akárcsak isteni mesterük, élő szóval hirdették és adták át utódaiknak. Ez volt az oka, hogy még mielőtt az újszövetségnek csak egyetlen könyve is meg lett volna írva, már egész keresztény községek léteztek.

Miért tarthatjuk a hagyományt is a keresztény hitnek époly biztos kútfeje gyanánt, mint a Szentírást?

Azért, mert az egyház úgy a Szentírás, mint a hagyomány tisztasága és valódisága felett őrködött. Az egyházakban semmiféle hamis és idegen tanítás nem kaphatott lábra azon szín alatt, mintha Jézus tanítása volna, mert a püspökök az ő közös fejükkel, a pápával együtt, minden időben és minden helyen ügyeltek e tanításra és őket e törekvésükben a Szentlélek is gyámolította. (Ján. 14, 26.) Épen ezért a katholikus egyházban valamely tanításnak keresztény voltát azon jellemző tulajdonságoknál fogva ismerhetjük meg, hogy azt *mindenkor*, *mindenütt* és *mindenki* hitte.

Mi a különbség tehát hit dolgában a katholikusok és nemkatholikusok közt?

A katholikusoknak egy általános, egyetemes hitük van, melynek mindnyájan alávetik magukat, meg lévén győződve arról, hogy minden idők minden népének egyező hite nem lehet hibás. A nem-

katholikusoknál pedig a hit dolgában ki-ki a saját véleményét követi s azért sem a Szentírásnak valódi könyveit illetőleg, sem azoknak magyarázatára nézve nem egyeznek, ők «a tudománynak minden szelétől ide s tova hányatnak». (Efez. 4, 14.)

Honnan tudja az egyház a Szentírásnak minden helyét megmagyarázni?

Mert a hagyomány megmondja neki, mily értelemben vették Jézus szavait az apostolok és hogy ezek irataikban tulajdon szavaikat miképen akarták értelmezni.

Mit rendelt az egyház a Szentírás olvasására vonatkozólag?

Azt, hogy az nemcsak meg van engedve, hanem hasznos is (Tim. II. 3, 16.), de csak azoknak, akik erre elég érettek s akik az értelmezésben magukat az egyházhoz tartják. Ennélfogva nemcsak a Szentírás fordításának kell valamely püspök helybenhagyását megnyernie, hanem annak olvasásában is a lelki pásztor vezérletét kell követnünk. «Azt megjegyezvén mindenekelőtt, hogy egy jövendölés sincs az írásban, mely tulajdon találmány volna.» (Pét. II. 1, 20.) Mint az az előkelő szerecsen Fülöpnek e kérdésére: «Véled-e, hogy érted, amiket olvassz?» felelé: «Hogyan érthetném, hacsak valaki meg nem fejti nekem». (Ap. cs. 8, 30. Pét. II. 3, 15—16.)

Ki által magyarázza az egyház a Szentírás valódi értelmét s a szóbeli hagyomány tartalmát?

Részint a csalatkozhatatlan római pápa, részint az egyetemes zsinatok által, melyek aszerint határoznak, amint valamit mindenkor, mindenütt és mindnyájan hittek. Az egyetemes zsinat határozatai, magyarázatai pedig csak akkor lesznek teljes érvényűek, ha a pápa azokat tévmentes tanítói tisztjénél és Krisztus Urunk által neki adott hatalomnál fogva jóváhagyja és kihirdeti.

Miért csalatkozhatatlan a római pápa és az egyetemes zsinatok?

Mert szent Péternek s utódainak, továbbá az apostolok és utódaik testületének Jézus a Szentlélek gyámolítását igérte meg: «Az megtanít titeket mindenre s eszetekbe juttat mindent, amit nektek mondottam». (János 14, 26.)

Ezenkívül hol találhatni még fel a szóbeli hagyomány tartalmát s vele a Szentírásnak is kellő értelmezését?

1. Az anyaszentegyház életében, erkölcseiben és szokásaiban; 2. az apostolok tanítványainak s általában a szentatyák és egyháztanítók írásaiban.

Kik által hirdeti az egyház Krisztus tanát?

A papok által a prédikációk, keresztény tanítások stb. alkalmával.

Mily kötelességgel jár ez?

Azzal, hogy az ő tanításukat, mint Krisztus tanítását, tiszteletteljesen és tanulási szándékkal fogadjuk s azokat, akik magukat az igaz hit terjesztésére szánják, tehetségünk szerint gyámolítsuk.

Teljesen tartalmazza a Szentírás Isten igéjét?

Épen nem, mint maga az Irás mondja. Igy ír szent Pál apostol (Kor. I. 11, 34.), miután a szent vacsora megünneplésére a szükséges szabályokat megadta, hogy a többit majd el fogja rendelni, ha Korinthusba jön. De sehol sincs megírva, hogy mit rendelt. A thesszalonikaiakhoz és Timotheushoz írt leveleinek több helyén szól hagyományokról és beszédekről, melyeket ő közölt, de amelyek szintén nem találhatók sehol sem. Végre Timotheushoz e nevezetes szavakat írja: «Amit sok bizonyítékkal hallottál tőlem, azt bízd hű emberekre, akik képesek másokat is oktatni». (Tim. II. 22.) De hogy az apostol tanai hol vannak megírva, azt nem tudhatjuk. Szent János evangéliumának végén azt írja, hogy az egész világ sem képes a könyvek befogadására, melyeket írni kellene, ha mindazt leírni akarnók, amit Jézus tett; szent Lukács pedig azt mondja, hogy Jézus feltámadása után tanítványaival az Isten országáról beszélt (Apost. csel. 1, 3.); de mit beszélt velük, abból igen kevés van feljegyezve. Tehát fontos tanítások hiányzanak, melyeket Jézus feltámadása után apostolainak adott. Hogyan tartalmazhatná tehát a Szentírás Isten igéjét teljesen? Nem is volt sem szándékuk, sem megbizatásuk az apostoloknak, hogy Jézus tanainak teljes írásbeli gyüjteményét készítsék. Sőt Jézus nem is parancsolta nekik, hogy írjanak, hanem hogy tanítsanak és az evangéliumot már három világrészben hirdették (Róm.10.) és már legszebben gyümölcsözött, még mielőtt egy betű is lett volna a Szentírásból. Nagyrészt az eretnekségnek köszönik az újszövetség iratai létüket; ennélfogva csupán alkalmi iratok és nem Jézus tanának teljes gyüjteménye, miről — mint látjuk — maga az Irás tanuskodik.

Nem vezet tehát a Szentírás olvasása a kinyilatkoztatott igazságok és az igaz hit birtokába?

A Szentírásból az isteni kinyilatkoztatás tényét és számos kinyilatkoztatott igazságot megismerhetünk, de a teljes kinyilatkoztatást a Szentírásból magából meg nem ismerhetjük, mert a

Szentírásban nincs meg minden kinyilatkoztatott igazság. Nem is a Szentírás olvasása a hit szerzésének első és legszükségesebb eszköze, mint ez kitűnik következőkből: 1. Krisztus Urunk nem írt semmit és apostolainak sem parancsolta, hogy írjanak; 2. sohasem parancsolta, hogy az írásban keressük hittanát, hanem hallgassuk az apostolokat és azok utódait (Luk. 10, 16.); 3. szent Pál szavai szerint az igaz hit nem *olvasás*, hanem *hallás* által szerezhető meg; 4. az apostolok az Isten szavának hirdetésére nem írókat, hanem tanítókat állítottak (Efez. 4, 11. Kor. I. 12, 28.); 5. nem mindenki bír a magyarázás adományával, mint szent Pál mondja (Kor. I. 12, 8—10.); 6. nem minden ember tud olvasni és ha tudnának is olvasni, nincs meg mindenkinek a szükséges ismerete, hogy az írásban kutasson és azt megértse és így mindazok, akik olvasni nem tudnak, az igazság és üdvösség megismeréséből ki volnának zárva; 7. nem tudhatja minden ember, vajjon a biblia, melyet olvas, nem hamisított-e, mert hazugságokat is lehet írni és nyomtatni; 8. az írásban való kutatás által nem mindenki jöhet ugyanazon hitre, pedig az apostol szavai szerint csak egy hit van (Efez. 4, 3—7.); így származnak és származtak a szabad kutatás által a tévhitűek közt a különféle felekezetek, melyek mind a bibliára hivatkoznak; 9. még most is, mint az apostolok idejében, Jézus igaz tana és az ő hite szóbeli tanítás és szent beszédek, nem pedig bibliaolvasás és bibliaszétosztás által történik; 10. mert Krisztus nem mondta: Aki a bibliát nem olvassa..., hanem: «Aki az egyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány és a vámos». (Máté 18, 17.)

Hol található tehát az, ami Jézus tanából az Irásban nincs meg?

A szóbeli hagyományban, mely mindazt tartalmazza, amit Jézus tanított vagy az apostolok a Szentlélek sugallatából prédikáltak, de nem írtak le, hanem szóval adtak át utódaiknak. Mint ez szent Pál szavaiból kiviláglik: «Amit sok bizonyíték mellett halottál tőlem, azt bízd hű emberekre, akik képesek másokat is tanítani». És ugyanezt bizonyítják a legrégibb egyházatyák is. Így szent Ignác († 107 Kr. u.) az apostoli hagyományok hű követésére int; szent Kelemen († 101. Kr. u.), szent Pál segéde beszéli, hogy a testvérek gyakran felszólították, írja le azt, amit a papoktól, akik az apostolok után következtek, hallott; szent Balázs pedig így nyilatkozik: «A hittanok, melyeket a templomban prédikálnak, részint az apostolok által készített írások, részint a szóbeli hagyomány szentsége útján jutottak el hozzánk; mindakettő *egyenlően fontos*, mindenki aláveti magát azoknak». Aranyszájú szent János írja: «Az apostolok nem írtak fel mindent. Sokat csak szó-

val hagytak hátra s ez *époly hitelt érdemel*, mint amaz». (In. II. Thess. c. 2.) Joggal hivatkozik tehát a katholikus egyház hit- és erkölcsi kérdésekben a Szentírásra épúgy, mint a hagyományra; és kell is reá hivatkoznia, mert Krisztus meghagyta neki, hogy minden népeket tanítson arra, amit ő parancsolt és mert azt mondotta, hogy ég és föld elmulnak, de az ő igéi el nem mulnak. (Máté 24, 35; 28, 20.) Ha tehát a protestánsok csak a Szentírást fogadják el, a hagyományt pedig elvetik, nyilván a legnagyobb tévedésben vannak, sőt önmaguknak mondanak ellent, minthogy az apostolok több oly rendeletét is szem előtt tartják, mely a Szentírásban nincs. Igy például a hét első napját, a vasárnapot ünneplik, megkeresztelik a kis gyermekeket, tanítják, hogy a keresztség szentségét csak egyszer szabad felvenni stb., pedig mindezekről a Szentírásban nincsen szó. Honnan tudják tehát, hogy mindez el van rendelve? Nem a katholikus egyház hagyományából? És mégis elvetik a hagyományt. Ezenkívül honnan tudják, hány isteni sugallat folytán írt könyv van és mi a nevük? A bibliában ez nincs megírva. Ha ezt a hagyományból nem tudnók, nem volna sem bibliánk, sem evangéliumunk. Ime, mennyire alapos és az igazsághoz hű a katholikus egyház tana!

Vajjon a Szentírásnak vagy a szóbeli hagyománynak van-e nagyobb tekintélye az egyházban?

Mindkettő egyenlő elismerésben részesül, mert mindkettő Isten igéjét tartalmazza, mint ezt a trienti egyházi zsinat (Sess. 4. de Script. can.) tanítja e szavakkal: «Minden könyv, akár ó-, akár újszövetségi legyen az, minthogy mindkettőnek szerzője Isten, valamint a hagyományok, tekintettel a hit- és erkölcstanra, melyeket vagy maga Krisztus tanított szóval, vagy amelyek a Szentlélek sugallata és folytonos átadás által az egyházban megőriztettek, a szent zsinat által elfogadtatnak és egyenlő tiszteletben részesíttetnek..., aki azonban ezen könyveket nem fogadja el és a nevezett hagyományokat megveti, ki legyen zárva!»

Tehát nem tartalmaz a hagyomány emberi, a pápától kitalált tanokat, mint ezt az egyház ellenei állítják?

Ezen állítás rágalom, mert csak az, amit az apostolok magától Krisztustól hallottak vagy amit a Szentlélek megvilágítása által nyertek, de nem írtak fel, hanem szóval hagytak utódaikra, alkotja a hagyományt. Csakis ezt fogadja el az egyház, mert követi a szabályt: «Amit mindenkor, mindenütt, minden igaz katholikus keresztény hitt, az hagyomány». És ha újabb időben az Isten anyjának szeplőtelen fogantatását és a pápa csalhatatlanságáról szóló

hitcikkelyt állította fel az egyház, ezzel nem tért el a régi hittől, hanem csak ünnepélyesen bebizonyította, hogy ezen tanok az Íráson alapulnak és a hagyományban is megvannak és azért mint isteni kinyilatkoztatásokat el kell hinni.

Kell-e olvasnia mindenkinek a Szentírást?

Nem, erre nézve nincs szabály; mi csak azt tartozunk cselekedni, amit Krisztus parancsolt, tudniillik az egyházra hallgatni, mely az igazság oszlopa. Sőt a Szentírás olvasása nem is hasznos mindenkinek. A tapasztalat mutatja, mennyi kárt okozott, amennyiben a gonoszság és tudatlanság a legnagyobb vétkeket is megengedetteknek magyarázta a Szentírásból.

Igaz-e az, amit a protestánsok mondanak, hogy a katholikus egyház megtiltotta híveinek a Szentírás olvasását?

Nem igaz; ez hazugság és rágalom. Az egyház csak bölcs megszorításokkal él. Elrendelte 1. hogy csak az olvassa a Szentírást, aki az ehhez szükséges ismeretekkel és ájtatossággal bír, nehogy tudatlansága folytán a Szentírás olvasása veszélyes és ártalmas legyen. 2. A fordításnak egyházi jóváhagyással kell ellátva lennie, hogy a hívők a tévtanítók hamis fordítását ne olvassák. Mert például ki van mutatva az, hogy Luther bibliafordításában 1400 hiba van. 3. A fordításnak jegyzetekkel kell ellátva lennie, melyek a szentatyákból és egyháztanítókból vannak véve. Ily fordítás a magyarban a Szent István-Társulat kiadásában megjelent Szentírás. Katholikusoknak nem szabad protestánsok által fordított bibliát venni, még kevésbbé olvasni.

Hogyan kell a bibliát olvasni, hogy abból hasznot merítsünk?

1. Ha mély tisztelettel olvassuk, nem mint valamely más könyvet, hanem mint egy levelet, melyet Isten iratott nekünk. Némely szent, mint például borromaei szent Károly, csak térden állva olvasta a Szentírást. Az egyház is nagy tiszteletet mutat az evangélium iránt a szentmisében! A pap, mielőtt olvasná, mélyen meghajolva könyörög Istenhez, hogy tisztítsa meg szívét és ajkait stb. 2. Ha nem kíváncsiságból, hanem azért olvassuk, hogy az igazságot és Isten akaratát megtudjuk és tegyük. Mert nem a törvény hallgatói és olvasói igazságosak, hanem véghezvivői. 3. Ha alázattal imádkozunk Istenhez erőért, hogy az olvasottat megértsük és megértettet véghez is vihessük. 4. Ha óvakodunk attól, hogy az olvasottat saját véleményünk szerint magyarázzuk és az egyház határozatához tartjuk magunkat.

Oktatás húsvét után második vasárnapra.

E vasárnap a népnél a «jó pásztor» névről ismeretes, mert a szentlecke és evangélium Jézus Krisztust mint jó pásztort mutatja be. Még a mai napon is tekintettel van az egyház az újonnan kereszteltekre, de mindez mi reánk is vonatkozik, kik a keresztség nagy kegyelmét már régen elnyertük.

Krisztus örömteljes feltámadása és az ezáltal minket ért kegyelem örömére a *misekezdetben* az egyház a 32-ik zsoltárból énekli: «Az Ur irgalmával tele a föld. Alleluja! Az Ur igéje által erősíttettek meg az egek. Alleluja! Alleluja! Örvendjenek az igazak az Urban; jámborokhoz illik a dicséret». Dicsőség az Atyának, a Fiúnak stb.

Az egyház imája. Uristen! ki az elesett világot szent Fiad alázatossága által feltámasztád, adj híveidnek állandó vidámságot, hogy akiket az örök kárhozat veszélyeitől kimentettél, azoknak engedd meg az örökkévaló örömök élvezését. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által, ki él stb.

Szentlecke. *(Szent Péter I. lev. 2, 21—25.)*

Szerelmesim! Krisztus is szenvedett érettünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek; aki bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtatott, ki midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott, midőn szenvedett, nem fenyegetődzött, hanem átadta magát az őt igazságtalanul elítélőnek; ki a mi bűneinket maga elviselte testében a fán, hogy a bűnöknek meghalván az igazságnak éljünk; akinek sebe által meggyógyultatok. Mert úgy voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek a ti lelketek pásztorához és püspökéhez.

Magyarázat. E szentlecke régebben az újonnan kereszteltekre igen fontos volt. Az üldözések véres napjaiban mindenféle szenvedésre és kínoztatásra kellett készen állniok. Szent Péter a keresztényeket arra akarja tanítani, hogy a bajok és szenvedések, sőt az igazságtalan üldöztetések között is béketűrők legyenek s azért Krisztus példáját hozza föl nekik, aki ártatlan létére oly sokat szenvedett a legnagyobb, valóban isteni türelemmel. Vajjon igaz hívei leszünk-e a jó pásztornak, ha minden kis szenvedés, szidalom és pirongatás miatt azonnal békétlenekké, haragosakká és türelmetlenekké válunk? Legyünk tehát az ő béketűrésének utánzói, s ha az ő nevéért szenvedni kell is, dicsőítsük őt. «Mindazok, akik

jámborul akarnak élni az Ur házában, üldöztetést szenvednek.» (Tim. II. 3. 13.)

Fohász. Add, ó Uram! kegyelmedet, hogy Téged, az én jó pásztoromat, híven kövesselek és ne szitkozódjam, se ne fenyegetődzem, ha más szidalmaz vagy kigúnyol engem, vagy ha az igazság miatt üldöznek.

Oktatás az egyedül igaz anyaszentegyházról.

«Egy akol lesz és egy pásztor.»
(Ján. 10, 16.)

Alapított-e Krisztus egyházat?

Igenis; mert 1. tagadhatatlan történeti tény, hogy manapság is van még a világon egy egyház, melynek alapítója Jézus Krisztus és amely azért keresztény egyháznak vagy Krisztus egyházának nevezi magát. 2. Krisztus nemcsak önmaga akarta az embereket igazságra tanítani, hanem akarta azt apostolai és tanítványai által tovább terjesztetni; szándéka volt e földön egy lelki országot alapítani és mindazokat, kik tanát elfogadják, ezen birodalomban, mely az ő egyháza, egyesíteni. Ezért gyakran beszélt «Isten ezen országáról» és magát ezen ország «királyá»-nak nevezte és azt mondta, hogy egyházát, ezen Isten országát a földön, sziklára akarja építeni és megjövendölte, hogy a pokol hatalma nem fogja azt legyőzni. 3. Végre ezen általa alapított társaságnak, Isten országának a földön, teljes és látható szervezetet adott.

Mikép alapította és rendezte be Krisztus ezen egyházát?

1. Választott magának 12 apostolt, kiket külön megnevelt s a Szentlélek által vezetett. 2. A hatalmat és küldetést, melyet az Atyától nyert, nekik átadta, úgyhogy az ő nevében a tanítói, papi és pásztori hivatalt gyakorolhatják minden hívő felett. «Amint az Atya küldött engem, úgy én is küldelek titeket.» (Ján. 20, 21.) «Aki titeket hallgat, engem hallgat; aki titeket megvet, engem vet meg.» (Luk. 10, 16.) 3. A tizenkét apostol közül Pétert kiválasztotta, hogy helytartója legyen a földön és helyette viselje a legnagyobb egyházi hatalmat és méltóságot. 4. Elrendelte, hogy a többi apostol és hívő Péternek alá legyen vetve, hogy ily módon földi országában egység és egyesség uralkodjék és minden keresztény egy test legyen s minden keresztény község közösen egy nagy egyházat képezzen. 5. Végre Krisztus azt akarta, hogy ezen egyháza, úgy, amint alapította, mindig fennálljon az idők végéig.

Hány egyházat alapított Jézus?

Krisztus csak egy egyházat alapított, amint csak egy igazságot tanított, csak egy keresztséget és csak egy tanítói, papi és pásztori hivatalt rendelt. «Egy akol és egy pásztor lesz.» (Szent Ján. 10, 16.) «Egy Ur, egy hit és egy keresztség.» (Efez. 4, 5.)

Mi következik ebből?

Miután Krisztus a megváltás művét csak egyháza révén gyakorolja, ebből következik: 1. hogy mindazok, akik megváltásukat igazán akarják, csakis ebben és ezen keresztény egyház által találhatják meg és hogy ezen kívül nincs üdv. 2. Hogy ezen egyedül igaz és boldogító egyháznak láthatónak és mint egyedül igaz és isteni egyháznak egyszersmind megismerhetőnek is kell lennie. Láthatatlan egyházat az ember nem találna meg, ha még oly komolyan keresné is és ha isteni volta nem volna felismerhető, akkor sem használna semmit sem. — De jelenleg igen sok egyház van, melyek a hitigazságokban teljesen ellentmondanak egymásnak és mégis mind keresztény egyháznak mondja magát. — Kérdés tehát:

Melyik az igaz egyház?

A római katholikus egyház, mert csak benne vannak meg a fönt említett jelek. *Egységes* fejében, a római pápában, tanában és szentségeiben stb., mint ez abból is kitűnik, hogy kizárja kebeléből azokat, akik nem fogadnak el minden hitigazságot kivétel nélkül. *Szent*, mert szent alapítója, Krisztus; tana és szentségei szentségre vezetnek, mint ezt a szentek nagy száma mutatja, kiknek szentségét Isten csodákkal erősítette meg. A katholikus egyháztól elvált egyházak egyikének sincsenek szentjei. *Apostoli*, mert nem fogad el egy tant sem, mely nem az apostoloktól származik és ki tudja mutatni, hogy az egyház elüljárói, a püspökök, szakadatlan sorban következtek az apostolok után. *Katholikus* vagy egyetemes, mert az apostolok ideje óta minden időben létezett, mint ez abból is kitűnik, hogy mindig voltak olyanok, kik a római katholikus egyháztól elváltak és külön felekezeteket alapítottak. A törzsnek azonban előbb kell léteznie, mint az ágaknak, melyek belőle kinőnek és aztán elszáradnak. Igy a római katholikus egyháznak is mindig kellett léteznie, mert Krisztus megigérte, hogy vele lesz a világ végéig. El is van terjedve az egész földön és még mindig hirdetik a népeknek.

Mi következik ebből?

Hogy a római katholikus egyház Krisztus egyedül igaz egyháza, ebből következik, hogy csakis nála vannak meg azon előnyök,

melyeket Jézus egyházának adott. 1. Ő bírja a Szentlelket, ki minden igazságra vezeti és tévedhetetlenné teszi. 2. Csak ő neki szól e jövendölés: «Ime! én veletek vagyok a világ végéig» és «a pokol kapui nem fognak erőt venni rajta». 3. Ő Krisztus egyedül üdvözítő egyháza. 4. Minden más egyház, mely magát kereszténynek mondja, nem Krisztus azon egy akla és annak pásztora nem Jézus Krisztus.

Tehát mindnyájan elvesznek, akik nem tartoznak a katholikus egyházhoz?

Ezt nem mondjuk. Csak azok vesznek el, akik rosszakaratúlag, saját hibájukból vannak kívül a katholikus egyházon vagy abból kizáratnak. A katholikus egyház mindenkor azt tanította, hogy nem az ártatlan tudatlanság, hanem a saját súlyos bűn és rosszakarat zár ki Isten országából. Ok nélkül nem ér büntetés egy embert sem. Aki tehát saját hibája nélkül, csupán születés vagy nevelés folytán valamely hamis egyházhoz tartozik és e mellett úgy van meggyőződve, hogy az igaz egyházban van; vagy ha egyházának valódiságán kételkedni oka van és őszintén kutatja az igazságot, hogy azt, mihelyt felismerte, elfogadja, az mindenesetre elérheti az örök boldogságot. Az ilyen látható módon nem áll ugyan közösségben az egyházzal, de őszinte jóakarata által láthatatlan módon egyesülve lehet azzal.

Mindnyájan üdvözülnek-e, akik a katholikus egyházban vannak?

Ezt még kevésbbé mondjuk. Csak a jó és élő tagok üdvözülnek, a gonosz és holt tagok nem. Jó és élő tagjai pedig az egyháznak azok, akik nemcsak erősen és kételkedés nélkül hisznek mindent, amit a katholikus egyház tanít, hanem akik ezen hit szabályai szerint élnek és ily módon munkás szeretetben egyesülnek Krisztussal. Rossz katholikus ellenben az, aki hite ellenére súlyos bűnben él és hal meg; az ilyen a neki nyujtott kegyelmek fel nem használása miatt annál borzasztóbb számadásra és ítéletre számíthat.

Evangélium. *(Szent János 10, 11—16.)*

Az időben mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért. A béres pedig, és aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat és elfut; és a farkas elragadozza és elszéleszti azokat. A béres elfut, mert béres, és nem törődik a juhokkal. Én vagyok a jó pásztor, és ismerem enyéimet, és ismernek engem enyéim; amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért. Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból

valók; azokat is ide kell terelnem és hallgatni fogják az én szómat, és egy akol lészen és egy pásztor.

Hogy bizonyítja be Krisztus, hogy ő jó pásztor?

1. Azzal, hogy az elveszett juhokat, azaz a bűnösöket, tévhitűeket és hitetleneket szeretettel keresi fel, hogy az igazság megismerésére vezesse. 2. Mert elveszett juhait, ha megtalálja, vállain viszi vissza vagy más szavakkal: mindenképen igyekszik a bűnösöket megtéríteni s a bűnbánókat szeretetteljesen fogadja be. 3. Hogy jó legelőre tereli, azaz olyan tanítást és kegyelemeszközöket ad híveinek, melyek által szentek és boldogok lehetnek, sőt testével és vérével is táplálja őket. 4. Amennyiben szorgosan őrzi őket a farkasoktól, azaz az ördögöktől és csábításaitól. S végre 5. amennyiben még életét is feláldozza

értük, csakhogy a veszélyből megszabadítsa őket.

Ki a béres?

Béresek az olyan papok, szülők, elüljárók, különösen cselédes gazdák és asszonyok, akik a juhokat csak földi nyereségért legeltetik s egyedül csak azok gyapját, nem pedig jólétét keresik, vagyis akik csak a haszonra és nyereségre néznek, melyet alattvalóik hoznak, de ezek lelki üdvével egyáltalában nem törődnek.

Kik Jézus juhai?

Azon emberek, akik igaz és élő hittel hisznek benne, akik szavát hallgatják és követik őt. (Ján. 10, 27.)

Honnan ismerhetjük tehát meg, vajjon Krisztus juhaihoz tartozunk-e?

1. Ha a jó pásztor szava, tudniillik az ő szent igéje fölött, mely részint a jó könyvekben olvasható, részint a szentbeszédekben és keresztény tanításokban hallható, örömet érzünk; egyszersmind készséggel tesszük azt, amit parancsol és kerüljük, amit tilt. Ha őt mindenben követjük, mint az Üdvözítő maga mondja: «A juhok követik őt, mert ismerik hangját; idegent azonban nem követnek, hanem futnak tőle, mert nem ismerik hangját». 2. Ha a jó pásztor étkét, a szent áldozást, örömest és gyakran élvezzük. 3. Ha az egyháznak és szolgáinak szívesen engedelmeskedünk; mert aki az egyházat hallgatja, vagyis engedelmeskedik neki, az magának Istennek engedelmeskedik; de aki az egyházat anyjának tekinteni nem akarja, az — mint szent Ágoston mondja — az Istent sem nézheti atyjának. 4. Ha fölebbvalóinknak és elüljáróinknak az ő nevében szót fogadunk. 5. Ha minden embertársunkat szívből szeretjük s azokat, akik még nem tartoznak Krisztus aklához, az ő számára szeretetteljesen megnyerni törekszünk.

Hogyan ismeri Jézus övéit és azok őt?

Jézus övéit mindentudásánál fogva ismeri, mellyel a szíveket és veséket vizsgálja; övéi pedig a természetfölötti hit és azon szeretet által ismerik őt, amely teljesíti parancsolatait, mert aki az ő parancsainak engedelmeskedik, az meg fogja ismerni, hogy ő Istentől van.

Mit jelent e kifejezés: Jézus ismeri övéit?

Nemcsak azt, hogy ő ismeri hű követőit, hanem hogy szeretetteljesen gondoskodik is róluk; őket, mint jó pásztor, oltalmazza, védi s az örök boldogságra vezeti; valamint másrészről övéi nemcsak hisznek benne, hanem hitüket az iránta érzett szeretet által nyilvánítani is törekszenek.

Kik azon más juhai Krisztusnak, kiket az evangélium említ?

A pogányok, kiket apostolai és azok utódai szintén az igazság megismerésére és örök üdvösségre akarnak vezetni. Így hozta a mi pogány őseinket is szent országába. Adjunk azért hálát a jó pásztornak, hogy aklába befogadott minket és igyekezzünk Isten kegyelmével az élő hitet megőrizni, hogy mindenkor övéi maradhassunk.

Mit jelentenek e szavak: «Egy akol lesz és egy pásztor»?

Ezek jövendölést fejeznek ki, mely az apostoloktól kezdődve, úgyszólván már beteljesedett, de amely még századokon át fog teljesedni az idők végéig. Ezen egy akol az egyház, melyben zsidók, pogányok és mindenféle népek egyesíttetnek Jézus Krisztus főpásztorsága és annak látható helyettese, a pápa alatt. Minden századon át ő a jó pásztor, aki kegyelme és egyháza által a tévhitű és hitetlen más juhokat szent birodalmába hívja és ott szeretettel és hatalommal kormányozza az idők végéig. De e szavak épen nem jelentik azt, hogy utoljára minden ember, nép és egyén meg fog térni, csak azt, hogy a választott nép és a pogányság közti elválasztó fal le fog dőlni. Sőt a Szentírás némely helyei szerint a világ végének közeledtekor nagy hitszakadások és a gonoszság soha nem látott elharapózása fog bekövetkezni.

Buzgó áhitat. Ó, kegyes Jézus, te legjobb pásztor! aki a keresztfán híveidért életedet feláldoztad, kérlek a te halálod által, adj nekem kegyelmet, hogy a te juhodnak minden jelével bírván, az örök életet, melyet a tieidnek készítettél, elnyerhessem.

Hittanítás a reménységről.

«Én életemet adom az én juhaimért.» (Ján. 10, 15.)

Mit szerzett nekünk Krisztus halála által?

Megszerezte bűneink bocsánatát, a jámbor életre szükséges kegyelmet s az örök boldogságot, melyet az ő halála után most már vigasztalódva remélhetünk s alapos bizalommal várhatunk s bizonnyal el is fogunk nyerni, ha részünkről sem mulasztunk el semmit és nem ragadjuk ki önmagunk magunkat jó pásztorunk kezéből.

Miben áll az örök üdvösség?

Isten tiszta szemléletében, melynek következménye a legtökéletesebb szeretet, mi a lelkeket oly örömmel tölti be, minőt most nem is képzelhetünk.

Melyek az üdvösség elnyerésére szükséges eszközök?

Isten kegyelme, mely hitre, reményre és szeretetre segít és a szentségekben a jóra szükséges erőt nyujtja.

Mit kell tennünk az üdvösség elnyerésére?

Buzgón használni mindazon eszközöket, melyek oda vezetnek, mert Isten, ki — mint szent Ágoston mondja — minket magunk nélkül teremtett, nem fog üdvözíteni minket magunk nélkül, vagyis ha kegyelmével közre nem munkálunk.

Mi indíthat minket különösen az üdvösség reménlésére?

1. Isten *jósága* és *irgalma*, ki minket öröktől fogva sokkal inkább szeretett, mint egy anya szeretheti gyermekét s az idő teltével saját egyszülött Fiát is nekünk ajándékozta, hogy annak halála által az életet elnyerjük. Vajjon azért a jó Isten, aki tulajdon fiát sem tagadta meg tőlünk, hanem őt érettünk halálra adta, megtagadhatná-e a mennyet és ami ennek elnyerésére segíthet? 2. Isten *állhatatossága* az ő igéreteiben. Ő megigérte nekünk az üdvösséget és az Irásban gyakran és világosan kinyilatkoztatta, hogy minden embert üdvözíteni akar. Azért bizvást reméljük az üdvösséget, mert ő örök igazság és hű igéreteinek teljesítésében ; ő nem olyan, mint az emberek, akik ingadozva ma igent, holnap nemet mondanak ; ő változhatatlan s amit egyszer mondott, az örökké igaz marad. 3. Isten *mindenhatósága*, mert ő mindent megtehet és szándéka teljesítésében senki meg nem akadályozhatja. Ha tehát mi egy gazdag ember szavára, aki szükség esetére segítségét igérte nekünk, tudunk építeni, mennyivel inkább kell remélnünk a mindenható Istenben? Azonban azt sohasem kell felednünk, hogy csak a serény és hű szolgák mennek be az Urnak örömébe (Máté 25, 21.) s csak a mindvégig állhatatosan küzdők nyerik el az igazság koronáját. (Kor. I. 9, 24—27. Tim. II. 4, 8.)

Mikor kell fölgerjesztenünk a reménységet?

1. Mihelyt értelmünk eléggé kifejlődött és ezen erényről s az arra indító okokról elegendő ismeretet szereztünk. 2. Nyomorúság idején vagy az ezen erény ellen irányuló súlyos kísértés idején. 3. A szentségek felvételekor. 4. Gyakrabban életünkben s kiváltképen 5. halálunk óráján.[1]

Oktatás húsvét után harmadik vasárnapra.

Az egyház most is Isten dicsőítésére és Krisztus feltámadása fölött érzett örömre buzdít minket, azért a *misekezdetben* a 65-ik zsoltárból énekli : «Örvendezzetek az Urnak minden föld. Alleluja !

[1] Ugyanezt kell megjegyeznünk a hit és szeretet erényéről is.

Mondjatok dicséretet az ő nevének! Alleluja! Tegyétek dicsőségessé dicséretét. Alleluja! Alleluja! Alleluja!» Dicsőség stb.

Az egyház imádsága. Uristen! ki az eltévelyedetteknek, hogy az erény ösvényére visszatérhessenek, a te igazságod fényességét ki szoktad jelenteni, add, hogy mindazok, kik keresztényeknek tartatnak, minden a keresztény névvel össze nem férő tévelyt visszautasítván, csak az igazsághoz ragaszkodjanak. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki él stb. Amen.

Szentlecke. *(Szent Péter ap. I. lev. 2, 11—19.)*

Szeretteim, kérlek titeket, mint jövevényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélek ellen harcolnak; jó magaviseletet tanusítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket megrágalmaznak, a jó cselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsék Istent a látogatás napján.

Engedelmesek legyetek tehát minden emberi teremtménynek az Istenért, akár a királynak, mint legfelsőbbnek, akár a helytartóknak, mint általa küldötteknek a gonosztevők büntetésére, a jóknak pedig dícséretére. Mert ez az Isten akarata, hogy jót cselekedvén elnémítsátok az oktalan emberek tudatlanságát; mint szabadok, és nem mint olyanok, kik a szabadságot a gonoszság palástjául használjátok, hanem mint Isten szolgái. Mindenkit becsüljetek, a testvériséget szeressétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek.

Szolgák, engedelmesek legyetek uraitoknak minden félelemmel, nemcsak a jóknak és szelídeknek, hanem a keményeknek is.

Magyarázat. Szent Péter inti e helyen a keresztényeket, hogy e földön csak zarándokoknak és idegeneknek tekintsék magukat s azért az ideiglenes javakat csak kölcsön kapott dolgoknak vegyék és ne kössék szivüket oly igen azokhoz, mert a halál mihamar elragadja tőlük. Azután inti őket, hogy mint keresztények keresztény módon éljenek és a pogányokat, akik őket gonoszságról és lázadásról vádolják, jó cselekedetek által térítsék meg és vezessék az igazságra. Semmi se rettentse őket vissza s még az üldöztetések közt se szünjenek meg Istent dicsőíteni. Ez intést különösen a másvallású népek közt lakó keresztényeknek kell szívükre venniök, mert valamint példás életük által sok jót tehetnek, úgy botrányos magukviselete által vallásuknak a legnagyobb kárt okozzák. Az első keresztényekre ráfogták, hogy rossz honpolgárok, mert a felsőbbség azon parancsát, hogy a hamis állami isteneket tiszteljék, nem teljesítették. A szent apostol tanítja, hogy a világi elüljáróságnak Isten iránt való félelemből és szeretetből mindenben engedelmeskednünk kell, ami nem ellenkezik Isten törvényével, mert a világi

elüljáróknak Isten adta a hatalmat itt a földön.[1] Maga Krisztus is lefizette magáért és Péterért a fejadót, noha erre kötelezve nem volt;[2] és szent Pál világosan megparancsolja,[3] hogy azoknak, akiket illet, a vámot és adót megadjuk. Végre szent Péter a mai leckében a szolgákat uraik iránt engedelmességre buzdítja, mert ez érdemszerző, vagyis Istennek tetsző dolog s további kegyelmet és jutalmat eszközöl számukra.

Fohász! Uram! add nekem a te kegyelmedet, hogy mindenkor idegennek tekintsem magamat a földön s e világ javait csak mint jövevény használjam. Adj a viszontagságok közt béketűrést és erősíts, hogy a fölebbvalók iránt tartozó engedelmességet még akkor se sértsem meg, ha rendeleteik rám nézve terhesek volnának és súlyos adók nehezednének rám.

A szolgák kötelességeiről uraikkal szemben.

«Ti szolgák, tisztelettel legyetek alávetve az Úrnak.» (Pét. I. 2, 18.)

A kereszténység kettős kötelességet ró a szolgákra. 1. Engedelmeskedjenek uraiknak mindenben, ami nem ellenkezik Isten törvényével, tiszteljék azokat, legyenek hűek hozzájuk. «Intsd a szolgákat, vessék alá magukat uraiknak, legyenek készségesek, ne feleseljenek, ne idegenítsenek el semmit, hanem mindenben teljesen hűeknek mutassák magukat.» (Tit. 2, 9. 10.) 2. Mindezt ne a büntetéstől való félelemből és ne is főképen csak a bérért tegyék, hanem mert Isten akarja, aki őket ezért bőven meg fogja jutalmazni. «Ti szolgák! bármit tesztek is, szívből tegyétek, mintha az Urnak tennétek azt és nem az embereknek, mert tudjátok meg, hogy az Ur meg fog jutalmazni titeket. Szolgáljatok Krisztusnak, az Urnak.» (Kol. 3, 23. 24.)

Engedelmességet tartoznak tanusítani a szolgák nemcsak a rájuk bízott munkákban, hanem mindenben, ami a házi rendre vonatkozik. Azok tehát, kik a munkára szánt időt elfecsegik vagy elfecsérlik; akik urok parancsait saját véleményük szerint teljesítik; azok, akik a nekik kellemetlen megbizatások miatt duzzognak, urokkal ellenkeznek és az utolsó szót mindig maguknak tartják; akik urok akarata ellenére a házban vagy a házon kívül veszélyes ismeretségeket kötnek, az ilyen szolgák sem engedelmességet, sem a köteles tiszteletet nem mutatják urok iránt.

[1] Róm. 23, 1. s köv. [2] Máté 17, 26. [3] Róm. 13, 7.

Az uraik iránt való szeretet és hűség követeli továbbá a szolgáktól, hogy azok jólétét minden erejükből előmozdítani törekedjenek. Azért nem szabad nekik uraik tudta nélkül oly tárgyat, melynek még értéke van s mely uraiké, elajándékozniok; semmit, ami a családé, mérték nélkül használniok, ellopniok vagy elrontaniok, hanem inkább éber szemmel őrködniök, hogy idegenek a házból semmit el ne vigyenek. A szeretet és hűség ugyanezen kötelessége tiltja nekik uraik hibáit és gyengéit mások előtt fölfedni, családi titkokat kifecsegni és ez által a család jó hírét rontani. A család jólétéről, de meg a saját jólétükről való gondoskodás kötelességükké teszi a szolgáknak, hogy illetlen ajánlatoknál, bárkitől jöjjenek is azok, az egyiptomi Józsefet vagy a szemérmes Zsuzsánnát utánozzák; hogy a házban levő gyermekeknek és szolgatársaknak necsak önmaguk ne adjanak rossz beszédek és példák által alkalmat a rosszra, hanem mihelyt ilyesmit észrevesznek, arról uraikat azonnal tudósítani tartoznak, hogy azok a bajon idejekorán segítsenek.

De a szolga elővigyázatos is legyen a szolgálat megválasztásában. Necsak a bérre nézzen, hanem elsősorban lelki üdvére. Ártatlanság, erény, Istennek tetszés végtelenül drágábbak, mint pénz és javak. Igaz bérét várja Istentől az örökkévalóságban, hol azt bizonyára megkapja.

Evangélium. *(Szent János 16, 16—22.)*

Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: Még egy kis idő és már nem láttok engem; és megint egy kis idő és megláttok engem; mert az Atyához megyek. Mondák tehát némely tanítványai egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő és nem láttok engem; és ismét egy kis idő és megláttok engem; és: mert az Atyához megyek? Mondák azért: Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél. Észrevevé Jézus, hogy kérdeni akarják őt és mondá nekik: E felől tudakozódtok egymás között, hogy mondottam: Egy kis idő és nem láttok engem; és ismét egy kis idő és megláttok engem? Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul. Az asszony, midőn szül, szomorúságban vagyon, mert eljött az ő órája, mikor pedig megszülte a gyermeket, már nem emlékszik a szorongatásra örömében, hogy ember született a világra. Ti is most ugyan szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket és örvendeni fog szívetek, és örömeteket senki sem veszi el tőletek.

Mit jelentenek Jézus ezen szavai: «egy kevéssé és nem láttok engem és ismét egy kevéssé és meglátlok engem» stb.?

Ezen szavakat, melyeket Krisztus néhány órával szenvedése előtt intézett tanítványaihoz, aranyszájú szent János a Jézus halála és feltámadása közt való időre vonatkoztatja; szent Ágoston ellenben a Jézus feltámadása és mennybemenetele közt való időre. De tulajdonképen azt jelentik, hogy *testi* szemeitekkel rövid idő mulva nem fogtok engem látni, mert halálom és feltámadásom után Atyámhoz megyek; de kevés idő mulva *lelki* szemeitekkel ismét megláttok engem, mert Atyámhoz érkezvén és megdicsőülvén, a Szentlelket el fogom nektek küldeni, akinek működésében engem, külsőleg ugyan láthatatlant, lelkileg mégis jelen lenni láttok. (Ján. 14, 19.) Azért elmenetelemkor ti ugyan könnyezni és sírni fogtok, a világ pedig örvendeni fog, de a Szentlélek küldetése után szomorúságtok örömre fog változni.

Mily értelemben lehet még az Úr Jézus ezen szavait venni?

Hogy Krisztus igaz tanítványai szomorkodnak a földön, lemondván e világ minden vétkes gyönyörűségeiről, megtartóztatván magukat minden tiltott örömtől s ellentállván az ördög csábító kísértései-

nek. De ezen szomorúság csak rövid ideig tart, mert a földi élet nagyon is sebesen elrepül s akkor ők ezen nélkülözésért és önmegtagadásért a mennyekben az örökkétartó örömöket fogják jutalmul nyerni. A világ ellenben örvend, vagyis a gonoszok mindennemű vétkes örömöket és tiltott gyönyörűségeket hajhásznak, a sátántól el hagyják magukat csábíttatni, bűn által igyekeznek szerencsésekké válni stb.; de ezen öröm is csak ideigtartó s rá örökös fájdalom következik a pokolban.

Miért jövendölte meg Krisztus tanítványainak örömeiket és szomorúságaikat?

1. Hogy a szenvedéseket, melyek rájuk jönnek, könnyebben elviselhessék; miután oly szenvedéseket, melyeket előrelátunk, könnyebben eltűrünk. 2. Hogy megtudják, mily csekélyek s pillanatnyiak szenvedéseik az ezekre következő s örökkétartó örömökhöz képest. Azért Jézus tanítványainak fájdalmait egy szülő asszony vajudásához hasonlítja; mely bármily nagy is, de nem tartós és amelynek fájdalmait az anya a gyermekének születéséből támadt öröm miatt gyorsan felejti. «Mondd meg nekem, — szól aranyszájú szent János — ha királynak választanának meg, s a koronázási palotába menetel előtt való éjt egy puszta és bűzös ólban kellene töltened; vajjon nehezedre esnék-e ez neked? Vajjon a királyság reményében nem viselnéd-e ezt el örömest? Miért ne tűrnénk tehát békével egy kis ideig e siralom völgyében minden viszontagságot, biztosan remélvén, hogy ha Krisztusnak igaz tanítványai vagyunk, mennybe fogunk jutni.

Buzgó áhitat. Világosíts fel engem, ó Szentlélek! hogy megismerjem és belássam, miszerint jelen életem és annak minden viszontagságai csak rövid ideig tartanak; s gerjeszd föl szívemet a jövő mennyei örömök reménye által, hogy ezen élet bajait türelmesen és örömest elviseljem.

Vigasztaló tanítás a viszontagságok és ínségek közt.

«Ti majd könnyeztek és sírtok.»
(Ján. 16, 20.)

Igen botorul gondolkozik az, aki azt véli, hogy a földi boldogság a tiszteletben, gazdagságban és gyönyörökben áll. Krisztus épen az ellenkezőt tanítja, midőn a szegényeket és szorongattatásban levőket, kiknek szemeiből az ínség könnyet sajtol ki, nyilvánítja boldogoknak mondja; a gazdagoknak ellenben, akik vigasztalásukat

e világba helyezik, a síron túl való életben örök fájdalmat, szomorúságot és sírást jövendől, mi bizonyára be is fog következni. Mily sajnálatra méltók tehát azok, akik ezt ugyan elhiszik, de mégis úgy élnek, mintha ezen igazságok őket nem is érdekelnék, csak arról gondolkoznak, mikép töltsék napjaikat folytonos élvezetben s mindamellett mégis reménylik, hogy a mennybe jutnak. A szentek mindnyájan, sőt maga Krisztus is szenvedések árán mentek be a mennyek országába (Luk. 24, 26.); s nem örvendhetünk igazán Krisztussal és a szentekkel, ha nem akarunk szenvedéseikben is résztvenni. (Tim. II. 2, 12.) Aki e világon minden kínt és szenvedést el akar kerülni, az akár csak a mennybe vezető ösvényt tévesztené el.

Mi vigasztal a viszontagságokban?

1. Az élő és erős hit, hogy minden, ami velünk történik, Istentől a mi javunkra rendeltetett és hogy minden baj, bármily nagy legyen is az, Isten akaratával vagy engedelmével ér bennünket. «Szerencse és szerencsétlenség, élet és halál, szegénység és gazdagság Istentől jő.» (Sirák 11, 14.) «Ha a jót elfogadtuk Isten kezéből, — mondja a türelmes Jób szenvedései közt — miért ne fogadnók el a rosszat is?» (Jób 2, 19.)

2. Azon erős meggyőződés, hogy Isten akarata nélkül egy hajszál sem vész el fejünkről (Luk. 21, 18.) és így más baj az ördögtől vagy az emberektől még kevésbbé érhet minket. (Jób. könyve 1.)

3. A rendíthetetlen bizalom, hogy Isten tud és akar nekünk ínségünkben segíteni, ha hozzá könyörgünk és az lelki üdvünkre hasznos. «Megfeledkezhetik-e egy asszony gyermekéről annyira, hogy ne könyörülne méhe szülöttjén? És ha el is felejtené, én téged nem felejtelek el. Ime kezeimbe jegyeztelek téged.» (Izaiás 49, 15. 16.)

4. A gazdag jutalom reménye, melyet a szenvedésekben való türelem által szerzünk magunknak a jövő életre; «mert jelen ínségünk, mely csak pillanatnyi és könnyű, bőséges, örök és mindennel felérő boldogságot készít nekünk». (Kor. II. 4, 17.)

5. A gondolat, hogy panasz és duzzogás Isten rendelései ellen úgysem használ, hanem csak árt. «Kinek van békéje, ha ellenszegül Istennek?» (Jób 9, 4.)

6. Bűneink eleven emlékezete, melyekért már rég az örök büntetést érdemeltük volna a pokolban. Innen van szent Ágostonnak ismeretes mondása: «Itt vágj, ó Uram! itt perzselj, itt égess; csak kimélj meg az örökkévalóságban!»

7. Annak emléke, hogy a mennybe nem vezet más út, csak a keresztút, melyen magának Krisztusnak, fájdalmas anyjának és

minden szentnek végig kellett lépdelnie. «Nem kellett-e Krisztusnak mindezt szenvedni és úgy menni be dicsőségébe?» (Luk. 24, 26.) «Sok viszontagság által kell bemennünk Isten országába.» (Ap. csel. 14, 21.)

8. Végre a bizonyosság, hogy a szenvedések és viszontagságok Isten szeretetének és a kiválasztatásnak jelei. «Akit az Ur szeret, azt sujtja; minden gyermeket sujt, kit felvesz.» (Zsid. 12, 6. 7—11.)

Milyen eszközöktől kell a viszontagságokban őrizkednünk?

Az olyanoktól, melyek *babonások*. A babona abból áll, hogy Istent oly módon tiszteljük, mely neki nem tetszik; vagy hogy némely dolgoknak természetfölötti erőt tulajdonítunk, noha azok nem származnak sem Istentől, sem az egyháztól; vagy végre, hogy gonosz szellemektől várunk segítséget. Babona tehát az, ha azt, amit Krisztus és az egyház a halhatatlan lelkek üdvére rendeltek, mi hiú és vétkes célokra akarnók felhasználni. Igy vannak elvakult emberek, akik azt hiszik, hogy a kincsásás szerencséjéhez nem kell egyéb, mint egy pap, ki éjfélkor misét olvas; vagy akik azt vélik, hogy bizonyos imádságok elvégzése után szerencséjük lesz a sorsjátékban, vagy hogy bizonyos imádságok elvégzése, varázsereklyék viselése stb. őket üdvözíteni fogja. Ez mind tiszta babona és vétek, mert e dolgoknak nincs meg azon erejük. Babona az is, ha azt hisszük, hogy bizonyos imádságok, ráolvasás stb. által gyógyítani, kártól őrizkedni, másnak kárt okozni lehet; vagy hogy kártyavetésből a jövőt megmondani, álomfejtés által a lutrin nyerni lehet stb. Babonaságba esnek azok is, akik ily csalóknak hisznek és tőlük tanácsot kérnek. De a legrútabb babonát azok űzik, akik gonosz szellemektől kérnek segélyt és tanácsot; hiszen a gonosz szellemek maguk sem képesek a legcsekélyebb jót tenni. Isten igazságos ítéletéből következik néha, mondja szent Ágoston, hogy az ilyen babonás emberek (akik valami titkot akarnak megtudni a gonosz szellemektől) még kíváncsiabbak lesznek és a legveszélyesebb tévedésekbe esnek. Hogy az ilyen babona mily vétkes, az világos, mert ezáltal Istent mellőzzük, amennyiben benne nincs bizalmunk. Ha tehát Isten már azokat is elátkozza, akik szívüket elfordítják tőle és emberekben bíznak (Jerem. 17, 5.), mit kell akkor várniok azoknak, akik ilyen babonának hódolnak! S épen ezért, ha kételyünk van, hogy ez vagy amaz a dolog babona-e, kérdezzük meg a lelkiatyát, ő fel fog világosítani bennünket.

Mi a legjobb segítő eszköz a szenvedésekben?

Nincs hathatósabb segítőeszköz a szenvedésekben, mint alázatos és bizalomteljes imában Istennek panaszolni el szükségünket. Sámuel próféta anyja, a szomorú Anna (Kir. I. 1, 10.), továbbá a szemérmes Zsuzsanna példájára, kit hamis házasságtöréssel vádolván halálra ítéltek. (Dániel 13, 35.) Épen így panaszolta el a jámbor Ezekiás király is imában Istennek bajait, melyekkel Senakerib király fenyegette őt. (Kr. IV. 19, 14.) Jozafát király is csak Istennel ismertette meg szükségét, midőn mondá: «Mert nem tudjuk, mit kell tennünk, nem marad egyéb hátra, mint hogy szemeinket hozzád emeljük fel.» (Krón. II. 20, 12.) És mindezek vigaszt és segítséget nyertek Istentől. Ha tehát szomorú vagy, emeld fel lelkedet Dávid királlyal Istenhez és mondd: «Hozzád emelem fel szemeimet, ki az égben lakozol! Lásd! mint a szolgák szemei urok kezein, mint a szolgálónő szemei úrnője kezein nyugszanak, úgy tekintenek fel szemeim hozzád, Istenem Uramhoz, míg könyörülsz rajtam. Irgalmazz nekem, ó Uram, irgalmazz nekem! (Zsolt. 122.) Örvendeztesd meg szolgád lelkét, mert hozzád, ó Uram, emelem fel lelkemet!» (Zsolt. 85, 4.)

Imádság a viszontagságok között. Legkegyesebb Jézusom! miután Te apostolaidnak kinyilatkoztattad, hogy csak sok szenvedés után mehetünk be Isten országába[1] s a lelki szegényeket, kiknek szívük nem csügg a földi mulandó dolgokon s akik az igazságért üldözést szenvednek, boldognak mondottad; és minthogy ezenkívül azt is tanítottad, hogy mennyei Atyád akarata nélkül egy hajszál se esik le fejünkről:[2] azért hiszem, hogy annál boldogabb leszek, minél többet fogok béketűréssel szenvedni s egészen isteni akaratodra bízom magamat. Cselekedjél velem tetszésed szerint, mert hiszen Te magad a szeretet vagy és csak azért látogatsz meg szenvedésekkel, hogy minket magadhoz vonj s egykor a mennyben magaddal örökre egyesíthess.

Oktatás húsvét után negyedik vasárnapra.

A mise e napon a 97-ik zsoltárból vett dicsőítő hálaénekkel kezdődik: «Énekeljetek az Urnak új éneket: Alleluja! mert csodadolgokat cselekedett. Alleluja! A nemzetek színe előtt kinyilatkoztatta igazságát. Alleluja! Megsegítette őt jobbja és az ő szent karja.» Dicsőség az Atyának stb.

[1] Ap. csel. 14, 21. [2] Luk. 21, 18.

Az egyház imádsága. Uristen! ki híveidnek szívét az akarat egységére gerjeszted, eszközöld, hogy a te néped azt szeresse, amit parancsolsz, azt kívánja, amit igérsz, miszerint szívünk a világ mulandóságai között oda legyenek irányozva, hol az igaz örömök vannak. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki él stb. Amen.

Szentlecke. *(Szent Jakab apost. lev. 1, 17—21.)*

Szerelmesim! Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről vagyon, alászállva a világosságok Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengéje legyünk az ő teremtésének.

Tudjátok, szeretett testvéreim. Legyen minden ember gyors a hallásra, de késedelmes a szólásra és késedelmes a haragra. Mert a férfú haragja nem cselekszi Isten igazságát. Azért elvetvén minden tisztátalanságot és sokféle gonoszságot, fogadjátok szelídséggel a belétek ojtott igét, mely meg tudja menteni lelketeket.

Magyarázat. Mindazon adományok közt, melyek a világosság Atyjától, az igazság kútfejétől származnak, az a legfőbb, hogy minket az igazság igéje, az evangélium által, kegyelemeszközei, főleg a keresztség segélyével újjá szült s ezáltal a többi teremtmények közt megkülönböztetőleg a teremtésnek mintegy elsőszülöttjeivé tett, azaz méltóságban minden más teremtmény fölé emelt. Ezért nemcsak illő, hanem kötelességünk is, hogy az igazság ezen szavát, az evangéliumot mindenkor szívesen meghallgassuk és annak soha se mondjunk ellent. De ne is haragudjunk miatta, mint azon keresztények, kiket szent Jakab e miatt megintett. Mint új teremtmények, tegyünk félre minden bosszúságot, követvén az apostol intését, hogy az embernek a hallgatásban gyorsnak, de a beszédben és haragban lassúnak kell lennie; ez igazán bölcs mondás, mert *sok beszéd ritkán van vétek nélkül, de aki ajkait fékezi, az bölcs* (Péld. 10, 19.); és azért adott Isten nekünk csak egy nyelvet, de két fület, hogy többet halljunk, mint beszélünk és ne jöjjünk oly könnyen dühbe, mit a sok beszéd igen gyakran okoz.

Fohász. Segíts nekem, Uristen! hogy a keresztségben nyert malasztot megőrizzem s add, hogy isteni szavad iránt a legnagyobb szeretetet érezzem. Védj meg egyszersmind minden rendetlen szenvedélytől, mely a te szavad üdvös gyümölcsét megakadályozhatná.

Evangélium. *(Szent János 16, 5—14.)*

Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: Most pedig elmegyek ahhoz, ki engem küldött és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy? hanem mivel ezeket mondottam, szomorúság töltötte be szíveteket. De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én elmenjek; mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok. Ki mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről: tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem; meg az igazságról, hogy az Atyához megyek és már nem láttok engem; az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett. Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban; mert nem fog magától szólani, hanem amiket hall, azokat fogja mondani és a jövendőket hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem; mert az enyémből vesz és kijelenti nektek.

Miért mondja Krisztus: «Senki sem kérdi tőlem, hová mégy»?

Tanítványai őt nagyon szerették; az Üdvözítő többször szólt nekik, hogy el fogja őket hagyni és e fölött érzett bánkódásukban

nem is kértek bővebb felvilágosítást és nem is kérdezték, mennyiben szükséges ez üdvösségükre. Hogy őket vigasztalja, ő maga megmondja nekik, hogy az Atyához megy és hogy ez rájuk nézve haszon és áldás lesz. Ez nekünk is tanuságul szolgálhat, hogy forró vágyódást érezzünk a mennyei élet után, arról örömest beszéljünk és buzgón törekedjünk, hogy azt jócselekedetek által megérdemeljük. Ha ezen intést nem követjük, ezzel csak azt bizonyítjuk, hogy még nem vagyunk Krisztus igazi és őszinte tanítványai.

Miért volt Krisztus elmenetele a tanítványokra nézve hasznos?

Mert Jézus szenvedése és halála által kiérdemelte, hogy a Szentlélek a tanítványokra lejöjjön s így pótolva legyen azon veszteségük, melyet elmenetele nekik okozott. Azért ment Jézus az Atyához, hogy a Szentlelket elküldhesse.

Miért jöhetett a Vigasztaló, vagyis a Szentlélek csakis Krisztus Urunk elmenetele után?

Azért, mert Krisztusnak előbb meghalnia, megdicsőülnie, az emberiségnek pedig benne Istenhez visszatérnie kellett, hogysem Isten az ő kegyelmének teljével a Szentlélekben az emberekhez alászállhatott volna. Tanuljuk meg ebből, hogy a Szentlélek csak az ártatlan vagy a bűnbánat által megtisztított és Istennel egyesült lelkekben akar lakni ; s hogy a bűnösök maguk fosztják meg magukat attól a szerencsétől, hogy a Szentlélek templomai lehessenek.

Mit tanít Jézus ezen evangéliumban a Szentlélek működéséről?

Jézus tanítja, hogy a Szentlélek 1. isteni hatalommal oktatja a világot és diadalmaskodni fog Jézus egyházának három ellenségén, t. i. a hitetlenségen, az igaztalan üldöztetéseken és a sátánon. 2. Hogy az apostolokat és az egyházat az összes igazságokba bevezeti és ezáltal őket tévedhetetlenekké teszi. 3. Hogy az egyháznak a jövendölés ajándékát adta és ezáltal ismerteti meg, mi dicsőt és vigasztalót remélhet ezen idők szenvedéseiért. 4. Hogy az egyházban való működése által magát az Üdvözítőt fogja dicsőíteni.

Mikép fogja a Szentlélek a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről meggyőzni?

A *bűnről* azáltal győzi meg a világot, t. i. a zsidókat és pogányokat, hogy az apostolok tanításai, szentsége és csodái által bebizonyítja nekik, hogy saját hitetlenségük és a Megváltó megvetése által igen nagy bűnt követtek el. Az *igazságról* azzal, hogy felfedi áligazságukat és bebizonyítja, hogy egyedül Krisztus (kit ők igazság-

talanul vetettek meg) az igazságos és kútfeje az igazságosságnak; meg fogja mutatni, hogy Krisztus most az Atyánál örök dicsőségben van; az *ítéletről* pedig azáltal, hogy a világ meg fogja látni, mint ítéltetik el a világ fejedelme s hogy annak országa vagyis a hazugság és bűn országa Krisztus országának, az egyháznak, mint az igazság és erény birodalmának, terjedését meg nem akadályozhatja többé.

Jól jegyezzék ezt meg maguknak azon keresztények, akik Krisztust bűneik által mintegy újra felfeszítik, a részegség, torkosság, fajtalanság, fösvénység és más bűnök által benne való hitüket megtagadják, az ördöghöz ragaszkodnak és úgy élnek, mintha nem is tudnák, hogy egyedül csak Megváltónk Jézus Krisztus által nyerhetjük el a túlvilágon Isten országát vagyis a mennybeli boldogságot.

Miért nem mondta el Jézus tanítványainak mindazt, amit nekik tudniok kellett?

Mivel sok mindent, mit még az apostoloknak a pogányok megtérítése s az egyház kormányzása felől tudniok kellett, zsidó előítéleteik s az idő rövidsége miatt most még meg nem érthették és fel nem foghatták. Ezért volt szükséges a Szentlélek küldetése, aki őket minden igazságra és Krisztus tanításának mindig mélyebb fölfogására vezette. Innen látjuk, mennyire szükséges nekünk a Szentlélek kegyelme, mert az ő felvilágosítása nélkül lehetetlen a kereszténység tanait fölfognunk és követnünk.

Hogyan tanít meg a Szentlélek minden igazságra?

Úgy, hogy az egyházat minden igazságba bevezeti s minden hitbeli tévedéstől megóvja. Ő az egyház egyes hívő tagjait is felvilágosítja, hogy az egyháztól hallottakat megértsék és híven őrizzék nemzedékről nemzedékre. «Nekik — írja szent Irén — az üdvigazságok a Szentlélek által szívükbe vannak írva s ők híven megőrzik a régi hagyományt. Ha valaki nekik a tévtanok agyrémeit adná elő, akkor ők ezen istenkáromló beszédek miatt füleiket befognák vagy elfutnának.» (Advers. haeres. 1., 3. c. 4.)

Mit jelent ez: «Nem szól ő magától»?

Azt, hogy a Szentlélek arra fog tanítani, amit az Atyától és Fiútól vesz. Ami azt jelenti, hogy a Szentlélek nem tanít mást, hanem csak meg fogja erősíteni azon tanítást, melyet a Fiú hozott az Atyától (Ján. 7, 16—19.); s ezzel egyszersmind világosan értésünkre van adva az Atya, Fiú és Szentlélek közt való legbensőbb egység is.

Mit jelentenek e szavak: «Ő enyémből veszi» s «minden, ami Atyámé, enyém»?

A flórenci zsinat szerint e szavak azt bizonyítják, hogy 1. a Fiú *Isten*; 2. hogy a Szentlélek az Atyától és Fiútól származik.

Hogyan fogja a Szentlélek a Fiút megdicsőíteni?

Jézus azt mondja: «Ő az enyémből fog venni és nektek kinyilatkoztatni». A Szentlélek megdicsőíti Jézust, amennyiben 1. az igazság, melyet tanít, Jézus igazsága és tana és így tanuságot tesz Jézus tanának isteni voltáról; 2. amennyiben azt, amire Jézus apostolait tanította, új igazságokkal kiegészíti, valamint az egész természetfölötti kinyilatkoztatást az apostolokban befejezi; 3. mert az apostoloknak és hívőknek lelki szépséget, fönséget, istenességet és Jézus tanának megértésére erőt kölcsönöz; 4. amennyiben érezniök engedi a Jézus tanából nyerhető vigaszt, ihletet és isteni erőt és egyszersmind megismerteti velök, mily édes, szeretetteljes, könyörületes és emberszerető Jézus Krisztus; 5. minden embert az ő tanításának követésére buzdít s ekkép személyét és tanítását az egész világ tiszteletének tárgyává teszi. Ily módon tanulja a hívő a Szentlélek által Jézust teljes fönségében, nagyságában, méltóságában és szeretetében igazán megérteni.

Buzgó áhitat. Hová megyek én?... Fog-e az életmód, melyet követek, Istenhez vezetni?... Óh Uram és Istenem! vezess a te parancsolatid ösvényén s óvd szívemet a bűnöktől, hogy abban a Szentlélek semmi büntetésre méltót ne találjon, hanem tanítson engem minden igazságra s vezessen végre tehozzád, az örök igazsághoz. Amen.

Oktatás a katholikus egyház csalhatatlan tanítói hivataláról.

«Az igazság lelke mindnyájatokat igazságra fog tanítani.» (Ján. 16.)

Ki által tanít a Szentlélek minden igazságot?

Az egyház csalhatatlan tanítói hivatala által.

Kikből áll ezen csalhatatlan tanítói hivatal?

Csalhatatlan: 1. A pápa a vele egyesült püspökökkel; 2. a pápa maga, ha ex cathedra beszél; ami azt jelenti: ha a pásztor és a minden keresztények tanítójának hivatalát gyakorolja és ebben legmagasabb, apostoli tekintélyével és teljhatalmával jár el s ha ezen-

kívül a dolog, melyben a pápa végérvényes ítéletet mond, a hit- és erkölcstanra vonatkozik. A pápa ítéletét ekkor úgy kell tekinteni az egyházban, mint Istentől kinyilatkoztatott igazságot.

Magától értetődik, hogy a pápa, midőn hitviszályok alkalmával az említett módon ítél, hogy mit kelljen hinni, soha sem tanít valami újat; nem, ő csak Istennek a Szentírásban és hagyományban az egyházra bízott igéjét magyarázza és elveti a tévtanokat és újításokat. A katholikus egyház tanítása sohasem volt más, mint Krisztusé és az apostoloké, melynek hű őre és hirdetője és ő ezen tant a századokon át hűen meg is őrizte, mert ő «az igazság alapja és oszlopa», mint az apostol mondja. (Tim. I. 3, 15.)

Ki biztosít minket arról, hogy az egyház tanítói hivatala nem tévedhet?

Maga Krisztus, aki hármas igéretet tett, 1. hogy «vele (a tanítói hivatallal) lesz a világ végéig» (Máté 28, 20.); 2. hogy «az igazság lelke vele marad örökké» (Ján. 14, 16. 17.); 3. hogy «a pokol kapui sohasem fognak az egyházon erőt venni.» (Máté 16, 18.) — Ha valaha megtörténhetnék, hogy a tanító egyház tévedne, akkor a hallgatónak is tévednie kellene, mert hiszen ez köteles mindent elfogadni, amit amaz tanít; de akkor Krisztus jövendölése megdőlne s az egész egyház a sátán zsákmánya lenne. De most még egy más kérdés vár feleletre, t. i.

Ki biztosít minket arról, hogy ha a pápa egyedül ítél, nem tévedhet?

1. Ismét maga Krisztus, aki szent Péterhez így szólt: «Te Péter vagy, azaz kőszikla és e kősziklára akarom építeni anyaszentegyházamat.» (Máté 16, 18.) Szent Péter tehát a kőszikla, alapja a Krisztus által szerzett egyháznak. De ő a hit sziklája. Valamint a szikla meg nem inog, úgy Péter sem inog a hitben és valamint a szikla a tengerben nyugodtan és mindig egyenlő szilárdsággal áll ellent a neki csapódó hullámoknak, úgy Péter is sziklaerős a hitben minden hitetlen és tévhitű ellen. Hogy Krisztus Péterben minden utódához, Róma minden püspökéhez is szólott, az világos még a gyermek előtt is; mert Krisztus egyházát nem csak Péter életidejére, hanem minden idők és emberek számára teremtette. Hogy az egyház továbbra is fennállhasson, szükséges, hogy a szikla, melyre építve van, szintén fennálljon. 2. Továbbá Krisztus feltámadása után szent Péterhez a Tiberiás taván, ahol Ura iránt való szeretetét háromszor kellett erősítenie, így szólt: «Legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat.» (Ján. 21, 15—17.) A «legeltetés» — mondja szent Alfonz egyháztanító — jelenti azon tant, mellyel Péternek és utódainak Krisztus bárányait legeltetniök, szellemi módon táplálniok kellett.

E tannak egészségesnek, tiszta és zavartalan igazságnak kell lennie. Hamis, téves tanokkal legeltetni a bárányokat annyit tenne, mint őket mérges legelőre vezetni, azaz szellemileg megölni. Péternek a bárányokat és juhokat kell legeltetnie, azaz mint szent Eucherius mondja, a hívőket és azok lelkipásztorait, a főpapokat. Egy kiválasztatik, mondja szent Leó és mindnyájuk élére állíttatik, hogy habár több főpásztor van, ezeket mégis mind szent Péter vezesse, azaz legeltesse. De hogy senkise mondhassa, hogy Jézus Krisztus csak képletesen beszélt, azért Krisztus még világosabban szólott, midőn így kiáltott fel egy alkalommal: «Simon, Simon! íme a sátán megkíván titeket rostálni, mint a búzát, de én imádkoztam éretted, hogy hited meg ne fogyjon.» (Luk. 22, 31.) Az isteni Üdvözítő először az összes apostolokról beszél, de azután egyedül Péterről: «imádkoztam éretted, én, az Isten Fia, kinek imáját az Atya mindenkor meghallgatja.» Ez különös kiváltsága szent Péternek és utódainak, hogy egyikök se inogjon a hitben, — mondja szent Alfonz.

Minthogy Jézus Krisztus, mint láttuk, a pápa csalhatatlanságát oly szép képekben és világos szavakban tárja elénk, ennélfogva nem szabad csodálkoznunk, hogy ugyanezt hirdetik az egyházi zsinatok, (mint pl. a kalcedoni zsinaton szent Leó alatt, melyen 630 püspök közül 451 volt jelen; továbbá a viennei zsinaton V. Kelemen alatt; a flórencin 1438-ban) az apostoli hagyomány, melyet a szentatyák, mint pl. szent Ignác vértanu, szent Irén, szent Ágoston hitelesítenek. Úgyhogy végre a vatikáni egyházi zsinat 1870 július 18-án ünnepélyesen kijelentette:

«Híven csatlakozva a keresztény hit kezdetétől származó hagyományokhoz, Istennek, a mi Megváltónknak dicsőségére, a katholikus vallás magasztalására és minden keresztény népek üdvére, a szent zsinat beleegyezésével, Istentől kinyilatkoztatott hitszabálynak tanítjuk és nyilvánítjuk:

«Hogy a római pápa, ha «ex cathedra» beszél, azaz midőn mint minden keresztények pásztora és tanítója, hivatalának gyakorlásában, apostoli teljhatalmával egy az egész egyházra nézve kötelező tanban határoz, a neki már szent Péterben megjövendölt isteni segély által, azon csalhatatlansággal van felruházva, mellyel az isteni Üdvözítő hit- és erkölcstanának felállításakor egyházát felruházta és hogy ennélfogva a római pápának ilyen határozatai önmagukban véve, nem pedig az egyház beleegyezésével változhatlanok. Ha azonban valaki, amitől Isten őrizzen, ezen határozatnak ellentmondani merészelne, az zárassék ki az egyházból.»

Ez persze nem azt jelenti, hogy a pápa nem vétkezhetik és nem tévedhet. A pápa is ép olyan ember, mint más és azért ő is

vétkezhetik és tévedhet. Itt a helyes megkülönböztetéstől függ az értelem. A római pápát vagy mint magánembert, vagy mint nyilvános, az egyház legfőbb tanítói hivatalával megbízott személyt tekinthetjük. Itéletei tehát különféle értékűek a szerint, amint ezen vagy azon minőségében, mint magánembert vagy mint az egyház főtanítóját tekintjük és hallgatjuk. Első esetben oly tekintéllyel bír, mint minden egyes tudós; de ha mint az egész egyház tanítója lép fel és abban ítél, hogy mit kell mint Krisztustól kinyilatkoztatott igazságot hinni és mit nem, akkor a kimondott tanra nézve részünkről értelmünk és szívünk őszinte alávetése illeti meg őt. Hogy mikor akar a pápa csalatkozhatatlanul dönteni, más egyebektől eltekintve onnan is kitűnik, hogy olyankor tanainak el nem fogadását egyházi büntetésekkel sujtja.

Igaz-e az, hogy ezen tan új és csak az 1870. évben hozták?

Ezen állítás nagy tudatlanságra vall. Hogy Krisztus egyházának feje csalhatatlan és hogy ez isteni kinyilatkoztatás, azt mindenkor hitték. Az 1870. évi római egyházi zsinaton csak ünnepélyesen kinyilatkoztatták, hogy ez úgy van, azaz, hogy ez egy Istentől már az egyház alapításakor kinyilatkoztatott igazság. Egy hasonlat talán némikép megvilágítja ezt. Az ószövetségben Isten tízparancsolatát Mózes két kőtáblára írva hozta le Izrael népének. Vajjon míg e tízparancsolat írott alakban nem volt meg, egyáltalában nem létezett? A tízparancsolatban foglaltak nem egyes népfajnak szólottak, hanem egyáltalán minden embernek. A tízparancsolat kötelező erővel bírt annak kihirdetése előtt is. Igy az 1870. évi egyházi zsinaton törvényesen és nyilvánosan kijelentették, hogy senki se kételkedjék, miszerint a pápa csalhatatlansága, melyet eddig is hittek, Istentől kinyilatkoztatott igazság.

Mit kell tehát a katholikusnak felelnie, ha kérdezik, miért hiszi ezt vagy amazt?

Ezt kell felelnie: «Én hiszem ezt (pl. hogy van tisztítótűz, hogy Mária szeplőtelenül fogantatott stb.), mert Isten kinyilatkoztatta. Amit pedig Isten kinyilatkoztat, az igazság. Hogy Isten ezt kinyilatkoztatta, azért hiszem, mert erre engem a csalhatatlan római katholikus egyház tanít, mely az igazság alapja és oszlopa.

———

Oktatás a körmenetekről és búcsújárásokról,

melyeket szent Márk-napján, a keresztjáróhéten és Úrnapján tartanak.

Mik a körmenetek vagy processziók?

Nyilvános vallásos és ünnepélyes körüljárások, melyeket a katholikus egyház az egyházatyák ősrégi rendelete folytán részint a hívők jámborságának fölébresztésére, részint Isten kegyelmének s irgalmának elnyerése végett tart. Vagy azért, hogy jótéteményeiért hálát adjunk s ebből származott örömünknek kifejezést adjunk; vagy pedig általában, hogy a benső istentiszteletet külsőleg is tanusítsuk. A kérő s bűnbánati körmenetekhez tartozik a szent Márk-napi, keresztjáró-heti stb. körmenet; a hála- és örömmenetek közt pedig legáltalánosabbak és legnevezetesebbek a feltámadási és az úrnapi.

Vajjon a körmenetek újabb találmányok-e?

Nem; mert már az első keresztény században is szokásban voltak az egyháznál, mint ezt Tertullián, aranyszájú szent János, Basilius, Ambrosius bizonyítják. Gyakran összegyülekeztek a keresztények valamely házban vagy templomban s innen az üldözések idején ketten vagy egyenként, béke idején pedig együtt, de bizonyos rendben és zsoltárokat énekelve vonultak más egyházba, hol a szentmisén, egyházi felolvasásokon, szentbeszéden és könyörgéseken vettek részt. Némely búcsújárások pedig előképileg már az ószövetségben megvoltak. Igy Dávid király a frigyszekrényt ünnepélyes körmenetben hozatta Jeruzsálembe. (Kir. II. 6.) Ugyanazt tette fia Salamon, midőn a frigyszekrényt az újonnan épült templomba vitte át. (Kir. III. 8.) Igy Krisztus maga virágvasárnapon ünnepélyesen, dicsénekek közt vonult be Jeruzsálembe.

Mit jelentenek a körmenetek?

1. Hatalmas felszólítást az imában való buzgóságra. Ha százan, sőt ezren hangos szóval dicsérik az Istent, vagy hozzá segélyért, könyörületért kiáltanak, még a leghidegebb szívben is áhitatnak kell ébrednie, annál is inkább, minthogy maga Jézus megigérte, hogy már ott jelen lesz, hol ketten vagy hárman összegyülnek az ő nevében. 2. Fönséges hitvallást, hogy Isten nincs az emberi kezek által készült templomokba zárva, hanem mindenütt jelen van. 3. Jelképei a keresztény zarándokéletének a földön. Mi idegenek vagyunk itt, azért vándorlunk. Vándorútunk a mennyországba

visz; azért vonulnak a körmenet végén a templomba. 4. Hangos beismerése, hogy egyedül Istent, a mindenhatót illeti dicséret, hála és imádás. Nyilvános beismerése egyszersmind Krisztusban való hitünknek. 5. Ünnepélyes hálaadás, hogy Krisztust az egész világ előtt vallhatjuk s dicsőíthetjük minden tőle nyert kegyért. 6. Világos bizonyítékai a szent katholikus egyházban való hitünknek, mely egyháznak tagjait ugyanazon hit köteléke fűzi egybe. Innen van a körmenetek egyik templomból a másikba menése és a zászlókkal való hajlongás a körmenetek találkozásánál. 7. Végre jelei a keresztény hit győzelmének a pogányság felett. Ha tehát a körmeneteket kellő méltósággal és rendben tartjuk, akkor Istennek nagyon tetsző ájtatosságot viszünk végbe és ez esetben csakhamar elnémulna az istentelen emberek gúnyolódása.

Hasznosak-e a körmenetek?

Igenis; mert mint föntebb mondottuk, Istennek mindenütt való jelenlétére, hatalmára, jóságára és mindazon kegyelmekre emlékeztetnek, melyekben Jézus Krisztus részesít bennünket s ezért igen alkalmasak jó gondolatok és fogadások felindítására. Ha tehát Isten előtt egyetlen igaz embernek imádsága is kedves, mennyivel kedvesebbek előtte egy egész községben talált igazak esedezései s mennyivel inkább remélhetik a meghallgattatást? A körmenetek az egész embert ég felé emelik; s ha őt különösen mint az egy katholikus egyház tagját mutatják be, ki ne örvendezne rajta, hogy ezen egyházhoz tartozik és ki ne határozná el magát, ezen egyháznak méltó tagjává lenni? Hogy azonban a körmenetek ezen hasznaiban részesülhessünk, azokon ájtatosan kell jelen lennünk s minden visszaélést és rendetlenséget eltávolítanunk.

Nem lenne-e jobb, ha a körmenetek az esetleg előfordulható visszaélések és rendetlenségek miatt egészen eltörültetnének?

Nem, mert valamint a kés használatával azért, mert azzal már sokan megvágták magukat, fel nem hagyunk: úgy a körmeneteket sem kell az azoknál itt-ott előforduló visszaélések miatt eltörülni; hanem a visszaéléseket kell meggátolni és a dolog jó használatát elősegíteni.

Miért hordozunk kereszteket és zászlókat a körmenetekben?

A kereszttel azt jelezzük, hogy mi a megfeszített Krisztus nevében gyűltünk össze, kinek nevében akarjuk kezdeni és végezni minden ájtatosságunkat; kinek érdemei által remélünk a mennyei Atyától mindent megnyerhetni és akit mennybe vezető útunkon

mindenfelé követnünk kell. A fehér és piros zászlók jelentik, hogy nekünk Jézus zászlaja alatt teljes ártatlanságban kell élnünk és a bűn, a világ és ördög ellen végig kell küzdenünk s mint egykor a szent vértanuk, készeknek kell lennünk hitünkért vért és életet is áldozni. A kék zászlók jelentik, hogy bűneink fölött való alázatos és bánatra kész vélekedéssel lépjünk a sanyargatás és önmegtagadás útjára. Egyszersmind Krisztusnak a halál, a pokol, a zsidóság és pogányság fölött kivívott győzelmét is jelképezik s emlékeztetnek azon diadalra, melyet keresztény szent hitünk az apostolok fáradalmai és munkái s a vértanuk vére által a zsidókon és pogányokon nyert.

Miért mennek a hívek körmenet alkalmával a mezőkre, szántóföldekre és a vetésekhez?

E cselekedetükkel a jó Istent arra kérik, hogy kegyes kezével a mezőket megáldani, a föld terméseit megóvni s miként az állatokat táplálja és a szükséges időben eledelt ad nekik, úgy minket embereket is a szükséges táplálékban részesíteni méltóztassék.

Honnan veszik eredetüket a szent Márk-napi és keresztjáró-heti körmenetek?

A szent Márk-napi körmenet már a hatodik században megvolt és azt Nagy Gergely pápa terjesztette nagy buzgósággal. Ennek okát a következőkben fejezi ki: «Illik Isten segélyével figyelmes és feddhetetlen kedéllyel ülnünk meg az évenkénti ünnepélyeket; illő dolog továbbá, hogy az ő segítségét kérjük s ez által méltókká váljunk bűneinktől némileg megtisztíttatni. Mert jól meg kell fontolnunk, kedveseim! mily sok és hosszasan tartó rosszakkal látogattatunk meg a mi gonosz tetteink miatt és mint küld ismét egyedül csak az Istennek irgalma segítséget..... Az isteni titkokat ünnepelvén, mind a régi, mind az újabb jótéteményekért hálaadásra, amennyire tőlünk kitelik, méltók leendünk». Egy másik körmenetet következő okból hozott be szent Gergely: Rómában és egész Olaszországban pusztító döghalál uralkodott, mely által a levegő annyira megromlott, hogy sokan, akik prüsszentés vagy ásítás által csak orrukat vagy szájukat nyitották is fel, azonnal meghaltak. Ezen vész elhárítására szent Gergely egy nagy körmenetet rendelt, melyben a szóbeli hagyomány szerint a boldogságos Szűznek szent Lukács által festett képét vitette körül s a minden szentek litániájának eléneklése által a boldogságos Szűznek hatalmas közbenjárásáért esedezett, mire a dögvész csakugyan meg is szűnt. A keresztjáró-heti körmenetek behozatalát pedig szent Mamert

viennei püspöknek tulajdonítják. Midőn ugyanis a 469. évben borzasztó földrengések jártak Vienne körül, melyek nagy pusztításokat vittek véghez a vetésekben, de még egyebekben is, a szent püspök maga köré gyüjtötte híveit, a könyörületes Isten segítségére utalta őket és kivezette a vetésekre. E körmenetek azután egész Franciaországban, később az egész keresztény egyházban szokásossá váltak. E körmenetek célja nem egyéb, mint kérni Istent, hogy az embereket kegyelmével boldogítsa és ezáltal a csapásoktól, döghaláltól, éhségtől és háborútól, nemkülönben a mezei terméseket fenyegető veszedelmektől, melyek ez időtájt legnagyobbak, megóvni kegyeskedjék. E három keresztjáró nap azonban egyúttal előkészület Krisztus mennybemenetelének ünnepére.

Oktatás húsvét után ötödik vasárnapra.

E napon az egyház a **misekezdetben** Izaiás 48, 20. szavaival hálaéneket mond a megváltás jótéteményeiért: «Örvendező szózattal hirdessétek és hallassátok, alleluja! hallassátok a föld végső határáig: az Ur megszabadította az ő népét, alleluja! Örvendezzetek Istennek minden föld: mondjatok dicséretet az ő nevének, tegyétek dicsőségessé dicséretét.» Dicsőség az Atyának stb....

Az egyház imádsága. Uristen! kitől minden jó származik, kérünk, engedd nekünk, esdeklő szolgáidnak, hogy szent sugallatod folytán csak azt óhajtsuk, ami igazságos s vezérleted alatt ugyanazt cselekedjük. A mi Urunk Jézus Krisztus által stb....

Szentlecke. *(Szent Jakab ap. lev. 1, 22—27.)*

Szerelmesim! Legyetek azonban az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, megcsalván önmagatokat. Mert ha valaki hallgatója az igének és nem cselekvője, az ilyen hasonlít azon férfiúhoz, aki természetes ábrázatát a tükörben szemléli; megnézte ugyanis magát és elment és rögtön elfelejtette, hogy milyen volt. Aki azonban gondosan beletekint a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad benne, nem feledékeny hallgató lévén, hanem tettel cselekvő, ez boldog lesz cselekedete által. Ha pedig valaki vallásosnak tartja magát, nem fékezvén nyelvét, hanem megcsalva önszívét, annak hiábavaló a vallásossága. A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Magyarázat. Istennek igazi félelme nem egyedül szavának hallgatásában, hanem és kiváltképen annak teljesítésében áll. Az, ki csupán csak hallgatja az Isten igéjét, hasonló ahhoz, ki tükörbe nézve azonnal elfelejti, hogy magát milyennek látta. Igy azok, akik a szent igéket csupán csak hallgatják, de azok igazságát nem érzik, rögtön elfeledik, ha valamely szent beszédben, mint tükörben, belső rossz tulajdonságaik lettek felmutatva; nem javulnak s épen azért üdvözülni sem fognak. De aki a kereszténységet, mely a Mózes-féle szertartásoktól és a bűntől megszabadít s ezért a szabadság törvényének nevezik, alaposan ismeri, állhatatosan megtartja és Isten igéjét beszédeiben és tetteiben követi; aki magát a nyelvességtől, hazugságtól és rágalmazástól, szidalom, bosszúság és botránkozástól, az esztelen és haszontalan fecsegésektől megóvja; aki magát a világi gyönyörűségektől, gőg, fösvénység és élvezetvágytól tisztán tartja; ellenben felebarátja iránt való szeretetét tettekkel bizonyítja, nevezetesen az özvegyekről és árvákról örömest gondoskodik és Isten akarata szerint él: boldog lesz. Vizsgáljuk meg magunkat ezért mindnyájan, vajjon bírunk-e ily isteni félelemmel, vagy sem? Ha oly szerencsétlenek volnánk, hogy ez utóbbit kellene szomorúan tapasztalnunk, akkor igyekezzünk, hogy a hiányzó isteni félelmet mielőbb megszerezzük; mert ki tudja, mily közel van az éj, melyben majd hasztalanul fogunk bánkódni, hogy elmulasztottuk lelkünk üdvét nappal ápolni.

Fohász. Ó drága Jézusom, ki a lelkek igaz telkeresője és ápolója vagy! add nekem azon valódi isteni félelmet, melyet a fönti leckében szent Jakab leír: hogy mindenkor szentül élhessek és cselekedeteim által üdvözülhessek.

Evangélium. *(Szent János 16, 23—30.)*

Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: És azon napon már semmit sem kérdetek éntőlem. Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és megnyeritek, hogy örömetek teljes legyen. Ezeket példabeszédekben mondottam nektek; eljön az óra, midőn már nem példabeszédekben fogok nektek szólani, hanem nyiltan beszélek az Atyáról. Azon a napon majd az én nevemben kértek és nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek; mert maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem és hittétek, hogy én az Istentől jöttem ki. Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. Mondák az ő tanítványai: Ime most nyiltan

beszélsz és semmi példabeszédet nem mondasz. Most tudjuk, hogy mindent tudsz és nincs szükséged, hogy valaki kérdezzen téged; ezért elhisszük, hogy az Istentől jöttél ki.

Oktatás az imádságról.

Mit tanít az Üdvözítő különösen ezen evangéliumban?

Tanítja, hogy 1. imádkozzunk; 2. hogy imádságunk az ő nevében történjék; 3. hogy az ilyen imádságot meghallgatja; és pedig 4. azon okból, mert az igazi keresztény Isten gyermeke és a mennyei Atya őt mint gyermekét szereti; 5. hogy végre az igazi imádság örömünkre válik, mert szent kívánságaink kielégítését hozza magával.

Miért kell imádkoznunk?

1. Mert Jézus Krisztus Urunk világosan megparancsolta és példája által tanította; 2. mert imádság nélkül senki sem éri el az örök boldogságot.

Miért akarja Isten, hogy őt kérjük?

1. Hogy elismerjük, hogy minden jó Istentől származik. 2. Hogy szegénységünket és gyarlóságunkat bevalljuk, mely miatt mindenben Isten segélyére szorulunk. 3. Mert Isten csak az alázatosaknak adja kegyelmét. Alázatos az, aki imádkozik, elismeri és beismeri, hogy önmaga szegény, gyenge és tehetetlen arra, hogy magán segítsen és hogy Isten minden jónak kútfeje és segítőnk a szükségben. 4. Mert Isten megérdemli, hogy benne bízzunk és ezáltal jóságát, hatalmát és szeretetét magasztaljuk. Ezen bizalmat imádság által mutatjuk ki. 5. Hogy az imádság által mennyei ajándékot nyerjünk; mert az imádság által gyakoroljuk magunkat az Istennek tetsző érzelmekben s magunkat az isteni kegyelmek kincseinek elnyerésére érdemesítjük.

Miért szükséges az imádság mindenkinek az üdvösségre?

1. «Mert — aranyszájú szent János szavai szerint — lehetetlen imádság nélkül erényes életet élni.» Azt mondja továbbá, hogy az imádság a léleknek oly szükséges, mint a nedvesség a növény növéséhez, mint a fal az ostromolt város védelméhez, mint a táplálék az élet

fönntartásához, mint az alap a házhoz. Jaj annak, aki felhagy az imával! 2. Mert Isten a jóban való kitartás kegyelmét, melytől örök boldogságunk függ, mindvégig azon feltétel alatt adja nekünk, ha őt érte kérjük. Ha nem teljesítjük ezen feltételeket, akkor nem tarthatunk igényt azon kegyelmekre, melyek az örök életre múlhatatlanul szükségesek.

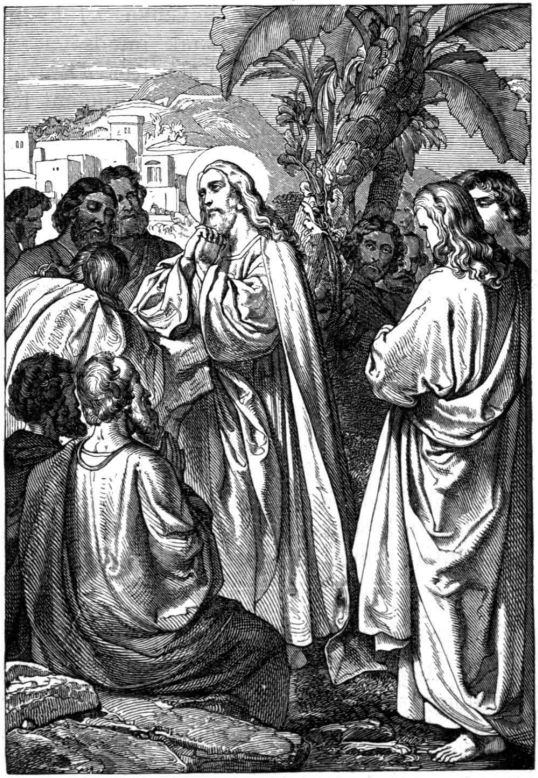

Mit tesz Krisztus nevében kérni?

Annyit tesz, mint 1. az ő szellemében kérni, vagyis úgy, amint ő minket saját szavával és példájával tanított. Tehát mindenekelőtt azt kérjük, hogy Istent minden ember dicsőítse s az ő országa jöjjön hozzánk; azaz hogy kegyelmét adja, hogy szentek és boldogok legyünk. Először tehát az örökkévaló lelki javakért s csak aztán kell a testiekért és földiekért esedezni. S mindent olyan alázatossággal és bizodalommal stb., mint ő ezt az olajfák hegyén tette. 2. Kínszenvedésének és halálának érdemeibe helyezett bizalommal s közbenjárói és szószólói hivatalának ereje által kérni, mely minket minden mennyei adományban részesít. Ez az oka, hogy az egyház azon imádságait, melyeket közvetlenül az Atya Istenhez intéz ezen szavakkal végzi: «A mi Urunk Jézus Krisztus által».

Miért nem hallgatja meg Isten némelykor imádságunkat?

1. Mert gyakran oly dolgokat kérünk, melyek csak ártalmunkra

lennének, ha Isten azokat megadná nekünk s azért ő azokat, mint jó atya, nem is adhatja meg nekünk. Valamint mi is megtagadunk a gyermekektől sok mindent, pl. kést stb., mellyel magukban kárt tehetnének. 2. Hogy béketűrésünket és imádságban való állhatatosságunkat próbára tegye. 3. Mert átlag nem is úgy imádkozunk, mint kellene. Ugyanis az Istennek tetsző imádság szükséges kellékei következők: *a)* Krisztus nevében, *b)* kegyelme állapotában történjék; mert csak az igaznak imádsága vihet Isten előtt sokat végbe (Jak. 5, 16.), *c)* legyen alázatos, *d)* bizalomteljes, *e)* figyelmes, buzgó és benső, *f)* állhatatos, *g)* és mindent Istennek szent akaratára hagyó, vagyis átengedő.

Mit tegyünk, hogy ima közben a vétkes szórakozásokat elkerüljük?

Vétkesek az imádságban azon szórakozások, 1. melyeknek önmagunk vagyunk okai, mert minden előkészület nélkül kezdünk imádkozni; továbbá 2. melyeknek szabadon adjuk át magunkat. Hogy az ily szórakozásokat elkerüljük, 1. szedjük össze kissé magunkat imádság előtt és szent Ignác tanácsa szerint kérdezzük magunkat, hová akarunk most menni és miért? 2. Hozzuk a testet ájtatos, tiszteletteljes állásba és helyzetbe, amint az Isten fönsége előtt illik. 3. Hívőn gondoljunk Isten jelenlétére. 4. Kérjük többször a Szentlelket az igaz ájtatosság kegyelméért. 5. Gondoljuk át néha a közönséges imákat, pl a Miatyánkot, Üdvözlégyet, Hiszekegyet, litániákat, hogy azok értelmét felfogjuk és szívünkre vegyük. 6. Mihelyt tudatában vagyunk annak, hogy szórakozottak vagyunk, fordítsuk gondolatainkat ismét Istenre és az imádságra. «Ha bánkódunk azon, hogy nem tudunk imádkozni, már az is imádság», írja szent Ágoston.

Mikor kell kiválképen imádkozni?

1. Reggel, délben és este (Zsolt. 54, 18.); evés előtt és után. Minthogy Isten mindenkor gondunkat viseli s minket jótéteményeivel halmoz el, ennélfogva igazságos, hogy naponként gyakrabban emlékezzünk róla s jótéteményeiért neki hálát adjunk. 2. A templomban, vagy ha ebben akadályozva vagyunk, azalatt, míg ott istentiszteletet tartanak. 3. Súlyos kísértés idején. (Máté 26, 41.) 4. Szentségek fölvétele és 5. minden fontosabb dolog előtt. (Luk. 6, 12.) 6. Végre halálunk óráján.

Hogyan imádkozhatunk Krisztusnak Lukácsnál 18, 1. felhozott tanítása szerint mindenkor?

1. Ha napközben többször felemeljük szívünket Istenhez, amire a röpimák igen alkalmasak. Ezek abban állanak, hogy gyak-

rabban keltünk szívünkben szeretet, bánat és alázatossági fohászokat vagy rövid fohászokban segélyért kiáltunk, pl. ó Jézusom! add, hogy szeresselek! Téged egyedül akarlak szeretni! Ó légy kegyelmes! Uram, siess segítségemre! Ha minden dolog kezdetén fölindítjuk a jószándékot, hogy Istennek kedve és legszentebb akarata szerint cselekedjük azt.

Mit jelentenek a különféle testtartások a katholikusok imáinál?

Általánosságban azt jelentik, hogy Istent nemcsak lélekkel, hanem testtel is kell szolgálnunk, tisztelnünk és imádnunk. Ha tehát szavakkal imádkozunk, akkor Istent nemcsak lélekben, hanem szájjal is tiszteljük. Ha fedetlen és meghajtott fővel, összetett és felemelt kezekkel, meghajtott térddel imádkozunk, ez által tiszteletünket és alattvalóságunkat mutatjuk ki Isten fönsége iránt, ki előtt mi, mert porból és hamuból vagyunk, nem tudjuk magunkat eléggé megalázni. Az imádságnál előforduló ezen különféle szokások, úgy az ó-, mint az újszövetségben gyakran előjönnek és maga Krisztus és apostolai is használták azokat, mint pl. az arcraborulást, térdhajtást stb.

Melyik a legjelesebb az összes imádságok közt?

A «Miatyánk», vagyis az Ur imádsága, mert erre minket maga Krisztus Urunk tanított és ezt imádkozni parancsolta. Épen azért leghathatósabb is, de csak ha ájtatosan mondjuk el. (Máté 6. Luk. 11.)

A «Miatyánk» rövid fejtegetése.

Miből áll a «Miatyánk»?

Egy megszólításból, mint előkészítésből az imához és hét kérésből, melyekben mindaz megvan, amit Isten dicsőségéért és saját üdvünkre kérnünk kell. E leghathatósabb imában a megszólítás így hangzik: «Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben!»

Mire buzdít minket e megszólítás: «Mi Atyánk»?

E megszólítás az imához való előkészület, mely buzdít: 1. szeretetre Isten iránt, ki minket Fia által gyermekeivé fogadott és országa örököseivé tett; 2. hálára a teremtés, fönntartás, megváltás és megszentelés megmérhetetlen jótéteményéért; 3. bizalomra végtelen jóságában és könyörületességében, mellyel Isten mint a legjobb atya igazgat minket; 4. azon erős feltevésre, hogy mindig jó gyermekei legyünk ezen jó atyának.

Miért mondjuk: «Ki vagy a mennyekben», hiszen az Isten mindenütt jelen van?

1. Emlékeztetésül, hogy a mi igazi hazánk a mennyország; 2. intésül, hogy minden kívánságunk a menny felé irányuljon, hol a mi Atyánk dicsőségének trónja van és ahol örökségünket tartja készen.

Miért esedezünk az első kérésben így: «Szenteltessék meg a te neved»?

Ezáltal azon óhajtásunkat nyilvánítjuk, hogy Istent minden ember megismerje és szeresse s az ő neve illő tiszteletben részesüljön. Következőleg kérjük, 1. hogy minden hitetlen az igazság megismerésére jusson és Istenhez térjen; 2. hogy minden tévtan erejét veszítse; 3. hogy minden bűn kiirtassék és minden bűnös igaz bánatra térjen; 4. hogy mi magunk ne gondoljunk, mondjunk és tegyünk semmit, ami Isten gyermekeihez méltatlan; 5. hogy minden keresztény mindig jámborabb és mindig szentebb legyen.

Mit kérünk a második kérésben: «Jöjjön el a te országod»?

1. Hogy Isten egyháza, Krisztus országa az egész földön elterjedjen és a vétek és ördög országa elpusztuljon; 2. hogy Krisztus a mi és minden ember szívében kegyelmével uralkodjék; 3. hogy Isten minket egykor, jól bevégzett életpálya után, a mennyek országába felvegyen.

Mit kérünk a harmadik kérésben: «Legyen meg a te akaratod»?

Könyörgünk mennyei erőért, hogy Isten akaratát oly engedelmesen és örömest teljesíthessük, mint az angyalok és szentek a mennyben és hogy annak magunkat mindenben alázatosan alávessük, ha még oly nehezünkre esik is. Ezen kéréssel összekötjük tehát azon igéretet, hogy nemcsak Isten minden parancsolatát teljesítjük, hanem mindent elfogadunk és viselünk, amit az ő szent előrelátása és gondviselése ránk bocsát. E három kérésben Krisztus tanításának megfelelőleg (Luk. 12, 31.) először Isten országát keressük, hogy a többi jó járulékul hozzáadassék.

Mit kérünk a negyedik kérésben: «Mindennapi kenyerünket adjad nekünk ma»?

Mindazt, ami lelkünk és testünk fönntartására szükséges, tudniillik az Isten igéjét, az Ur szent testét, a mindennapi táplálékot stb. Ebben van az is, hogy Isten minket a villámtól, jégesőtől és rossz terméstől s mindennemű veszedelmektől megőrizni s jó időjárást adni kegyeskedjék.

Miért mondjuk: «ma» és «mindennapi»?

Ezen szó «ma», azt jelenti, hogy minden túlságos szorgoskodástól óvakodjunk és bízzunk Istenben, ki mindennapra megadja nekünk a szükséges táplálékot. A másik szó «mindennapi», pedig arra oktat, hogy kerüljünk minden fényűzést az ételekben és csak annyit együnk, amennyit természeti szükségletünk követel. Mert aki evés alkalmával sok ételt pazarol el, az nem naponkénti kenyeret, hanem sok napra való kenyeret eszik. Ebből egyszersmind azt is megtudjuk, hogy mindennap kell imádkoznunk és imádságunkban embertársainkról is meg kell emlékeznünk.

Mit kérünk az ötödik kérésben: «Bocsásd meg a mi vétkeinket»?

Ez által magunkat bűnösöknek valljuk s kérjük az Istent, hogy bocsássa meg bűneinket, valamint mi is készek vagyunk az ellenünk vétőknek megbocsátani. Azok, kik e kérést elmondják s megbántóik ellen mégis gyűlölettel viseltetnek, valamint azok is, kik túlszigorúak a vétkesekkel szemben s azok hibáit megbocsátani épen nem akarják, vétkeznek; s minthogy ők irgalmatlanok, Istennél szintén nem fognak irgalmasságra találni. (Márk. 11, 25. 26.) Isten előtt mi sem gyűlöletesebb, mint az engesztelhetetlen, haragos ember.

Azért valahányszor a másoktól vett bántalmakra emlékezünk, jusson mindenkor az is eszünkbe, mennyire bántottuk meg mi is az Istent. A saját vétkeink miatti félelem, így a mások vétsége miatt érzett haragot könnyen el fogja nyomni. S így mialatt másoknak megbocsátunk, magunk is bocsánatot fogunk nyerni.

Mit kérünk a hatodik kérésben: «Ne vigy minket a kísértésbe?»

Elismerjük gyarlóságunkat és kérjük Istent, hogy erősítsen minket a kísértésekben, nehogy elcsábíttassunk, azaz hogy bele ne egyezzünk azokba, akár a világtól, akár a testtől jöjjenek. Nem arra kérjük Istent, hogy minden kísértéstől megkíméljen, mert a kísértések hasznosak és az üdvösségre szükségesek. Kísértés nélkül nincs harc, harc nélkül nincs győzelem, győzelem nélkül nincs érdem, érdem nélkül pedig nincs jutalom. Hanem arra kérjük, hogy erősítsen és segítsen küzdelmeinkben, mert jól tudjuk, hogy kegyelme nélkül a rosszat legyőzni s az igazság koronáját elnyerni nem vagyunk képesek.

Mit kérünk a hetedik kérésben: «De szabadíts meg a gonosztól»?

Hogy Isten a lelki rosszaktól, a tévelygéstől s az erre vezető legközelebbi alkalmaktól, valamint a boldogtalan haláltól és a pokol-

tól megmentsen; s hogy távolítsa el egyszersmind az ideiglenes rosszakat is, mint a háborút, éhséget, döghalált stb., amennyiben azok üdvösségünkre nem szükségesek.

Mit tesz e szócska: «Amen?»

Annyit tesz, mint hogy: «Ugy legyen!», «Legyen meg!» Ez által azon kívánságunkat fejezzük ki, hogy minden, amiért imádkoztunk, be is teljesedjék.

Krisztus mennybemenetelének ünnepére, vagyis áldozócsütörtökre.

A misekezdetben az egyház azon angyalok szavait énekli, kik, miután Krisztus fölment a mennyekbe, az apostolokat s a többi tanítványokat így szólítják meg: «Galileai férfiak! mit állotok az égbe nézvén? Alleluja! Amint láttátok őt az égbe menni, úgy jövend el». Alleluja! (Ap. csel. 1. 11.) «Minden nemzetek! tapsoljatok kézzel; örvendezzetek az Urnak vigasság szavával.» Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélekistennek, most és mindenkoron, mindörökkön örökké. Amen.

Az egyház imádsága. Engedd, kérünk, mindenható Isten! hogy mi, kik hisszük, hogy egyszülött fiad, a mi Megváltónk, a mai napon mennyekbe fölment, elménkkel mi magunk is a mennyekben lakjunk. A mi Urunk Jézus Krisztus által stb. Amen.

Szentlecke. *(Apost. csel. 1, 1—11.)*

Az első beszédben, Theofilus, szólottam mindarról, amit Jézus cselekedett és tanított kezdettől fogva addig a napig, melyen felvétetett, miután parancsot adott a Szentlélek által apostolainak, akiket kiválasztott. A kínszenvedése után ezeknek élve megmutatta magát sok bizonyságban, megjelenvén nekik negyven napon át és beszélvén az Isten országáról.

Mikor együtt érkezett velük, meghagyá nekik, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várják be az Atya igéretét, melyet (úgymond) hallottatok az én számból arról, hogy János vízzel keresztelt, ti azonban Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni ezen kevés nap mulva. Erre az egybegyűltek megkérdezték tőle, mondván: Uram, vajjon mostanában állítod-e helyre Izrael országát?

Ő azonban azt mondá nekik: Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időket és a pillanatokat, melyeket az Atya önhatalmával megállapított, hanem veszitek majd a reátok lejövő Szentléleknek az erejét és tanuim lesztek Jeruzsálemben és egész Judeában, Szamariában és a föld határáig.

Miután ezeket mondotta, szemük láttára felemelkedék és felhő vevé fel őt szemük elől. S miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme hét férfiú álla meg mellettük fehér ruhában s ezek mondák: Galileai férfiak, mit álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, aki elvitetett mellőletek az égbe, úgy jő majd el, mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.

Magyarázat. Szent Lukács evangéliumát egy előkelő keresztényhez, névleg Teophilushoz írta. Később ugyanehhez írta az «Apostolok cselekedetei»-t is. Azzal kezdi, hogy röviden elmondja, hogy Jézus tanítványait feltámadása felől rendíthetetlen okokkal akarta meggyőzni; azért jelent meg nekik többször, evett velük, oktatta őket Isten országáról és az általa alapított egyházról és ismételten megigérte, hogy el fogja küldeni a Szentlelket. A zsidók ezen ország alatt még mindig Izrael földi országát értették és azt hitték, hogy ő a zsidókat a rómaiak uralma alól felszabadítja és egy új, szabad zsidó királyságot fog alapítani és azért kérdezték tőle: vajjon a Szentlélek eljövetelekor állítja-e vissza Izrael, vagyis a Messiás országát? Ő nem felelt egyenesen, hanem újolag a Szentlélek erejére utalta őket és azt mondta nekik, hogy ne törődjenek az idővel, melyben Isten tervét véghezviszi, hanem inkább arra figyeljenek, mi az ő legközelebbi feladatuk, tudniillik a Szentlélek eljövetele után az evangéliumot először Jeruzsálemben és Zsidóországban, azután az egész világon hirdetni. Végül a levél utóján szent Lukács Urunk mennybemenetelének eseményét beszéli el.

Örvendj te is Krisztussal, hogy oly drágán vásárlott országát a mennyekben átvette s így imádkozzál:

Örülök, ó mennynek és földnek királya! hogy ma az égben uralmad és dicsőséged elkezdődött. Ti, a föld népei! magasztaljátok Istenünket, ki az egeknek egébe fölment. Adjátok meg Istennek a dicsőséget, kinek fölsége és hatalma a felhő fölött van. Isten, a mi Urunk, fölment örömzaj között. Énekeljétek Istenünknek megdicsőíttetését; énekeljétek királyunknak megdicsőíttetését, mert Isten királya a földnek. Énekeljétek bölcseséggel az ő magasztalását. Fölméne a magasságba és a fogságot fogollyá tette. Ő a szentek fölött uralkodik; Isten a maga trónján ül. Alleluja. (Zsolt. 67. és 46.)

Evangélium. *(Szent Márk 16, 14—20.)*

Végre az asztalnál ülő tizenegynek jelenék meg; s szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, kik őt feltámadása után látták, nem hittek. És mondá nekik: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik és meggyógyulnak. Az Úr Jézus tehát, miután szólott nekik, fölvétetének a mennybe és ül az Istennek jobbja felől. Azok pedig elmenvén, prédikálának mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr és a beszédet megerősítvén a kísérő csodajelekkel.

Miért mondja Jézus tanítványainak: «Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek»?

Annak kiemelésére, hogy a tanítói hivatalt önhatalmából senki sem tulajdoníthatja magának, hanem a küldetést az egyháztól kell vennie. Krisztus ez által tudtul adja, hogy akarata az, miszerint

egyházában tanítói hivatal legyen. Apostolait pedig az egész világra minden nemzetekhez küldte kivétel nélkül, hogy így minden embert üdvözíteni akaró szándékát bizonyítsa.

Ha e célt az emberek nem is érik el, ennek nem az Úr, hanem az emberek az okai, kik az evangélium tanítását vagy el nem fogadják, vagy szerinte nem élnek, vagy pedig átalkodottságukkal arra méltatlanokká teszik magukat. Adjunk tehát hálát Istennek, hogy oly nép szülöttjei vagyunk, mely szerencsés volt az evangéliumot hallgatni és iparkodjunk aszerint élni is; mert ha az evangéliumot ismerjük és még sem cselekszünk szerinte, annál nagyobb lesz kárhozatunk.

Hogy értsük e szavakat: «Minden teremtménynek»?

A világ összes emberei. Krisztus tehát határozottan azt akarja, hogy minden ember az igazság megismerésére jusson és üdvözüljön. De nem hiába mondja: «minden teremtményeknek», mert a küldetés, melyet az Úr egyházának a megváltás közvetítése végett adott, nemcsak az emberekre vonatkozik, hanem mindenre, ami az ember vétke által átok alá került. Krisztus mindent, amit a bűn megrontott, helyre akar állítani. Teljesen csak a világ végén fog ez ugyan megtörténni; de Krisztus egyházának már most is van ereje, hogy ezt részben teljesítse imái és áldásai, vagy feltűnő csodái által, melyekkel az ördög munkáját megakadályozza; betegeket gyógyít, mérges állatokat vagy italokat ártalmatlanokká tesz, mint ezt az Üdvözítő maga a mai evangélium további szavaiban kimondja.

Hogyan üdvözülnek azok, akik hisznek és meg vannak keresztelve?

Úgy, ha hitük olyan, mely a szeretet által munkálkodik (Gal. 5, 6.); mert egyedül az hisz valóban és érdemszerűleg, ki amit hisz, cselekedettel is teljesíti; mert a hit cselekedet nélkül — mondja szent Anzelm — nem a keresztények, hanem az ördögök hite.

Kik tagadják meg hitüket cselekedetük által?

Azok, akik úgy élnek, mintha nem is hinnének. Aki például az Oltáriszentség iránt semmi vágyódást sem érez, ki a szentmisén nincs jelen egész ájtatossággal, az ilyen megtagadja hitét Krisztus Jézusnak az Oltáriszentségben való jelenlétére nézve; megtagadja, hogy hiszi az ő áldozathalálának vérontás nélkül való megújítását. Aki felebarátját nem szereti, az olyan megtagadja Istennek ezen parancsolatában való hitet: «Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat». Aki bűneiben megátalkodik, az megtagadja hitét azon tanításban, melynél fogva a bűnbánat nélkül való bűnösök örökre elkárhoznak.

Az igaz kereszténynél a hitnek mindenkor cselekedetben is kell nyilvánulnia; szükséges, hogy hitét cselekedetek által is megmutathassa és azt mintegy az egész világ előtt is bebizonyítsa.

Milyen hitet követel még Jézus az örök boldogság elérésére?

Igaz, élő hitet. Szent Gergely pápa így ír: «Igaz azon hit, mely annak, amit szavakkal vallunk, erkölcsökkel nem mond ellent». Azért mondja szent János: «Aki mondja, hogy hisz Istenben, de parancsait nem tartja meg, hazug az». Ennek következtében hitünk igazságát életünk szemléletéből kell megismernünk, mert csak akkor vagyunk igazhívők, ha azt, amit szavakkal igérünk, meg is tesszük. Azért fordítsa mindenki tekintetét lelkére. Ki a keresztség után megtartja, amit abban igért, az egész biztossággal örvendhet, hogy hívő. És ha ezt meg nem tartotta, hanem rossz dolgok, hiú világi örömök felé fordult, azt szeretnők látni, hogy meg tudja-e bánni, amit vétett. Mert a könyörületes bíró azt sem tekinti csalónak, aki az igazsághoz visszatér, ha attól eltávozott.

A mi hitünket nem kísérik már azon jelek, melyeket Krisztus a hívőknek igért?

Igen szépen megfelel e kérdésre szent Gergely, midőn azt mondja: «Testvéreim, talán azért nem hisztek, mert ezen jeleket nem teszitek? Ezen jelek az egyház kezdetekor szükségesek voltak. Hogy t. i. a hívők száma növekedjék, ezt csodák által kellett elérni; mert mi is öntözzük a fiatal fákat, míg látjuk, hogy megerősödtek, de ha egyszer meggyökeresedtek, akkor az öntözéssel felhagyunk. Azért mondja szent Pál: «A beszéd adománya csodajel a hitetleneknek, de nem a hívőknek». Krisztus azért még most is közöl csodatevő hatalmat híveivel; de akkor és úgy, amikor és ahogyan ő azt szent céljainak megfelelően jónak látja.

Történnek-e most is valóban ily jelek a katholikus egyházban?

Igenis; mégpedig részint testileg, részint szellemileg. A katholikus egyházban ugyanis mindenkor éltek olyan szentek, akik hitük erejénél fogva a legnagyobb csodatetteket vitték véghez, mint ez életirataikból kitűnik. Szellemileg pedig a katholikusok ily csodákat szakadatlanul tesznek, mivel ők — mint aranyszájú szent János mondja — ördögöket űznek ki, ha a bűnt, mely az ördögnél gonoszabb, bűnbánat által maguktól elűzik. Új nyelveken szólnak, ha a valódi megtérés után nem beszélnek többé földies, hiú és vétkes dolgokról, hanem lelkiekről és mennyeiekről. Kigyókat űznek el — mondja szent Bernát — ha gonosz hajlamaikat elnyomják vagy rossz gondolataikat

tüstént elfojtják. Ártalom nélkül isznak mérget, ha nekik a botrányos beszédek és példák, a veszedelmes alkalmak és ingerek, a rossz javaslatok és tanácsadások erényességüket és állhatatosságukat illetőleg mit sem ártanak. Kezeiket a betegek fölé teszik és ezeket meggyógyítják — írja szent Gergely — midőn a tudatlanokat tanítják, a tévedőket igaz útra vezetik, a vétkezőket a gonosztól visszatartóztatják stb. Iparkodjunk mi is, ó keresztények! hasonlót cselekedni, ezt Isten kegyelmével könnyen megtehetjük s általa magunknak és másoknak is nagy hasznot szerzünk.

Oktatás Urunk mennybemeneteléről.

«Fölméne a mennyekbe, ül a Mindenható Atyaistennek jobbja felől.» (Hatodik hitág.)

Hol történt a mennybemenetel?

Az Olajfák-hegyén; hogy azon helyen, melyen szenvedései kezdődtek, kezdődjék dicsősége is. Mi pedig tanuljuk meg, hogy a kereszt és a szenvedések, ha türelemmel viseljük, rendesen égbe emelnek.

Miképen ment fel Krisztus a mennybe?

Az Üdvözítő negyven napra feltámadása után kivezette tanítványait az Olajfák-hegyére. E hegy lábánál levő kertben kezdte meg Jézus szenvedéseit; a hegy csúcsán akarta tehát dicsőségét legutolsó és legfőbb fokban nyilvánítani. Az Olajfák-hegye húsz-huszonöt percnyire van Jeruzsálemtől kelet felé és három csúcsa van. A középsőn át, mely legmagasabb, vezet az út Betániába. Ott tehát, apostolai és tanítványai közepette válik meg Jézus a földtől. Fölemelte kezeit, megáldotta őket és mialatt áldá őket, szent embersége fölvitetett. Felment saját erejéből, és pedig nemcsak istensége erejével, hanem megdicsőült lelke erejével is, mely testét tetszés szerint mozgathatta, következőleg a mennybe is felvihette magával. Kísérték őt a pokol tornácából megváltott lelkek, melyek most szabadítójukkal együtt bemehettek a szentek dicsőségébe. (Efez. 4, 8.) Eléje siettek a boldog szellemek karai, melyek királyukat örvendve fogadták. (Zsolt. 23.) Szent Jeromos írja, hogy az Úr utolsó lábnyomait a földbe nyomta és azok még az ő idejében is látszottak.

Látta-e valaki Krisztust a mennyekbe fölmenni?

Igenis; az apostolok és tanítványai közül többen, kiket előbb megáldott (Luk. 24, 51.) és kiknek az ő mennybemenetele legnagyobb vigasztalásul és örömül szolgált, mint szent Leó mondja. Te is

örvendj, keresztény lélek! mert ma nyitotta meg neked Krisztus a mennyet; úgy, hogy oda bizonnyal el fogsz jutni, ha hiszel Krisztusban és hitedet tettel is bizonyítod. Azért igen szépen jegyzi meg e tárgyról szent Ágoston (a mennybemenetelről szóló második beszédében): «Emelkedjünk fel mi is Krisztussal a mennybe lélekben, hogyha napja eljő, őt testtel is követhessük. De jegyezzük meg, szeretett atyámfiai, hogy sem a nagyravágyás, sem a fösvénység, sem a bujaság, sem más vétek föl nem száll Krisztussal; mert az alázatosság tanítójával nem száll föl a gőg, sem a jóság kútfejével a gonoszság, sem a bujaság a Szűznek Fiával.» De szent Ágoston ezt is tanítja: «Épen ezen bűnök mennybe vezető hágcsóul szolgálhatnak, ha t. i. azokat hősies önsanyargatás által elnyomjuk s ekképen mintegy lábaink alá vetjük».

Miért ment fel Krisztus a mennybe?

1. Hogy elvegye a győzelmi babért szenvedésteljes küzdelméért és bevonuljon a dicsőségbe. (Luk. 24, 26.) 2. Hogy ott, mint a mi főpapunk, örökké éljen és ügyvivőnk, valamint szószólónk legyen a mennyei Atyánál. (Zsid. 7, 25.) 3. Hogy tanítványainak és a hívőknek a Szentlelket elküldje; mint ő maga mondta: «Ha nem megyek az Atyához, akkor nem jő el a Vigasztaló hozzátok; de ha elmegyek, akkor őt el fogom küldeni hozzátok». (Ján. 16, 7.) 4. Hogy nekünk is megnyissa a mennyországot, mely Ádám vétke óta zárva volt. «Én elmegyek nektek helyet készíteni, Atyám házában igen sok lakás van.» (Ján. 14, 2—3.)

Minő hasznunk van Urunk mennybemeneteléből?

1. Megszilárdítja *hitünket* és erősíti *reményünket*. «Minden csoda, melyet Krisztus Urunk e földön tett, hasznunkra válik. Minthogy természetünket az égbe vitte, megmutatta, hogy a halandóknak a menny nyitva áll; és minthogy a halál legyőzőjét a mennyeiekhez emelte föl, megmutatja a győzteseknek, hová fogják őt követni. Következőleg Urunk mennybemenetele megerősítése a katholikus hitnek és minden hívő megtanulhatja ebből azt a reményt, ami megigértetett neki és Urunk mult és jelen jóságát a jövőre jótállásnak venni.» (Szent Ágoston.) 2. Szent *örömre* ad okot. Szent Leó pápa így ír: «Minthogy Urunk mennybemenetele saját felmagasztalásunk és igazolja azon reményt, hogy oda, ahol a fő van, a test is el fog jutni, azért illő örömmel ujjongjunk. Mert ma nemcsak a paradicsom birtokában erősíttettünk meg, hanem Krisztusban a mennybe mentünk fel, melyet az ördög irígysége miatt elvesztettünk volt». 3. Fölemeli *szívünket* a földiektől és mulandóktól a *mennyeiekhez*. Igen

szépen mondja szent Ágoston: «Megváltónk a mennybe felment, azért mi a földön ne legyünk nyugtalanok. Ha szellemünk ott van, akkor itt nyugalom lesz. Szálljunk fel tehát, szívünket követve Krisztussal, akkor a megigért napon testtel is fogjuk őt követni. De tudnunk kell, hogy Krisztussal nem szállhat fel a gőg, a fösvénység, tisztátlanság; sem semmiféle bűn nem szállhat fel a mennybe orvosunkkal. Ha tehát orvosunkkal fel akarunk szállni, akkor minden gonoszságot le kell tenni; mert ezek lebilincselnek és a bűn hálójával törekednek minket behálózni. De ha mindenikünk igyekszik ezeket legyőzni, azaz magának alávetni és önmagát felemelni, akkor ezekből lépcsőt épít magának, melyen a magasba felszállhat. Fel fognak emelni bennünket, ha alattunk lesznek; lépcső gyanánt fognak szolgálni nekünk, ha lábbal tapodjuk». 4. Urunk mennybemenetele vigasztal a viszontagságokban és bátorít türelemre. A mennybemenetel az Üdvözítő koronázása és minden titkának bevégzése volt; legnagyobb megalázására és lealacsonyítására következik legfőbb megdicsőítése. Ha Isten akaratában való megnyugvással szenvedünk, mint ő, akkor mi is vele együtt megdicsőülünk.

Miért oltják el és viszik félre ma az evangélium olvasása után a húsvéti gyertyát?

Annak jeléül, hogy Krisztus, kit a húsvéti gyertya ábrázol, ma tanítványaitól elvált.

Mily ájtatosságokat gyakorolhatunk ma?

1. Kívánjunk szerencsét Üdvözítőnknek és főnknek megdicsőüléséhez és örüljünk azon, mint a jó gyermekek örülnek atyjuk nagy szerencséjén. 2. Adjunk hálát Istennek azon dicsőségért, melybe Jézus embervoltát emelte. 3. Emeljük fel gondolatainkat és kívánságunkat az ég felé, a mi egykori hazánk felé és kérjük az Urat, hogy vágyainkat az ég felé vonja maga után és keltsen bennünk honvágyat örök hazánk után. 4. Erősen fel kell tennünk magunkban, hogy a mennybe vezető egyedüli utat, Isten parancsainak hű megtartását követjük. «Tekintetbe kell venni azt — írja szent Gergely pápa — hogy Jézus, ki szelídségben ment fel, rettentő módon fog visszatérni és hogy azt, amit szelídségben megparancsolt, szigorúan fogja tőlünk követelni, mert minél nagyobb türelme van az Úrnak ítélet előtt velünk, annál szigorúbb lesz ítéletkor.»

Áhitatgyakorlat. Ó dicsőség királya s erőknek Ura! ki ma diadalmasan, minden egeken túl fölszálltál, ne hagyj minket árván, hanem küldd el az Atyától az igazság Lelkét, kit igértél és végy föl egykor minket is, mindnyájunkat a te dicsőségedbe.

További elérhető kiadványaink:

- Franz Spirago: Felnőttek Katekizmusa (1929)
- Franz Spirago: Példatár (1927)
- Római Katolikus Katekizmus (1890)
- Goffine Lénárt: Módszer a lélekben történő szentmisehallgatásra
- Túrmezei Ferenc: Jöjj Szentlélek Úristen! (1940)
- Blaskó Mária: Isten kertje (1941)
- Blaskó Mária: Jaj de szép! (1929)
- Jámbor László S. J.: Levelek húgomhoz (1941)
- Dr. Tóth Tihamér: A tiszta férfiúság (1935)
- Dr. Tóth Tihamér: Dohányzol? (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: Ne igyál! (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A művelt ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A jellemes ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A vallásos ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: Krisztus és az ifjú (1936)
- Finn Ferenc SJ: Tom Playfair (1928)
- Finn Ferenc SJ: Wynn Percy (1941)
- Finn Ferenc SJ: Harry Dee (1942)
- Liguori Szent Alfonz: Az üdvösség útja (1896)
- Egger Ágoston: A keresztény apa (1904)
- Egger Ágoston: A keresztény anya (1904)
- IX. Piusz pápa „Quanta cura” kezdetű körlevele (1864. december 8.)
- XIII. Leó pápa „Libertas præstantissimum donum” kezdetű körlevele (1888. június 20.)
- XIII. Leó pápa „Satis cognitum” kezdetű körlevele (1896. június 29.)

- X. Piusz pápa „Pascendi dominici gregis” kezdetű enciklikája (1907. szeptember 8.)
- XI. Piusz pápa „Mortalium animos” kezdetű apostoli körlevele (1928. január 6.)
- XI. Piusz pápa „Divini illius magistri” kezdetű apostoli körlevele (1929. december 31.)
- XI. Piusz pápa „Vigilanti cura” kezdetű apostoli körlevele (1936. június 29.)
- XII. Piusz pápa „Humani generis” kezdetű apostoli körlevele (1950. augusztus 12.)
- Anthony Cekada: Új mise vagy hagyományos mise?
- Donald J. Sanborn: Tájkép zsinat után
- Donald J. Sanborn: A vallások átalakítása
- Donald J. Sanborn: Ellenállás és fogyatkozhatatlanság – avagy Hol az Egyház?
- Alfredo Ottaviani bíboros · Antonio Bacci bíboros · Római teológusok egy csoportja: Az Ottaviani Intervenció
- Anthony Cekada: Hagyományhű katolikusok, tévedhetetlenség és a pápa
- Donald J. Sanborn: Miért nincs helye katolikusoknak a Novus Ordóban?

Előkészületben:

- Finn Ferenc SJ: Lightfoot Kolozs (1942)
- Finn Ferenc SJ: Fülöp (1932)
- Finn Ferenc SJ: Merton Ada (1899)
- Anthony Cekada: Mi a baj a modern mise imádságaival?

... és sok egyéb is.

https://kapisztrankiado.hu